

Platonis Gorgias

Revised Text with Expanded Apparatus

ed. Kenneth Quandt

On the Presentation of the Greek Text

The Greek text provided herewith is based on the OCT of Burnet, its readings and paragraphing modified as I have seen fit. In the present version I provide an expanded apparatus criticus, to present synoptically not only the sources of the text but also the choices among readings made by the principal editors and emendators, according to the method of Irigoin. Taking into consideration the opinions of our great and noble predecessors will enhance our own understanding and improve the quality of our own interpretations. In the Full Commentary the distribution of opinions is again indicated but also in many cases described in full, thereby enabling the reader to engage in the dialectical scrutiny Aristotle advocated with his dictum, αἱ γὰρ τῶν ἐναντίων ἀπορίαι ἀποδείξει τῶν ἐναντίων εἶσιν. As for the reporting of manuscript readings I have relied upon the very broad and meticulous textual work of Cantarín and Díez (Madrid 2000), based on their recensions, stemmata, and employing *sigla* for the manuscripts as listed below, first alphabetically and then by family according to their stemmata.

Principal Manuscripts Listed Alphabetically

Aug	Augustianus gr. 514	
B	Bodleianus Clark 39	=Bekker <i>Gothic U capital</i>
B ²	vetus διορθωτής codicis B	
C	Parisinus 1809	
Γ	Coislinianus gr. 155	
Γ1	Vaticanus gr. 1297	
Γ2	Vallicellianus gr. 106	
E	Escorialensis gr. y.i.13	
E1	Vaticanus gr. 229	
E2	Parisinus 1812	
E3	Parisinus 1811	=Bekker E
Est	Estensis ms. gr.249	
F	Vindobonensis 55 suppl. gr. 39	
Flor	Mediceus laurentianus plut. 85.6	=Flor.Laur. Stallb.
J	Parisinus 1815	
L	Mediceus laurentianus plut. 59.1	
Lau ^f	Mediceus laurentianus plut. 89.78	
Lau ^s	Mediceus laurentianus plut. 69.25	
Lob	Lobvicianus VI.F.a.1	
M	Maletestianus plut. 128.4	
N	Neapolitanus gr.337	
Ξ1	Venetus marcianus gr. Z 186 (=601)	
Ξ2	Venetus marcianus gr. Z 184	=Stallb. Ξ
O1	Bodleianus misc. gr. 189	
O2	Bodleianus misc. gr. 104	
P	Vaticanus palatinus gr. 173	
Par	Parisinus gr. 1808	
Q	Parisinus gr. 2953	
Qb	Vaticanus gr. 933	
R	Vaticanus gr. 1029	=Bude V
S2	Venetus marcianus gr. Z 189 (=704)	=Burnet S // Stallb. Σ
T	Venetus append. class. 4 cod.1	=Bekker <i>Gothic t</i>
T ²	vetus διορθωτής codicis T	
V	Parisinus 2110	
Vat	Vaticanus gr. 225	= Stallb. Δ
Y	Vindobonensis phil. gr. 21	=Stallb. Vind2 / Bekker <i>υπισλον</i>
Φ	Vindobonensis suppl. phil. gr. 109	=Stallb.Vind.6
W	Vindobonensis 54 suppl gr.7	=Stallb Vind.1
x	Mediceus laurentianus plut. 85.7	x alibi
X	Vindobonensis supp. phil. gr. 116	
Za	Neapolitanus gr. 338	
Zb	Mediceus laurentianus plut. 85.12	

The Papyri

Π1	Pap. gr. vindob.(Rainer) 39880 and 26001
Π2	PL III / Oxyrhyncus pap 454 and PSI 119
Π3	PSI 1200

Principal Manuscripts Listed by Family

Principal Witnesses:

First Class				
	B	Bodleianus Clark 39	ix	=Bekker Gothic u
	T	Venetus append. class. 4 cod.1	x	=Bekker Gothic t
	P	Vaticanus palatinus gr. 173	x-xi	
	W	Vindobonensis 54 suppl. gr. 7	xi	=Stallb.Vind.1
Second Class				
	F	Vindobonensis 55 suppl. gr. 39	xiii-xiv	

More Recent Witnesses

Family I (ex B)				
	Vat	Vaticanus gr. 225	xiv	= Stallb. Δ
Family II (ex T)				
II-a				
	Par	Parisinus gr. 1808	xii or xiii	
II-a-1				
	E	Escorialensis gr. y.i. 13	xiii	
	E1	Vaticanus gr. 229	xiv	
	Est	Estensis ms. gr. 249	xiv-xv	
	E2	Parisinus 1812	xiv	
	E3	Parisinus 1811	xiv	=Bekker E
II-a-2				
	Ang	Angelicus gr. 107	xiii?	
II-a-3				
II-a-3A				
	N	Neapolitanus gr. 337	xiii	
	Flor	Mediceus laurentianus plut. 85.6	1355	=Stallb. Flor.Laur.
	V	Parisinus gr. 2110	xv	
	J	Parisinus gr. 1815	xvi	
II-a-3B				
	Z	Vaticanus gr. 61	xiii	
	Za	Neapolitanus gr. 338	xiv	
	Zb	Mediceus laurentianus plut. 85.12	xiv	
II-a-4				
	C	Parisinus gr. 1809	xiv	
II-a-5				
	L	Mediceus Laurentianus plut. 59.1	xiv	
II-b				
	Q	Parsinus gr. 2953	xiii	
	Qb	Vaticanus gr. 933	xiii	
II-c				
	Γ	Coislirianus gr. 155	xiv	
	Γ1	Vaticanus gr. 1297	xv	
	Γ2	Vallicellianus gr. 106	xv-xvi	
Family III (ex consensus PW)				
	Lob	Lobcovianus VI.F.a.1	xiv	
	R	Vaticanus gr. 1029	xiv	=Bude V
	Φ	Vindobonensis suppl. phil. gr. 109	xiv	=Stallb.Vind.6
Family IV (ex F)				
	x	Mediceus laurenianus plut. 85.7	1420	=x <i>alibi</i>
	J	Parisinus gr. 1815	xvi	
Family V (ex consensus Z Za R F)				
	Y	Vindobonensis phil. gr. 21	xiv	=Stallb.Vind.2 / Bekker Y
	S1	Venetus marcianus gr. Z 590	xiv	
	S2	Venetus marcianus gr. Z 189	xiv	=Burnet S // Stallb. Σ
	X	Vindobonensis suppl. phil. gr. 116	xiv	
	Ξ1	Venetus marcianus gr. Z 186	xv	
	Ξ2	Venetus marcianus gr. Z 184	xv	=Stallb. Ξ
	Aug	Augustanus gr. 514	xv	
	O1	Bodleianus misc. gr. 189	xv	
	O2	Bodleianus misc. gr. 104	xvi	

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΓΟΡΓΙΑΣ

[447] ΚΑΛ. πολέμου καὶ μάχης φασὶ χρῆναι, ὧ Σώκρατες, οὕτω μεταλαγχάνειν.

ΣΩ. ἀλλ' ἦ, τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν καὶ¹ ὑστεροῦμεν;

ΚΑΛ. καὶ μάλα γε ἀστείας ἐορτῆς· πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῖν ὀλίγον πρότερον ἐπεδείξατο.

ΣΩ. τούτων μέντοι, ὧ Καλλίκλεις, αἴτιος Χαιρεφῶν ὄδε, ἐν ἀγορᾷ ἀναγκάσας ἡμᾶς διατρῖναι.

[b]

ΧΑΙ. οὐδὲν πρᾶγμα, ὧ Σώκρατες· ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι. φίλος γάρ μοι Γοργίας, ὥστ' ἐπιδείξεται ἡμῖν, εἰ μὲν δοκεῖ, νῦν, ἐὰν δὲ βούλη, εἰς αὔθις.

ΚΑΛ. τί δαί,² ὧ Χαιρεφῶν; ἐπιθυμεῖ Σωκράτης ἀκοῦσαι Γοργίου;

ΧΑΙ. ἐπ' αὐτό γέ τοι τοῦτο πάρεσμεν.

ΚΑΛ. οὐκοῦν ὅταν βούλησθε παρ' ἐμὲ ἤκειν οἴκαδε· παρ' ἐμοὶ γὰρ Γοργίας καταλύει καὶ ἐπιδείξεται ὑμῖν.

ΣΩ. εὖ λέγεις, ὧ Καλλίκλεις. ἀλλ' ἄρα ἐθελήσειεν ἂν [c] ἡμῖν διαλεχθῆναι; βούλομαι γὰρ πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τίς ἡ δύναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀνδρός, καὶ τί ἐστὶν ὃ ἐπαγγέλλεται τε καὶ διδάσκει· τὴν δὲ ἄλλην ἐπίδειξιν εἰς αὔθις, ὥσπερ σὺ λέγεις, ποιησάσθω.

ΚΑΛ. οὐδὲν οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὧ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτῷ ἐν τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως· ἐκέλευε γοῦν νυνδὴ ἐρωτᾶν ὅτι τις βούλοιο τῶν ἐνδον ὄντων, καὶ πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκρινεῖσθαι.

ΣΩ. ἦ καλῶς λέγεις. ὧ Χαιρεφῶν, ἐροῦ αὐτόν.

ΧΑΙ. τί ἔρωμαι; [d]

ΣΩ. ὅστις ἐστίν.

ΧΑΙ. πῶς λέγεις;

ΣΩ. ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανεν ὦν ὑποδημάτων δημιουργός, ἀπεκρίνατο ἂν δήπου σοι ὅτι σκυτοτόμος· ἦ οὐ μανθάνεις ὡς λέγω;

ΧΑΙ. μανθάνω καὶ ἐρήσομαι. εἰπέ μοι, ὧ Γοργία, ἀληθῆ λέγει Καλλικλῆς ὄδε ὅτι ἐπαγγέλλη ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἂν τίς σε ἐρωτᾷ;

[448] ΓΟΡ. ἀληθῆ, ὧ Χαιρεφῶν· καὶ γὰρ νυνδὴ αὐτὰ ταῦτα ἐπηγγελόμην, καὶ λέγω ὅτι οὐδεὶς μέ ποῦ ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν.

ΧΑΙ. ἦ που ἄρα ῥαδίως ἀποκρίνει,³ ὧ Γοργία.

ΓΟΡ. πάρεστι τούτου πεῖραν, ὧ Χαιρεφῶν, λαμβάνειν.⁴

ΠΩΛ. νῆ Δία· ἂν⁵ δέ γε βούλη, ὧ Χαιρεφῶν, ἐμοῦ. Γοργίας μὲν γὰρ καὶ ἀπειρηκέμαι μοι δοκεῖ· πολλὰ γὰρ ἄρτι διελήλυθεν.

ΧΑΙ. τί δαί,⁶ ὧ Πῶλε; οἶει σὺ κάλλιον ἂν Γοργίου ἀποκρίνασθαι; [b]

ΠΩΛ. τί δὲ τοῦτο, ἐὰν σοὶ γε ἰκανῶς;

1 καὶ] *secl.* Cobet.

2 τί δαί B (Ast Bekker, Stallb., Woolsey) : τί δέ mss.

3 ἀποκρίνει T (Heindorf Ast Woolsey) : ἀποκρινεῖ B (Stallb. Deuschle-Cron Thompson Schanz Hermann Croiset) : ἀποκρινη PF : ἀποκρίνη *scr.* Routh : ἀποκρινῆ Vat (Burnet Dodds Theiler Erler/Kobusch Cantarin).

4 λαμβάνειν BTW : λαβεῖν F Olymp.

5 νῆ Δία· ἂν δέ γε] : Νῆ Δί' ἂν δέ γε Dodds.

6 τί δαί B^{2 ss} δέ mss. (edd.).

ΧΑΙ. οὐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ βούλει, ἀποκρίνου.

ΠΩΛ. Ἐρώτα.

ΧΑΙ. ἐρωτῶ δὴ· εἰ ἐτύγγανε Γοργίας ἐπιστήμων ὢν τῆς τέχνης ἥσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἡρόδικος, τίνα⁷ ἂν αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; οὐχ ὅπερ ἐκεῖνον;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΧΑΙ. ἱατρὸν ἄρα φάσκοντες αὐτὸν εἶναι καλῶς ἂν ἐλέγομεν.

ΠΩΛ. ναί.

ΧΑΙ. εἰ δέ γε ἥσπερ Ἀριστοφῶν ὁ Ἀγλαοφῶντος ἢ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔμπειρος ἦν τέχνης, τίνα ἂν αὐτὸν ὀρθῶς ἐκαλοῦμεν; [c]

ΠΩΛ. δῆλον ὅτι ζωγράφον.

ΧΑΙ. νῦν δ' ἐπειδὴ τίνας τέχνης ἐπιστήμων ἐστίν, τίνα ἂν καλοῦντες αὐτὸν ὀρθῶς καλοῦμεν;

ΠΩΛ. ὦ Χαιρεφῶν, πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν ἐκ τῶν ἐμπειριῶν ἐμπείρως ἠύρημένοι· ἐμπειρία μὲν γὰρ ποιεῖ τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορευέσθαι κατὰ τέχνην, ἀπειρία δὲ κατὰ τύχην. ἐκάστων δὲ τούτων μεταλαμβάνουσιν ἄλλοι ἄλλων ἄλλως, τῶν δὲ ἀρίστων οἱ ἄριστοι· ὧν καὶ Γοργίας ἐστὶν ὅδε, καὶ μετέχει τῆς καλλίστης τῶν τεχνῶν. [d]

ΣΩ. καλῶς γε, ὦ Γοργία, φαίνεται Πῶλος παρεσκευάσθαι εἰς λόγους· ἀλλὰ γὰρ ὁ ὑπέσχετο Χαιρεφῶντι οὐ ποιεῖ.

ΓΟΡ. τί μάλιστα, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. τὸ ἐρωτώμενον οὐ πάνυ μοι φαίνεται ἀποκρίνεσθαι.

ΓΟΡ. ἀλλὰ σὺ, εἰ βούλει, ἐροῦ αὐτόν.

ΣΩ. οὐκ, εἰ αὐτῷ γε σοὶ βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ πολὺ ἂν ἥδιον σέ. δῆλος γάρ μοι Πῶλος καὶ ἐξ ὧν εἴρηκεν ὅτι τὴν καλουμένην “ῥητορικὴν” μᾶλλον μεμελέτηκεν ἢ διαλέγεσθαι. [e]

ΠΩΛ. τί δὴ, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ὅτι, ὦ Πῶλε, ἐρομένου Χαιρεφῶντος τίνας Γοργίας ἐπιστήμων τέχνης, ἐγκωμιάζεις μὲν αὐτοῦ τὴν τέχνην ὥσπερ τινὸς ψέγοντος, ἥτις δὲ ἐστὶν οὐκ ἀπεκρίνω.

ΠΩΛ. οὐ γὰρ ἀπεκρινάμην ὅτι εἴη ἢ⁸ καλλίστη;

ΣΩ. καὶ μάλα. ἀλλ' οὐδεὶς ἐρωτᾷ⁹ ποία τις¹⁰ ἢ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς, καὶ ὄντινα δέοι καλεῖν τὸν Γοργίαν· ὥσπερ τὰ ἔμπροσθέν σοι ὑπετείνατο Χαιρεφῶν καὶ αὐτῷ καλῶς [449] καὶ διὰ βραχέων ἀπεκρίνω, καὶ νῦν οὕτως εἰπέ τίς ἢ τέχνη καὶ τίνα Γοργίαν καλεῖν χρή ἡμᾶς. μᾶλλον δέ, ὦ Γοργία, αὐτὸς ἡμῖν εἰπέ τίνα σε χρή καλεῖν ὡς τίνας ἐπιστήμονα τέχνης.

ΓΟΡ. τῆς ῥητορικῆς, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ῥήτορα ἄρα χρή σε καλεῖν;

ΓΟΡ. ἀγαθόν γε, ὦ Σώκρατες, εἰ δὴ ὁ γε εὐχομαι εἶναι, ὡς ἔφη Ὅμηρος, βούλει με καλεῖν.

ΣΩ. ἀλλὰ βούλομαι.

ΓΟΡ. κάλει δὴ. [b]

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἄλλους σε φῶμεν δυνατὸν εἶναι ποιεῖν;

ΓΟΡ. ἐπαγγέλλομαί γε δὴ ταῦτα οὐ μόνον ἐνθάδε ἀλλὰ καὶ ἄλλοθι.

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἐθελήσῃς ἂν, ὦ Γοργία, ὥσπερ νῦν διαλεγόμεθα, διατελέσαι τὸ μὲν ἐρωτῶν, τὸ δ' ἀποκρινόμενος, τὸ δὲ μῆκος τῶν λόγων τοῦτο, οἷον καὶ Πῶλος ἤρξατο, εἰς αὐθις ἀποθέσθαι; ἀλλ' ὅπερ ὑπισχνῆ, μὴ ψεύσῃ, ἀλλὰ ἐθέλησον κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι.

7 τίνα] τί Olymp. (Thompson Schanz Burnet Theiler).

8 ἢ BTP (Heindorf) : om. F (Routh).

9 ἐρωτᾷ] ἠρώτα Ficinus [quaerebat] coni. olim Stallb. (Schanz Dodds Cantarín).

10 εἴη post ποία τις secl. Burnet : εἴη post ποία τις BT : εἴη post Γοργίου F.

ΓΟΡ. εἰσὶ μὲν, ὧ Σώκρατες, ἔναι τῶν ἀποκρίσεων ἀναγκαῖαι διὰ μακρῶν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι· οὐ μὴν ἀλλὰ [c] πειράσομαί γε ὡς διὰ βραχυτάτων. καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ τοῦτο ἔν ἐστιν ὧν φημι,¹¹ μηδένα ἂν ἐν βραχυτέροις ἔμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν.

ΣΩ. τούτου μὴν δεῖ, ὧ Γοργία· καὶ μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου ποιῆσαι, τῆς βραχυλογίας, μακρολογίας δὲ εἰς αὐθις.

ΓΟΡ. ἀλλὰ ποιήσω, καὶ οὐδενὸς φήσεις βραχυλογωτέρου ἀκοῦσαι.

ΣΩ. φέρε δὴ· ῥητορικῆς γὰρ φῆς ἐπιστήμων τέχνης [d] εἶναι καὶ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ῥήτορα· ἢ ῥητορικὴ περὶ τί τῶν ὄντων τυγχάνει οὕσα; ὥσπερ ἢ ὑφαντικὴ περὶ τὴν τῶν ἱματίων ἐργασίαν· ἢ γὰρ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἡ μουσικὴ περὶ τὴν τῶν μελῶν ποίησιν;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. νῆ τὴν Ἥραν, ὧ Γοργία, ἄγαμαί γε τὰς ἀποκρίσεις, ὅτι ἀποκρίνη ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων.

ΓΟΡ. πάνυ γὰρ οἶμαι, ὧ Σώκρατες, ἐπεικῶς τοῦτο ποιεῖν.

ΣΩ. εὖ λέγεις. ἴθι δὴ μοι ἀπόκριναι οὕτως καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς, περὶ τί τῶν ὄντων ἐστὶν ἐπιστήμη; [e]

ΓΟΡ. περὶ λόγους.

ΣΩ. ποίους τούτους, ὧ Γοργία; ἄρα οἱ δηλοῦσι τοὺς κάμνοντας, ὡς ἂν διαιτώμενοι ὑγιαίνοιν;

ΓΟΡ. οὐ.

ΣΩ. οὐκ ἄρα περὶ πάντας γε τοὺς λόγους ἢ ῥητορικὴ ἐστίν.

ΓΟΡ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν λέγειν γε ποιεῖ δυνατούς.

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν περὶ ὧν περ λέγειν, καὶ φρονεῖν;

ΓΟΡ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. ἄρ' οὖν, [450] ἦν νυνδὴ λέγομεν, ἢ¹² ἰατρικὴ περὶ τῶν καμνόντων ποιεῖ δυνατούς εἶναι φρονεῖν καὶ λέγειν;

ΓΟΡ. ἀνάγκη.

ΣΩ. καὶ ἡ ἰατρικὴ ἄρα, ὡς ἔοικεν, περὶ λόγους ἐστίν.

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. τοὺς γε περὶ τὰ νοσήματα;

ΓΟΡ. μάλιστα.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἡ γυμναστικὴ περὶ λόγους ἐστὶν τοὺς περὶ εὐεξίαν τε τῶν σωμάτων καὶ καχεξίαν;

ΓΟΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. καὶ μὴν καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι, ὧ Γοργία, οὕτως [b] ἔχουσιν· ἐκάστη αὐτῶν περὶ λόγους ἐστὶν τούτους οἱ τυγχάνουσιν ὄντες περὶ τὸ πρᾶγμα οὗ ἐκάστη ἐστὶν ἡ τέχνη.

ΓΟΡ. φαίνεται.

ΣΩ. τί οὖν δὴ ποτε τὰς ἄλλας τέχνας οὐ ῥητορικὰς καλεῖς, οὕσας περὶ λόγους, εἴπερ ταύτην ῥητορικὴν καλεῖς, ἢ ἂν ἢ περὶ λόγους;

ΓΟΡ. ὅτι, ὧ Σώκρατες, τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν περὶ χειρουργίας τε καὶ τοιαύτας πράξεις ὡς ἔπος εἰπεῖν πᾶσα ἐστὶν ἢ ἐπιστήμη, τῆς δὲ ῥητορικῆς οὐδὲν ἐστὶν τοιοῦτον χειρουργημα, ἀλλὰ πᾶσα ἢ πρᾶξις καὶ ἢ κύρωσις διὰ λόγων [c] ἐστίν. διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ῥητορικὴν τέχνην ἀξιῶ εἶναι περὶ λόγους, ὀρθῶς λέγων, ὡς ἐγὼ φημι.

11 ἔν ἐστιν BPFt : ἔνεστιν TW.

12 λέγομεν ἢ BWY (Deuschle-Cron Burnet) : ἐλέγομεν ἢ V (edd.) : λεγομένη F.

ΣΩ. ἄρ' οὖν μανθάνω οἷαν αὐτὴν βούλει καλεῖν; τάχα δὲ εἴσομαι σαφέστερον. ἀλλ' ἀπόκριναι· εἰσὶν ἡμῖν τέχνη. ἦ γάρ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. πασῶν δὴ οἶμαι τῶν τεχνῶν τῶν μὲν ἐργασία τὸ πολὺ ἐστὶν καὶ λόγου βραχέος δέονται, ἔνεια δὲ οὐδενὸς ἀλλὰ τὸ τῆς τέχνης περαίνονται ἂν καὶ διὰ σιγῆς, οἷον γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιία καὶ ἄλλαι πολλαί. τὰς τοιαύτας **[d]** μοι δοκεῖς λέγειν, περὶ ἃς οὐ φησὶ τὴν ῥητορικὴν εἶναι· ἦ οὐ;

ΓΟΡ. πάνυ μὲν οὖν καλῶς ὑπολαμβάνεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ἕτεροι δὲ γέ εἰσι τῶν τεχνῶν αἱ διὰ λόγου πᾶν περαίνουσι, καὶ ἔργου ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ οὐδενὸς προσδέονται ἢ βραχέος πάνυ, οἷον ἡ ἀριθμητικὴ καὶ λογιστικὴ καὶ γεωμετρικὴ καὶ πεττευτικὴ γε καὶ ἄλλαι πολλαί τέχνη, ὧν ἔνεια σχεδὸν τι ἴσους τοὺς λόγους ἔχουσι ταῖς πράξεσιν, αἱ δὲ πολλαὶ πλείους, καὶ τὸ παράπαν πᾶσα ἢ πρᾶξις καὶ τὸ **[e]** κῦρος αὐταῖς διὰ λόγων ἐστίν. τῶν τοιούτων τίνα μοι δοκεῖς λέγειν τὴν ῥητορικὴν.

ΓΟΡ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. ἀλλ' οὗτοι τούτων γε οὐδεμίαν οἶμαι σε βούλεσθαι ῥητορικὴν καλεῖν, οὐχ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, ὅτι ἡ διὰ λόγου τὸ κῦρος ἔχουσα ῥητορικὴ ἐστὶν, καὶ ὑπολάβοι ἂν τις, εἰ βούλοιο δυσχεραίνειν ἐν τοῖς λόγοις, τὴν ἀριθμητικὴν ἄρα ῥητορικὴν, ὦ Γοργία, λέγεις; ἀλλ' οὐκ οἶμαι σε οὔτε τὴν ἀριθμητικὴν οὔτε τὴν γεωμετρικὴν ῥητορικὴν λέγειν.

[451] ΓΟΡ. ὀρθῶς γὰρ οἶει, ὦ Σώκρατες, καὶ δικαίως ὑπολαμβάνεις.

ΣΩ. ἴθι νυν καὶ σὺ τὴν ἀπόκρισιν ἦν¹³ ἠρόμην διαπέρανον. ἐπεὶ γὰρ ῥητορικὴ¹⁴ τυγχάνει μὲν οὕσα τούτων τις τῶν τεχνῶν τῶν τὸ πολὺ λόγῳ χρωμένων, τυγχάνουσιν δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται οὕσαι, πειρῶ εἰπεῖν ἢ περὶ τί ἐν λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα ῥητορικὴ ἐστὶν. ὥσπερ ἂν εἴ τις με ἔροιτο ὧν νυνδὴ ἔλεγον περὶ ἡστινοσοῦν τῶν τεχνῶν· ὦ Σώκρατες, τίς **[b]** ἐστὶν ἡ ἀριθμητικὴ τέχνη; εἵπομ' ἂν αὐτῷ, ὥσπερ σὺ ἄρτι, ὅτι τῶν διὰ λόγου τις τὸ κῦρος ἔχουσῶν. καὶ εἴ με ἐπανέροιτο τῶν περὶ τί; εἵπομ' ἂν ὅτι τῶν περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν γινώσκεις,¹⁵ ὅσα ἂν ἐκάτερα τυγχάνη ὄντα. εἰ δ' αὖ ἔροιτο τὴν δὲ λογιστικὴν τίνα καλεῖς τέχνην; εἵπομ' ἂν ὅτι καὶ αὕτη ἐστὶν τῶν λόγῳ τὸ πᾶν κυρουμένων· καὶ εἰ ἐπανέροιτο· ἢ περὶ τί; εἵπομ' ἂν ὥσπερ οἱ ἐν τῷ δήμῳ **[c]** συγγραφόμενοι, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ ἢ λογιστικὴ ἔχει—περὶ τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστὶν, τὸ τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν—διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἢ λογιστικὴ. καὶ εἴ τις τὴν ἀστρονομίαν ἀνέροιτο, ἐμοῦ λέγοντος ὅτι καὶ αὕτη λόγῳ κυροῦται τὰ πάντα, οἱ δὲ λόγοι οἱ τῆς ἀστρονομίας, εἰ φαίη, περὶ τί εἰσιν, ὦ Σώκρατες; εἵπομ' ἂν ὅτι περὶ τὴν τῶν ἄστρων φορὰν καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, πῶς πρὸς ἄλληλα τάχους ἔχει.

ΓΟΡ. ὀρθῶς γε λέγων σὺ, ὦ Σώκρατες. **[d]**

ΣΩ. ἴθι δὴ καὶ σὺ, ὦ Γοργία. τυγχάνει μὲν γὰρ δὴ ἡ ῥητορικὴ οὕσα τῶν λόγῳ τὰ πάντα διαπραττομένων τε καὶ κυρουμένων τινῶν·¹⁶ ἦ γάρ;

ΓΟΡ. ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. λέγε δὴ τῶν περὶ τί ἐστὶ τοῦτο τῶν ὄντων περὶ οὗ οὗτοι οἱ λόγοι εἰσὶν οἷς ἡ ῥητορικὴ χρῆται;

ΓΟΡ. τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄριστα.

ΣΩ. ἀλλ', ὦ Γοργία, ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις **[e]** καὶ οὐδὲν πω σαφές. οἶομαι γὰρ σε ἀκηκοέναι ἐν τοῖς συμποσίοις ἀδόντων ἀνθρώπων τοῦτο τὸ σκολιόν, ἐν ᾧ καταριθμοῦνται ἀδόντες ὅτι

13 ἦν] ἢ *coni.* Sauppe (Dodds).

14 ῥητορικὴ BTW : ἢ ῥητορικὴ F (Bekker Ast).

15 γινώσκεις] *del.* Bekker (edd.).

16 τινῶν BTW : τις *supersc.* f Y Par² (edd.) : *om.* F (Hermann).

“ὕγιαίνειν μὲν ἄριστόν” ἐστίν, τὸ δὲ “δεύτερον καλὸν γενέσθαι, τρίτον δέ,” ὡς φησιν ὁ ποιητῆς τοῦ σκολιοῦ, “τὸ πλουτεῖν ἀδόλως.”

ΓΟΡ. ἀκήκοα γάρ· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτο λέγεις;

[452] ΣΩ. ὅτι εἴ σοι αὐτίκα παρασταῖεν¹⁷ οἱ δημιουργοὶ τούτων ὧν ἐπήνεσεν ὁ τὸ σκολιὸν ποιήσας, ἰατρός τε καὶ παιδοτρίβης καὶ χρηματιστής, καὶ εἶποι πρῶτον μὲν ὁ ἰατρός ὅτι “ὦ Σώκρατες, ἐξαπατᾷ σε Γοργίας· οὐ γάρ ἐστίν ἡ τούτου τέχνη περὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ’ ἡ ἐμῆ” —εἰ οὖν αὐτὸν ἐγὼ ἐροίμην, “σὺ δὲ τίς ὧν ταῦτα λέγεις;” εἶποι ἂν ἴσως ὅτι ἰατρός. τί οὖν λέγεις; ἢ τὸ τῆς σῆς τέχνης ἔργον μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν; “πῶς γὰρ οὐ,” φαίη ἂν ἴσως, “ὦ Σώκρατες, ὑγεία; τί δ’ ἐστὶν μείζον ἀγαθὸν [b] ἀνθρώποις ὑγείας;” εἰ δ’ αὖ μετὰ τοῦτον ὁ παιδοτρίβης εἶποι ὅτι “θαυμάζοιμί τᾶν, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς εἴ σοι ἔχει¹⁸ Γοργίας μείζον ἀγαθὸν ἐπιδείξει τῆς αὐτοῦ τέχνης ἢ ἐγὼ τῆς ἐμῆς,” εἶπομι’ ἂν αὖ καὶ πρὸς τοῦτον· σὺ δὲ δὴ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε, καὶ τί τὸ σὸν ἔργον; “παιδοτρίβης, φαίη ἂν, τὸ δὲ ἔργον μού ἐστιν καλοῦς τε καὶ ἰσχυροῦς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα.” μετὰ δὲ¹⁹ τὸν παιδοτρίβην εἶποι ἂν ὁ χρηματιστής, ὡς ἐγῶμαι πάνυ καταφρονῶν ἀπάντων· [c] “σκοπεῖ δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἐάν σοι πλοῦτου φανῆ τι μείζον ἀγαθὸν ὃν ἢ παρὰ Γοργία ἢ παρ’ ἄλλῳ ὄψοι.” φαίμεν ἂν οὖν πρὸς αὐτόν· τί δὲ δὴ; ἢ σὺ τούτου δημιουργός; φαίη ἂν. τίς ὧν; “χρηματιστής.” τί οὖν; κρίνεις σὺ μέγιστον ἀνθρώποις ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον; φήσομεν. “πῶς γὰρ οὐκ;” ἔρεῖ. καὶ μὴν ἀμφισβητεῖ γε Γοργίας ὅδε τὴν παρ’ αὐτῷ τέχνην μείζονος ἀγαθοῦ αἰτίαν εἶναι ἢ τὴν σῆν, φαίμεν ἂν ἡμεῖς. δῆλον οὖν ὅτι τὸ μετὰ τοῦτο ἔροιτ’ ἂν· “καὶ τί ἐστὶν [d] τοῦτο τὸ ἀγαθόν; ἀποκρινάσθω Γοργίας.” ἴθι οὖν νομίσας, ὦ Γοργία, ἐρωτᾶσθαι καὶ ὑπ’ ἐκείνων καὶ ὑπ’ ἐμοῦ, ἀπόκριναί τί ἐστὶν τοῦτο ὃ φῆς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ.

ΓΟΡ. ὅπερ ἐστίν, ὦ Σώκρατες, τῇ ἀληθείᾳ μέγιστον ἀγαθὸν καὶ αἴτιον ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τοῦ²⁰ ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἐκάστω.

ΣΩ. τί οὖν δὴ τοῦτο λέγεις; [e]

ΓΟΡ. τὸ πείθειν ἔγωγ’ οἷόν τ’ εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς καὶ ἐν ἄλλῳ συλλόγῳ παντί, ὅστις ἂν πολιτικὸς σύλλογος γίγνηται. καίτοι ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει δοῦλον μὲν ἔξεις τὸν ἰατρόν, δοῦλον δὲ τὸν παιδοτρίβην· ὁ δὲ χρηματιστής οὗτος ἄλλῳ ἀναφανήσεται χρηματιζόμενος καὶ οὐχ αὐτῷ, ἀλλὰ σοὶ τῷ δυναμένῳ λέγειν καὶ πείθειν τὰ πλήθη.

ΣΩ. νῦν μοι δοκεῖς δηλῶσαι, ὦ Γοργία, ἐγγύτατα τὴν [453] ῥητορικὴν ἦντινα τέχνην ἡγῆ εἶναι, καὶ εἴ τι ἐγὼ συνήμι, λέγεις ὅτι πειθοῦς δημιουργός ἐστίν ἡ ῥητορικὴ, καὶ ἡ πραγματεία αὐτῆς ἅπασα καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς τοῦτο τελευτᾷ· ἢ ἔχεις τι λέγειν ἐπὶ πλεόν τὴν ῥητορικὴν δύνασθαι ἢ πειθᾶ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν;

ΓΟΡ. οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς ἰκανῶς ὀρίζεσθαι· ἐστίν γὰρ τοῦτο τὸ κεφάλαιον αὐτῆς.

ΣΩ. ἄκουσον δὴ, ὦ Γοργία. ἐγὼ γὰρ εὖ ἴσθ’ ὅτι, ὡς [b] ἐμαυτὸν πείθω, εἶπερ τις ἄλλος ἄλλῳ διαλέγεται βουλόμενος εἰδέναι αὐτὸ τοῦτο περὶ ὅτου ὁ λόγος ἐστίν, καὶ ἐμὲ εἶναι τούτων ἕνα· ἀξιῶ δὲ καὶ σέ.

ΓΟΡ. τί οὖν δὴ, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἐγὼ ἐρῶ νῦν. ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς πειθῶ, ἥτις ποτ’ ἐστίν ἦν σὺ λέγεις καὶ περὶ ὧντινων πραγμάτων ἐστὶν πειθῶ, σαφῶς μὲν εὖ ἴσθ’ ὅτι οὐκ οἶδα, οὐ μὴν ἀλλ’ ὑποπτεύω γε ἦν οἰμαί σε λέγειν καὶ περὶ ὧν· οὐδὲν μέντοι ἦττον ἐρήσομαί σε τίνα ποτὲ λέγεις τὴν πειθῶ τὴν ἀπὸ τῆς [c]

17 εἴ σοι F (Burnet Theiler Dodds Cantarín) : σοι BTP || αὐτίκα BTPF : αὐτίκ’ ἂν Y f *vett.edd.* (Croiset).

18 ἔχει PWF : ἔχοι BT (edd.).

19 δέ Y (edd.) : δὴ BTPF : δέ δὴ *coni.* Deuschle-Cron.

20 τοῦ BTPF (edd.) : τῶν F.

ρήτορικῆς καὶ περὶ τίνων αὐτὴν εἶναι. τοῦ ἔνεκα δὴ αὐτὸς ὑποπτεύων σὲ ἐρήσομαι, ἀλλ’ οὐκ αὐτὸς λέγω; οὐ σοῦ ἔνεκα ἀλλὰ τοῦ λόγου, ἵνα οὕτω προῖη ὡς μάλιστα’ ἂν ἡμῖν καταφανὲς ποιῶι περὶ οὗτου λέγεται. σκόπει γὰρ εἴ σοι δοκῶ δικαίως ἀνερωτᾶν σε· ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγγανόν σε ἐρωτῶν τίς ἐστὶν τῶν ζωγράφων Ζεῦξις, εἴ μοι εἶπες ὅτι ὁ τὰ ζῶα γράφων, ἄρ’ οὐκ ἂν δικαίως σε ἠρόμην ὁ τὰ ποῖα τῶν ζῶων γράφων καὶ ποῦ;²¹

ΓΟΡ. πάνυ γε. **[d]**

ΣΩ. ἄρα διὰ τοῦτο, ὅτι καὶ ἄλλοι εἰσι ζωγράφοι γράφοντες ἄλλα πολλὰ ζῶα;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. εἰ δέ γε μηδεὶς ἄλλος ἢ Ζεῦξις ἔγραφε, καλῶς ἂν σοι ἀπεκέκριτο;

ΓΟΡ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. ἴθι δὴ καὶ περὶ τῆς ρήτορικῆς εἰπέ· πότερόν σοι δοκεῖ πειθῶ ποιεῖν ἢ ρήτορικὴ μόνη ἢ καὶ ἄλλαι τέχνηαι; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· ὅστις διδάσκει ὅτιοῦν πρᾶγμα, πότερον ὁ διδάσκει πείθει ἢ οὐ;

ΓΟΡ. οὐ δῆτα, ὃ Σώκρατες, ἀλλὰ πάντων μάλιστα πείθει. **[e]**

ΣΩ. πάλιν δὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγωμεν ὧν περ νυνδὴ· ἢ ἀριθμητικὴ οὐ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐστὶν τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ἄνθρωπος;

ΓΟΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ πείθει;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. πειθοῦς ἄρα δημιουργὸς ἐστὶν καὶ ἢ ἀριθμητικὴ;

ΓΟΡ. φαίνεται.

ΣΩ. οὐκοῦν ἐάν τις ἐρωτᾷ ἡμᾶς ποίας πειθοῦς καὶ περὶ τί, ἀποκρινούμεθά που αὐτῷ ὅτι τῆς διδασκαλικῆς τῆς περὶ τὸ **[454]** ἄρτιόν τε καὶ τὸ περιττόν ὅσον ἐστίν· καὶ τὰς ἄλλας ἅς νυνδὴ ἐλέγομεν τέχνας ἀπάσας ἐξομεν ἀποδείξαι πειθοῦς δημιουργοὺς οὐσας καὶ ἥστινος καὶ περὶ ὅτι· ἢ οὐ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐκ ἄρα ρήτορικὴ μόνη πειθοῦς ἐστὶν δημιουργός.

ΓΟΡ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνη ἀπεργάζεται τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, δικαίως ὥσπερ περὶ τοῦ ζωγράφου μετὰ τοῦτο ἐπανερούμεθ’ ἂν τὸν λέγοντα ποίας δὴ πειθοῦς καὶ τῆς περὶ τί πειθοῦς ἢ ρήτορικὴ ἐστὶν τέχνη; ἢ οὐ δοκεῖ σοι **[b]** δίκαιον εἶναι ἐπανερέσθαι;

ΓΟΡ. ἔμοιγε.

ΣΩ. ἀπόκριναί δή, ὃ Γοργία, ἐπειδὴ γε καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως.

ΓΟΡ. ταύτης τοίνυν τῆς πειθοῦς λέγω, ὃ Σώκρατες, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον, καὶ περὶ τούτων ἅ ἐστι δίκαιά τε καὶ ἄδικα.

ΣΩ. καὶ ἐγὼ τοι ὑπώπτειν ταύτην σε λέγειν τὴν πειθῶ καὶ περὶ τούτων, ὃ Γοργία· ἀλλ’ ἵνα μὴ θαυμάζης ἐὰν καὶ ὀλίγον ὕστερον τοιοῦτόν τί σε ἀνέρωμαι, ὃ δοκεῖ μὲν δῆλον **[c]** εἶναι, ἐγὼ δ’ ἐπανερωτῶ – ὅπερ γὰρ λέγω, τοῦ ἐξῆς ἔνεκα περαίνεσθαι τὸν λόγον ἐρωτῶ, οὐ σοῦ ἔνεκα ἀλλ’ ἵνα μὴ ἐθιζώμεθα ὑπονοοῦντες προαρπάζειν ἀλλήλων τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ σὺ τὰ σαυτοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅπως ἂν βούλη περαίνης.

ΓΟΡ. καὶ ὀρθῶς γέ μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. ἴθι δὴ καὶ τότε ἐπισκεψώμεθα. καλεῖς τι μεμαθηκέναι;

ΓΟΡ. καλῶ.

ΣΩ. τί δέ; πεπιστευκέναι;

ΓΟΡ. **[d]** ἔγωγε.

21 καὶ ποῦ] πῶς Ficinus [*quo pacto*] *coni.* Routh : τοῦ *coni.* Coraes : πόσου *coni.* Heindorf : ἢ οὐ *coni.* Woolsey (Croiset).

ΣΩ. πότερον οὖν ταῦτόν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθηκέναι καὶ πεπιστευκέναι, καὶ μάθησις καὶ πίστις, ἢ ἄλλο τι;

ΓΟΡ. οἶομαι μὲν ἔγωγε, ὃ Σώκρατες, ἄλλο.

ΣΩ. καλῶς γὰρ οἶει· γνώση δὲ ἐνθένδε. εἰ γὰρ τίς σε ἔροιτο· ἄρ' ἔστιν τις, ὃ Γοργία, πίστις ψευδῆς καὶ ἀληθῆς; φαίης ἄν, ὡς ἐγὼ οἶμαι.

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. τί δαί;²² ἐπιστήμη ἐστὶν ψευδῆς καὶ ἀληθῆς;

ΓΟΡ. οὐδαμῶς.

ΣΩ. δῆλον γὰρ· αὐ²³ ὅτι οὐ ταῦτόν ἐστιν.

ΓΟΡ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. [e] ἀλλὰ μὴν οἱ τέ γε μεμαθηκότες πεπεισμένοι εἰσὶν καὶ οἱ πεπιστευκότες.

ΓΟΡ. ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. βούλει οὖν δύο εἶδη θῶμεν πειθοῦς, τὸ μὲν πίστιν παρεχόμενον ἄνευ τοῦ εἰδέναι, τὸ δ' ἐπιστήμην;

ΓΟΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. ποτέραν οὖν ἡ ῥητορικὴ πειθῶ ποιεῖ ἐν δικαστηρίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις περὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων; ἐξ ἧς πιστεύειν γίγνεται ἄνευ τοῦ εἰδέναι ἢ ἐξ ἧς τὸ εἰδέναι;

ΓΟΡ. δῆλον δήπου, ὃ Σώκρατες, ὅτι ἐξ ἧς τὸ πιστεύειν.

ΣΩ. ἡ ῥητορικὴ ἄρα, ὡς ἔοικεν, πειθοῦς [455] δημιουργός ἐστὶν πιστευτικῆς ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἄδικον.

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐδ' ἄρα διδασκαλικὸς ὁ ῥήτωρ ἐστὶν δικαστηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων δικαίων τε περὶ καὶ ἀδίκων, ἀλλὰ πιστικὸς μόνον.²⁴ οὐ γὰρ δήπου ὄχλον γ' ἂν δύναίτο τοσοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διδάξαι οὕτω μεγάλα πράγματα.

ΓΟΡ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. φέρε δὴ, ἴδωμεν τί ποτε καὶ λέγομεν²⁵ περὶ τῆς [b] ῥητορικῆς· ἐγὼ μὲν γὰρ τοι οὐδ' αὐτός πω δύναμαι κατανοῆσαι ὅτι λέγω. ὅταν περὶ ἰατρῶν αἰρέσεως ἢ τῆ πόλει σύλλογος ἢ περὶ ναυπηγῶν ἢ περὶ ἄλλου τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνος, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ συμβουλεύσει; δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἐκάστη αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι. οὐδ' ὅταν τειχῶν περὶ οἰκοδομήσεως ἢ λιμένων κατασκευῆς ἢ νεωρίων, ἀλλ' οἱ ἀρχιτέκτονες· οὐδ' αὖ ὅταν στρατηγῶν αἰρέσεως περὶ ἢ τάξεώς τινος πρὸς πολεμίους ἢ χωρίων [c] καταλήψεως συμβουλή ἢ, ἀλλ' οἱ στρατηγικοὶ τότε συμβουλεύουσιν, οἱ ῥητορικοὶ δὲ οὐ· ἢ πῶς λέγεις, ὃ Γοργία, τὰ τοιαῦτα; ἐπειδὴ γὰρ αὐτός τε φῆς ῥήτωρ εἶναι καὶ ἄλλους ποιεῖν ῥητορικούς, εἰ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης παρὰ σοῦ πυνθάνεσθαι. καὶ ἐμὲ νῦν νόμισον καὶ τὸ σὸν σπεύδειν· ἴσως γὰρ καὶ τυγχάνει τις τῶν ἐνδον ὄντων μαθητῆς σου βουλόμενος γενέσθαι, ὡς ἐγὼ τινὰς σχεδὸν καὶ συχνοὺς αἰσθάνομαι, οἱ ἴσως αἰσχύνονται ἂν σε ἀνερέσθαι. ὑπ' [d] ἐμοῦ οὖν ἀνερωτῶμενος νόμισον καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι· τί ἡμῖν, ὃ Γοργία, ἔσται, ἐάν σοι συνῶμεν; περὶ τίνων τῆ πόλει συμβουλεύειν οἴοι τε ἐσόμεθα; πότερον περὶ δικαίου μόνον καὶ ἀδίκου ἢ καὶ περὶ ὧν νυνδὴ Σωκράτης ἔλεγεν; πειρῶ οὖν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι.

ΓΟΡ. ἀλλ' ἐγὼ σοι πειράσομαι, ὃ Σώκρατες, σαφῶς ἀποκαλύψαι τὴν τῆς ῥητορικῆς δύναμιν ἅπασαν· αὐτὸς γὰρ καλῶς ὑφηγήσω. οἴσθα γὰρ δήπου ὅτι τὰ νεώρια ταῦτα [e] καὶ τὰ τεῖχη τὰ

22 τί δαί J (Bekker) : τί δέ mss.

23 γὰρ αὐ BTWF (Heindorf Ast Stallb. Deuschle-Cron Hermann Burnet) : ἄρα Olymp. (Thompson Schanz Theiler Dodds) : γὰρ οὖν E3 Steph. (Beck) : ἄρ' αὐ coni. Burnet (Croiset).

24 μόνον (A4) BT Ficinus (Schleiermacher Ast Stallb. Deuschle-Cron Burnet) : πιστικῶς μόνον W : πειστικὸς μόνον T²P Steph. (Heindorf Hermann Schanz Croiset Dodds Theiler Cantarín) : πιστικοῦ μόνου F.

25 καὶ λέγομεν] καὶ λέγωμεν S2.

Ἀθηναίων²⁶ καὶ ἡ τῶν λιμένων κατασκευὴ ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμβουλῆς γέγονεν, τὰ δ' ἐκ τῆς Περικλέους ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν.²⁷

ΣΩ. λέγεται ταῦτα, ὦ Γοργία, περὶ Θεμιστοκλέους· Περικλέους δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον ὅτε συνεβούλευεν ἡμῖν περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους.

[456] ΓΟΡ. καὶ ὅταν γέ τις αἵρεσις ἢ ὧν νυνδὴ σὺ ἔλεγες, ὦ Σώκρατες, ὁρᾷς ὅτι οἱ ῥητορὲς εἰσιν οἱ συμβουλευόντες καὶ οἱ νικῶντες τὰς γνώμας περὶ τούτων.

ΣΩ. ταῦτα καὶ θαυμάζων, ὦ Γοργία, πάσαι ἐρωτῶ τίς ποτε ἡ δυνάμις ἐστὶν τῆς ῥητορικῆς. δαιμονία γάρ τις ἔμοιγε καταφαίνεται τὸ μέγεθος οὕτω σκοποῦντι.

ΓΟΡ. εἰ πάντα γε εἰδείης, ὦ Σώκρατες,²⁸ ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀπάσας τὰς δυνάμεις συλλαβοῦσα ὑφ' αὐτῆ ἔχει. **[b]** μέγα δέ σοι τεκμήριον ἐρῶ· πολλάκις γὰρ ἤδη ἔγωγε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν εἰσελθὼν παρὰ τινὰ τῶν καμνόντων οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ, οὐ δυναμένου τοῦ ἰατροῦ πεῖσαι, ἐγὼ ἔπεισα, οὐκ ἄλλη τέχνη ἢ τῆ ῥητορικῆ. φημί δὲ καὶ εἰς πόλιν ὅπῃ βούλει ἐλθόντα ῥητορικὸν ἄνδρα καὶ ἰατρόν, εἰ δέοι λόγῳ διαγωνίζεσθαι ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ ὀπότερον δεῖ αἰρεθῆναι ἰατρόν, οὐδαμοῦ **[c]** ἂν φανῆται τὸν ἰατρόν, ἀλλ' αἰρεθῆναι ἂν τὸν εἰπεῖν δυνατόν, εἰ βούλοιο. καὶ εἰ πρὸς ἄλλον γε δημιουργὸν ὄντιναοῦν ἀγωνίζοιτο, πείσειεν ἂν αὐτὸν ἐλέσθαι ὁ ῥητορικὸς μᾶλλον ἢ ἄλλος ὅστισοῦν· οὐ γὰρ ἔστιν περὶ ὅτου οὐκ ἂν πιθανώτερον εἴποι ὁ ῥητορικὸς ἢ ἄλλος ὅστισοῦν τῶν δημιουργῶν ἐν πλήθει.

ἡ μὲν οὖν δυνάμις τοσαύτη ἐστὶν καὶ τοιαύτη τῆς τέχνης· δεῖ μέντοι, ὦ Σώκρατες, τῆ ῥητορικῆ χρῆσθαι ὥσπερ τῆ ἄλλῃ πάσῃ ἀγωνίᾳ. καὶ γὰρ **[d]** τῆ ἄλλῃ ἀγωνίᾳ οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ πρὸς ἅπαντας χρῆσθαι ἀνθρώπους, ὅτι ἔμαθεν πυκτεύειν τε καὶ παγκρατιάζειν καὶ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, ὥστε κρείττων εἶναι καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν, οὐ τούτου ἕνεκα τοὺς φίλους δεῖ τύπτειν οὐδὲ κεντεῖν τε καὶ ἀποκτείνουσι. οὐδέ γε μὰ Δία ἐάν τις εἰς παλαιστράν φοιτήσας εὖ ἔχων τὸ σῶμα καὶ πυκτικὸς γενόμενος, ἔπειτα τὸν πατέρα τύπτῃ καὶ τὴν μητέρα ἢ ἄλλον τινὰ τῶν οἰκείων ἢ τῶν φίλων, οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ τοὺς **[e]** παιδοτριβὰς καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις διδάσκοντας μάχεσθαι μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρέδοσαν ἐπὶ τῷ δικαίῳ χρῆσθαι τούτοις πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀμυνομένους, μὴ ὑπάρχοντας· **[457]** οἱ δὲ μεταστρέψαντες χρῶνται τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ τέχνῃ οὐκ ὀρθῶς. οὐκ οἱ διδάξαντες πονηροί, οὐδὲ ἡ τέχνη οὔτε αἰτία οὔτε πονηρὰ τούτου ἕνεκά ἐστιν, ἀλλ' οἱ μὴ χρώμενοι οἴμαι ὀρθῶς. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς. δυνατός μὲν γὰρ πρὸς ἅπαντάς ἐστιν ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ παντὸς λέγειν, ὥστε πιθανώτερος εἶναι ἐν τοῖς πλήθεσιν **[b]** ἔμβραχυ περὶ ὅτου ἂν βούληται· ἀλλ' οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἕνεκα δεῖ οὔτε τοὺς ἰατροὺς τὴν δόξαν ἀφαιρεῖσθαι— ὅτι δύναται²⁹ ἂν τοῦτο ποιῆσαι—οὔτε τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς, ἀλλὰ δικαίως καὶ τῆ ῥητορικῆ χρῆσθαι, ὥσπερ καὶ τῆ ἀγωνίᾳ. ἐάν δὲ οἴμαι ῥητορικὸς γενόμενός³⁰ τις κᾶτα ταύτη τῇ δυνάμει καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῆ, οὐ τὸν διδάξαντα δεῖ μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ **[c]** δικαίου³¹ χρεῖα παρέδωκεν, ὁ δ' ἐναντίως χρῆται. τὸν οὖν οὐκ ὀρθῶς χρώμενον μισεῖν δίκαιον καὶ ἐκβάλλειν καὶ ἀποκτείνουσι ἀλλ' οὐ τὸν διδάξαντα.

ΣΩ. οἴμαι, ὦ Γοργία, καὶ σὲ ἔμπειρον εἶναι πολλῶν λόγων³² καὶ καθεωρακένοι ἐν αὐτοῖς τὸ τοιόνδε, ὅτι οὐ ῥαδίως δύνανται³³ περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσωσιν διαλέγεσθαι διορισάμενοι πρὸς ἀλλήλους

26 τὰ Ἀθηναίων] *del.* Cobet.

27 τῶν] τῆς Buttman: τῆς τῶν Cobet.

28 εἰ] τί εἰ *coni.* Madvig (Schanz Croiset).

29 δύναται FT *in ras.* : δύναιντο BPTY (Schleiermacher Heindorf).

30 κᾶτα Q?QbE3E1 : κατὰ BTPFY : καὶ E2ZaMLobX.

31 δικαίου BTWFLob (Routh Burnet) : δικαίᾳ NFlorRY (Dodds edd.).

32 λόγων] φιλολόγων *coni.* Schanz : λογίων *coni.* Madvig : ἀνθρώπων *coni.* Cobet.

33 δύνανται] δύνανται ἄνθρωποι E3 (Routh Heindorf Ast) : δύνανται οἱ συνόντες *coni.* Theiler.

καὶ μαθόντες καὶ διδάξαντες ἑαυτοὺς, **[d]** οὕτω διαλύεσθαι τὰς συνουσίας, ἀλλ' ἐὰν περὶ τοῦ ἀμφισβητήσωσιν καὶ μὴ φῆ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ὀρθῶς λέγειν ἢ μὴ σαφῶς, χαλεπαίνουσί τε καὶ κατὰ φθόνον οἴονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν, φιλονικοῦντας ἀλλ' οὐ ζητοῦντας τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ· καὶ ἐνιοὶ γε τελευτῶντες αἰσχιστα ἀπαλλάττονται, λοιδορηθέντες τε καὶ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες³⁴ περὶ σφῶν αὐτῶν³⁵ τοιαῦτα οἷα καὶ τοὺς παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν,³⁶ ὅτι τοιούτων ἀνθρώπων ἠξίωσαν **[e]** ἀκροαταὶ γενέσθαι. τοῦ δὴ ἔνεκα λέγω ταῦτα; ὅτι νῦν ἐμοὶ δοκεῖς σὺ οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν οὐδὲ σύμφωνα οἷς τὸ πρῶτον ἔλεγες περὶ τῆς ῥητορικῆς· φοβοῦμαι οὖν διελέγχειν σε, μὴ με ὑπολάβῃς οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα φιλονικοῦντα³⁷ λέγειν τοῦ καταφανὲς γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς σέ. **[458]** ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν καὶ σὺ εἶ τῶν ἀνθρώπων ὥνπερ καὶ ἐγώ, ἠδέως ἂν σε διερωτώην· εἰ δὲ μὴ, ἐφῆν ἂν. ἐγὼ δὲ τίνων εἰμί; τῶν ἠδέως μὲν ἂν ἐλεγχθέντων εἶ τι μὴ ἀληθὲς λέγω, ἠδέως δ' ἂν ἐλεγχάντων εἶ τίς τι μὴ ἀληθὲς λέγοι, οὐκ ἀηδέστερον μεντὰν ἐλεγχθέντων ἢ ἐλεγχάντων· μεῖζον γὰρ αὐτὸ ἀγαθὸν ἠγοῦμαι, ὅσῳ περ μεῖζον ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ μεγίστου ἢ ἄλλον ἀπαλλάξαι. οὐδὲν γὰρ οἶμαι τοσοῦτον κακὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ὅσον δόξα **[b]** ψευδῆς περὶ ὧν τυγχάνει νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ὧν. εἰ μὲν οὖν καὶ σὺ φῆς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα· εἰ δὲ καὶ δοκεῖ χρῆναι ἔαν, ἐῶμεν ἤδη χαίρειν καὶ διαλύωμεν τὸν λόγον.

ΓΟΡ. ἀλλὰ φημί μὲν ἔγωγε, ὃ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι οἷον σὺ ὑφηγῆ· ἴσως μέντοι χρῆν³⁸ ἐννοεῖν καὶ τὸ τῶν παρόντων. πάλαι γάρ τοι, πρὶν καὶ ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἐγὼ τοῖς παροῦσι πολλὰ ἐπεδειξάμην, καὶ νῦν ἴσως πόρρω ἀποτενοῦμεν, **[c]** ἣν διαλεγώμεθα. σκοπεῖν οὖν χρῆ καὶ τὸ τούτων, μὴ τινὰς αὐτῶν κατέχομεν³⁹ βουλομένους τι καὶ ἄλλο πράττειν.

ΧΑΙ. τοῦ μὲν θορύβου, ὃ Γοργία τε καὶ Σώκρατες, αὐτοὶ ἀκούετε τούτων τῶν ἀνδρῶν βουλομένων ἀκούειν ἐὰν τι λέγητε· ἐμοὶ δ' οὖν καὶ αὐτῷ μὴ γένοιτο τοσαύτη ἀσχολία, ὥστε τοιούτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀφεμένῳ προὔργιαίτερόν τι γενέσθαι ἄλλο πράττειν. **[d]**

ΚΑΛ. νῆ τοὺς θεοὺς, ὃ Χαιρεφῶν, καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλοῖς ἤδη λόγοις παραγενόμενος οὐκ οἶδ' εἰ πώποτε ἦσθην οὕτως ὥσπερ νυνί· ὥστ' ἐμοίγε, κὰν τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλητε διαλέγεσθαι, χαριεῖσθε.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν, ὃ Καλλίκλεις, τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει, εἴπερ ἐθέλει Γοργίας.

ΓΟΡ. αἰσχρὸν δὴ τὸ λοιπὸν, ὃ Σώκρατες, γίνεται ἐμέ γε μὴ ἐθέλειν, αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ἐρωτᾶν⁴⁰ ὅτι τις βούλεται. **[e]** ἀλλ' εἰ δοκεῖ τουτοισί,⁴¹ διαλέγου τε καὶ ἐρώτα ὅτι βούλει.

ΣΩ. ἄκουε δὴ, ὃ Γοργία, ἃ θαυμάζω ἐν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ σοῦ· ἴσως γάρ τοι σοῦ ὀρθῶς λέγοντος ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω. ῥητορικὸν φῆς ποιεῖν οἷός τ' εἶναι, ἐὰν τις βούληται παρὰ σοῦ μαθάνειν;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν περὶ πάντων ὥστ' ἐν ὄχλῳ πιθανὸν εἶναι, οὐ διδάσκοντα ἀλλὰ **[459]** πείθοντα;

ΓΟΡ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. ἔλεγές τοι νυνδὴ⁴² ὅτι καὶ περὶ τοῦ ὑγιεινοῦ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσται ὁ ῥήτωρ.

ΓΟΡ. καὶ γὰρ ἔλεγον, ἔν γε ὄχλῳ.

34 [λοιδορηθέντες τε καὶ] *secl.* Hirschig Schanz.

35 [περὶ σφῶν αὐτῶν] *secl.* Sauppe (Dodds Theiler Cantarin).

36 [ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν] *secl.* Cobet.

37 [φιλονικοῦντα] *secl.* Headlam.

38 [χρῆν BTPF (edd.) : χρῆ NFlorZbY (Schanz Sauppe)].

39 [κατέχομεν BPt (Deuschle-Cron Hermann Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarin) : κατέχομεν TF (Ast Bekker Stallb.)].

40 [ἐρωτᾶν ... βούλεται] *secl.* Badham Schanz.

41 [τουτοισί Par (edd.) : τουτοισι W : τουτοισιν BT : καὶ τουτοις F].

42 [τοι νυνδὴ (or τοι νῦν δὴ) B²P (Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarin) : τοίνυν δὴ TW (Schleiermacher [Denn du sagtest sogar] Ast Bekker Stallb. Theiler)].

ΣΩ. οὐκοῦν τὸ ἐν ὄχλῳ τοῦτό ἐστιν, ἐν τοῖς μὴ εἰδόσιν; οὐ γὰρ δήπου ἐν γε τοῖς εἰδόσι τοῦ
ιατροῦ πιθανώτερος ἔσται.

ΓΟΡ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσται, τοῦ εἰδότος πιθανώτερος γίγνεται;

ΓΟΡ. πάνυ [b] γε.

ΣΩ. οὐκ ἰατρός γε ὢν· ἦ γάρ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. ὁ δὲ μὴ ἰατρός γε δήπου ἀνεπιστήμων ὢν ὁ ἰατρὸς ἐπιστήμων.

ΓΟΡ. δήλον ὅτι.

ΣΩ. ὁ οὐκ εἰδὼς ἄρα τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτερος ἔσται, ὅταν ὁ ῥήτωρ τοῦ ἱατροῦ
πιθανώτερος ᾖ. τοῦτο συμβαίνει ἢ ἄλλο τι;

ΓΟΡ. τοῦτο ἐνταῦθά γε συμβαίνει.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας τέχνας ὡσαύτως ἔχει ὁ ῥήτωρ καὶ ἡ ῥητορικὴ· αὐτὰ μὲν
τὰ πράγματα οὐδὲν δεῖ αὐτὴν⁴³ εἰδέναι ὅπως ἔχει, μηχανὴν [c] δὲ τινα πειθοῦς ἠύρηκεναι ὥστε
φαίνεσθαι τοῖς οὐκ εἰδόσι μᾶλλον εἰδέναι τῶν εἰδόντων.

ΓΟΡ. οὐκοῦν⁴⁴ πολλὴ ῥαστώνη, ὃ Σώκρατες, γίγνεται, μὴ μαθόντα τὰς ἄλλας τέχνας ἀλλὰ μίαν
ταύτην, μηδὲν ἐλαττοῦσθαι τῶν δημιουργῶν;

ΣΩ. εἰ μὲν ἐλαττοῦται ἢ μὴ ἐλαττοῦται ὁ ῥήτωρ τῶν ἄλλων δι' αὐτὸ τὸ⁴⁵ οὕτως ἔχειν, αὐτίκα
ἐπισκεψόμεθα, ἐάν τι ἡμῖν πρὸς λόγον⁴⁶ ᾖ· νῦν δὲ τόδε πρότερον σκεψόμεθα, ἄρα [d] τυγχάνει περὶ τὸ
δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν οὕτως ἔχον ὁ ῥητορικὸς ὡς
περὶ τὸ ὑγιεινὸν καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὧν αἱ ἄλλαι τέχναι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰδὼς, τί ἀγαθὸν ἢ τί κακὸν ἐστὶν ἢ
τί καλὸν ἢ τί αἰσχρὸν ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, πειθῶ δὲ περὶ αὐτῶν μεμηχανημένος ὥστε δοκεῖν εἰδέναι οὐκ
εἰδὼς ἐν οὐκ εἰδόσιν [e] μᾶλλον τοῦ εἰδότος; ἢ ἀνάγκη εἰδέναι, καὶ δεῖ προεπιστάμενον ταῦτα
ἀφικέσθαι παρὰ σὲ τὸν μέλλοντα μαθήσεσθαι τὴν ῥητορικὴν; εἰ δὲ μή, σὺ ὁ τῆς ῥητορικῆς διδάσκαλος
τούτων μὲν οὐδὲν διδάξεις τὸν ἀφικνούμενον—οὐ γὰρ σὸν ἔργον—ποιήσεις δ' ἐν τοῖς πολλοῖς δοκεῖν
εἰδέναι αὐτὸν τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰδόντα καὶ δοκεῖν ἀγαθὸν εἶναι οὐκ ὄντα; ἢ τὸ παράπαν οὐχ οἷός τε ἔση
αὐτὸν διδάξαι τὴν ῥητορικὴν, ἐάν μὴ προειδῇ περὶ τούτων τὴν ἀλήθειαν; ἢ πῶς τὰ τοιαῦτα ἔχει, ὃ
Γοργία; [460] καὶ πρὸς Διός, ὥσπερ ἄρτι εἶπες, ἀποκαλύψας τῆς ῥητορικῆς εἰπέ τις ποθ' ἢ δύναμις
ἔστιν.

ΓΟΡ. ἀλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὃ Σώκρατες, ἐάν τύχη μὴ εἰδὼς, καὶ ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθήσεσθαι.⁴⁷

ΣΩ. ἔχε δὴ· καλῶς γὰρ λέγεις. ἐάνπερ ῥητορικὸν σὺ τινα ποιήσης, ἀνάγκη αὐτὸν εἰδέναι τὰ
δίκαια καὶ τὰ ἄδικα ἢτοι πρότερόν γε ἢ ὕστερον μαθόντα παρὰ σοῦ. [b]

ΓΟΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. τί οὖν; ὁ τὰ τεκτονικὰ μεμαθηκὼς τεκτονικός, ἢ οὐ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ὁ τὰ μουσικὰ μουσικός;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. καὶ ὁ τὰ ἱατρικὰ ἱατρικός; καὶ τᾶλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὁ μεμαθηκὼς ἕκαστα
τοιούτος ἐστὶν οἷον ἢ ἐπιστήμη ἕκαστον ἀπεργάζεται;

ΓΟΡ. πάνυ γε.

43 αὐτὴν] αὐτὸν *coni.* Cobet.

44 οὐκοῦν] οὐκουν *coni.* Denniston (Dodds).

45 δι' αὐτὸ τὸ with NFlor Ficinus [*ob hanc unam facultatem*] : διὰ τὸ mss. (edd.).

46 πρὸς λόγον ZN (Hermann Deuschle-Cron Schanz Croiset Dodds Cantarin) : πρὸς λόγου BTPF (Burnet) : πρὸ λόγου
Olymp.

47 μαθήσεσθαι F Steph. (Heindorf Ast[1819]) : μαθήσεται BTPf Olymp.[λ] (edd.).

ΣΩ. οὐκοῦν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ τὰ δίκαια μεμαθηκὼς δίκαιος;

ΓΟΡ. πάντως δήπου.

ΣΩ. ὁ δὲ δίκαιος δικάιᾳ που πράττει.

ΓΟΡ. ναί. [c]

ΣΩ. οὐκοῦν ἀνάγκη⁴⁸ τὸν ῥητορικὸν δίκαιον εἶναι, τὸν δὲ δίκαιον⁴⁹ βούλεσθαι⁵⁰ δίκαια πράττειν;

ΓΟΡ. φαίνεται γε.

ΣΩ. οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ γε δίκαιος ἀδικεῖν.

ΓΟΡ. ἀνάγκη.

ΣΩ. τὸν δὲ ῥητορικὸν ἀνάγκη ἐκ τοῦ λόγου δίκαιον εἶναι.

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ ῥητορικὸς ἀδικεῖν.

ΓΟΡ. οὐ φαίνεται γε.

ΣΩ. μέμνησαι οὖν λέγων ὀλίγω πρότερον ὅτι οὐ δεῖ τοῖς [d] παιδοτρίβαις ἐγκαλεῖν οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, ἐὰν ὁ πύκτης τῆ πυκτικῆ χρῆται τε καὶ ἀδικῆ,⁵¹ ὡσαύτως δὲ οὕτως καὶ ἐὰν ὁ ῥήτωρ τῆ ῥητορικῆ ἀδίκως χρῆται, μὴ τῷ διδάξαντι ἐγκαλεῖν μηδ' ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῷ ἀδικοῦντι καὶ οὐκ ὀρθῶς χρωμένῳ τῆ ῥητορικῆ; ἐρρήθη ταῦτα ἢ οὐ;

ΓΟΡ. ἐρρήθη.

ΣΩ. νῦν [e] δέ γε ὁ αὐτὸς οὗτος φαίνεται, ὁ ῥητορικὸς, οὐκ ἄν ποτε ἀδικήσας. ἢ οὐ;

ΓΟΡ. φαίνεται.

ΣΩ. καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γε, ὧ Γοργία, λόγοις ἐλέγετο ὅτι ἡ ῥητορικὴ περὶ λόγους εἶη οὐ τοῦς τοῦ ἀρτίου καὶ περιττοῦ, ἀλλὰ τοῦς τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἢ γάρ;

ΓΟΡ. ναί.

ΣΩ. ἐγὼ τοίνυν σου τότε ταῦτα λέγοντος ὑπέλαβον ὡς οὐδέποτ' ἂν εἶη ἡ ῥητορικὴ ἄδικον πρᾶγμα, ὃ γ' αἰεὶ περὶ δικαιοσύνης τοῦς λόγους ποιεῖται· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔλεγεσθε ὅτι ὁ ῥήτωρ [461] τῆ ῥητορικῆ κἂν ἀδίκως χρῶτο, οὕτω θαυμάσας καὶ ἠγησάμενος οὐ συνάδειν τὰ λεγόμενα ἐκείνους εἶπον τοῦς λόγους, ὅτι εἰ μὲν κέρδος ἡγοῖο εἶναι τὸ ἐλέγεσθαι ὡσπερ ἐγὼ, ἄξιον εἶη διαλέγεσθαι, εἰ δὲ μή, ἐὰν χαίρειν. ὕστερον δὲ ἡμῶν ἐπισκοπούμενων ὀρᾶς δὴ καὶ αὐτὸς ὅτι πάλιν αὐ⁵² ὁμολογεῖται τὸν ῥητορικὸν ἀδύνατον εἶναι ἀδίκως χρῆσθαι τῆ ῥητορικῆ καὶ ἐθέλειν ἀδικεῖν. ταῦτα οὖν ὅπη ποτὲ ἔχει, μὰ τὸν [b] κύνα, ὧ Γοργία, οὐκ ὀλίγης συνουσίας ἐστὶν ὥστε ἰκανῶς διασκέψασθαι.

ΠΩΛ. τί δαί,⁵³ ὧ Σώκρατες; οὕτω καὶ σὺ περὶ τῆς ῥητορικῆς δοξάζεις ὡσπερ νῦν λέγεις; ἢ⁵⁴ οἶει —ὅτι Γοργίας ἠσχύνθη σοι μὴ προσομολογήσαι τὸν ῥητορικὸν ἄνδρα μὴ οὐχὶ καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἐὰν μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδὼς παρ' αὐτόν, αὐτὸς διδάξειν, ἔπειτα ἐκ ταύτης ἴσως τῆς ὁμολογίας ἐναντίον τι συνέβη ἐν τοῖς [c] λόγοις—τοῦτο⁵⁵ δὴ ἀγαπᾶς, αὐτὸς ἀγαγὼν⁵⁶ ἐπὶ τοιαῦτα

48 οὐκοῦν ἀνάγκη ... φαίνεται] *del.* Schanz : τὸν ῥητορικὸν ... δὲ *del.* Ast : *alia alii.*

49 τὸν δὲ δίκαιον] ὄντα δίκαιον *coni.* Theiler.

50 βούλεσθαι] *om.* Aug O1 (Routh Bekker Schleiermacher).

51 πυκτικῆ χρῆται τε καὶ ἀδικῆ BTP (Stallb. Deuschle-Cron Hermann Croiset Dodds Theiler Cantarín) : πυκτικῆ χρῆται γε καὶ ἀδίκως χρῆται καὶ ἀδικῆ F Stephanus γρ. : πυκτικῆ χρῆται τε καὶ ἀδίκως χρῆται καὶ ἀδικῆ F *teste* Burnet : πυκτικῆ μὴ καλῶς χρῆται καὶ ἀδικῆ ZZa²Y (Heindorf Ast Bekker) : πυκτικῆ κακῶς χρῆται τε καὶ ἀδικῆ Par²f² *testibus* Dodds Cantarín.

52 πάλιν αὐ F (Dodds) : αὐ BTWP (Ast Bekker Schanz Burnet Croiset Theiler Cantarín) : αὐ πάλιν *coni.* Heindorf.

53 τί δαί BTW² (Ast Bekker Stallb.) : τί δέ WF Olymp[λ] (edd.).

54 ἢ FP : ἢ BT : καὶ W.

55 τοῦτο BTPF : τοῦθ' ὁ fZbY : τοῦτο ὁ Par² f.

56 ἀγαγὼν] ἄγων Par (Routh Heindorf Ast).

ἔρωτήματα—ἐπεὶ τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια καὶ ἄλλους διδάξειν; —ἀλλ’ εἰς τὰ τοιαῦτα ἄγειν πολλὴ ἀγροικία ἐστὶν τοῦς λόγους.

ΣΩ. ὦ κάλλιστε Πῶλε, ἀλλὰ τοι⁵⁷ ἐξεπίτηδες κτώμεθα ἑταίρους καὶ υἱεῖς,⁵⁸ ἵνα ἐπειδὴν αὐτοὶ πρεσβύτεροι γενόμενοι σφαλλόμεθα, παρόντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπανορθοῖτε⁵⁹ ἡμῶν τὸν βίον καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν λόγοις. καὶ νῦν εἴ τι ἐγὼ καὶ **[d]** Γοργίας ἐν τοῖς λόγοις σφαλλόμεθα, σὺ παρὼν ἐπανόρθου — δίκαιος δ’ εἶ—καὶ ἐγὼ ἐθέλω τῶν ὁμολογημένων εἶ τί σοι δοκεῖ μὴ καλῶς ὁμολογησθαι, ἀναθέσθαι ὅτι ἂν σὺ βούλη, ἐάν μοι ἐν μόνον φυλάττης.

ΠΩΛ. τί τοῦτο λέγεις;

ΣΩ. τὴν μακρολογίαν, ὦ Πῶλε, ἣν καθέρξης, ἣ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησας χρῆσθαι.

ΠΩΛ. τί δαί;⁶⁰ οὐκ ἐξέσται μοι λέγειν ὅποσα ἂν βούλωμαι; **[e]**

ΣΩ. δεινὰ μεντὰν πάθοις, ὦ βέλτιστε, εἰ Αθήναζε ἀφικόμενος, οὗ τῆς Ἑλλάδος πλείστη ἐστὶν ἐξουσία τοῦ λέγειν, ἔπειτα σὺ ἐνταῦθα τούτου μόνος ἀτυχήσῃς. ἀλλὰ ἀντίθετος τοι⁶¹ σοῦ μακρὰ λέγοντος καὶ μὴ ἐθέλοντος τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, οὐ δεινὰ ἂν αὐτὸ ἐγὼ πάθοιμι, εἰ μὴ ἐξέσται **[462]** μοι ἀπιέναι καὶ μὴ ἀκούειν σου; ἀλλ’ εἴ τι κήδη τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου καὶ ἐπανορθώσασθαι αὐτὸν βούλει, ὥσπερ νυνδὴ ἔλεγον, ἀναθέμενος ὅτι σοι δοκεῖ, ἐν τῷ μέρει ἐρωτῶν τε καὶ ἐρωτώμενος, ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ Γοργίας, ἔλεγχε τε καὶ ἐλέγχου. φῆς γὰρ δήπου καὶ σὺ ἐπίστασθαι ἄπερ Γοργίας· ἢ οὐ;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ σὺ κελεύεις σαυτὸν ἐρωτᾶν ἐκάστοτε ὅτι ἂν τις βούληται, ὡς ἐπιστάμενος ἀποκρίνεσθαι;

ΠΩΛ. πάνυ μὲν οὖν. **[b]**

ΣΩ. καὶ νῦν δὴ τούτων ὀπότερον βούλει ποιεῖ, ἐρώτα ἢ ἀποκρίνου.

ΠΩΛ. ἀλλὰ ποιήσω ταῦτα. καί μοι ἀπόκριναί, ὦ Σώκρατες· ἐπειδὴ Γοργίας ἀπορεῖν σοι δοκεῖ περὶ τῆς ῥητορικῆς, σὺ αὐτὴν τίνα φῆς εἶναι;

ΣΩ. ἄρα ἐρωτᾶς ἦντινα τέχνην φημί εἶναι;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐδεμία ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ὡς γε πρὸς σὲ τάληθῆ εἰρησθαι.

ΠΩΛ. ἀλλὰ τί σοι δοκεῖ ἢ ῥητορικὴ⁶² εἶναι;

ΣΩ. πρᾶγμα ὃ φῆς σὺ ποιῆσαι τέχνην ἐν τῷ συγγράμματι **[c]** ὃ ἐγὼ ἔναγχος ἀνέγνω.

ΠΩΛ. τί τοῦτο λέγεις;

ΣΩ. ἐμπειρίαν ἔγωγέ τινα.

ΠΩΛ. ἐμπειρία ἄρα σοι δοκεῖ ἢ ῥητορικὴ εἶναι;

ΣΩ. ἔμοιγε, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις.

ΠΩΛ. τίνος ἐμπειρία;

ΣΩ. χάριτός τινος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας.

ΠΩΛ. οὐκοῦν⁶³ καλὸν σοι δοκεῖ ἢ ῥητορικὴ εἶναι, χαρίζεσθαι οἷόν τε εἶναι ἀνθρώποις;

ΣΩ. τί δέ, ὦ Πῶλε; ἤδη πέτυσαι παρ’ ἐμοῦ ὅτι φημί **[d]** αὐτὴν εἶναι, ὥστε τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶς εἰ σὺ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι;

ΠΩΛ. οὐ γὰρ πέτυσμαι ὅτι ἐμπειρίαν τινὰ αὐτὴν φῆς εἶναι;

57 ἀλλὰ τοι BTW (edd.) : ἀλλὰ τι F (Thompson).

58 ἑταίρους καὶ υἱεῖς Ft (edd.) : ἐτέρους υἱεῖς BTWY : ἑταίρους υἱεῖς NFlor : ἑταίρους *coni.* Schanz.

59 ἐπανορθοῖτε BTPY (Stallb. Dodds) : ἐπανορθῶτε F (Heindorf Ast Bekker Schanz Burnet Croiset Theiler Cantarín).

60 τί δαί BZZa (Ast Stallb.) : τί δέ TWPF (edd.) : τί δὴ Olymp.[λ].

61 ἀλλὰ ἀντίθετος τοι] ἀλλ’ ἀντίθετος τοι *coni.* Dodds.

62 ἢ ῥητορικὴ] *secl.* Beck (Theiler).

63 οὐκοῦν] οὐκ οὖν *scr.* Sauppe : οὐκουν Dodds.

ΣΩ. βούλει οὖν, ἐπειδὴ τιμᾶς τὸ χαρίζεσθαι, σμικρόν τί μοι χαρίσασθαι;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. ἐροῦ νῦν με, ὀψοποιία εἶ τις⁶⁴ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι.

ΠΩΛ. ἐρωτῶ δὴ, τίς τέχνη ὀψοποιία;

ΣΩ. οὐδεμία, ὧ Πῶλε.

ΠΩΛ. ἀλλὰ τί; φάθι.⁶⁵

ΣΩ. φημί δὴ, ἐμπειρία τις.

ΠΩΛ. τίνος;⁶⁶ φάθι.

ΣΩ. φημί δὴ, χάριτος καὶ ἡδονῆς [e] ἀπεργασίας, ὧ Πῶλε.

ΠΩΛ. ταῦτόν δ' ⁶⁷ ἐστὶν ὀψοποιία καὶ ῥητορική;

ΣΩ. οὐδαμῶς γε, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς μὲν⁶⁸ ἐπιτηδεύσεως μόριον.

ΠΩΛ. τίνος λέγεις ταύτης;

ΣΩ. μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν· ὀκνῶ γὰρ Γοργίου ἔνεκα λέγειν, μὴ οἴηταί με διακωμῶδεῖν τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα. ἐγὼ δέ, εἰ μὲν τοῦτο ἐστὶν ἡ ῥητορική ἢν Γοργίας [463] ἐπιτηδεύει, οὐκ οἶδα—καὶ γὰρ ἄρτι ἐκ τοῦ λόγου οὐδὲν ἡμῖν καταφανὲς ἐγένετο τί ποτε οὗτος ἡγεῖται—ὁ δ' ἐγὼ καλῶ τὴν ῥητορικήν, πράγματός τινός ἐστι μόριον οὐδενὸς τῶν καλῶν.

ΓΟΡ. τίνος, ὧ Σώκρατες; εἰπέ· μηδὲν ἐμὲ αἰσχυρῆς.

ΣΩ. δοκεῖ τοίνυν μοι, ὧ Γοργία, εἶναί τι ἐπιτήδευμα τεχνικὸν μὲν οὐ, ψυχῆς δὲ στοχαστικῆς καὶ ἀνδρείας καὶ φύσει δεινῆς προσομιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις· καλῶ δὲ αὐτοῦ [b] ἐγὼ τὸ κεφάλαιον κολακείαν. ταύτης μοι δοκεῖ τῆς ἐπιτηδεύσεως πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μόρια εἶναι, ἐν δὲ καὶ ἡ ὀψοποιική· ὁ δοκεῖ μὲν εἶναι τέχνη, ὡς δὲ ὁ ἐμὸς λόγος, οὐκ ἔστιν τέχνη ἀλλ' ἐμπειρία καὶ τριβή. ταύτης μόριον καὶ τὴν ῥητορικήν ἐγὼ καλῶ καὶ τὴν γε κομμωτικὴν καὶ τὴν σοφιστικὴν, τέτταρα ταῦτα μόρια ἐπὶ τέτταρσιν πράγμασιν. εἰ οὖν βούλεται Πῶλος πυνθάνεσθαι, πυνθανέσθω· οὐ γὰρ [c] πω πέπυσται ὁποῖον φημί ἐγὼ τῆς κολακείας μόριον εἶναι τὴν ῥητορικήν, ἀλλ' αὐτὸν λέληθα οὐπω ἀποκεκριμένος, ὁ δὲ ἐπανερωτᾷ εἰ οὐ καλὸν ἡγοῦμαι εἶναι. ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχυρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικήν πρὶν ἂν πρῶτον ἀποκρίνωμαι ὅτι⁶⁹ ἐστίν. οὐ γὰρ δίκαιον, ὧ Πῶλε· ἀλλ' εἴπερ βούλει πυθέσθαι, ἐρώτα ὁποῖον μόριον τῆς κολακείας φημί εἶναι τὴν ῥητορικήν.

ΠΩΛ. ἐρωτῶ δὴ, καὶ ἀπόκριναι⁷⁰ ὁποῖον μόριον. [d]

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἂν μάθοις ἀποκρίναμένου; ἔστιν γὰρ ἡ ῥητορική κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον πολιτικῆς μορίου εἶδωλον.

ΠΩΛ. τί οὖν; καλὸν ἢ αἰσχυρὸν λέγεις αὐτὴν εἶναι;

ΣΩ. αἰσχυρὸν ἔγωγε—τὰ γὰρ κακὰ αἰσχυρὰ καλῶ—ἐπειδὴ δεῖ σοι ἀποκρίνασθαι ὡς ἤδη εἰδότεῖ ἂ ἐγὼ λέγω.

ΓΟΡ. μὰ τὸν Δία, ὧ Σώκρατες, ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς συνίημι ὅτι λέγεις. [e]

ΣΩ. εἰκότως γε, ὧ Γοργία· οὐδὲν γὰρ πω σαφὲς λέγω, Πῶλος δὲ ὅδε νέος ἐστὶ καὶ ὀξύς.

ΓΟΡ. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἔα, ἐμοὶ δ' εἰπέ πῶς λέγεις πολιτικῆς μορίου εἶδωλον εἶναι τὴν ῥητορικήν.

64 εἶ τις ... τέχνη BTW (Routh) : ἦ τις ... τέχνη τις Y : ἦ τις ... τέχνη FPar² Ficinus (edd.).

65 ΣΩ. οὐδεμία ... Πῶλε] ΣΩ. οὐδεμία, ὧ Πῶλε. Ἀλλὰ τί; φάθι. – ΠΩ. φημί δὴ. – ΣΩ. Ἐμπειρία τις. τίνος; φάθι. – ΠΩ. φημί δὴ. – ΣΩ. χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας, ὧ Πῶλε *distribuit* Hirschig (Schanz Dodds Theiler Cantarín).

66 τίνος F *in marg.* (edd.) : τίς of BTPFY (Burnet Cantarín).

67 δ' BTP (Heindorf Stallb. Ast Hermann Schanz) : δὲ W : ἄρ' J (Bekker Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : ἄρ' F (Cope) : ἄρα Olymp. : δὴ, *coni.* Heindorf Deuschle-Cron.

68 μὲν BTW (edd.) : *om.* PF (Bekker).

69 ὅτι ἐστίν BTPF : ὅ ἐστίν Aristides.

70 καὶ ἀπόκριναι] *secl.* Cobet (Sauppe Theiler).

ΣΩ. ἀλλ' ἐγὼ πειράσομαι φράσαι ὃ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἡ ῥητορική· εἰ δὲ μὴ τυγχάνει ὄν τοῦτο, Πῶλος ὅδε [464] ἐλέγξει. σῶμά που καλεῖς τι καὶ ψυχὴν;

ΓΟΡ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ τούτων οἶει τινὰ εἶναι ἐκατέρου εὐεξίαν;

ΓΟΡ. ἔγωγε.

ΣΩ. τί δέ; δοκοῦσαν μὲν εὐεξίαν, οὐσαν δ' οὐ; οἷον τοιόνδε λέγω· πολλοὶ δοκοῦσιν εὖ ἔχειν τὰ σώματα, οὓς οὐκ ἂν ῥαδίως αἰσθητοῖ τις ὅτι οὐκ εὖ ἔχουσιν, ἄλλος ἢ⁷¹ ἰατρός τε καὶ τῶν γυμναστικῶν τις.

ΓΟΡ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. τὸ τοιοῦτον λέγω καὶ ἐν σώματι εἶναι καὶ ἐν ψυχῇ, ὅτι⁷² ποιεῖ μὲν δοκεῖν εὖ ἔχειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, [b] ἔχει δὲ οὐδὲν μᾶλλον.

ΓΟΡ. ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. φέρε δὴ σοι, ἐὰν δύνωμαι, σαφέστερον ἐπιδείξω ὃ λέγω. δυοῖν ὄντων τοῖν πραγμάτων δύο λέγω τέχνας· τὴν μὲν⁷³ ἐπὶ τῇ ψυχῇ πολιτικὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ σώματι μίαν μὲν οὕτως ὀνομάσαι οὐκ ἔχω σοι, μᾶς δὲ οὐσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας δύο μόρια λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δὲ ἰατρικὴν· τῆς δὲ πολιτικῆς ἀντὶ μὲν τῆς γυμναστικῆς τὴν νομοθετικὴν, ἀντίστροφον δὲ τῇ ἰατρικῇ τὴν δικαιοσύνην.⁷⁴ [c] ἐπικοινωνοῦσι μὲν δὴ ἀλλήλαις, ἅτε περὶ τὸ αὐτὸ οὔσαι, ἐκότεραι τούτων, ἢ τε ἰατρικὴ τῇ γυμναστικῇ καὶ ἡ δικαιοσύνη τῇ νομοθετικῇ· ὅμως δὲ διαφέρουσιν τι ἀλλήλων. τεττάρων δὲ τούτων οὐσῶν, καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτιστον θεραπευουσῶν τῶν μὲν τὸ σῶμα, τῶν δὲ τὴν ψυχὴν, ἡ κολακευτικὴ αἰσθημένη⁷⁵—οὐ γνοῦσα λέγω ἀλλὰ στοχασαμένη—τέτραχα ἑαυτὴν διανείμασα, ὑποδῶσα ὑπὸ ἕκαστον τῶν μορίων, προσποιεῖται [d] εἶναι τοῦτο ὅπερ ὑπέδω, καὶ τοῦ μὲν βελτίστου οὐδὲν φροντίζει, τῷ δὲ ἀεὶ ἡδίστω θηρεύεται τὴν ἄνοιαν⁷⁶ καὶ ἐξαπατᾷ, ὥστε δοκεῖν⁷⁷ πλείστου ἀξία εἶναι. ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν ἡ ὀψοποικὴ ὑποδέδωκεν, καὶ προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ σώματι εἰδέναι, ὥστ' εἰ δέοι ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρὸν, ἢ ἐν ἀνδράσιν οὕτως ἀνοήτοις ὥσπερ οἱ παῖδες, πότερος ἐπαίει περὶ τῶν χρηστῶν σιτίων καὶ [e] πονηρῶν, ὁ ἰατρὸς ἢ ὁ ὀψοποιός, λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἰατρὸν. κολακείαν μὲν οὖν αὐτὸ καλῶ, καὶ αἰσχρὸν φημι [465] εἶναι τὸ τοιοῦτον, ὃ Πῶλε—τοῦτο γὰρ πρὸς σὲ λέγω—ὅτι τοῦ ἡδέος στοχάζεται ἄνευ τοῦ βελτίστου· τέχνην δὲ αὐτὴν⁷⁸ οὐ φημι εἶναι ἀλλ' ἐμπειρίαν, ὅτι οὐκ ἔχει λόγον οὐδένα ὃ προσφέρει ἢ προσφέρει⁷⁹ ὅποι' ἅττα τὴν φύσιν ἐστίν, ὥστε τὴν αἰτίαν ἐκάστου μὴ ἔχειν εἰπεῖν. ἐγὼ δὲ τέχνην οὐ καλῶ ὃ ἂν ἢ ἄλογον πρᾶγμα·

τούτων δὲ περὶ εἰ ἀμφισβητεῖς, ἐθέλω ὑποσχεῖν λόγον . . . [b]

τῇ μὲν οὖν ἰατρικῇ, ὥσπερ λέγω, ἡ ὀψοποικὴ κολακεία ὑπόκειται· τῇ δὲ γυμναστικῇ κατὰ τὸν

71 ἄλλος ἢ BTPF (Heindorf Bekker Stallb. Ast Deuschle-Cron Schanz Hermann Lodge Croiset) : ἀλλ' ἢ Aristides (Burnet Dodds Theiler Cantarin).

72 ὅτι BTP Ficinus (Heindorf Ast Bekker Stallb. Deuschle-Cron Schanz Hermann Croiset) : ὁ F Aristides (Burnet Dodds Theiler Cantarin).

73 τὴν μὲν BTP (edd.) : καὶ τὴν μὲν F (Bekker) : τὴν μὲν οὖν Aristides.

74 δικαιοσύνην (*hic et ad C2 et ad 465C3*) BTPY Aristides *schol. vet.* [*iustitiam*, Quint.] (edd.) : δικαστικὴν F Olymp. Procl. (Ast[1819] Schleiermacher [*Rechtspflege*] Bekker).

75 αἰσθημένη F Aristides (edd.) : αἰσθανομένη BTPY (Routh).

76 ἄνοιαν] εὐνοίαν *coni.* Heusde.

77 δοκεῖν B²F Aristides (Routh Dodds) : δοκεῖ πλείστου ἀξία BTP (edd.).

78 αὐτὴν (A2) BTPF Aristides Olymp. Ficinus (edd.) : αὐτὸ J Steph. in marg. (Ast Heindorf²) : αὐτοῦ F.

79 ὃ προσφέρει ἢ προσφέρει] ὃ προσφέρει JQ Aristides : ὃν προσφέρει Doxopatris Cornarius Ficinus [*eorum quam affert*] (Heindorf Bekker Deuschle-Cron Hermann Cantarin) : ἢ προσφέρει Aristidis ms. E^d (Ast[1832] Stallb. Schanz) : ὃ προσφέρει <ἢ> ἢ προσφέρει *coni.* Dodds.

αὐτὸν τρόπον τοῦτον ἢ κομμωτική, κακοῦργός τε καὶ ἀπατηλὴ καὶ ἀγεννὴς καὶ ἀνελεύθερος,⁸⁰ σχήμασιν καὶ χρώμασιν καὶ λειότητι καὶ αἰσθήσει⁸¹ ἀπατῶσα, ὥστε ποιεῖν ἀλλότριον κάλλος ἐφελκομένους τοῦ οἰκείου τοῦ διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀμελεῖν. ἴν' οὖν μὴ μακρολογῶ, ἐθέλω σοι εἰπεῖν ὡσπερ οἱ γεωμέτραι—ἤδη γὰρ [c] ἂν ἴσως ἀκολουθήσῃς—ὅτι κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο ὀψοποικὴ πρὸς ἰατρικὴν· μᾶλλον δὲ ᾧδε⁸² ὅτι ὁ κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο σοφιστικὴ πρὸς νομοθετικὴν, καὶ ὅτι ὁ ὀψοποικὴ πρὸς ἰατρικὴν, τοῦτο ῥητορικὴ πρὸς δικαιοσύνην.⁸³ ὅπερ μέντοι λέγω, διέστηκε μὲν οὕτω φύσει, ἅτε δ' ἐγγὺς ὄντων φύρονται ἐν τῷ αὐτῷ καὶ περὶ ταῦτα σοφισταὶ καὶ ῥήτορες, καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτι χρήσονται οὔτε αὐτοὶ ἑαυτοῖς οὔτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τούτοις. καὶ γὰρ ἂν, εἰ μὴ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι [d] ἐπεστάτει, ἀλλ' αὐτὸ αὐτῷ, καὶ μὴ ὑπὸ ταύτης κατεθεωρεῖτο καὶ διεκρίνετο ἢ τε ὀψοποικὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἔκρινε σταθμώμενον ταῖς χάρισι ταῖς πρὸς αὐτό, τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν, ᾧ φίλε Πῶλε – σὺ γὰρ τούτων ἔμπειρος – ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ, ἀκρίτων ὄντων τῶν τε ἰατρικῶν καὶ ὑγιεινῶν καὶ ὀψοποικῶν.⁸⁴ ὁ μὲν οὖν ἐγὼ φημι τὴν ῥητορικὴν εἶναι, ἀκήκοας· ἀντίστροφον [e] ὀψοποιίας ἐν ψυχῇ, ὡς ἐκεῖνο ἐν σώματι. ἴσως μὲν οὖν ἄτοπον πεποιήκα, ὅτι σε οὐκ ἔων μακροὺς λόγους λέγειν αὐτὸς συχνὸν λόγον ἀποτέτακα. ἄξιον μὲν οὖν ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν ἐστίν· λέγοντος γάρ μου βραχέα οὐκ ἐμάνθανες, οὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει ἦν σοι ἀπεκρινάμην οὐδὲν οἴός τ' ἦσθα, ἀλλ' ἐδέου διηγῆσεως. ἐὰν μὲν οὖν καὶ [466] ἐγὼ σοῦ ἀποκρινομένου μὴ ἔχω ὅτι χρήσωμαι, ἀπότεινε καὶ σὺ λόγον, ἐὰν δὲ ἔχω, ἔα με χρῆσθαι· δίκαιον γάρ. καὶ νῦν ταύτη τῇ ἀποκρίσει εἴ τι ἔχεις χρῆσθαι, χρῶ.

ΠΩΛ. τί οὖν φῆς; κολακεία δοκεῖ σοι εἶναι ἢ ῥητορικὴ;

ΣΩ. κολακείας μὲν οὖν ἔγωγε εἶπον μόριον. ἀλλ' οὐ μνημονεύεις τηλικούτος ὢν, ᾧ Πῶλε; τί τάχα δράσεις πρεσβύτης γενόμενος;⁸⁵

ΠΩΛ. ἄρ' οὖν δοκοῦσί σοι ὡς κόλακες ἐν ταῖς πόλεσι φαῦλοι νομίζεσθαι οἱ ἀγαθοὶ ῥήτορες;

[b]

ΣΩ. ἐρώτημα τοῦτ' ἐρωτᾷς ἢ λόγου τινὸς ἀρχὴν λέγεις;

ΠΩΛ. ἐρωτῶ ἔγωγε.

ΣΩ. οὐδὲ νομίζεσθαι ἔμοιγε δοκοῦσιν.

ΠΩΛ. πῶς οὐ νομίζεσθαι; οὐ μέγιστον δύνανται ἐν ταῖς πόλεσιν;

ΣΩ. οὐκ, εἰ τὸ δύνασθαι γε λέγεις ἀγαθόν τι εἶναι τῷ δυναμένῳ.

ΠΩΛ. ἀλλὰ μὲν δὴ⁸⁶ λέγω γε.

ΣΩ. ἐλάχιστον τοίνυν μοι δοκοῦσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ ῥήτορες.

ΠΩΛ. τί δέ; οὐχ, ὡσπερ οἱ τύραννοι, ἀποκτεινύασιν τε [c] ὃν ἂν βούλωνται, καὶ ἀφαιροῦνται χρήματα καὶ ἐκβάλλουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς;

ΣΩ. νῆ τὸν κύνα, ἀμφιγνοῶ μέντοι, ᾧ Πῶλε, ἐφ' ἐκάστου ὢν λέγεις πότερον αὐτὸς ταῦτα λέγεις καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνει, ἢ ἐμὲ ἐρωτᾷς.

80 κακοῦργός τε καὶ ἀπατηλὴ καὶ ἀγεννὴς καὶ ἀνελεύθερος BTPF (Burnet) : κακοῦργος τε οὔσα καὶ ... ἀνελεύθερος YF² (edd.) : <ῆ> κακοῦργος τε καὶ κτλ *coni.* Dodds.

81 λειότητι καὶ αἰσθήσει BTPY (Heindorf Cantarín) : λειότησι καὶ αἰσθήσει Esc. E2 E3 (Woolsey Thompson Hirschig) : λειότητι καὶ ἐσθῆσι F (Bekker Stallb. Burnet Croiset Dodds) : λειότητι καὶ ἐσθῆτι Aristides (Schleiermacher) : λειότητι καὶ ἐσθῆσει *scr.* Coraes (Stallb. Deuschle-Cron Schanz Hermann) : λειότητι καὶ ἀνθήσει *coni.* Ast : λειότητι καὶ ὁσμῆσει *coni.* Theiler.

82 ὅτι ὁ κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο ὀψοποικὴ πρὸς ἰατρικὴν· μᾶλλον δὲ ᾧδε BTPY Steph. Ficinus : om. WF Aristides.

83 δικαιοσύνην] cf. *supra*, 464B.

84 τῶν τε ἰατρικῶν καὶ ὑγιεινῶν καὶ ὀψοποικῶν] *del.* ὑγιεινῶν καὶ Dobree.

85 πρεσβύτης γενόμενος ZZaNFloer (Schleiermacher Ast) : om. mss.

86 ἀλλὰ μὲν δὴ *coni.* Heindorf (Ast Stallb. Deuschle-Cron Schanz Hermann Dodds Theiler Cantarín) : ἀλλὰ μὴν Esc? Steph. *in marg.* (Burnet Croiset) : ἀλλὰ μὴν δὴ mss. (Coraes).

ΠΩΛ. ἀλλ' ἔγωγε σὲ ἐρωτῶ.

ΣΩ. εἶεν, ὦ φίλε· ἔπειτα δύο ἅμα με ἐρωτᾶς.

ΠΩΛ. πῶς δύο;

ΣΩ. οὐκ ἄρτι οὕτω πως ἔλεγες· ἢ οὐχί⁸⁷ ἀποκτεινύασιν **[d]** οἱ ῥήτορες οὓς ἂν βούλωνται, ὥσπερ οἱ τύραννοι, καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῆ αὐτοῖς;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. λέγω τοίνυν σοι ὅτι δύο ταῦτ' ἐστὶν τὰ⁸⁸ ἐρωτήματα, καὶ ἀποκρινοῦμαι γέ σοι πρὸς ἀμφοτέρα. φημί γάρ, ὦ Πῶλε, ἐγὼ καὶ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς τυράννους δύνασθαι μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν σμικρότατον, ὥσπερ νυνδὴ ἔλεγον· οὐδὲν **[e]** γὰρ ποιεῖν ὧν βούλωνται ὡς ἔπος εἰπεῖν, ποιεῖν μέντοι ὅτι ἂν αὐτοῖς δόξη βέλτιστον εἶναι.

ΠΩΛ. οὐκοῦν⁸⁹ τοῦτο ἐστὶν τὸ μέγα δύνασθαι;

ΣΩ. οὐχ, ὡς γέ φησιν Πῶλος.⁹⁰

ΠΩΛ. ἐγὼ οὐ φημι; φημί μὲν οὖν ἔγωγε.

ΣΩ. μὰ τὸν⁹¹—οὐ σύ γε, ἐπεὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἔφης ἀγαθὸν εἶναι τῷ δυναμένῳ.

ΠΩΛ. φημί γὰρ οὖν.

ΣΩ. ἀγαθὸν οὖν οἶε εἶναι, ἐάν τις ποιῆ ταῦτα ἃ ἂν δοκῆ αὐτῷ βέλτιστα εἶναι, νοῦν μὴ ἔχων; καὶ τοῦτο καλεῖς σὺ⁹² μέγα δύνασθαι;

ΠΩΛ. οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν ἀποδείξεις τοὺς ῥήτορας νοῦν ἔχοντας καὶ **[467]** τέχνην τὴν ῥητορικὴν ἀλλὰ μὴ κολακείαν, ἐμὲ ἐξελέγξας; εἰ δέ με ἐάσεις ἀνέλεγκτον, οἱ ῥήτορες οἱ ποιοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς καὶ οἱ τύραννοι οὐδὲν ἀγαθὸν τοῦτο κεκτήσονται, ἢ δὲ⁹³ δύναμις ἐστὶν, ὡς σὺ φῆς, ἀγαθόν, τὸ δὲ ποιεῖν ἄνευ νοῦ ἃ δοκεῖ καὶ σὺ ὁμολογεῖς κακὸν εἶναι· ἢ οὐ;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. πῶς ἂν οὖν οἱ ῥήτορες μέγα δύναιτο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐὰν μὴ Σωκράτης ἐξελεγχθῆ ὑπὸ Πῶλου ὅτι ποιοῦσιν ἃ βούλωνται; **[b]**

ΠΩΛ. οὗτος ἀνήρ ...

ΣΩ. οὐ φημι ποιεῖν αὐτοὺς ἃ βούλωνται· ἀλλὰ μ' ἔλεγχε.

ΠΩΛ. οὐκ ἄρτι ὁμολόγεις ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτιστα εἶναι, τούτου πρόσθεν;⁹⁴

ΣΩ. καὶ γὰρ νῦν ὁμολογῶ.

ΠΩΛ. οὐκ οὖν ποιοῦσιν ἃ βούλωνται;

ΣΩ. οὐ φημι.

ΠΩΛ. ποιοῦντες δὲ⁹⁵ ἃ δοκεῖ αὐτοῖς;

ΣΩ. φημί.

87 ἢ οὐχί (C9) *coni.* Burnet (Dodds Theiler Cantarín) : εἰ ὅτι BTW : εἰ οὐχί F (Hermann Deuschle-Cron) : ὅτι PY (edd.).

88 τὰ BTWF Stob. (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann Burnet Croiset Dodds Theiler) : *om.* ΦS2 (Hirschig Deuschle-Cron Schanz).

89 οὐκοῦν *coni.* Denniston *vel* οὐκ οὖν B (Hermann Dodds Cantarín) : οὐκοῦν TPWF (edd.).

90 ΣΩ. οὐχ ...Πῶλος] *Gorgia tribuens* Findeisen.

91 μὰ τόν] μὰ τὸν κύνα Stob.

92 καλεῖς σύ F Stob. (Heindorf Burnet Dodds Theiler Cantarín) : καλεῖς BTPYW (Ast Bekker Stallb. Schanz Hermann Croiset).

93 ἢ δὲ BTPF (Heindorf² Bekker Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds) : εἰ δὲ x Stob. Ficinus[*si quidem...*] : εἰ δὴ *coni.* Heindorf¹ (Stallb. Hermann Theiler) : ἢ δὴ *coni.* Ast.

94 βέλτιστα εἶναι τούτου πρόσθεν] *secl.* Theiler : τούτου πρόσθεν *secl.* Schleiermacher (Heindorf Bekker Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarín).

95 ποιοῦντες δὲ BTPW (edd.) : ποιοῦντες FY Stob. (Heindorf Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

ΠΩΛ. σχέτλια⁹⁶ λέγεις καὶ ὑπερφυῖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. μὴ κατηγορεῖ,⁹⁷ ὦ λῶστε Πῶλε, ἵνα προσείπω σε [c] κατὰ σέ· ἀλλ' εἰ μὲν ἔχεις ἐμὲ ἐρωτᾶν, ἐπίδειξον ὅτι ψεύδομαι, εἰ δὲ μή, αὐτὸς ἀποκρίνου.

ΠΩΛ. ἀλλ' ἐθέλω ἀποκρίνεσθαι, ἵνα καὶ εἰδῶ ὅτι λέγεις.

ΣΩ. πότερον οὖν σοὶ δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦτο βούλεσθαι ὃ ἂν πράττωσιν ἐκάστοτε, ἢ ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα πράττουσιν τοῦθ' ὃ πράττουσιν; οἷον οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες παρὰ τῶν ἰατρῶν πότερόν σοι δοκοῦσιν τοῦτο βούλεσθαι ὅπερ ποιοῦσιν, πίνειν τὸ φάρμακον καὶ ἀλγεῖν, ἢ ἐκεῖνο, τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσιν;

ΠΩΛ. δῆλον ὅτι τὸ [d] ὑγιαίνειν.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ οἱ πλεοντές τε καὶ τὸν ἄλλον χρηματισμὸν χρηματιζόμενοι οὐ τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονται, ὃ ποιοῦσιν ἐκάστοτε (τίς γὰρ βούλεται πλεῖν τε καὶ κινδυνεύειν καὶ πράγματ' ἔχειν;) ἀλλ' ἐκεῖνο οἶμαι οὗ ἕνεκα πλέουσιν, πλουτεῖν· πλούτου⁹⁸ γὰρ ἕνεκα πλέουσιν.

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἄλλο τι οὖν οὕτω καὶ περὶ πάντων; ἐάν τις τι πράττη ἕνεκά του, οὐ τοῦτο βούλεται ὃ πράττει, ἀλλ' ἐκεῖνο [e] οὗ ἕνεκα πράττει;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἐστὶν τι τῶν ὄντων ὃ οὐχὶ ἦτοι ἀγαθὸν γ' ἐστὶν ἢ κακὸν ἢ μεταξὺ τούτων, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν;

ΠΩΛ. πολλὴ ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. οὐκοῦν λέγεις εἶναι ἀγαθὸν⁹⁹ μὲν σοφίαν τε καὶ ὑγίειαν καὶ πλοῦτον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, κακὰ δὲ τάναντία τούτων;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. τὰ δὲ μῆτε ἀγαθὰ μῆτε κακὰ ἄρα τοιαῦδε λέγεις, ἃ ἐνίστε μὲν μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, [468] ἐνίστε δὲ τοῦ κακοῦ, ἐνίστε δὲ οὐδετέρου, οἷον καθῆσθαι καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν καὶ πλεῖν, καὶ οἷον αὖ λίθους καὶ ξύλα καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; οὐ ταῦτα λέγεις; ἢ ἄλλ' ἄττα καλεῖς τὰ μῆτε ἀγαθὰ μῆτε κακὰ;

ΠΩΛ. οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα.

ΣΩ. πότερον οὖν τὰ μεταξὺ ταῦτα ἕνεκα τῶν ἀγαθῶν πράττουσιν ὅταν πράττωσιν, ἢ τὰγαθὰ τῶν μεταξὺ;

ΠΩΛ. τὰ [b] μεταξὺ δήπου τῶν ἀγαθῶν.

ΣΩ. τὸ ἀγαθὸν ἄρα διώκοντες καὶ βαδίζομεν ὅταν βαδίζωμεν, οἰόμενοι βέλτιον εἶναι, καὶ τὸ ἐναντίον ἔσταμεν ὅταν ἐστῶμεν, τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα, τοῦ ἀγαθοῦ· ἢ οὐ;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἀποκτείνουμεν, εἴ τιν' ἀποκτείνουμεν,¹⁰⁰ καὶ ἐκβάλλομεν καὶ ἀφαιρούμεθα χρήματα, οἰόμενοι ἄμεινον εἶναι ἡμῖν ταῦτα ποιεῖν ἢ μή;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἕνεκ' ἄρα τοῦ ἀγαθοῦ ἅπαντα ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ποιοῦντες.

ΠΩΛ. φημί.

96 σχέτλια] σχέτλια γε Olymp. Stob. (Heindorf Ast Burnet Dodds Theiler Cantarín).

97 κατηγορεῖ| κακηγόρει *coni.* Naber (Burnet Dodds Theiler Cantarín).

98 πλούτου] τούτου Stobaei ms. Par.1985 Ficinus [*harum enim gratia navigant*] (Coraes) : πλούτου ... πλέουσιν *secl.* Cobet (Schanz Theiler).

99 ἀγαθὸν] ἀγαθὰ Stob. (Findeisen).

100 εἴ τιν' ἀποκτείνουμεν BTWY (Heindorf Bekker Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : εἴ τιν' ἀποκτείνουμεν ed. Bas.2 (Stallb.) : εἴ τινα ἀποκτείνουμεν PF (Deuschle-Cron Hermann) : εἴ τινα καὶ Par : ὅταν τιν' ἀποκτείνουμεν J : *an* ἀποκτείνουμεν? Stallb.

ΣΩ. οὐκοῦν ὠμολογήσαμεν, ἃ ἔνεκά του ποιοῦμεν, μὴ ἐκεῖνα βούλεσθαι, [c] ἀλλ' ἐκεῖνο οὗ ἔνεκα ταῦτα ποιοῦμεν;

ΠΩΛ. μάλιστα.

ΣΩ. οὐκ ἄρα σφάττειν βουλόμεθα οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι ἀπλῶς οὕτως, ἀλλ' ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ἦ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά, βλαβερὰ δὲ ὄντα οὐ βουλόμεθα. τὰ γὰρ ἀγαθὰ βουλόμεθα, ὡς φῆς σύ,¹⁰¹ τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ οὐ βουλόμεθα, οὐδὲ τὰ κακὰ.

... ἦ γάρ; ἀληθῆ σοι δοκῶ λέγειν, ὦ Πῶλε, ἦ οὐ;

---

101 ὡς φῆς σύ] ὡς σὺ φῆς (ΦΞ1).

... τί οὐκ ἀποκρίνη;

ΠΩΛ. ἀληθῆ. [d]

ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ ταῦτα ὁμολογοῦμεν, εἴ τις ἀποκτείνει τινὰ ἢ ἐκβάλλει ἐκ πόλεως ἢ ἀφαιρεῖται χρήματα, εἴτε τύραννος ὢν εἴτε ρήτωρ, οἴομενος ἄμεινον εἶναι αὐτῷ,¹⁰² τυγχάνει δὲ ὄν κάκιον, οὗτος δὴπου ποιεῖ ἃ δοκεῖ αὐτῷ· ἢ γάρ;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν καὶ ἃ βούλεται, εἴπερ τυγχάνει ταῦτα κακὰ ὄντα;

... τί οὐκ ἀποκρίνη;

ΠΩΛ. ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ ποιεῖν ἃ βούλεται.

ΣΩ. ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος [e] μέγα δύναται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἴπερ ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἀγαθόν τι κατὰ τὴν σὴν ὁμολογίαν;

ΠΩΛ. οὐκ ἔστιν.

ΣΩ. ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, λέγων ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐτῷ μὴ μέγα δύνασθαι μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται.

ΠΩΛ. ὡς δὴ σύ, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν δέξαιο ἐξεῖναί σοι ποιεῖν ὅτι δοκεῖ σοι ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ἢ μή, οὐδὲ ζηλοῖς ὅταν ἴδῃς τινὰ ἢ ἀποκτείναντα ὄν ἔδοξεν αὐτῷ ἢ ἀφελόμενον χρήματα ἢ δῆσαντα.

ΣΩ. δικαίως λέγεις ἢ ἀδίκως;

[469] ΠΩΛ. ὁπότερ' ἂν ποιῆ, οὐκ ἀμφοτέρως ζηλωτός¹⁰³ ἐστίν;

ΣΩ. εὐφήμει, ὦ Πῶλε.

ΠΩΛ. τί δὴ;

ΣΩ. ὅτι οὐ χρὴ οὔτε τοὺς ἀζηλώτους ζηλοῦν οὔτε τοὺς ἀθλίους, ἀλλ' ἐλεεῖν.

ΠΩΛ. τί δαί;¹⁰⁴ οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν περὶ ὧν ἐγὼ λέγω τῶν ἀνθρώπων;¹⁰⁵

ΣΩ. πῶς γὰρ οὔ;

ΠΩΛ. ὅστις οὖν ἀποκτείνουσιν ὄν ἂν δόξη αὐτῷ, δικαίως ἀποκτείνουσιν, ἄθλιος δοκεῖ σοι εἶναι καὶ ἐλεινός;

ΣΩ. οὐκ ἔμοιγε, οὐδὲ μέντοι ζηλωτός.

ΠΩΛ. οὐκ ἄρτι ἄθλιον ἔφησθα εἶναι; [b]

ΣΩ. τὸν ἀδίκως γε, ὦ ἐταῖρε, ἀποκτείναντα, καὶ ἐλεινόν γε¹⁰⁶ πρὸς τὸν δὲ δικαίως ἀζήλωτον.

ΠΩΛ. ἢ που ὁ γε ἀποθνήσκων ἀδίκως ἐλεινός τε καὶ ἄθλιός ἐστιν.

ΣΩ. ἦττον ἢ ὁ ἀποκτείνουσιν, ὦ Πῶλε, καὶ ἦττον ἢ ὁ δικαίως ἀποθνήσκων.

ΠΩΛ. πῶς δῆτα, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. οὕτως, ὡς μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὄν τὸ ἀδικεῖν.

ΠΩΛ. ἢ γὰρ τοῦτο μέγιστον; οὐ τὸ ἀδικεῖσθαι μεῖζον;

ΣΩ. ἦκιστά γε.

ΠΩΛ. σὺ ἄρα βούλοιο ἂν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν; [c]

ΣΩ. βουλοίμην μὲν ἂν ἔγωγε οὐδέτερα· εἰ δ' ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι,¹⁰⁷ ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν.¹⁰⁸

102 αὐτῷ N *coniecerat* Beck (Stallb. Deuschle-Cron) : αὐτῷ mss. (Heindorf Coraes Ast[1819] Bekker Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

103 ζηλωτός ZbAug01 Olymp.[π] *coniecerat* Ast (Schanz Croiset Theiler) : ζηλωτόν BTPYF Stob. (edd.).

104 τί δαί B² Stobaei mss. *SM* (Bekker Stallb Ast) : τί δέ BTF Stobaei ms. *A* (Heindorf Hermann Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Theiler Dodds Cantarín) : τί δὴ *scr.* Mistriotes.

105 τῶν ἀνθρώπων BTP (edd.) : ἀνθρώπων F (Beck).

106 γε WF Stob. (Heindorf Ast Bekker Stallb. Schanz Burnet Croiset Theiler Dodds Cantarín) : δὲ BTP (Hermann Deuschle-Cron).

107 ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι] ἢ ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι *coni.* Hirschig (Theiler).

108 ἢ ἀδικεῖν] *secl.* Cobet.

ΠΩΛ. σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο;

ΣΩ. οὐκ, εἰ τὸ τυραννεῖν γε λέγεις ὅπερ ἐγώ.

ΠΩΛ. ἀλλ' ἐγωγε τοῦτο λέγω ὅπερ ἄρτι, ἐξεῖναι ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῆ αὐτῷ,¹⁰⁹ ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀποκτείνοντι καὶ ἐκβάλλοντι καὶ πάντα πράττοντι κατὰ τὴν αὐτοῦ¹¹⁰ δόξαν.

ΣΩ. ὦ μακάριε, ἐμοῦ δὴ λέγοντος τῷ λόγῳ ἐπιλαβοῦ.¹¹¹ [d] εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀγορᾷ πληθούσῃ λαβὼν ὑπὸ μάλῃς ἐγχειρίδιον λέγοιμι πρὸς σέ ὅτι “ὦ Πῶλε, ἐμοὶ δύνάμις τις καὶ τυραννὶς θαυμασία ἄρτι προσγένονεν· ἐάν γε ἄρα ἐμοὶ δόξη τινὰ τουτωνῶν τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ ὄρας αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι, τεθνήξει¹¹² οὗτος ὃν ἂν δόξη· κἄν τινα δόξη μοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καταγῆναι δεῖν, κατεαγῶς ἔσται αὐτίκα μάλα, κἄν θοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον ἔσται—οὔτω [e] μέγα ἐγὼ δύναμαι ἐν τῆδε τῇ πόλει,” εἰ οὖν ἀπιστοῦντί σοι δεῖξαιμι τὸ ἐγχειρίδιον, ἴσως ἂν εἴποις ἰδὼν ὅτι “ὦ Σώκρατες, οὔτω μὲν πάντες ἂν μέγα δύναιτο, ἐπεὶ κἄν ἐμπρησθεῖη οἰκία τούτῳ τῷ τρόπῳ ἦντιν' ἂν σοι δοκῆ,¹¹³ καὶ τά γε Ἀθηναίων νεώρια καὶ τρήρεις¹¹⁴ καὶ τὰ πλοῖα πάντα καὶ τὰ δημόσια καὶ τὰ ἴδια.” ἀλλ' οὐκ ἄρα τοῦτ' ἔστιν τὸ μέγα δύνασθαι, τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ¹¹⁵ ἢ δοκεῖ σοι;

ΠΩΛ. οὐ δῆτα οὔτω γε.

[470] ΣΩ. ἔχεις οὖν εἰπεῖν δι' ὅτι μέμφῃ τὴν τοιαύτην δύναμιν;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. τί δῆ;

... λέγε.

ΠΩΛ. ὅτι ἀναγκαῖον τὸν οὔτω πράττοντα ζημιοῦσθαι ἔστιν.

ΣΩ. τὸ δὲ ζημιοῦσθαι οὐ κακόν;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν, ὦ θαυμάσιε, τὸ μέγα δύνασθαι¹¹⁶ πάλιν αὖ σοι φαίνεται, ἐὰν μὲν πράττοντι ἃ δοκεῖ ἔπῃται τὸ ὠφελίμως πράττειν, ἀγαθόν τε εἶναι, καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἔστιν τὸ μέγα δύνασθαι· εἰ δὲ μή, κακόν καὶ σμικρὸν δύνασθαι.¹¹⁷ [b] σκεψώμεθα δὲ¹¹⁸ καὶ τὸδε· ἄλλο τι¹¹⁹ ὁμολογοῦμεν ἐνίοτε μὲν ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν ἢ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀποκτείνονται τε καὶ ἐξελαύνειν ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρεῖσθαι χρήματα, ἐνίοτε δὲ οὐ;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. τοῦτο μὲν δῆ, ὡς ἔοικε, καὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. πότε οὖν¹²⁰ φῆς σὺ¹²¹ ἄμεινον εἶναι ταῦτα¹²² ποιεῖν; εἰπέ τίνα ὄρον ὀρίζῃ.

ΠΩΛ. σὺ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἀπόκριναί ταυτὸ¹²³ τοῦτο. [c]

109 αὐτῷ] αὐτῷ *coni.* Sauppe (Theiler).

110 αὐτοῦ T : ἑαυτοῦ F : αὐτοῦ BW.

111 τῷ λόγῳ] τοῦ λόγου V² Olymp.[π] : τῶν λόγων *coni.* Cornarius (Heindorf) : τὸν λόγον Ast (1819) : τῷ λόγῳ *secl.* Hirschig (Dodds Theiler).

112 τεθνήξει BTP (edd.) : τεθνήξεται FP² (Routh Coraes).

113 ἦντιν' ἂν σοι δοκῆ PWY (Heindorf Ast[1819] Bekker Stallb. Schanz Croiset) : ἦντινα σοι δοκοῖ F (Ast Hermann Deuschle-Cron Burnet Theiler Dodds Cantarín) : ἦντιν' ἂν σοι δοκοῖ BTP².

114 τρήρεις] αἱ τρήρεις *coni.* Ast 1819 (Hermann Burnet Croiset).

115 αὐτῷ] αὐτῷ *coni.* Sauppe.

116 τὸ μέγα δύνασθαι] *secl.* Thompson (Burnet Dodds Theiler Cantarín).

117 δύνασθαι *alter*] *secl.* Thompson.

118 δὲ BTP Olymp. (edd.) : δῆ F (Routh).

119 ἄλλο τι TPWF (edd.) : ἀλλ' ὅτι B : ἄλλο τι ἢ ZN (Hermann).

120 πότε οὖν F (edd.) : πότερον BTPF² Ficinus [*utrum igitur et quo pacto*].

121 φῆς σὺ F : σὺ φῆς BTPf.

122 ταῦτα BTP (edd.) : ταυτὸ τοῦτο F.

ΣΩ. ἐγὼ μὲν τοίνυν¹²⁴ φημί, ὦ Πῶλε, εἴ σοι παρ' ἐμοῦ ἡδιόν ἐστιν ἀκούειν, ὅταν μὲν δικαίως τις ταῦτα ποιῇ, ἄμεινον εἶναι, ὅταν δὲ ἀδίκως, κάκιον.

ΠΩΛ. χαλεπὸν γέ σε ἐλέγξει, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' οὐχὶ κὰν παῖς σε ἐλέγξειεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις;

ΣΩ. πολλὴν ἄρα ἐγὼ τῷ παιδί χάριν ἔξω, ἴσῃν δὲ καὶ σοί, ἐάν με ἐξελέγξης¹²⁵ καὶ ἀπαλλάξης φλυαρίας. ἀλλὰ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν, ἀλλ' ἔλεγχε.

ΠΩΛ. ἀλλὰ μὴν, ὦ Σώκρατες, οὐδέν γέ σε δεῖ παλαιοῖς **[d]** πράγμασιν ἐλέγχειν· τὰ γὰρ ἐχθὲς καὶ πρόωγν γεγονότα ταῦτα ἱκανά σε ἐξελέγξει ἐστὶν καὶ ἀποδείξει ὡς πολλοὶ ἀδικοῦντες ἄνθρωποι εὐδαίμονές εἰσιν.

ΣΩ. τὰ ποῖα ταῦτα;

ΠΩΛ. Ἀρχέλαον δῆπου τοῦτον τὸν Περδίκκου ὀρᾶς ἄρχοντα Μακεδονίας;

ΣΩ. εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἀκούω γε.

ΠΩΛ. εὐδαίμων οὖν σοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἄθλιος;

ΣΩ. οὐκ οἶδα, ὦ Πῶλε· οὐ γάρ πω συγγέγονα τῷ ἀνδρί. **[e]**

ΠΩΛ. τί δέ;¹²⁶ συγγενόμενος ἂν γνοίης, ἄλλως δὲ αὐτόθεν οὐ γινώσκεις ὅτι εὐδαιμονεῖ;

ΣΩ. μὰ Δί' οὐ δῆτα.

ΠΩΛ. δῆλον δὲ, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γινώσκεις φήσεις εὐδαίμονα ὄντα.

ΣΩ. καὶ ἀληθῆ γε ἐρῶ· οὐ γάρ οἶδα παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης.

ΠΩΛ. τί δαί;¹²⁷ ἐν τούτῳ ἢ πᾶσα εὐδαιμονία ἐστίν;

ΣΩ. ὡς γε ἐγὼ λέγω, ὦ Πῶλε· τὸν μὲν γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν¹²⁸ ἄνδρα καὶ γυναῖκα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον.

[471] ΠΩΛ. ἄθλιος ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Ἀρχέλαος κατὰ τὸν σὸν λόγον;

ΣΩ. εἴπερ γε, ὦ φίλε, ἄδικος.

ΠΩΛ. ἀλλὰ μὲν δὴ¹²⁹ πῶς οὐκ ἄδικος; ὃ γέ προσῆκε μὲν τῆς ἀρχῆς οὐδὲν ἦν νῦν ἔχει, ὄντι ἐκ γυναικὸς ἢ ἦν δούλη Ἀλκέτου τοῦ Περδίκκου ἀδελφοῦ, καὶ κατὰ μὲν τὸ δίκαιον δοῦλος ἦν Ἀλκέτου, καὶ εἰ ἐβούλετο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐδούλευεν ἂν Ἀλκῆτη καὶ ἦν¹³⁰ εὐδαίμων κατὰ¹³¹ τὸν σὸν λόγον. νῦν δὲ θαυμασίως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ¹³² τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν· **[b]** ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ θεῖον μεταπεμψάμενος ὡς ἀποδώσω τὴν ἀρχὴν ἦν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἠλικιώτην, ἐμβάλων εἰς ἄμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν ἀπέσφαξεν τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους. καὶ ταῦτα ἀδικήσας ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γενόμενος καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγον **[c]** ὕστερον τὸν ἀδελφόν, τὸν γνήσιον τοῦ Περδίκκου υἱόν, παῖδα ὡς ἐπτέτη, οὗ ἢ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοῦς τὴν ἀρχὴν ἐκείνῳ, ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβάλων καὶ ἀποπνίξας πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. τοιγάρτοι

123 ταῦτό] : αὐτὸ *coni. olim Ast* (Croiset) : *secl.* Schanz (Burnet Dodds Theiler Cantarín) : αὐτὸς *coni.* Heindorf : σεαυτῷ *coni.* Coraes.

124 μὲν τοίνυν TPFY (edd.) : μέντοι νῦν B.

125 ἐξελέγξης F Steph. (Routh Findeisen Ast[1819] Coraes) : ἐλέγξης BTPW (edd.).

126 τί δέ BPWF (Hermann Stallb. Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : τί δαί T Stob. (Routh Heindorf Ast Bekker).

127 τί δαί J (Heindorf Bekker Buttman Ast) : τί δέ mss. (Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

128 καλὸν καὶ ἀγαθόν] καλὸν καγαθόν *scr.* Schanz (Croiset Dodds Theiler).

129 ἀλλὰ μὲν δὴ BTPF : ἀλλὰ μὴν δὴ ZN Olymp.

130 ἦν BTP (edd.) : ἦν ἂν F (Routh Heindorf Coraes).

131 κατὰ] κατὰ γε Par (Heindorf Ast Bekker Hirschig).

132 ἐπεὶ BTP (edd.) : ἐπειδὴ F.

νῦν, ἄτε μέγιστα ἠδίκηκῶς τῶν ἐν Μακεδονία, ἀθλιώτατός ἐστιν πάντων Μακεδόνων, ἀλλ' οὐκ εὐδαιμονέστατος, καὶ ἴσως ἔστιν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ [d] ἀρξάμενος δέξαιτ' ἂν ἄλλος ὅστισοῦν Μακεδόνων γενέσθαι μᾶλλον ἢ Ἀρχέλαος.

ΣΩ. καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὦ Πῶλε, ἔγωγέ σε ἐπήνεσα¹³³ ὅτι μοι δοκεῖς εὖ πρὸς τὴν ῥητορικὴν πεπαιδευθῆσαι, τοῦ δὲ διαλέγεσθαι ἡμεληκέναι· καὶ νῦν ἄλλο τι οὗτός ἐστιν ὁ λόγος, ὃ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξαιε, καὶ ἐγὼ ὑπὸ σοῦ νῦν, ὡς σὺ οἶει, ἐξελέγξαιε τούτῳ τῷ λόγῳ, φάσκων τὸν ἀδικοῦντα οὐκ εὐδαιμόνα εἶναι; πόθεν, ὠγαθέ; καὶ μὴν οὐδὲν γέ σοι τούτων ὁμολογῶ ὢν σὺ φῆς. [e]

ΠΩΛ. οὐ γὰρ ἐθέλεις, ἐπεὶ δοκεῖ γέ σοι ὡς ἐγὼ λέγω.

ΣΩ. ὦ μακάριε, ῥητορικῶς γὰρ με ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἠγούμενοι ἐλέγχειν. καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους δοκοῦσιν ἐλέγχειν, ἐπειδὴ τῶν λόγων ὧν ἂν λέγωσι μάρτυρας πολλοὺς παρέχονται καὶ εὐδοκίμους, ὁ δὲ τάναντία λέγων ἕνα τινὰ παρέχηται ἢ μηδένα.

οὗτος δὲ ὁ ἐλεγχος οὐδενὸς ἄξιός ἐστιν πρὸς τὴν [472] ἀλήθειαν· ἐνίστε γὰρ ἂν καὶ καταψευδομαρτυρηθεῖ τις ὑπὸ πολλῶν καὶ δοκούντων εἶναί τι. καὶ νῦν περὶ ὧν σὺ λέγεις ὀλίγου σοι πάντες συμφήσουσιν ταῦτα¹³⁴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι, ἐὰν βούλη κατ' ἐμοῦ μάρτυρας παρασχέσθαι ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω· μαρτυρήσουσί σοι, ἐὰν μὲν βούλη, Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ, ὧν οἱ τρίποδες οἱ ἐφεξῆς ἐστῶτές εἰσιν ἐν τῷ Διονυσίῳ, ἐὰν δὲ βούλη, Ἀριστοκράτης [b] ὁ Σκελλίου, οὗ αὖ ἐστιν ἐν Πυθίῳ¹³⁵ τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα, ἐὰν δὲ βούλη, ἢ Περικλέους ὅλη οἰκία ἢ ἄλλη συγγένεια ἦντινα ἂν βούλη τῶν ἐνθάδε¹³⁶ ἐκλέξασθαι. ἀλλ' ἐγὼ σοι εἶς ὧν οὐχ ὁμολογῶ· οὐ γὰρ με σὺ ἀναγκάζεις, ἀλλὰ ψευδομάρτυρας πολλοὺς κατ' ἐμοῦ παρασχόμενος ἐπιχειρεῖς ἐκβάλλειν με ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. ἐγὼ δὲ ἂν μὴ σὲ αὐτὸν ἕνα ὄντα μάρτυρα παράσχωμαι ὁμολογοῦντα περὶ ὧν λέγω, οὐδὲν οἶμαι ἄξιον λόγου μοι πεπεράνθαι περὶ ὧν ἂν [c] ἡμῖν ὁ λόγος ἦ· οἶμαι δὲ οὐδὲ σοί, ἐὰν μὴ ἐγὼ σοι μαρτυρῶ εἶς ὧν μόνος, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τούτους χαίρειν ἔα. ἔστιν μὲν οὖν οὗτός τις¹³⁷ τρόπος ἐλέγχου, ὡς σὺ τε οἶει καὶ ἄλλοι πολλοί· ἔστιν δὲ καὶ ἄλλος, ὃν ἐγὼ αὖ οἶμαι.

παραβαλόντες οὖν παρ' ἀλλήλους σκεψόμεθα εἴ τι διοίσουσιν ἀλλήλων. καὶ γὰρ καὶ τυγχάνει¹³⁸ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα, ἀλλὰ σχεδόν τι ταῦτα περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλιστον μὴ εἰδέναι τε αἰσχιστον· τὸ γὰρ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστιν ἢ γινώσκειν ἢ ἀγνοεῖν ὅστις τε εὐδαιμόνων ἐστὶν καὶ [d] ὅστις μή. αὐτίκα πρῶτον,¹³⁹ περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστίν, σὺ ἡγῆ οἷόν τε εἶναι μακάριον ἄνδρα ἀδικοῦντά τε καὶ ἄδικον ὄντα, εἴπερ Ἀρχέλαον ἄδικον μὲν ἡγῆ εἶναι, εὐδαιμόνα δέ. ἄλλο τι¹⁴⁰ ὡς οὕτω σου νομίζοντος διανοώμεθα;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἐγὼ δὲ φημι ἀδύνατον. ἐν μὲν τουτὶ ἀμφισβητοῦμεν. εἶεν· ἀδικῶν δὲ δὴ εὐδαιμόνων ἔσται ἄρ'¹⁴¹ ἂν τυγχάνῃ δίκης τε καὶ τιμωρίας;

ΠΩΛ. ἥκιστα γε, ἐπεὶ οὕτω γ' ἂν ἀθλιώτατος εἴη. [e]

133 ἐπήνεσα] *dub.* Cobet Schanz.

134 ταῦτά P *coniecerat* Heusde (Stallb. Hirschig Thompson Burnet Dodds Theiler Cantarin) : ταῦτα mss. (Ast Hermann Deuschle-Cron Schanz Croiset).

135 Πυθίου F (Routh Heindorf Schanz Croiset Burnet Dodds Theiler Cantarin) : Πυθοῖ BTWYf (Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron).

136 ἐνθάδε BTF (Routh Bekker Stallb. Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarin) : ἄλλων P : ἐνθένδε E3 (Ast Coraes Heindorf Hermann Deuschle-Cron Theiler).

137 τις BTP (edd.) : τίς ὁ F : εἶς *coni.* Cobet.

138 καὶ γὰρ καὶ F (Heindorf Burnet Theiler Cantarin) : καὶ γὰρ BTP (Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Croiset Dodds).

139 πρῶτον] *secl.* Hirschig Christ.

140 ἄλλο τι F (edd.) : ἀλλ' ὅτι BTWP : ἄλλο τι ἢ B²ZZa.

141 ἄρ' PW (edd.) : ἄρ' B (Routh and Findeisen) : ἄρα F.

ΣΩ. ἀλλ' ἐὰν ἄρα μὴ τυγχάνῃ δίκης ὁ ἀδικῶν, κατὰ τὸν σὸν λόγον εὐδαίμων ἔσται;

ΠΩΛ. φημί.

ΣΩ. κατὰ δέ γε¹⁴² τὴν ἐμὴν δόξαν, ὃ Πῶλε, ὁ ἀδικῶν τε καὶ ὁ ἄδικος πάντως¹⁴³ μὲν ἄθλιος, ἀθλιώτερος μέντοι¹⁴⁴ ἐὰν μὴ διδῶ δίκην μηδὲ τυγχάνῃ τιμωρίας ἀδικῶν, ἦττον δὲ ἄθλιος ἐὰν διδῶ δίκην καὶ τυγχάνῃ δίκης ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων.

[473] ΠΩΛ. ἄτοπά γε, ὃ Σώκρατες, ἐπιχειρεῖς λέγειν.

ΣΩ. πειράσομαι δέ γε καὶ σὲ ποιῆσαι, ὃ ἐταῖρε, ταυτὰ ἐμοὶ λέγειν· φίλον γάρ σε ἡγοῦμαι. νῦν μὲν οὖν ἂ διαφερόμεθα ταῦτ' ἔστιν· σκόπει δὲ καὶ σύ. εἶπον ἐγὼ που ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι.

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. σὺ δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀθλίους ἔφην εἶναι ἐγώ, καὶ ἐξηλέγχθη ὑπὸ σοῦ.

ΠΩΛ. ναὶ μὰ Δία. [b]

ΣΩ. ὡς σύ οἶει,¹⁴⁵ ὃ Πῶλε.

ΠΩΛ. ἀληθῆ γε οἰόμενος.

ΣΩ. ἴσως.¹⁴⁶ σὺ δέ γε εὐδαίμονας αὖ τοὺς ἀδικοῦντας, ἐὰν μὴ διδῶσι δίκην.

ΠΩΛ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. ἐγὼ δέ γε¹⁴⁷ αὐτοὺς ἀθλιωτάτους φημί, τοὺς δὲ διδόντας δίκην ἦττον. βούλει καὶ τοῦτο ἐλέγχειν;

ΠΩΛ. ἀλλ' ἔτι τοῦτ' ἐκείνου χαλεπώτερον ἔστιν, ὃ Σώκρατες, ἐξελέγξει.

ΣΩ. οὐ δῆτα, ὃ Πῶλε, ἀλλ' ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀληθὲς οὐδέποτε ἐλέγχεται.

ΠΩΛ. πῶς λέγεις; ἐὰν ἀδικῶν¹⁴⁸ ἄνθρωπος ληφθῆ τυραννίδι [c] ἐπιβουλεύων, καὶ ληφθεὶς στρεβλῶται καὶ ἐκτέμνηται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάρηται, καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ παντοδαπὰς λώβας αὐτὸς τε λωβηθεὶς καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐπιδὼν παῖδάς τε καὶ γυναῖκα τὸ ἔσχατον ἀνασταυρωθῆ ἢ καταπιττωθῆ, οὗτος εὐδαιμονέστερος ἔσται ἢ ἐὰν διαφυγὼν τύραννος καταστῆ καὶ ἄρχων ἐν τῇ πόλει διαβιῶ ποιῶν ὅτι ἂν βούληται, ζηλωτὸς ὢν καὶ εὐδαιμονιζόμενος ὑπὸ τῶν [d] πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ξένων; ταῦτα λέγεις ἀδύνατον εἶναι ἐξελέγχειν;

ΣΩ. μορμολύττη αὖ, ὃ γενναῖε Πῶλε, καὶ οὐκ ἐλέγχεις· ἄρτι δὲ ἐμαρτύρου.¹⁴⁹ ὅμως δὲ ὑπόμνησόν με σμικρόν. ἐὰν ἀδίκως ἐπιβουλεύων τυραννίδι, εἶπες;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. εὐδαιμονέστερος μὲν τοίνυν οὐδέποτε ἔσται οὐδέτερος αὐτῶν, οὔτε ὁ κατειργασμένος τὴν τυραννίδα ἀδίκως οὔτε ὁ διδοὺς δίκην¹⁵⁰—δυοῖν γὰρ ἀθλίωιν εὐδαιμονέστερος μὲν [e] οὐκ ἂν εἶη— ἀθλιώτερος μέντοι ὁ διαφεύγων καὶ τυραννεύσας.

142 γε BTP (edd.) : om. F.

143 πάντως Stob. (edd.) : πάντων BTPF.

144 μέντοι F Stob. (edd.) : μὲν τοίνυν BTPY (Routh).

145 σὺ BTP (Schanz Dodds) : σύ γε FY (edd.).

146 ἴσως *Socrati tribuens* F (Prinsterer Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarin) : *Polo alii.* (edd.) : *secl. olim* Heindorf (Schanz).

147 γε F (Burnet Croiset Cantarin) : om. BTP (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Dodds Theiler).

148 ἀδικῶν] *secl.* Dobree (Schanz) : ἀδίκως *coni.* Findeisen (Theiler).

149 ἄρτι δὲ ἐμαρτύρου] *secl.* Ast.

150 ὁ διδοὺς δίκην F (Deuschle-Cron Burnet Croiset Dodds Theiler) : ὁ διδοὺς BTPY : ὁ δίκην διδοὺς Steph. (Heindorf Ast Bekker Thompson) : ὁ δίκην δοὺς *coni.* Schmidt (Schanz) : ὁ ἀλοὺς *coni.* Winckelmann (Hermann).

... τί τοῦτο, ὦ Πῶλε; γελαῖς; ἄλλο αὐτὸ τοῦτο εἶδος ἐλέγχου ἐστίν, ἐπειδάν τις τι εἶπη, καταγελαῖν, ἐλέγχειν δὲ μή;

ΠΩΛ. οὐκ οἶει ἐξεληλέγχθαι, ὦ Σώκρατες, ὅταν τοιαῦτα λέγῃς ἃ οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἀνθρώπων; ἐπεὶ ἐροῦ τίνα τουτωνί.

ΣΩ. ὦ Πῶλε, οὐκ εἰμι τῶν πολιτικῶν, καὶ πέρυσι βουλευεῖν λαχῶν, ἐπειδὴ ἡ φυλὴ ἐπρυτάνευε καὶ ἔδει με ἐπιψηφίζειν, [474] γέλωτα παρεῖχον καὶ οὐκ ἠπιστάμην ἐπιψηφίζειν. μὴ οὖν μηδὲ νῦν με κέλευε ἐπιψηφίζειν τοὺς παρόντας, ἀλλ' εἰ μὴ ἔχεις τούτων βελτίω ἔλεγχον, ὅπερ νυνδὴ ἔλεγον ἐγώ,¹⁵¹ ἐμοὶ ἐν τῷ μέρει παράδος, καὶ πείρασαι τοῦ ἐλέγχου οἷον ἐγὼ οἶμαι¹⁵² εἶναι. ἐγὼ γὰρ ὣν ἂν λέγω ἓνα μὲν παρασχέσθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι, αὐτὸν πρὸς ὃν ἂν μοι ὁ λόγος ἦ, τοὺς δὲ πολλοὺς ἐὼ χαίρειν, καὶ ἓνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι, τοῖς δὲ [b] πολλοῖς οὐδὲ διαλέγομαι. ὅρα οὖν εἰ ἐθελήσεις ἐν τῷ μέρει διδόναι ἔλεγχον ἀποκρινόμενος τὰ ἐρωτώμενα. ἐγὼ γὰρ δὴ οἶμαι καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον ἡγεῖσθαι καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην τοῦ διδόναι.

ΠΩΛ. ἐγὼ δέ γε οὐτ' ἐμὲ οὐτ' ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα. ἐπεὶ σὺ δέξαι' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν;

ΣΩ. καὶ σύ γ' ἂν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.

ΠΩΛ. πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλ' οὐτ' ἐγὼ οὔτε σὺ οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς. [c]

ΣΩ. ... οὐκοῦν ἀποκρινῆ;¹⁵³

ΠΩΛ. πάνυ μὲν οὖν· καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ εἰδέναι ὅτι ποτ' ἐρεῖς.

ΣΩ. λέγε δή μοι, ἴν' εἰδῆς, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς σε ἠρώτων· πότερον δοκεῖ σοι, ὦ Πῶλε, κάκιον εἶναι, τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι;

ΠΩΛ. τὸ ἀδικεῖσθαι ἕμοιγε.

ΣΩ. τί δὲ δή;¹⁵⁴ αἴσχιον πότερον τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι;

... ἀποκρίνου.

ΠΩΛ. τὸ ἀδικεῖν.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ κάκιον, εἴπερ αἴσχιον.

ΠΩΛ. ἦκιστα γε.

ΣΩ. μανθάνω· οὐ [d] ταῦτόν ἡγῆς σύ, ὡς ἔοικας, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ αἰσχρόν.

ΠΩΛ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. τί δὲ¹⁵⁵ τόδε; τὰ καλὰ πάντα, οἷον καὶ σώματα καὶ χρώματα καὶ σχήματα¹⁵⁶ καὶ φωνὰς καὶ ἐπιτηδεύματα, εἰς οὐδὲν ἀποβλέπων καλεῖς ἐκάστοτε καλὰ; οἷον πρῶτον τὰ σώματα τὰ καλὰ οὐχὶ ἦτοι κατὰ τὴν χρεῖαν λέγεις καλὰ εἶναι, πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ἦ, πρὸς τοῦτο, ἢ κατὰ ἡδονὴν τίνα, ἐὰν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι χαίρειν ποιῆ τοὺς θεωροῦντας; ἔχεις τι ἐκτὸς τούτων λέγειν περὶ σώματος κάλλους;

[e]

ΠΩΛ. οὐκ ἔχω.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα οὕτω καὶ σχήματα καὶ χρώματα¹⁵⁷ ἢ διὰ ἡδονὴν τίνα ἢ διὰ ὠφελίαν ἢ δι' ἀμφοτέρα καλὰ προσαγορεύεις;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡσαύτως;

151 ἔλεγον ἐγώ P : ἔλεγον F : ἐγὼ ἔλεγον mss. (edd.).

152 οἶμαι F : οἶμαι δεῖν BTPf (edd.).

153 οὐκοῦν ἀποκρινῆ *scr.* Burnet (Theiler Dodds Cantarin) : οὐκοῦν ἀποκρινῆ *scr. alii* || ἀποκρινῆ PW : ἀποκρινεῖ BT : ἀποκρίνη Y.

154 τί δὲ δή BWPF (Stallb., edd.) : τί δαι δή T (Routh Heindorf Coraes Bekker).

155 τί δὲ BTPF (edd.) : τί δαι Esc. Steph. (Heindorf Bekker).

156 καὶ σχήματα BTP (edd.) : *om.* F Olymp.

157 καὶ σχήματα καὶ χρώματα BTP (edd.) : χρώματα καὶ σχήματα F.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. καὶ μὴν τά γε κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δήπου ἐκτὸς τούτων ἐστίν, τὰ καλά,¹⁵⁸ τοῦ ἢ ὠφέλιμα εἶναι ἢ ἡδέα ἢ ἀμφοτέρα.

[475] ΠΩΛ. οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν μαθημάτων κάλλος ὡσαύτως;

ΠΩΛ. πάνυ γε· καὶ καλῶς γε νῦν ὀρίζη, ὃ Σώκρατες, ἡδονῇ τε καὶ ἀγαθῷ ὀριζόμενος τὸ καλόν.

ΣΩ. οὐκοῦν τὸ αἰσχρὸν τῷ ἐναντίῳ, λύπη τε καὶ κακῷ;

ΠΩΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. ὅταν ἄρα δυοῖν καλοῖν θάτερον κάλλιον ἦ, ἢ τῷ ἐτέρῳ τούτοις ἢ ἀμφοτέροις ὑπερβάλλον κάλλιον ἐστίν, ἥτοι ἡδονῇ ἢ ὠφελίᾳ ἢ ἀμφοτέροις.

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. καὶ ὅταν δὲ δὴ δυοῖν αἰσχροῖν τὸ [b] ἕτερον αἴσχιον ἦ, ἥτοι λύπη ἢ κακῷ¹⁵⁹ ὑπερβάλλον αἴσχιον ἔσται· ἢ οὐκ ἀνάγκη;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. φέρε δὴ, πῶς ἐλέγετο νυνδὴ περὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι; οὐκ ἔλεγες τὸ μὲν ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι, τὸ δὲ ἀδικεῖν αἴσχιον;

ΠΩΛ. ἔλεγον.

ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ἥτοι λυπηρότερόν ἐστιν καὶ λύπη ὑπερβάλλον αἴσχιον ἂν εἴη ἢ κακῷ ἢ ἀμφοτέροις; οὐ καὶ τοῦτο ἀνάγκη;

ΠΩΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. πρῶτον [c] μὲν δὴ σκεψώμεθα, ἄρα λύπη ὑπερβάλλει τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, καὶ ἀλγοῦσι μᾶλλον οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ ἀδικούμενοι;

ΠΩΛ. οὐδαμῶς, ὃ Σώκρατες, τοῦτό γε.

ΣΩ. οὐκ ἄρα λύπη γε ὑπερέχει.

ΠΩΛ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. οὐκοῦν εἰ μὴ λύπη, ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἂν ἔτι ὑπερβάλλοι.

ΠΩΛ. οὐ φαίνεται.

ΣΩ. οὐκοῦν τῷ ἐτέρῳ λείπεται.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. τῷ κακῷ.

ΠΩΛ. ἔοικεν.

ΣΩ. οὐκοῦν κακῷ ὑπερβάλλον τὸ ἀδικεῖν κάκιον ἂν εἴη τοῦ ἀδικεῖσθαι.

ΠΩΛ. δῆλον δὴ ὅτι. [d]

ΣΩ. ἄλλο τι οὖν ὑπὸ μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ σοῦ ὠμολογεῖτο ἡμῖν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ¹⁶⁰ αἴσχιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. νῦν δέ γε κάκιον ἐφάνη.

ΠΩΛ. ἔοικε.

ΣΩ. δέξαιτο ἂν οὖν σὺ μᾶλλον τὸ κάκιον καὶ τὸ αἴσχιον ἀντὶ τοῦ ἦττον;

... μὴ ὄκνει ἀποκρίνασθαι, ὃ Πῶλε· οὐδὲν γὰρ βλαβήση· ἀλλὰ γενναίως τῷ λόγῳ ὥσπερ ἰατρῷ παρέχων ἀποκρίνου, καὶ ἢ [e] φάθι ἢ μὴ ἂ ἐρωτῶ.

ΠΩΛ. ἀλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην, ὃ Σώκρατες.

158 τὰ καλά BTFP (edd.) : *om.* YW : καλά V (Findeisen Thompson) || τοῦ ἢ PWF (edd.) : ἢ BY (Hermann Deuschle-Cron Schanz Croiset) : τοῦ T (Routh).

159 κακῷ] κακῷ ἢ ἀμφοτέροις *add.* Kratz (Thompson Schanz Theiler).

160 χρόνῳ] λόγῳ *coni.* Findeisen : *secl.* Cron (Schanz Theiler).

ΣΩ. ἄλλος δέ τις ἀνθρώπων;

ΠΩΛ. οὐ μοι δοκεῖ κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον.

ΣΩ. ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι οὐτ' ἂν ἐγὼ οὐτ' ἂν σὺ οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων δέξαιτ' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι· κάκιον γὰρ τυγχάνει ὄν.

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. ὀρᾶς οὖν, ὦ Πῶλε, ὁ ἔλεγχος παρὰ τὸν ἔλεγχον παραβαλλόμενος ὅτι οὐδὲν ἔοικεν, ἀλλὰ σοὶ μὲν οἱ ἄλλοι πάντες ὁμολογοῦσιν πλὴν ἐμοῦ, ἐμοὶ δὲ σὺ ἐξαρκεῖς εἷς ὢν [476] μόνος καὶ ὁμολογῶν καὶ μαρτυρῶν, καὶ ἐγὼ σὲ μόνον ἐπισηφίζων τοὺς ἄλλους ἐῷ χαίρειν. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω· μετὰ τοῦτο δὲ περὶ οὗ τὸ δεύτερον ἡμφεσβητήσαμεν σκεψώμεθα, τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην ἄρα μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν, ὡς σὺ ᾄδεις, ἢ μείζον τὸ μὴ διδόναι, ὡς αὐτὸ ἐγὼ ᾄδω.

σκοπώμεθα δὲ τῆδε· τὸ διδόναι δίκην καὶ τὸ κολάζεσθαι δικαίως ἀδικοῦντα ἄρα τὸ αὐτὸ καλεῖς;

ΠΩΛ. ἔγωγε. [b]

ΣΩ. ἔχεις οὖν λέγειν ὡς οὐχὶ τά γε δίκαια πάντα καλά ἐστίν, καθ' ὅσον δίκαια; καὶ διασκεψάμενος εἰπέ.

ΠΩΛ. ἀλλὰ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. σκόπει δὴ καὶ τόδε· ἄρα εἴ τις τι ποιεῖ, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ πάσχον ὑπὸ τούτου τοῦ ποιοῦντος;

ΠΩΛ. ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. ἄρα τοῦτο πάσχον ὃ τὸ ποιοῦν ποιεῖ, καὶ τοιοῦτον οἶον ποιεῖ τὸ ποιοῦν; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· εἴ τις τύπτει, ἀνάγκη τι τύπτεσθαι;

ΠΩΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. καὶ εἰ σφόδρα τύπτει ἢ ταχὺ ὁ [c] τύπτων, οὕτω καὶ τὸ τυπτόμενον τύπτεσθαι;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. τοιοῦτον ἄρα πάθος τῷ τυπτομένῳ ἐστίν οἶον ἂν τὸ τύπτον ποιῆ;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ εἰ κάει τις, ἀνάγκη τι κάεσθαι;

ΠΩΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. καὶ εἰ σφόδρα γε κάει ἢ ἀλγεινῶς, οὕτω κάεσθαι τὸ καόμενον ὡς ἂν τὸ κᾶον κάη;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ εἰ τέμνει τι,¹⁶¹ ὁ αὐτὸς λόγος; τέμνεται γάρ τι.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. καὶ εἰ μέγα γε ἢ βαθὺ τὸ τμήμα ἢ ἀλγεινόν, τοιοῦτον [d] τμήμα τέμνεται τὸ τεμνόμενον οἶον τὸ τέμνον τέμνει;

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. συλλήβδην δὴ ὅρα εἰ ὁμολογεῖς, ὃ ἄρτι ἔλεγον, περὶ πάντων, οἶον ἂν ποιῆ τὸ ποιοῦν, τοιοῦτον τὸ πάσχον πάσχειν.

ΠΩΛ. ἀλλ' ὁμολογῶ.

ΣΩ. τούτων δὴ ὁμολογουμένων, τὸ δίκην διδόναι πότερον πάσχειν τί ἐστίν ἢ ποιεῖν;

ΠΩΛ. ἀνάγκη,¹⁶² ὦ Σώκρατες, πάσχειν.

ΣΩ. οὐκοῦν ὑπὸ τίνος ποιοῦντος;

ΠΩΛ. πῶς γὰρ οὐ; ὑπὸ γε τοῦ κολάζοντος.

ΣΩ. ὁ δὲ ὀρθῶς κολάζων [e] δικαίως κολάζει;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. δίκαια ποιῶν ἢ οὐ;

161 τι BTWPF (Ast Bekker Burnet): τις Stob. Ficinus [*similiter si quis secat*] (edd.).

162 ἀνάγκη] ἀνάγκη *coni.* Richards (Dodds Cantarín).

ΠΩΛ. δίκαια.

ΣΩ. οὐκοῦν ὁ κολαζόμενος δίκην διδοὺς δίκαια πάσχει;

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. τὰ δὲ δίκαιά που καλὰ ὠμολόγηται;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. τούτων ἄρα ὁ μὲν ποιεῖ καλὰ, ὁ δὲ πάσχει, ὁ κολαζόμενος.

ΠΩΛ. ναί.

[477] ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ καλὰ, ἀγαθὰ; ἢ γὰρ ἡδέα ἢ ὠφέλιμα.

ΠΩΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. ἀγαθὰ ἄρα πάσχει ὁ δίκην διδοὺς;

ΠΩΛ. ἔοικεν.

ΣΩ. ὠφελεῖται ἄρα;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρα ἦνπερ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν ὠφελίαν; βελτίων τὴν ψυχὴν γίνεταί, εἴπερ δικαίως κολάζεται;

ΠΩΛ. εἰκός γε.

ΣΩ. κακίας ἄρα ψυχῆς ἀπαλλάττεται ὁ δίκην διδοὺς;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρα οὖν τοῦ μεγίστου ἀπαλλάττεται [b] κακοῦ; ὧδε δὲ σκόπει· ἐν χρημάτων κατασκευῇ ἀνθρώπου κακίαν ἄλλην τινὰ ἐνορᾷς ἢ πενίαν;

ΠΩΛ. οὐκ, ἀλλὰ πενίαν.

ΣΩ. τί δ' ἐν σώματος κατασκευῇ; κακίαν ἂν φήσαις ἀσθένειαν εἶναι καὶ νόσον καὶ αἰσχος καὶ τὰ τοιαῦτα;

ΠΩΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἐν ψυχῇ πονηρίαν ἡγῆ τινὰ εἶναι;

ΠΩΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. ταύτην οὖν οὐκ ἀδικίαν καλεῖς καὶ ἀμαθίαν καὶ δειλίαν καὶ τὰ τοιαῦτα;

ΠΩΛ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. οὐκοῦν χρημάτων [c] καὶ σώματος καὶ ψυχῆς, τριῶν ὄντων, τριττὰς εἴρηκας πονηρίας, πενίαν, νόσον, ἀδικίαν;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. τίς οὖν τούτων τῶν πονηριῶν αἰσχίστη; οὐχ ἡ ἀδικία καὶ συλλήβδην ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία;

ΠΩΛ. πολὺ γε.

ΣΩ. εἰ δὴ αἰσχίστη, καὶ κακίστη;

ΠΩΛ. πῶς, ὦ Σώκρατες, λέγεις;

ΣΩ. ὡδί· ἀεὶ τὸ αἰσχιστον ἦτοι λύπην μεγίστην παρέχον ἢ βλάβην ἢ ἀμφοτέρα αἰσχιστόν ἐστιν ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἐν τῷ ἔμπροσθεν.

ΠΩΛ. μάλιστα.

ΣΩ. αἰσχιστον δὲ ἀδικία καὶ σύμπασα ψυχῆς πονηρία νυνδὴ [d] ὠμολόγηται ἡμῖν;

ΠΩΛ. ὠμολόγηται γάρ.

ΣΩ. οὐκοῦν ἢ ἀνιαρότατόν ἐστι, ἀνία ὑπερβάλλον αἰσχιστον¹⁶³ τούτων ἐστὶν ἢ βλάβη ἢ ἀμφοτέρα;¹⁶⁴

ΠΩΛ. ἀνάγκη.

163 ἢ ἀνιαρότατόν ἐστι, ἀνία ὑπερβάλλον BTPF Ficinus Steph. (Coraes Christ) : ἢ ἀνιαρότατόν ἐστι καὶ ἀνία ὑπερβάλλον F (edd.) || βλάβη F Stob. : βλάβη ἢ λύπη BTWP.

164 ἀμφοτέρα] ἀμφοτέροις *coni.* Heindorf (Hirschig Thompson).

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἀλγεινότερόν ἐστιν τοῦ πένεσθαι καὶ κάμνειν τὸ ἄδικον εἶναι καὶ ἀκόλαστον καὶ δειλὸν καὶ ἀμαθῆ;

ΠΩΛ. οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀπὸ τούτων γε.

ΣΩ. ὑπερφυεῖ τινι ἄρα ὡς μεγάλη βλάβη καὶ κακῶ θαυμασίῳ¹⁶⁵ ὑπερβάλλουσα [e] τᾶλλα ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία αἰσχιστόν ἐστι πάντων, ἐπειδὴ οὐκ ἀλγηδὸνι γε, ὡς ὁ σὸς λόγος.

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν που τό γε μεγίστη βλάβη ὑπερβάλλον μέγιστον ἂν κακὸν εἴη τῶν ὄντων.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἡ ἀδικία ἄρα καὶ ἡ ἀκολασία καὶ ἡ ἄλλη ψυχῆς πονηρία μέγιστον τῶν ὄντων κακὸν ἐστιν;

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. τίς οὖν τέχνη πενίας ἀπαλλάττει; οὐ χρηματιστική;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. τίς δὲ νόσου; οὐκ ἰατρική;

[478] ΠΩΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. τίς δὲ πονηρίας καὶ ἀδικίας; εἰ μὴ οὕτως εὐπορεῖς, ὧδε σκόπει· ποῖ ἄγομεν καὶ παρὰ τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα;

ΠΩΛ. παρὰ τοὺς ἰατρούς, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ποῖ δὲ τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς ἀκολασταίνοντας;¹⁶⁶

ΠΩΛ. παρὰ τοὺς δικαστὰς λέγεις.

ΣΩ. οὐκοῦν δίκην δώσοντας;

ΠΩΛ. φημί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν οὐ δικαιοσύνη τινὶ χρώμενοι κολάζουσιν οἱ ὀρθῶς κολάζοντες;

ΠΩΛ. δήλον δή.

ΣΩ. χρηματιστικὴ μὲν ἄρα πενίας ἀπαλλάττει, [b] ἰατρικὴ δὲ νόσου, δίκη δὲ ἀκολασίας καὶ ἀδικίας.

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. τί οὖν τούτων κάλλιστόν ἐστιν ὧν λέγεις;¹⁶⁷

ΠΩΛ. τίνων λέγεις;

ΣΩ. χρηματιστικῆς, ἰατρικῆς, δίκης.

ΠΩΛ. πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἡ δίκη.

ΣΩ. οὐκοῦν αὖ ἤτοι ἡδονὴν πλείστην ποιεῖ ἢ ὠφελίαν ἢ ἀμφοτέρα, εἴπερ κάλλιστόν ἐστιν;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν τὸ ἰατρεύεσθαι ἡδύ ἐστιν, καὶ χαίρουσιν οἱ ἰατρευόμενοι;

ΠΩΛ. οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. ἀλλ' ὠφέλιμόν γε. ἦ γάρ;

ΠΩΛ. [c] ναί.

ΣΩ. μεγάλου γὰρ κακοῦ ἀπαλλάττεται,¹⁶⁸ ὥστε λυσιτελεῖ ὑπομεῖναι τὴν ἀλγηδόνα καὶ ὑγιᾶ εἶναι.¹⁶⁹

ΠΩΛ. πῶς γὰρ οὐ;

165 κακῶ θαυμασίῳ] θαυμασίῳ *secl.* Cobet : κακῶ *secl.* Theiler.

166 καὶ τοὺς ἀκολασταίνοντας BTP (edd.) : τοὺς καὶ F : καὶ Z Stob.

167 ΣΩ. ὧν λέγεις] *Polo tribuit* Kratz (τίνων λέγεις χρηματιστικῆς ἰατρικῆς δίκης *delens*) : ὧν λέγω Findeisen (Stallb.) : *secl.* edd.

168 ἀπαλλάττεται] ἀπάλλαττει *coni.* Findeisen.

169 καὶ ὑγιᾶ εἶναι BTPF Stob. (Routh Coraes Beck Sauppe Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : καὶ ὑγιεῖ εἶναι J (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron) : *secl.* Morstadt (Schanz).

ΣΩ. ἄρ' οὖν οὕτως ἂν περὶ σῶμα εὐδαιμονέστατος ἄνθρωπος εἴη, ἰατρευόμενος, ἢ μηδὲ κάμων τὴν¹⁷⁰ ἀρχὴν;

ΠΩΛ. δῆλον ὅτι μηδὲ κάμων.

ΣΩ. οὐ γὰρ τοῦτ' ἦν εὐδαιμονία, ὡς ἔοικε, κακοῦ ἀπαλλαγὴ, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μηδὲ κτῆσις.

ΠΩΛ. ἔστι ταῦτα. **[d]**

ΣΩ. τί δέ; ἀθλιώτερος πότερος δυοῖν ἐχόντοιν κακὸν εἴτ' ἐν σώματι εἴτ' ἐν ψυχῇ, ὁ ἰατρευόμενος καὶ ἀπαλλαττόμενος τοῦ κακοῦ, ἢ ὁ μὴ ἰατρευόμενος, ἔχων δέ;

ΠΩΛ. φαίνεται μοι ὁ μὴ ἰατρευόμενος.

ΣΩ. οὐκοῦν τὸ δίκην δίδοναι μεγίστου κακοῦ ἀπαλλαγὴ ἦν, πονηρίας;

ΠΩΛ. ἦν γάρ.

ΣΩ. σωφρονίζει γάρ που καὶ δικαιότερους ποιεῖ καὶ ἰατρικὴ γίγνεται πονηρίας ἢ δίκη.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. εὐδαιμονέστατος μὲν ἄρα ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν ψυχῇ, ἐπειδὴ τοῦτο **[e]** μέγιστον τῶν κακῶν ἐφάνη.

ΠΩΛ. δῆλον δὴ.

ΣΩ. δεύτερος δέ που¹⁷¹ ὁ ἀπαλλαττόμενος.

ΠΩΛ. ἔοικεν.

ΣΩ. οὗτος δ' ἦν ὁ νοθετούμενός τε καὶ ἐπιπληττόμενος καὶ δίκην δίδούς.

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. κάκιστα ἄρα ζῆ ὁ ἔχων ἀδικίαν¹⁷² καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενος.

ΠΩΛ. φαίνεται.

ΣΩ. οὐκοῦν οὗτος τυγχάνει ὧν ὅς ἂν τὰ μέγιστα ἀδικῶν καὶ χρώμενος μεγίστη ἀδικία διαπράξῃται ὥστε μήτε νοθετεῖσθαι **[479]** μήτε κολάζεσθαι μήτε δίκην δίδοναι, ὥσπερ σὺ φῆς Ἀρχέλαον παρεσκευάσθαι καὶ τοὺς ἄλλους τυράννους καὶ ῥήτορας καὶ δυνάστας;

ΠΩΛ. ἔοικε.

ΣΩ. σχεδὸν γάρ που οὗτοι, ὧ ἄριστε, τὸ αὐτὸ διαπεπραγμένοι εἰσὶν ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῖς μεγίστοις νοσήμασιν συνισχόμενος διαπράξαιτο μὴ δίδοναι δίκην τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀμαρτημάτων τοῖς ἰατροῖς μηδὲ ἰατρεύεσθαι, φοβούμενος ὥσπερ ἀνεὶ παῖς¹⁷³ τὸ κάεσθαι καὶ τὸ τέμνεσθαι, ὅτι **[b]** ἀλγεινόν. ἢ οὐ δοκεῖ καὶ σοὶ οὕτω;

ΠΩΛ. ἔμοιγε.

ΣΩ. ἀγνοῶν γε,¹⁷⁴ ὡς ἔοικεν, οἷόν ἐστιν ἡ ὑγεία καὶ ἀρετὴ σώματος. κινδυνεύουσι γὰρ ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν ὠμολογημένων τοιοῦτόν τι ποιεῖν καὶ οἱ τὴν δίκην φεύγοντες, ὧ Πῶλε, τὸ ἀλγεινὸν αὐτοῦ καθορᾶν, πρὸς δὲ τὸ ὠφέλιμον τυφλῶς ἔχειν καὶ ἀγνοεῖν ὅσα ἀθλιώτερόν ἐστι μὴ ὑγιῶς σώματος μὴ ὑγιεῖ ψυχῇ συνοικεῖν, ἀλλὰ σαθρᾶ καὶ ἀδίκῳ **[c]** καὶ ἀνοσίῳ, ὅθεν καὶ πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ δίδοναι μηδ' ἀπαλλάττεσθαι τοῦ μεγίστου κακοῦ, καὶ χρήματα παρασκευαζόμενοι καὶ φίλους καὶ ὄπως ἂν ὧσιν ὡς πιθανώτατοι λέγειν· εἰ δὲ ἡμεῖς ἀληθῆ ὠμολογήκαμεν, ὧ Πῶλε, ἄρ' αἰσθάνη τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου; ἢ βούλει συλλογισώμεθα αὐτά;

ΠΩΛ. εἰ σοὶ γε ἄλλως δοκεῖ.¹⁷⁵

170 τὴν ἀρχὴν F (Heindorf Ast[1832] Dodds) : ἀρχὴν BTW Stob. (Bekker Ast[1812] Stallb. Deuschle-Cron Schanz Hermann Burnet Croiset Theiler).

171 δέ που FM Olymp.[λ] (Schleiermacher Burnet Croiset Theiler Dodds Cantarin) : δήπου BTWY E1 Ξ1 M2 Stob. (Bekker Hermann Deuschle-Cron Schanz) : δὲ δήπου E1²Ξ1² Ald. Bas. Steph. (Heindorf Stallb. Ast).

172 ἀδικίαν] om. Stob. (Burnet Theiler Dodds Cantarin) : κακίαν Dobree.

173 ὥσπερ ἀνεὶ παῖς BTP : ὥσπερ ἂν εἴποις F Stob. : ὥσπερ ἂν εἴποις Y.

174 γε BTP Stob. (edd.) : δὲ F.

175 σοὶ γε ἄλλως BTPWE3L *et re vera* F *teste* Dodds Olymp.[λ] (Dodds Cantarin) : μὴ σοὶ γε ἄλλως YE3²L² (Routh[*nisi tibi quidem aliter videatur*] Heindorf Ast[*nisi quid tibi videtur secus*] Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron) : σοὶ γε

ΣΩ. ἄρ' οὖν συμβαίνει μέγιστον κακὸν ἢ ἀδικία καὶ τὸ [d] ἀδικεῖν;

ΠΩΛ. φαίνεται γε.

ΣΩ. καὶ μὴν ἀπαλλαγὴ γε ἐφάνη τούτου τοῦ κακοῦ τὸ δίκην διδόναι;

ΠΩΛ. κινδυνεύει.

ΣΩ. τὸ δέ γε μὴ διδόναι ἐμμονὴ τοῦ κακοῦ;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. δεύτερον ἄρα ἐστὶν τῶν κακῶν μεγέθει τὸ ἀδικεῖν.¹⁷⁶ τὸ δὲ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην πάντων μέγιστόν τε καὶ πρῶτον κακῶν πέφυκεν.

ΠΩΛ. ἔοικεν.

ΣΩ. ἄρ' οὖν οὐ¹⁷⁷ περὶ τούτου, ὦ φίλε, ἠμφεσβητήσαμεν, σὺ μὲν τὸν Ἀρχέλαον εὐδαιμονίζων τὸν τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα [e] δίκην οὐδεμίαν διδόντα, ἐγὼ δὲ τούναντίον οἰόμενος, εἴτε Ἀρχέλαος εἴτ' ἄλλος ἀνθρώπων ὅστισοῦν μὴ δίδωσι δίκην ἀδικῶν, τούτῳ προσήκειν ἀθλίῳ εἶναι διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ αἰεὶ τὸν ἀδικοῦντα τοῦ ἀδικουμένου ἀθλιώτερον εἶναι καὶ τὸν μὴ διδόντα δίκην τοῦ διδόντος; οὐ ταῦτ' ἦν τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα;

ΠΩΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν ἀποδέδεικται ὅτι ἀληθῆ ἐλέγετο;

ΠΩΛ. φαίνεται.

[480] ΣΩ. εἶεν· εἰ οὖν δὴ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ Πῶλε, τίς ἢ μεγάλη χρεία ἐστὶν τῆς ῥητορικῆς; δεῖ μὲν γὰρ δὴ ἐκ τῶν νῦν ὠμολογημένων αὐτὸν ἑαυτὸν μάλιστα φυλάττειν ὅπως μὴ ἀδικήσῃ, ὡς ἰκανὸν κακὸν ἔξοντα. οὐ γάρ;

ΠΩΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἐὰν δέ γε ἀδικήσῃ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις ὧν ἂν κήδηται, αὐτὸν ἐκόντα ἰέναι ἐκεῖσε ὅπου ὡς τάχιστα δώσει δίκην, παρὰ τὸν δικαστὴν ὥσπερ παρὰ τὸν ἰατρὸν, [b] σπεύδοντα ὅπως μὴ ἐγχρονισθῆν τὸ νόσημα τῆς ἀδικίας ὑπουλον τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καὶ ἀνίατον· ἢ πῶς λέγομεν,¹⁷⁸ ὦ Πῶλε, εἶπερ: τὰ πρότερον μένει ἡμῖν ὁμολογήματα; οὐκ ἀνάγκη ταῦτα ἐκείνοις οὕτω μὲν συμφωνεῖν, ἄλλως δὲ μή;

ΠΩΛ. τί γὰρ δὴ φῶμεν, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἐπὶ μὲν ἄρα τὸ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς αὐτοῦ ἢ γονέων ἢ ἐταίρων ἢ παιδῶν ἢ πατρίδος ἀδικούσης οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ῥητορικὴ ἡμῖν, ὦ Πῶλε, εἰ μὴ εἴ τις [c] ὑπολάβοι ἐπὶ¹⁷⁹ τούναντίον—κατηγορεῖν δεῖν μάλιστα μὲν ἑαυτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἄλλων ὅς ἂν αἰεὶ τῶν φίλων τυγχάνῃ ἀδικῶν, καὶ μὴ ἀποκρύπτεσθαι ἀλλ' εἰς τὸ φανερόν ἄγειν τὸ ἀδίκημα, ἵνα δῶ δίκην καὶ ὑγιῆς γένηται, ἀναγκάζειν δὲ καὶ¹⁸⁰ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μὴ ἀποδειλιᾶν ἀλλὰ παρέχειν μύσαντα εἶ καὶ¹⁸¹ ἀνδρείως ὥσπερ τέμνειν καὶ κάειν ἰατρῷ, τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν διώκοντα, μὴ ὑπολογιζόμενον τὸ ἀλγεινόν, ἐὰν μὲν γε πληγῶν ἄξια ἠδίκηκώς [d] ἦ, τύπτειν παρέχοντα, ἐὰν δὲ δεσμοῦ, δεῖν, ἐὰν δὲ ζημίας, ἀποτίνοντα, ἐὰν δὲ φυγῆς, φεύγοντα, ἐὰν δὲ θανάτου, ἀποθνήσκοντα, αὐτὸν πρῶτον ὄντα κατήγορον καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ¹⁸² ἐπὶ τοῦτο χρώμενον τῇ ῥητορικῇ, ὅπως ἂν

---

coni. Schanz (Burnet Croiset Theiler).

176 τὸ ἀδικεῖν] τὸ ἀδικεῖν δίκην διδόντα Stallb. : τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην *coni.* Hirschig (Schanz).

177 οὖν οὐ FY (Heindorf Ast Bekker Burnet Croiset Dodds Cantarín) : οὖν BTP (Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz).

178 λέγομεν (i.e., *quid putamus?* – *quaerentis*) WPF (Heindorf Ast Stallb. Schanz Burnet Theiler Dodds Cantarín) :

λέγομεν (i.e., *quomodo dicamus?* *quid dicturi sumus?* – *deliberantis*) BT (Schleiermacher Bekker Hermann Deuschle-Cron).

179 ἐπὶ BTPf (edd.) : ἐπεὶ F (Findeisen Heindorf Deuschle).

180 δὲ καὶ BTWPf (Hermann Deuschle-Cron) : τε F (Burnet Theiler) : τε καὶ *coni.* Heindorf (Ast Bekker Stallb. Schanz Croiset Dodds Cantarín).

181 μύσαντα εἶ καὶ F (Ast[1832] Burnet Theiler Dodds Cantarín) : μύσαντα καὶ BTPYW (Schleiermacher Heindorf Ast[1819] Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Croiset) : μὴ μύσαντα εἶ καὶ *coni.* Naber.

καταδήλων τῶν ἀδικημάτων γιγνομένων ἀπαλλάττονται τοῦ μεγίστου κακοῦ, ἀδικίας.¹⁸³ φῶμεν οὕτως ἢ μὴ φῶμεν, ὦ Πῶλε; [e]

ΠΩΛ. ἄτοπα μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔμοιγε δοκεῖ, τοῖς μέντοι ἔμπροσθεν ἴσως σοι¹⁸⁴ ὁμολογεῖται.

ΣΩ. οὐκοῦν ἢ κάκεῖνα¹⁸⁵ λυτέον ἢ τάδε ἀνάγκη συμβαίνειν;

ΠΩΛ. ναί, τοῦτό γε οὕτως ἔχει.

ΣΩ. τούναντίον δέ γε αὖ μεταβαλόντα, εἰ ἄρα δεῖ τινα κακῶς ποιεῖν, εἴτ' ἐχθρὸν εἶτε ὄντινον, ἐὰν μόνον μὴ αὐτὸς ἀδικῆται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ—τοῦτο μὲν γὰρ εὐλαβητέον—ἐὰν δὲ ἄλλον ἀδικῆ ὁ ἐχθρός, παντὶ τρόπῳ παρασκευαστέον, καὶ [481] πράττοντα καὶ λέγοντα, ὅπως μὴ δῶ δίκην μηδὲ ἔλθῃ παρὰ τὸν δικαστήν· ἐὰν δὲ ἔλθῃ, μηχανητέον ὅπως ἂν διαφύγῃ καὶ μὴ δῶ¹⁸⁶ δίκην ὁ ἐχθρός, ἀλλ' ἐάντε χρυσίον ἡρπακῶς ἦ¹⁸⁷ πολὺ, μὴ ἀποδιδῶ τοῦτο ἀλλ' ἔχων ἀναλίσκηται¹⁸⁸ καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἑαυτοῦ ἀδίκως καὶ ἀθέως, ἐάντε αὖ¹⁸⁹ θανάτου ἄξια ἡδίκηκῶς ἦ, ὅπως μὴ ἀποθανεῖται, μάλιστα μὲν μηδέποτε, ἀλλ' ἀθάνατος ἔσται πονηρὸς ὢν, εἰ δὲ μή, ὅπως ὡς [b] πλεῖστον χρόνον βιώσεται τοιοῦτος ὢν. ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ἢ ῥητορική χρήσιμος εἶναι, ἐπεὶ τῷ γε μὴ μέλλοντι ἀδικεῖν οὐ μεγάλη τίς μοι δοκεῖ ἢ χρεια αὐτῆς εἶναι, εἰ δὴ καὶ ἔστιν τις χρεια, ὡς ἔν γε τοῖς πρόσθεν οὐδαμῆ ἐφάνη οὕσα.

ΚΑΛ. εἰπέ μοι, ὦ Χαιρεφῶν, σπουδάζει ταῦτα Σωκράτης ἢ παίζει;

ΧΑΙ. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Καλλίκλεις, ὑπερφυῶς σπουδάζειν· οὐδὲν μέντοι οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν.

ΚΑΛ. νῆ τοὺς θεοὺς ἀλλ' ἐπιθυμῶ. εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, [c] πότερόν σε φῶμεν¹⁹⁰ νυνί¹⁹¹ σπουδάζοντα ἢ παίζοντα; εἰ μὲν γὰρ σπουδάζεις τε καὶ τυγχάνει ταῦτα ἀληθῆ ὄντα ἃ λέγεις, ἄλλο τι ἢ ἡμῶν ὁ βίος ἀνατετραμμένος ἂν εἴη τῶν ἀνθρώπων καὶ πάντα τὰ ἐναντία πράττομεν, ὡς ἔοικεν, ἢ ἂ δεῖ;

ΣΩ. ὦ Καλλίκλεις, εἰ μή τι ἦν τοῖς ἀνθρώποις πάθος, τοῖς μὲν ἄλλο τι, τοῖς δὲ ἄλλο τι ἦ¹⁹² τὸ αὐτό, ἀλλὰ τις ἡμῶν ἰδίον τι ἔπασχεν πάθος ἢ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἂν ἦν ῥάδιον [d] ἐνδείξασθαι τῷ ἐτέρῳ τὸ ἑαυτοῦ πάθημα. λέγω δ' ἐνόησας ὅτι ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν τυγχάνομεν ταυτὸν τι πεπονθότες, ἐρῶντε δύο ὄντε δυοῖν ἐκάτερος, ἐγὼ μὲν Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου καὶ φιλοσοφίας, σὺ δὲ δυοῖν,¹⁹³ τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου καὶ τοῦ Πυριλάμπους. αἰσθάνομαι οὖν σου ἐκάστοτε, καίπερ ὄντος δεινοῦ, ὅ τι ἂν φῆ¹⁹⁴ σου τὰ παιδικὰ καὶ ὅπως ἂν φῆ ἔχειν, οὐ δυναμένου ἀντιλέγειν, ἀλλ' ἄνω [e] καὶ κάτω

182 οἰκείων καὶ BTPW Ficinus (edd.) : οἰκείων μὴ φειδόμενον ἀλλ' εἰ F : οἰκείων ZN : οἰκείων καὶ μὴ φειδόμενον Z²ZaY (Ast Coraes Beck).

183 ἀδικίας BTF (edd.) : om. PW.

184 σοι] *secl.* Hirschig.

185 κάκεῖνα] 'κεῖνα *coni.* Hirschig (Schanz).

186 δῶ FT² (Ast Bekker Heindorf² Stallb., edd.) : δῶη B : δῶη PT : δῶη Y.

187 ἦ (*post* ἡρπακῶς) YZaE3 (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron) : om. mss. : ἦ *ante* ἡρπακῶς *coni.* Schanz (Burnet Croiset Theiler Dodds).

188 ἀναλίσκηται BTWFY (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron) : ἀναλίσκη τε W²P² : ἀναλίσκη *coni.* Dindorf (Schanz Burnet Croiset Theiler Dodds Cantarín).

189 αὖ FY (Heindorf Ast Burnet Croiset Theiler Cantarín) : om. BTP (Bekker Stallb. Hermann Deuschle-Cron Dodds).

190 φῶμεν] θῶμεν *coni.* Madvig (Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler).

191 νυνί BTP (edd.) : νῦν F.

192 ἦ BTF : ἦ B : om. Themistius (edd.).

193 δυοῖν BTPF (Heindorf Burnet Dodds Cantarín) : om. Y (Ast Bekker Stallb. Deuschle-Cron Hermann Schanz Croiset Theiler).

194 ὅ τι ἂν φῆ F (Schanz Burnet Dodds Theiler Cantarín) : ὅτι ὅπως ἂν φῆ B : ὅτι ὅπως ἂν ἀντιφῆ TP (Routh Coraes Beck) : ὅτι ἂν τι φῆ Y *teste* Croiset : ὅτι ὅπως ἂν φῆ *coni.* Bekker (Stallb. Hermann Deuschle-Cron) : ὅτι ἂν ἀντιφῆ Ast : ὅτι *secl.* Hirschig.

μεταβαλλομένου· ἔν τε τῆ¹⁹⁵ ἐκκλησία, ἐάν τι σοῦ λέγοντος ὁ δῆμος ὁ¹⁹⁶ Ἀθηναίων μὴ φῆ οὕτως ἔχειν, μεταβαλλόμενος λέγεις ἃ ἐκεῖνος βούλεται, καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν καλὸν τοῦτον τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. τοῖς γὰρ τῶν παιδικῶν βουλευμασί¹⁹⁷ τε καὶ λόγοις οὐχ οἴος τ' εἶ ἐναντιοῦσθαι, ὥστε, εἴ τις σου λέγοντος ἐκάστοτε ἃ διὰ τούτους λέγεις θαυμάζοι ὡς ἄτοπά ἐστιν, ἴσως εἴποις ἂν αὐτῶ, εἰ βούλοιο τάληθῆ λέγειν, ὅτι εἰ μὴ τις παύσει¹⁹⁸ τὰ **[482]** σὰ παιδικὰ τούτων τῶν λόγων, οὐδὲ σὺ παύση¹⁹⁹ ποτὲ ταῦτα λέγων. νόμιζε τοίνυν καὶ παρ' ἐμοῦ χρῆναι ἕτερα τοιαῦτα ἀκούειν, καὶ μὴ θαύμαζε ὅτι ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὴν φιλοσοφίαν, τὰ ἐμὰ παιδικὰ, παῦσον ταῦτα λέγουσαν. λέγει γάρ, ὦ φίλε ἐταῖρε, ἃ²⁰⁰ νῦν ἐμοῦ ἀκούεις, καὶ μοί ἐστιν τῶν ἐτέρων παιδικῶν πολὺ ἥττον ἔμπληκτος.²⁰¹ ὁ μὲν γὰρ Κλεινίειος οὗτος ἄλλοτε ἄλλων ἐστὶ λόγων, ἡ δὲ φιλοσοφία ἀεὶ²⁰² **[b]** τῶν αὐτῶν, λέγει δὲ ἃ σὺ νῦν θαυμάζεις, παρήσθα δὲ καὶ αὐτὸς λεγομένοις. ἡ οὖν ἐκείνην ἐξέλεγξον, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ὡς οὐ τὸ ἀδικεῖν ἐστὶν καὶ ἀδικοῦντα δίκην μὴ διδόναι ἀπάντων ἔσχατον κακῶν· ἡ εἰ τοῦτο ἐάσεις ἀνέλεγκτον, μὰ τὸν κύνα τὸν Αἰγυπτίων θεόν, οὗ σοι ὁμολογήσει Καλλικλῆς,²⁰³ ὃ Καλλίκλεις, ἀλλὰ διαφωνήσει ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ. καίτοι ἔγωγε οἶμαι, ὃ βέλτιστε, καὶ τὴν λύραν μοι κρεῖττον εἶναι ἀνάρμοστόν²⁰⁴ τε καὶ διαφωνεῖν, καὶ χορὸν ὃ χορηγοίην, **[c]** καὶ πλείστους ἀνθρώπους μὴ ὁμολογεῖν μοι ἀλλ' ἐναντία λέγειν μᾶλλον ἢ ἓνα ὄντα ἐμὲ ἐμαυτῶ ἀσύμφωνον εἶναι καὶ ἐναντία λέγειν.

ΚΑΛ. ὦ Σώκρατες, δοκεῖς²⁰⁵ νεανιεύεσθαι ἐν τοῖς λόγοις ὡς ἀληθῶς δημηγόρος ὢν· καὶ νῦν ταῦτα δημηγορεῖς ταῦτον παθόντος Πῶλου πάθος ὅπερ Γοργίου κατηγορεῖ πρὸς σὲ παθεῖν. ἔφη γάρ που Γοργίαν ἐρωτώμενον ὑπὸ σοῦ, ἐὰν ἀφίκηται παρ' αὐτὸν μὴ ἐπιστάμενος τὰ δίκαια ὁ τὴν ῥητορικὴν **[d]** βουλόμενος μαθεῖν, εἰ διδάξοι²⁰⁶ αὐτὸν ὁ Γοργίας, αἰσχυνηθῆναι αὐτὸν καὶ φάναί διδάξειν διὰ τὸ ἔθος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀγανακτοῖεν ἂν εἴ τις μὴ φαίη—διὰ δὴ ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἀναγκασθῆναι ἐναντία αὐτὸν αὐτῶ εἰπεῖν, σὲ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶν—καὶ σου κατέγελα,²⁰⁷ ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖν ὀρθῶς, τότε· νῦν δὲ πάλιν αὐτὸς ταῦτον τοῦτο ἔπαθεν. καὶ ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀγαμαι Πῶλον, ὅτι σοι συνεχώρησεν τὸ ἀδικεῖν αἰσχίον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι· ἐκ **[e]** ταύτης γὰρ αὐτῆς ὁμολογίας αὐτὸς ὑπὸ σοῦ συμποδισθεὶς ἐν τοῖς λόγοις ἐπεστομίσθη, αἰσχυνηθεὶς ἃ ἐνόει εἰπεῖν. σὺ γὰρ τῶ ὄντι, ὦ Σώκρατες, εἰς τοιαῦτα ἄγεις φορτικὰ καὶ δημηγορικά, φάσκων τὴν ἀλήθειαν διώκειν, ἃ φύσει μὲν οὐκ ἔστιν καλά, νόμῳ δέ. ὡς τὰ πολλὰ δὲ ταῦτα ἐναντί' ἀλλήλοις ἐστίν, ἢ τε φύσις καὶ ὁ νόμος· ἐὰν οὖν τις αἰσχύνηται **[483]** καὶ μὴ τολμᾷ λέγειν ἄπερ νοεῖ, ἀναγκάζεται ἐναντία λέγειν. ὁ δὲ καὶ σὺ τοῦτο τὸ σοφὸν κατανενοηκῶς κακουργεῖς ἐν τοῖς λόγοις, ἐὰν μὲν τις κατὰ νόμον λέγη, κατὰ²⁰⁸ φύσιν ὑπερωτῶν, ἐὰν δὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ τοῦ νόμου. ὥσπερ αὐτίκα ἐν τούτοις, τῶ ἀδικεῖν τε καὶ τῶ

195 ἔν τε τῆ BTPF (edd.) : ἔν τε γὰρ τῆ Y teste Cantarín (Bekker Ast).

196 ὁ TPF : om. B.

197 βουλευμασιν BT (edd.) : βουλείμασι PWF : βουλήμασιν E3 Steph. Ficinus[*voluntati*] Aldine (Hirschig Thompson).

198 παύσει BTPW teste Cantarín (edd.) : παύση F teste Cantarín (Routh) : παύσειε *coni.* Findeisen.

199 παύση PWF teste Cantarín (Burnet Dodds Theiler Cantarín) : παύσει BT teste Cantarín (edd.).

200 ἃ BF (Routh Bekker Burnet Theiler) : ἀεὶ ἃ TPWYf Olymp [*λ et σ*] Ficinus (edd.).

201 ἔμπληκτος] ἐκβλητος γρ. B² γρ. W² Olymp.[λ].

202 ἀεὶ ZaYx2 teste Cantarín Olymp. [*π*] Ficinus [*semper*] (edd.) : εἶ F : om. BTP.

203 Καλλικλῆς TWPF Olymp. [*λ et σ*] (edd.) : Καλλικλεῖ B.

204 ἀνάρμοστον] ἀναρμοστεῖν *coni.* Heusde (Heindorf Ast and edd.).

205 δοκεῖς BTP (edd.) : δοκεῖς μοι F Olymp.[λ] (Heindorf Ast Dodds).

206 διδάξοι BTvatΓJ teste Cantarín (Heindorf Ast Bekker Schanz Burnet Croiset Theiler Dodds Cantarín) : διδάξει E2E3ZaNFlor. teste Cantarín Steph. (Stallb. Hermann Deuschle-Cron).

207 κατεγέλα (D5) F Ficinus [*tunc ... irrisit*], *coniecerat* Cornarius (edd.) : καταγελαῖν BTPf (Burnet). || ὡς γ' ἐμοὶ *coni.* Hirschig (Deuschle-Cron) : ὡς γέ μοι mss. (edd.).

208 κατὰ (*bis*) BTWP (edd.) : τὰ κατὰ *bis* F : κατὰ ... τὰ κατὰ Y Steph. (Routh Coraes Beck).

ἀδικεῖσθαι, Πώλου τὸ κατὰ νόμον αἴσχιον λέγοντος, σὺ τὸν νόμον²⁰⁹ ἐδιώκαθες²¹⁰ κατὰ φύσιν.²¹¹ φύσει μὲν γὰρ πᾶν²¹² αἴσχιόν ἐστιν ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν. οὐδὲ **[b]** γὰρ ἀνδρὸς τοῦτό γ' ἐστὶν τὸ πάθημα, τὸ ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἀνδραπόδου τινὸς ᾧ κρεῖττον ἐστὶν τεθνάναι ἢ ζῆν, ὅστις ἀδικούμενος καὶ προπηλακιζόμενος μὴ οἴος τέ ἐστὶν αὐτὸς αὐτῷ βοηθεῖν μηδὲ ἄλλῳ οὐ ἂν κήδηται.²¹³ ἀλλ' οἶμαι οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους οἱ ἀσθενεῖς ἀνθρωποὶ εἰσιν καὶ οἱ πολλοί. πρὸς αὐτοὺς οὖν καὶ τὸ αὐτοῖς συμφέρον τοὺς τε νόμους τίθενται καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπαινοῦσιν καὶ τοὺς **[c]** ψόγους ψέγουσιν· ἐκφοβοῦντες²¹⁴ τοὺς ἐρρωμενεστέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ δυνατοὺς ὄντας πλέον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλέον ἔχωσιν, λέγουσιν²¹⁵ ὡς αἰσχροὺς καὶ ἀδικοὺς τὸ πλεονεκτεῖν, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν· ἀγαπῶσι γὰρ οἶμαι αὐτοὶ ἂν τὸ ἴσον ἔχωσιν φαυλότεροι ὄντες. διὰ ταῦτα δὴ νόμῳ μὲν τοῦτο ἀδικὸν καὶ αἰσχροὺς λέγεται, τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν· ἡ δὲ γε οἶμαι φύσις αὐτῆ ἀποφαίνει **[d]** αὐτό,²¹⁶ ὅτι δίκαιόν ἐστιν τὸν ἀμείνω τοῦ χείρονος πλέον ἔχειν καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου, δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλαχοῦ ὅτι οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ὄλαις ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς γένεσιν, ὅτι οὕτω τὸ δίκαιον κέκριται, τὸν κρεῖττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν καὶ πλέον ἔχειν. ἐπεὶ ποῖῳ δίκαιῳ χρώμενος Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπὶ Σκύθας; ἢ **[e]** ἄλλα μυρία ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' οἶμαι οὗτοι κατὰ φύσιν τὴν τοῦ δικαίου²¹⁷ ταῦτα πράττουσιν, καὶ ναὶ μὰ Δία κατὰ νόμον γε τὸν τῆς φύσεως, οὐ μέντοι ἴσως κατὰ τοῦτον ὃν ἡμεῖς τιθέμεθα, πλάττοντες τοὺς βελτίστους καὶ ἐρρωμενεστάτους ἡμῶν αὐτῶν, ἐκ νέων λαμβάνοντες, ὡσπερ λέοντας, κατεπάδοντες²¹⁸ τε καὶ γοητεύοντες καταδουλούμεθα **[484]** λέγοντες²¹⁹ ὡς τὸ ἴσον χρῆ ἔχειν καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον. ἐὰν δὲ γε οἶμαι φύσιν ἰκανὴν γένηται ἔχων ἀνήρ, πάντα ταῦτα ἀποσεισάμενος καὶ διαρρήξας καὶ διαφυγὼν,²²⁰ καταπατήσας τὰ ἡμέτερα γράμματα²²¹ καὶ μαγγανεύματα καὶ ἐπωδᾶς καὶ νόμους τοὺς παρὰ φύσιν ἅπαντας, ἐπαναστὰς ἀνεφάνη δεσπότης ἡμέτερος ὁ δοῦλος, καὶ ἐνταῦθα **[b]** ἐξέλαμψεν τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. δοκεῖ δέ μοι καὶ Πίνδαρος ἄπερ ἐγὼ λέγω ἐνδείκνυσθαι ἐν τῷ ἄσματι ἐν ᾧ λέγει ὅτι

νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς
θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων·

οὗτος δὲ δὴ, φησὶν

209 αἴσχιον λέγοντος, σὺ τὸν νόμον F (*sed* αἰσχροὺς *pro* αἴσχιον *legens*) T *teste* Cantarín (edd.) : νόμον [solum] BPW *teste* Cantarín (Routh) : λόγον (*pro* νόμον) *coni.* Riemann (Burnet Dodds Theiler Cantarín).

210 ἐδιώκαθες BTW : ἐδίωκες FB²T²W².

211 κατὰ φύσιν BW (edd.) : τὸ κατὰ φύσιν P : *om.* T (Heusde Routh).

212 πᾶν αἴσχιον TP *teste* Cantarín : παναἴσχιον BPW *teste* Cantarín : πᾶσιν αἴσχιον *coni.* Stallb. || τὸ ἀδικεῖσθαι mss. : *secl.* Rückert Dobree Cobet (Theiler) : <οἴον> ἀδικεῖσθαι Ficinus [*quale*] *coni.* Heindorf Dodds : *lacunam ante* ἀδικεῖσθαι *statuit* Steph. Cobet Schanz.

213 οὐ BPWF (edd.) : ᾧ T.

214 ἐκφοβοῦντες] ἐκφοβοῦντές τε YZa *teste* Cantarín (Heindorf Ast Bekker Thompson).

215 λέγουσιν] *secl.* Hermann.

216 ἀποφαίνει αὐτό BTPF (Stallb. Hermann Deuschle-Cron Burnet Dodds) : ἀποφαίνει ἂν Y : ἀποφαίνει αὖ V (Heindorf Ast Bekker Croiset Theiler) : ἀποφαίνοι ἂν XE² *teste* Cantarín Steph. (Routh Coraes Beck).

217 τὴν τοῦ δικαίου] *secl.* Schleiermacher (Bekker Stallb. Hermann Cantarín).

218 κατεπάδοντες] καὶ κατεπάδοντες E *teste* Cantarín Steph. (Routh Heindorf Ast Bekker).

219 λέγοντες] *secl.* Cobet.

220 καὶ διαφυγὼν BTPF (edd.) : καὶ διαφυγὼν καὶ E3S2YV (Routh Heindorf Ast Bekker) : διαφυγὼν *secl.* Naber (Schanz Theiler) : καὶ διαφυγὼν *secl.* Morstadt.

221 γράμματα] περιήμματα *coni.* Valckenaer : πλάσματα *coni.* Cobet : ἀγρεύματα *coni.* Theiler : γοητεύματα *coni.* Richards.

ἄγει βιαίων τὸ δικαιοτάτον²²²

ὑπερτάτα χειρί· τεκμαίρομαι

ἔργοισιν Ἡρακλέος, ἐπεὶ ... ἀπριάτας ...

λέγει οὕτω πως—τὸ γὰρ ἄσµα οὐκ ἐπίσταμαι—λέγει δ' ὅτι οὔτε πριάμενος οὔτε δόντος τοῦ Γηρυόνου ἠλάσατο τὰς βοῦς, [c] ὡς τούτου ὄντος τοῦ δικαίου φύσει, καὶ βοῦς καὶ τᾶλλα κτήματα εἶναι πάντα τοῦ βελτιονός τε καὶ κρείττονος τὰ τῶν χειρόνων τε καὶ ἡττόνων.

τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς οὕτως ἔχει, γνώση δέ, ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἔλθῃς ἐάσας ἤδη φιλοσοφίαν. φιλοσοφία γὰρ τοί ἐστιν, ᾧ Σώκρατες, χαρίεν, ἂν τις αὐτοῦ μετρίως ἄψηται ἐν τῇ ἡλικίᾳ· ἐὰν δὲ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων. ἐὰν γὰρ καὶ πάνυ εὐφυῆς ἦ καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ, ἀνάγκη πάντων ἄπειρον γεγονέναι [d] ἐστὶν ὧν χρὴ ἔμπειρον εἶναι τὸν μέλλοντα καλὸν κἀγαθὸν καὶ εὐδόκιμον²²³ ἔσεσθαι ἄνδρα. καὶ γὰρ τῶν νόμων ἄπειροι γίνονται τῶν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τῶν λόγων οἷς δεῖ χρώμενον ὁμιλεῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἰδία καὶ δημοσία, καὶ τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπειῶν, καὶ συλλήβδην τῶν ἡθῶν παντάπασιν ἄπειροι γίνονται. ἐπειδὴν οὖν ἔλθωσιν εἰς τινα ἰδίαν ἢ πολιτικὴν [e] πράξιν, καταγέλαστοι γίνονται, ὥσπερ γε οἶμαι οἱ πολιτικοί, ἐπειδὴν αὐτὸ εἰς τὰς ὑμετέρας διατριβὰς ἔλθωσιν καὶ τοὺς λόγους, καταγέλαστοί εἰσιν. συμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ Εὐριπίδου· λαμπρός τέ ἐστιν ἕκαστος ἐν τούτῳ, “καὶ ἐπὶ τοῦτ' ἐπιέγεται,”

νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος,

ἴν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει βέλτιστος ὧν·

[485] ὅπου δ' ἂν φαῦλος ἦ, ἐντεῦθεν φεύγει καὶ λαιδορεῖ τοῦτο, τὸ δ' ἕτερον ἐπαινεῖ, εὐνοία τῇ ἑαυτοῦ, ἡγούμενος οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν. ἀλλ' οἶμαι τὸ ὀρθότατόν ἐστιν ἀμφοτέρων μετασχεῖν· φιλοσοφίας μὲν ὅσον παιδείας χάριν καλὸν μετέχειν, καὶ οὐκ αἰσχρὸν μειρακίῳ ὄντι φιλοσοφεῖν· ἐπειδὴν δὲ ἤδη πρεσβύτερος ὧν ἄνθρωπος ἔτι φιλοσοφῇ, καταγέλαστον, ᾧ Σώκρατες, τὸ χρῆμα γίνεσθαι, καὶ ἔγωγε [b] ὁμοιότατον πάσχω πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας ὥσπερ πρὸς τοὺς ψελλιζομένους καὶ παίζοντας.²²⁴ ὅταν μὲν γὰρ παιδίον ἴδω, ᾧ ἔτι προσήκει διαλέγεσθαι²²⁵ οὕτω, ψελλιζόμενον καὶ παίζον,²²⁶ χαίρω τε καὶ χαρίεν μοι φαίνεται καὶ ἐλευθέριον καὶ πρέπον τῇ τοῦ παιδίου ἡλικίᾳ, ὅταν δὲ σαφῶς διαλεγόμενον παιδαρίου ἀκούσω, πικρὸν τί μοι δοκεῖ χρῆμα εἶναι καὶ ἀνιᾶ μου τὰ ὅσα καὶ μοι δοκεῖ δουλοπρεπές τι εἶναι· ὅταν δὲ [c] ἄνδρὸς ἀκούσῃ τις ψελλιζόμενον ἢ παίζοντα ὄρᾳ, καταγέλαστον φαίνεται καὶ ἄνανδρον καὶ πληγῶν ἄξιον. ταῦτόν οὖν ἔγωγε τοῦτο πάσχω καὶ πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. περὶ νέφ²²⁷ μὲν γὰρ μειρακίῳ ὄρων φιλοσοφίαν ἄγαμαι, καὶ πρέπειν μοι δοκεῖ, καὶ ἡγοῦμαι ἐλεύθερόν τινα εἶναι τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, τὸν δὲ μὴ φιλοσοφοῦντα ἀνελεύθερον καὶ²²⁸ οὐδέποτε οὐδενὸς ἀξιώσοντα ἑαυτὸν οὔτε καλοῦ οὔτε γενναίου [d] πράγματος· ὅταν δὲ δὴ πρεσβύτερον ἴδω ἔτι φιλοσοφοῦντα καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενον, πληγῶν μοι δοκεῖ ἤδη δεῖσθαι, ᾧ Σώκρατες, οὕτος ὁ ἀνήρ. ὃ γὰρ νυνδὴ ἔλεγον, ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν πάνυ εὐφυῆς ἦ, ἀνάνδρῳ γενέσθαι φεύγοντι τὰ μέσα τῆς πόλεως καὶ τὰς ἀγοράς, ἐν αἷς ἔφη ὁ ποιητὴς τοὺς ἄνδρας ἀριπρεπεῖς γίνεσθαι, καταδεδυκότες δὲ τὸν λοιπὸν βίον βιώνειν μετὰ μειρακίων ἐν γωνίᾳ τριῶν ἢ [e]

222 ἄγει βιαίων τὸ δικαιοτάτον BTWPF Ξ1 X² (Theiler) : ἄγει βιαίως τὸ δικαιοτάτον QbEZA (Routh Heindorf Ast Bekker) : βιαίων τὸ δικαιοτάτον Ξ1² (Wilamowitz) : βιαίως τὸ δίκαιον Ficinus (~ *ius [agere] violenter*) : ἄγει δικαιοῶν τὸ βαιοτάτον Aristides *et schol. ad Nem.*9.35 (edd.) : ἄγειν δικαιοῖ τὸ βαιοτάτον *coni.* Croiset.

223 εὐδόκιμον TWF Gellius (edd.) : εὐδαίμων' B.

224 τοὺς ψελλιζομένους καὶ παίζοντας] *secl.* Morstadt (Schanz Theiler) || καὶ παίζον *et* ἢ παίζοντα ὄρᾳ *secl.* Morstadt.

225 ᾧ ἔτι προσήκει διαλέγεσθαι] *secl.* Hirschig (Deuschle-Cron).

226 ψελλιζόμενον καὶ παίζον] *secl.* Cobet : παίζειν *pro* παίζον *coni.* Heindorf.

227 περὶ νέφ] : παρὰ E1E2Steph. Ficinus [*in*] (edd.) : πέρι B.

228 καὶ BTP (edd.) : τινα εἶναι καὶ F.

τετάρων ψιθυρίζοντα, ἐλεύθερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἰκανὸν²²⁹ μηδέποτε φθέγγασθαι. ἐγὼ δέ, ὦ Σώκρατες, πρὸς σὲ ἐπιεικῶς ἔχω φιλικῶς·²³⁰ κινδυνεύω οὖν πεπονθέναι νῦν ὅπερ ὁ Ζῆθος πρὸς τὸν Ἀμφίονα ὁ Εὐριπίδου, οὐπὲρ ἐμνήσθη. καὶ γὰρ ἐμοὶ τοιαῦτ' ἄττα ἐπέρχεται πρὸς σὲ λέγειν, οἷάπερ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὅτι “Ἀμελεῖς, ὦ Σώκρατες, ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι, καὶ φύσιν ψυχῆς ὧδε γενναίαν μεираκιώδει [486] τινὶ διατρέπεις²³¹ μορφώματι, καὶ οὐτ' ἂν δίκης²³² βουλαῖσι προσθεῖ' ἂν ὀρθῶς λόγον, οὐτ' εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις,²³³ οὐθ' ὑπὲρ ἄλλου νεανικὸν βούλευμα βουλευσαιο.” καίτοι, ὦ φίλε Σώκρατες—καί μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· εὐνοία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ—οὐκ αἰσχροὺν δοκεῖ σοι εἶναι οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ σὲ οἶμαι ἔχειν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πόρρω ἀεὶ φιλοσοφίας ἐλαύνοντας; νῦν γὰρ εἴ τις σοῦ λαβόμενος ἢ ἄλλου ὅτου οὖν τῶν τοιούτων εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀπάγοι,²³⁴ φάσκων ἀδικεῖν μηδὲν ἀδικοῦντα, οἷσθ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ὅτι [b] χρήσιαι σαυτῶ, ἀλλ' ἰλιγγιῶς ἂν καὶ χασμῶ οὐκ ἔχων ὅτι εἴποις, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἀναβάς, κατηγοροῦ τυχὼν πάνυ φαύλου καὶ μοχθηροῦ, ἀποθάνοις ἂν, εἰ βούλοιο θανάτου σοι τιμᾶσθαι. καίτοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν, ὦ Σώκρατες, “ἦ τις εὐφυῆ λαβοῦσα τέχνη φῶτα ἔθηκε χεῖρονα,” μήτε αὐτὸν αὐτῶ δυνάμενον βοθηεῖν μηδ' ἐκσῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων μήτε ἑαυτὸν μήτε ἄλλον μηδένα, ὑπὸ δὲ [c] τῶν ἐχθρῶν περισυλᾶσθαι πᾶσαν τὴν οὐσίαν, ἀτεχνῶς δὲ ἄτιμον ζῆν ἐν τῇ πόλει; τὸν δὲ τοιοῦτον, εἴ τι καὶ ἀγροικότερον εἰρηῆσθαι, ἔξεστιν ἐπὶ κόρρης τύπτοντα μὴ διδόναι δίκην. ἀλλ' ὠγαθέ, ἐμοὶ πείθου, “παῦσαι δὲ ἐλέγγων, πραγμάτων δ' εὐμουσίαν ἄσκει,” καὶ ἄσκει ὀπόθεν “δόξεις φρονεῖν”, “ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτα ἀφείξ”– εἴτε ληρήματα χρηρὴ φάναι εἶναι²³⁵ εἴτε φλυαρίας– “ἐξ ὧν κενοῖσιν ἐγκατοικῆσεις δόμοις”· ζηλῶν οὐκ ἐλέγγοντας ἄνδρας τὰ μικρὰ [d] ταῦτα, ἀλλ' οἷς ἔστιν καὶ βίος καὶ δόξα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ.

ΣΩ. εἰ χρυσῆν ἔχων ἐτύγχανον τὴν ψυχὴν, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἂν οἶμι με ἄσμενον εὐρεῖν τούτων τινὰ τῶν λίθων αἰ²³⁶ βασανίζουσιν τὸν χρυσόν, τὴν ἀρίστην, πρὸς ἣντινα ἔμελλον προσαγαγὼν αὐτήν, εἴ μοι ὁμολογήσειεν ἐκεῖνη καλῶς τεθεραπεῦσθαι τὴν ψυχὴν, ἤδη εὖ²³⁷ εἴσεσθαι ὅτι ἰκανῶς ἔχω καὶ οὐδὲν με²³⁸ δεῖ²³⁹ ἄλλης βασάνου; [e]

ΚΑΛ. πρὸς τί δὴ τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἐγὼ σοι ἐρῶ· νῦν οἶμαι ἐγὼ σοι ἐντετυχηκῶς τοιοῦτῳ ἐρμαίῳ ἐντετυχηκέναι.

ΚΑΛ. τί δὴ;

229 καὶ ἰκανὸν] ἰκανὸν Findeisen : καὶ καλὸν *coni.* Coraes (Schanz) : καὶ νεανικὸν Heindorf (Hermann Deuschle-Cron) : καὶ ἀνδρικόν Mistriotis : καὶ καινὸν Theiler.

230 φιλικῶς] καὶ φιλικῶς ΦΥ Steph. (Routh Coraes Heindorf Beck).

231 διατρέπεις Grotius (Schanz Burnet Croiset Theiler) : διαπρέπεις BTPF Olymp.[λ] (edd.) : διαστρέφεις *coni.* Valckenaer (Lamb Dalfen).

232 δίκης] δίκαις E Olymp.[λ].

233 εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις BTPf (Croiset Burnet) : εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν ἀναλάβοις F : εἰκὸς καὶ πιθανὸν ἂν λάβης Γ2 E1 E2 Steph. (Routh Coraes) : εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν λάβοις Aug O1 *teste* Cantarín (Heindorf Beck Ast Bekker Hermann) : εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν λάβοις *coni.* Bonitz Stallb. (Deuschle-Cron Schanz Dodds Theiler Cantarín).

234 ἀπάγοι BTPFY Philodemus (Heindorf Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarín) : ἀπαγάγοι V (Bekker Ast Stallb. Hermann Deuschle-Cron Theiler).

235 εἶναι] *om.* E1 E2 : *secl.* Hirschig.

236 αἰ E2 (Sauppe) : ἦ BTPf (edd.) : ἦ F : αἷς *coni.* Stallb. (Schanz).

237 ἤδη εὖ FΠ3 (Routh Heindorf Ast Bekker Dodds Cantarín) : εὖ BTWP (Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Theiler).

238 με BTWF (Burnet Theiler) : μοι P *teste* Cantarín (edd.) : μ' *coniecit seclutisque* Dodds.

239 δεῖ BTP (Stallb. Hermann Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Theiler) : ἔτι δεῖ F (Heindorf Ast Bekker Dodds Cantarín).

ΣΩ. εἴ οἶδ' ὅτι, ἃ ἄν²⁴⁰ μοι σὺ ὁμολογήσης περὶ ὧν ἡ ἐμὴ ψυχὴ δοξάζει, ταῦτ' ἤδη ἐστὶν αὐτὰ τάληθῃ. ἐννοῶ γὰρ [487] ὅτι τὸν μέλλοντα βασανιεῖν ἰκανῶς ψυχῆς περὶ ὀρθῶς τε ζώσης καὶ μὴ τρία ἄρα²⁴¹ δεῖ ἔχειν ἃ σὺ πάντα ἔχεις, ἐπιστήμην τε καὶ εὐνοίαν²⁴² καὶ παρρησίαν. ἐγὼ γὰρ πολλοῖς ἐντυγχάνω οἱ ἐμὲ οὐχ οἷοί τέ εἰσιν βασανίζειν διὰ τὸ μὴ σοφοὶ εἶναι ὥσπερ σὺ· ἕτεροι δὲ σοφοὶ μὲν εἰσιν, οὐκ ἐθέλουσιν δέ μοι λέγειν τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸ μὴ κήδεσθαί μου ὥσπερ σὺ· τῷ δὲ ξένῳ τῷδε, Γοργίας τε καὶ Πῶλος, σοφῶ μὲν καὶ [b] φίλῳ ἐστὸν ἐμῷ, ἐνδεεστέρῳ δὲ παρρησίας καὶ αἰσχυνητοτέρῳ²⁴³ μᾶλλον τοῦ δέοντος· πῶς γὰρ οὐ; ὧ γε εἰς τοσοῦτον αἰσχύνης ἐληλύθατον, ὥστε διὰ τὸ αἰσχύνεσθαι τολμᾷ ἐκάτερος αὐτῶν αὐτὸς αὐτῷ ἐναντία λέγειν ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων. σὺ δὲ ταῦτα πάντα ἔχεις ἃ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχουσιν· πεπαίδευσάι τε γὰρ ἰκανῶς, ὡς πολλοὶ ἄν φήσαιεν Ἀθηναίων, καὶ ἐμοὶ εἶ εὐνοῦς [c] – τίτι τεκμηρίῳ χρῶμαι; ἐγὼ σοὶ ἐρῶ. οἶδα ὑμᾶς ἐγὼ, ὧ Καλλίκλεις, τέτταρας ὄντας κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας, σέ τε καὶ Τείσανδρον τὸν Ἀφιδναῖον καὶ Ἄνδρωνα τὸν Ἀνδροτίωνος καὶ Ναυσικύδην τὸν Χολαργέα· καὶ ποτε ὑμῶν ἐγὼ ἐπήκουσα²⁴⁴ βουλευομένων μέχρι ὅποι τὴν σοφίαν ἀσκητέον εἶη, καὶ οἶδα ὅτι ἐνίκα ἐν ὑμῖν τοιάδε τις δόξα, μὴ προθυμεῖσθαι εἰς τὴν ἀκρίβειαν φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ εὐλαβεῖσθαι [d] παρεκελεύεσθε ἀλλήλους ὅπως μὴ πέρα τοῦ δέοντος σοφώτεροι γενόμενοι λήσετε διαφθαρέντες. ἐπειδὴ οὖν σου ἀκούω ταῦτα²⁴⁵ ἐμοὶ συμβουλευόντος ἄπερ τοῖς σεαυτοῦ ἐταιροτάτοις, ἰκανόν μοι τεκμηρίον ἐστὶν ὅτι ὡς ἀληθῶς μοι εὐνοῦς εἶ. καὶ μὴν ὅτι γε οἷος παρρησιάζεσθαι καὶ μὴ αἰσχύνεσθαι, αὐτὸς τε φῆς καὶ ὁ λόγος ὃν ὀλίγον πρότερον ἔλεγες ὁμολογεῖ σοι. ἔχει δὴ οὕτωσι δῆλον ὅτι τούτων περὶ νυνί· [e] ἐάν τι σὺ ἐν τοῖς λόγοις ὁμολογήσης μοι, βεβασανισμένον τοῦτ' ἤδη ἔσται ἰκανῶς ὑπ' ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὸ δεήσει ἐπ' ἄλλην βάσανον ἀναφέρειν. οὐ γὰρ ἄν ποτε αὐτὸ συνεχώρησας σὺ οὔτε σοφίας ἐνδεία οὐτ' αἰσχύνης περιουσία,²⁴⁶ οὐδ' αὖ ἀπατῶν ἐμὲ συγχωρήσας ἄν· φίλος γὰρ μοι εἶ, ὡς καὶ αὐτὸς φῆς. τῷ ὄντι οὖν ἡ ἐμὴ καὶ ἡ σὴ ὁμολογία τέλος ἤδη ἔξει τῆς ἀληθείας. πάντων δὲ καλλίστη ἐστὶν ἡ σκέψις, ὧ Καλλίκλεις, περὶ τούτων ὧν σὺ δὴ μοι ἐπετίμησας, ποῖόν τινα χρῆ εἶναι τὸν ἄνδρα καὶ τί [488] ἐπιτηδεύειν καὶ μέχρι τοῦ, καὶ πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ὄντα. ἐγὼ γὰρ εἶ τι μὴ ὀρθῶς πράττω κατὰ τὸν βίον τὸν ἐμαυτοῦ, εἴ ἴσθι τοῦτο ὅτι οὐχ ἐκὼν ἐξαμαρτάνω ἀλλ' ἀμαθία τῇ ἐμῇ· σὺ οὖν, ὥσπερ ἤρξω νουθετεῖν με, μὴ ἀποστῆς, ἀλλ' ἰκανῶς μοι ἐνδειξάι τί ἐστὶν τοῦτο ὃ ἐπιτηδευτέον μοι, καὶ τίνα τρόπον κτησαίμην²⁴⁷ ἂν αὐτό, καὶ ἐάν με λάβης νῦν μὲν σοὶ ὁμολογήσαντα, ἐν δὲ τῷ ὑστέρω χρόνῳ μὴ ταῦτα πράττοντα ἄπερ ὁμολόγησα, πάνυ με ἡγοῦ βλάκα εἶναι καὶ [b] μηκέτι ποτέ με νουθετήσης ὑστερον, ὡς μηδενὸς ἄξιον ὄντα. ἐξ ἀρχῆς δέ μοι ἐπανάλαβε πῶς φῆς τὸ δίκαιον ἔχειν καὶ σὺ καὶ Πίνδαρος τὸ κατὰ φύσιν; ἄγειν βία τὸν κρείττω τὰ τῶν ἡττόνων καὶ ἄρχειν τὸν βελτίῳ τῶν χειρόνων καὶ πλεόν²⁴⁸ ἔχειν τὸν ἀμείνω τοῦ φαυλοτέρου; μὴ τι ἄλλο λέγεις τὸ δίκαιον εἶναι, ἢ ὀρθῶς μέμνημαι;

ΚΑΛ. ἀλλὰ ταῦτα ἔλεγον καὶ τότε καὶ νῦν λέγω.

ΣΩ. πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίῳ καλεῖς σὺ καὶ κρείττω; [c] οὐδὲ γὰρ τοι τότε οἷός τ' ἦ μαθεῖν σου τί ποτε λέγοις.²⁴⁹ πότερον τοὺς ἰσχυροτέρους κρείττους καλεῖς καὶ δεῖ ἀκροᾶσθαι τοῦ ἰσχυροτέρου

240 ἃ ἄν E3² (Heindorf Ast) : ἄν BTPF (Routh Beck Deuschle-Cron Dodds Cantarín) : ἄν *coni*. Bekker Stallb. (Hermann Schanz Burnet Croiset Theiler).

241 τρία ἄρα BTPF Stob. (edd.) : τρί' ἄρα *scr.* Hirschig : τρί' ἄρα *coni*. Thompson : ἄμα *coni*. Deuschle.

242 εὐνοίαν S2² (edd.) : δόξαν BTPF Stob. Ficinus Steph.

243 αἰσχυνητοτέρῳ BTP : αἰσχυνητοτέρῳ F.

244 ἐπήκουσα BTWP (edd.) : ὑπήκουσα F Ξ2 Par C Steph. (Routh Heindorf Ast).

245 ταῦτα BTP (Ast Bekker Stallb. Hermann) : ταῦτα ταῦτ' [*sic*] F *teste* Cantarín : ταῦτα Ficinus [*idem*] (Heindorf Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

246 περιουσία F (Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : παρουσία BTPY (Hermann Deuschle-Cron Schanz).

247 κτησαίμην BTPF *et* Steph. *in marg.* (edd.) : αἰτησαίμην W : ἐργασαίμην E3 Steph. (Routh Coraes Heindorf).

248 πλεόν *coni*. Heindorf (edd.) : πλείον BTP : πλείω F.

249 λέγοις F (Burnet) : λέγεις BTP (edd.).

τοὺς ἀσθενεστέρους, οἷόν μοι δοκεῖς²⁵⁰ καὶ τότε ἐνδείκνυσθαι, ὡς αἱ μεγάλαι πόλεις ἐπὶ τὰς σμικρὰς κατὰ τὸ φύσει δίκαιον ἔρχονται, ὅτι κρείττους εἰσὶν καὶ ἰσχυρότεροι, ὡς τὸ κρείττον καὶ τὸ ἰσχυρότερον²⁵¹ καὶ βέλτιον ταυτὸν²⁵² ὄν, ἢ ἔστι βελτίω μὲν εἶναι, ἤττω δὲ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ κρείττω μὲν εἶναι, μοχθηρότερον δέ· ἢ ὁ αὐτὸς [d] ὅρος ἐστὶν τοῦ βελτίονος καὶ τοῦ κρείττονος; τοῦτό μοι αὐτὸ σαφῶς διόρισον, ταυτὸν ἢ ἕτερόν ἐστιν τὸ κρείττον καὶ τὸ βέλτιον καὶ τὸ ἰσχυρότερον;

ΚΑΛ. ἀλλ' ἐγὼ σοι σαφῶς λέγω, ὅτι ταυτὸν ἐστίν.

ΣΩ. οὐκοῦν οἱ πολλοὶ τοῦ ἐνός κρείττους εἰσὶν κατὰ φύσιν; οἱ δὴ καὶ τοὺς νόμους τίθενται ἐπὶ τῷ ἐνί, ὡσπερ καὶ σὺ ἄρτι ἔλεγες.

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. τὰ τῶν πολλῶν ἄρα νόμιμα τὰ τῶν κρειττόνων ἐστίν.

ΚΑΛ. πάνυ γε. [e]

ΣΩ. οὐκοῦν τὰ τῶν βελτιόνων; οἱ γὰρ κρείττους βελτίους πολὺ²⁵³ κατὰ τὸν σὸν λόγον.

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν τὰ τούτων νόμιμα κατὰ φύσιν καλά, κρειττόνων γε ὄντων;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. ἄρ' οὐν²⁵⁴ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως, ὡς ἄρτι αὖ σὺ ἔλεγες, δίκαιον εἶναι τὸ ἴσον ἔχειν καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν [489] τοῦ ἀδικεῖσθαι;

... ἐστὶν ταῦτα ἢ οὐ; καὶ ὅπως μὴ ἀλώση ἐνταῦθα σὺ αὖ²⁵⁵ αἰσχυρόμενος. νομίζουσιν ἢ οὐ οἱ πολλοὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἀλλ' οὐ τὸ πλεόν δίκαιον εἶναι, καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι;

... μὴ φθόνει μοι ἀποκρίνασθαι τοῦτο, Καλλίκλεις,²⁵⁶ ἴν', ἐάν μοι ὁμολογήσης, βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ, ἅτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγνώωναι ὁμολογηκότος.

ΚΑΛ. ἀλλ' οἱ γε πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως.

ΣΩ. οὐ νόμῳ ἄρα μόνον ἐστὶν αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ [b] ἀδικεῖσθαι, οὐδὲ δίκαιον τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φύσει· ὥστε κινδυνεύεις οὐκ ἀληθῆ λέγειν ἐν τοῖς πρόσθεν οὐδὲ ὀρθῶς ἐμοῦ κατηγορεῖν λέγων ὅτι ἐναντίον ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις, ἃ δὴ καὶ ἐγὼ γνοὺς κακουργῶ ἐν τοῖς λόγοις, ἐάν μὲν τις κατὰ φύσιν λέγῃ, ἐπὶ τὸν νόμον ἄγων, ἐάν δὲ τις κατὰ νόμον, ἐπὶ τὴν φύσιν.

ΚΑΛ. οὐτοσί ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαρῶν. εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχύνῃ τηλικούτος ὢν ὀνόματα θηρεύων, καὶ [c] ἐάν τις ῥήματι ἀμάρτη, ἔρμαιον τοῦτο ποιούμενος; ἐμὲ γὰρ οἶε ἄλλο τι λέγειν τὸ κρείττους εἶναι ἢ τὸ βελτίους; οὐ πάλαι σοι λέγω ὅτι ταυτὸν φημι εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ κρείττον; ἢ οἶε με λέγειν, ἐάν συρφετὸς συλλεγῆ δούλων καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἀξίων πληρὴν ἴσως τῷ σώματι ἰσχυρίσασθαι, καὶ οὗτοι φῶσιν, αὐτὰ²⁵⁷ ταῦτα εἶναι νόμιμα;

ΣΩ. εἶεν, ὦ σοφώτατε Καλλίκλεις· οὕτω λέγεις;

ΚΑΛ. πάνυ μὲν οὐν. [d]

ΣΩ. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ δαιμόνιε, καὶ αὐτὸς πάλαι τοπάζω τοιοῦτόν τί σε λέγειν τὸ κρείττον, καὶ ἀνερωτῶ γλιχόμενος σαφῶς εἰδέναι ὅτι λέγεις. οὐ γὰρ δήπου σὺ γε τοὺς δύο βελτίους ἡγή τοῦ ἐνός, οὐδὲ τοὺς σοὺς δούλους βελτίους σοῦ, ὅτι ἰσχυρότεροί εἰσιν ἢ σὺ. ἀλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἰπέ τί²⁵⁸ ποτε

250 δοκεῖς] ἐδόκεις *coni.* Coraes (Sauppe).

251 καὶ τὸ ἰσχυρότερον F (Burnet Theiler) : καὶ ἰσχυρότερον BTP (edd.).

252 βέλτιον ταυτὸν] τὸ βέλτιον ταυτὸν Dodds : βέλτιον *coni.* Theiler.

253 πολὺ] *om.* Aug *coni.* Wilamowitz (Cantarín) : που *coni.* Hermann (Deuschle-Cron Schanz Croiset Dodds) : πάλιν *coni.* Coraes.

254 ἄρ' οὐν (edd.) : ἄρ' οὐν οὐχ ZaY *teste* Cantarín (Heindorf Ast Bekker).

255 αὖ F (Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : *om.* BTP (edd.).

256 Καλλίκλεις] ὦ *add.* Hirschig (Deuschle Schanz Croiset Theiler).

257 αὐτὰ] ἄττα Heindorf (Ast Hermann Sauppe Deuschle Schanz Dodds Theiler).

258 τί *mss.* (edd.) : F ὅ τι : τίνας *coni.* Routh (Sauppe Schanz).

λέγεις τοὺς βελτίους, ἐπειδὴ οὐ τοὺς ἰσχυροτέρους; καὶ ὧ θαυμάσιε πρῶτερόν με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ. [e]

ΚΑΛ. εἰρωνεύη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. μὰ²⁵⁹ τὸν Ζῆθον, ὦ Καλλίκλεις, ὃ σὺ χρώμενος πολλὰ νυνδὴ εἰρωνεύου πρὸς με· ἀλλ' ἴθι εἰπέ, τίνας λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι;

ΚΑΛ. τοὺς ἀμείνους ἔγωγε.

ΣΩ. ὀρθῶς ἄρα ὅτι σὺ αὐτὸς ὀνόματα λέγεις, δηλοῖς δὲ οὐδέν; οὐκ ἐρεῖς, τοὺς βελτίους καὶ κρείττους πότερον τοὺς φρονιμωτέρους λέγεις ἢ ἄλλους τινάς;

ΚΑΛ. ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τούτους λέγω, καὶ σφόδρα γε.

[490] ΣΩ. πολλάκις ἄρα εἰς φρονῶν μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστὶν κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ τοῦτον ἄρχειν δεῖ, τοὺς δ' ἄρχεσθαι, καὶ πλέον ἔχειν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων· τοῦτο γὰρ μοι δοκεῖς βούλεσθαι λέγειν—καὶ οὐ ῥήματι²⁶⁰ θηρεύω—εἰ ὁ εἰς τῶν μυρίων κρείττων.

ΚΑΛ. ἀλλὰ ταῦτ' ἔστιν ἃ λέγω. τοῦτο γὰρ οἶμαι ἐγὼ τὸ δίκαιον εἶναι φύσει, τὸ βελτίω ὄντα καὶ φρονιμώτερον καὶ ἄρχειν καὶ πλέον ἔχειν τῶν φαυλοτέρων. [b]

ΣΩ. ἔχε δὴ αὐτοῦ. τί ποτε αὖ νῦν λέγεις; ἐὰν ἐν τῷ αὐτῷ ὄμην, ὥσπερ νῦν, πολλοὶ ἀθρόοι,²⁶¹ καὶ ἡμῖν ἢ ἐν κοινῷ πολλὰ σιτία καὶ ποτά, ὄμην δὲ παντοδαποί, οἱ μὲν ἰσχυροί, οἱ δ' ἀσθενεῖς, εἰς δὲ ἡμῶν ἢ φρονιμώτερος περὶ ταῦτα, ἰατρὸς ὢν, ἢ δέ, οἷον εἰκός, τῶν μὲν ἰσχυρότερος, τῶν δὲ ἀσθενέστερος, ἄλλο τι ἢ²⁶² οὗτος, φρονιμώτερος ἡμῶν ὢν, βελτίων καὶ κρείττων ἔσται εἰς ταῦτα;

ΚΑΛ. πάνυ γε. [c]

ΣΩ. ἢ οὖν τούτων τῶν σιτίων²⁶³ πλέον ἡμῶν ἐκτέον αὐτῷ, ὅτι βελτίων ἐστίν, ἢ τῷ μὲν ἄρχειν πάντα ἐκείνον δεῖ νέμειν, ἐν τῷ δὲ²⁶⁴ ἀναλίσκειν τε αὐτὰ καὶ καταχρῆσθαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα οὐ πλεονεκτικόν, εἰ μὴ μέλλει ζημιοῦσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν πλέον, τῶν δ' ἔλαττον ἐκτέον· ἐὰν δὲ τύχη πάντων ἀσθενέστατος ὢν, πάντων ἐλάχιστον τῷ βελτίστῳ, ὦ Καλλίκλεις;

... οὐχ οὕτως, ὠγαθέ;

ΚΑΛ. τί δέ;²⁶⁵ περὶ σιτία, λέγεις, καὶ ποτά καὶ ἰατροὺς καὶ φλυαρίας; [d] ἐγὼ δὲ οὐ ταῦτα λέγω.

ΣΩ. πότερον οὐ²⁶⁶ τὸν φρονιμώτερον βελτίω λέγεις;

... φάθι ἢ μή;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. ἀλλ' οὐ τὸν βελτίω πλέον δεῖν ἔχειν;

ΚΑΛ. οὐ σιτίων γε²⁶⁷ οὐδὲ ποτῶν.

ΣΩ. μανθάνω, ἀλλ' ἴσως ἱματίων, καὶ²⁶⁸ δεῖ τὸν ὑφαντικώτατον μέγιστον ἱμάτιον ἔχειν καὶ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἀμπεχόμενον περιεῖναι;

ΚΑΛ. ποίων ἱματίων;

259 μὰ] οὐ μὰ Zb[γρ.] Hermogenes Olymp. (Stallb.).

260 ῥήματι BTPFY (Hermann Burnet Dodds Cantarín) : ῥήματα V Steph. Ficinus [verba] (Routh Heindorf Bekker Ast Stallb.) : ῥημά τι conī. Deuschle (Thompson Croiset Theiler) : ῥημάτια conī. Badham (Schanz).

261 ἀθρόοι conī. Burnet (Dodds Theiler Cantarín) : ἀνθρόοι F : ἀνθρώποι ὄντες f (ut vid.) : ἀθρόο, ἀνθρώπο, BT[teste Burnet] : ἀνθρώποι ἀθρόοι PV : ἀθρόοι ἀνθρώποι scr. Routh (Heindorf Bekker Ast Stallb. Deuschle-Cron Schanz Croiset) : ἀνθρώποι Hermann. Olymp.

262 ἢ] ἢ F teste Cantarín.

263 τῶν σιτίων] secl. Hirschig (Theiler).

264 ἐν τῷ δὲ BTPF (edd.) : ἐν δὲ τῷ W (Beck) : τῷ δὲ conī. Sauppe (Dodds).

265 τί δέ YB² teste Cantarín : περὶ mss. (edd.) : secl. Hirschig (Thompson Dodds Theiler Cantarín).

266 οὐ BF (Burnet Dodds Cantarín) : οὖν TWPf teste Cantarín (edd.).

267 οὐ] ἀλλ' οὐ conī. Cobet.

268 καὶ BTPF (edd.) : om. F.

ΣΩ. ἀλλ' εἰς ὑποδήματα δῆλον ὅτι δεῖ πλεονεκτεῖν τὸν [e] φρονιμώτατον²⁶⁹ εἰς ταῦτα καὶ βέλτιστον. τὸν σκυτοτόμον ἴσως μέγιστα δεῖ ὑποδήματα καὶ πλείστα ὑποδεδεμένον περιπατεῖν.

ΚΑΛ. ποῖα ὑποδήματα; φλυαρεῖς ἔχων.²⁷⁰

ΣΩ. ἀλλ' εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα λέγεις, ἴσως τὰ τοιάδε· οἶον γεωργικὸν ἄνδρα περὶ γῆν φρόνιμόν τε καὶ καλὸν καὶ ἀγαθόν, τοῦτον δὴ ἴσως δεῖ πλεονεκτεῖν τῶν σπερμάτων καὶ ὡς πλείστῳ σπέρματι χρῆσθαι εἰς τὴν αὐτοῦ γῆν.

ΚΑΛ. ὡς ἀεὶ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. οὐ μόνον γε, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν.

[491] ΚΑΛ. νῆ τοὺς θεοὺς, ἀτεχνῶς²⁷¹ γε ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἱατροὺς οὐδὲν παύη, ὡς περὶ τούτων ἡμῖν ὄντα τὸν λόγον.

ΣΩ. οὐκ οὐκ σὺ ἐρεῖς περὶ τίνων²⁷² ὁ κρείττων τε καὶ φρονιμώτερος πλεον ἔχων δικαίως πλεονεκτεῖ; ἢ οὔτε ἐμοῦ ὑποβάλλοντος ἀνέξῃ οὔτ' αὐτὸς ἐρεῖς;

ΚΑΛ. ἀλλ' ἔγωγε καὶ πάσαι λέγω. πρῶτον μὲν τοὺς κρείττους οἳ εἰσιν οὐ σκυτοτόμους λέγω οὐδὲ μαγείρους, ἀλλ' [b] οἳ ἂν εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα φρόνιμοι ᾧσιν, ὄντινα ἂν τρόπον εὖ οἰκοῖτο, καὶ μὴ μόνον φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ ἀνδρείοι, ἱκανοὶ ὄντες ἃ ἂν νοήσωσιν ἐπιτελεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμνωσι διὰ μαλακίαν τῆς ψυχῆς.

ΣΩ. ὄρα, ὦ βέλτιστε Καλλίκλεις, ὡς οὐ ταῦτα σύ τ' ἐμοῦ κατηγορεῖς καὶ ἐγὼ σοῦ; σὺ μὲν γὰρ ἐμὲ φῆς ἀεὶ ταῦτα λέγειν, καὶ μέμφη μοι· ἐγὼ δὲ σοῦ τούναντίον, ὅτι οὐδέποτε ταῦτα λέγεις περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τότε μὲν τοὺς [c] βελτίους τε καὶ κρείττους τοὺς ἰσχυροτέρους ὠρίζου, αὐθις δὲ τοὺς φρονιμωτέρους, νῦν δ' αὖ ἕτερόν τι ἡκεις ἔχων· ἀνδρείοτεροὶ τινες ὑπὸ σοῦ λέγονται οἱ κρείττους καὶ οἱ βελτίους. ἀλλ', ὠγαθέ, εἰπὼν ἀπαλλάγηθι τίνας ποτὲ λέγεις τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους καὶ εἰς ὅτι.

ΚΑΛ. ἀλλ' εἰρηκὰ γε ἔγωγε τοὺς φρονίμους εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ ἀνδρείους. τούτους γὰρ [d] προσήκει τῶν πόλεων ἄρχειν, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτ' ἐστίν, πλεον ἔχειν τούτους τῶν ἄλλων, τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων.

ΣΩ. τί δαί;²⁷³ αὐτῶν,²⁷⁴ ὦ ἑταῖρε;

ΚΑΛ. τί ἦ τι;²⁷⁵

ΣΩ. ἄρχοντας ἢ ἀρχομένους;²⁷⁶

ΚΑΛ. πῶς λέγεις;

ΣΩ. ἓνα ἕκαστον λέγω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχοντα· ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ, αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχειν, τῶν δὲ ἄλλων;

ΚΑΛ. πῶς “ἑαυτοῦ ἄρχοντα” λέγεις;

ΣΩ. οὐδὲν ποικίλον ἀλλ' ὥσπερ οἱ πολλοί, σώφρονα ὄντα καὶ ἐγκρατῆ αὐτὸν ἑαυτοῦ, τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν [e] ἄρχοντα τῶν ἐν ἑαυτῷ.

269 φρονιμώτατον Fx (edd.) : φρονιμώτερον BTP (Beck Stallb.).

270 ἔχων BTPf (edd.) : λέγων F.

271 ἀτεχνῶς TPWF (edd.) : ἀτέχνως B.

272 οὐκ οὐκ *coni.* Dodds : οὐκοῦν mss. : *secl.* Hirschig || περὶ τίνων] περὶ τίνων <τίνων> *coni.* Dodds.

273 δαί T : τί δὲ mss. (edd.) : τί δέ; *scr.* Stallb.

274 αὐτῶν BT (edd.) : αὐτῶν WYPF Olymp.[λ].

275 τί ἦ τί TWPF *schol. vet.* (Heindorf Theiler [*hic Socrati tribuit*]) *Callicli tribuens* E3 Olymp. *schol. vet.* (Heindorf Cantarín) : τί· ἦ τί VatEZb *Callicli trib.* (Beck) : τί ἦ τί B : τί; ἦ τί *coni.* Burnet *Socrati trib.* (Croiset) : ἦ τί Steph. *Socrati trib.* (Routh) : *secl.* Sauppe (Deuschle-Cron Thompson Schanz) : ἦτοι *Socrati trib.* Findeisen : τί οἶει *Socrati trib.* Hermann : Τὴ τί *coni.* *Callicli trib.* Wilamowitz (Dodds).

276 ἄρχοντας ἢ ἀρχομένους TWF (edd.) *Socrati tribuens* : ἀρχομένους B [ἢ τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους *in marg. rec. b.* *apud* Burnet] : *secl.* Woolsey Schanz : ἄρχοντας *coni.* Sauppe – *haec Callicli tribuentes* Beck Stallb.

ΚΑΛ. ὡς ἡδὺς εἶ· τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας. πῶς γὰρ οὐ;²⁷⁷

ΣΩ. οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν γνοιή ὅτι οὐ τοῦτο²⁷⁸ λέγω.

ΚΑΛ. πάνυ γε σφόδρα,²⁷⁹ ὦ Σώκρατες. ἐπεὶ πῶς ἂν εὐδαίμων γένοιτο ἄνθρωπος δουλεύων ὄτρω; ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν τὸ κατὰ φύσιν καλὸν καὶ δίκαιον, ὃ ἐγὼ σοι νῦν παρρησιαζόμενος λέγω, ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βιωσόμενον τὰς μὲν ἐπιθυμίας τὰς ἑαυτοῦ ἔαν ὡς μεγίστας εἶναι καὶ μὴ κολάζειν, [492] ταύταις δὲ ὡς μεγίσταις οὖσαις ἱκανὸν εἶναι ὑπηρετεῖν δι' ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, καὶ ἀποπιμπλάναι ὧν ἂν αἰεὶ ἡ ἐπιθυμία γίγνηται. ἀλλὰ τοῦτ' οἶμαι τοῖς πολλοῖς οὐ δυνατόν· ὅθεν ψέγουσιν τοὺς τοιοῦτους δι' αἰσχύνην, ἀποκρυπτόμενοι τὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν, καὶ αἰσχρὸν δὴ φασιν εἶναι τὴν ἀκολασίαν, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐγὼ ἔλεγον, δουλούμενοι τοὺς βελτίους τὴν φύσιν ἀνθρώπους, καὶ αὐτοὶ οὐ δυνάμενοι ἐκπορίζεσθαι ταῖς ἡδοναῖς πλήρωσιν ἐπαινοῦσιν τὴν σωφροσύνην [b] καὶ τὴν δικαιοσύνην διὰ τὴν αὐτῶν ἀνανδρίαν. ἐπεὶ ὅσοις²⁸⁰ ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν ἡ βασιλέων ὑέσιν εἶναι ἢ αὐτοὺς τῇ φύσει ἱκανοὺς ἐκπορίσασθαι ἀρχὴν τινα ἢ τυραννίδα ἢ δυναστείαν, τί²⁸¹ τῇ ἀληθείᾳ αἰσχίον καὶ κάκιον εἶη σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης²⁸² τούτοις τοῖς ἀνθρώποις, οἷς ἐξὸν ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν καὶ μηδενὸς ἐμποδῶν ὄντος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγάγοντο τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον; ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄθλιοι γεγονότες [c] εἶησαν²⁸³ ὑπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης,²⁸⁴ μηδὲν πλέον νέμοντες τοῖς φίλοις τοῖς αὐτῶν ἢ τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα ἄρχοντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει; ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ, ὦ Σώκρατες, ἦν φῆς σὺ διώκειν, ὧδ' ἔχει· τρυφή καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία, ἐὰν ἐπικουρίαν ἔχη, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ τε καὶ εὐδαιμονία, τὰ δὲ ἄλλα ταῦτ' ἐστὶν²⁸⁵ τὰ καλλωπίσματα, τὰ παρὰ φύσιν συνθήματα, ἀνθρώπων φλυαρία καὶ οὐδενὸς ἀξία. [d]

ΣΩ. οὐκ ἀγεννῶς γε, ὦ Καλλίκλεις, ἐπεξέρχη τῷ λόγῳ παρρησιαζόμενος· σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις ἃ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μὲν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσιν. δέομαι οὖν ἐγὼ σου μηδενὶ τρόπῳ ἀνεῖναι, ἵνα τῷ ὄντι κατάδηλον γένηται πῶς βιωτέον. καὶ μοι λέγε· τὰς μὲν ἐπιθυμίας φῆς οὐ κολαστέον, εἰ μέλλει τις οἷον δεῖ εἶναι, ἐῶντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας πλήρωσιν αὐταῖς ἄλλοθεν²⁸⁶ γέ ποθεν ἐτοιμάζειν, καὶ [e] τοῦτο εἶναι τὴν ἀρετὴν;

ΚΑΛ. φημί ταῦτα ἐγώ.

ΣΩ. οὐκ ἄρα ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι εὐδαίμονες εἶναι.

ΚΑΛ. οἱ λίθοι γὰρ ἂν οὕτω γε καὶ οἱ νεκροὶ εὐδαιμονέστατοι ἦσαν.²⁸⁷

ΣΩ. ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ ὡς γε σὺ λέγεις δεινὸς ὁ βίος. οὐ γὰρ τι²⁸⁸ θαυμάζοιμ' ἂν εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖσδε λέγει, λέγων—

277 πῶς γὰρ οὐ mss. [*Callicli trib.* Ald. Basileensis (Bekker)] : πῶς γὰρ *coni.* Routh (Ast Schleiermacher edd.) : πῶς γὰρ οὐ *Socrati trib.* Stallbaum (Deuschle-Cron Schanz).

278 οὐ τοῦτο PFWY Alexander (edd.) : οὐτῶ [*sic*] B Vat : οὐτῶ *scr.* Stallb. (Deuschle-Cron Schanz) : τοῦτο *coni.* Sauppe (Hirschig).

279 σφόδρα ὦ Σώκρατες BTW (edd.) : τοῦτο ὦ Σώκρατες σφόδρα F : τοῦτο σφόδρα ὦ Σώκρατες *coni.* Heindorf.

280 ὅσοις F Steph. (γρ.) (Burnet Dodds Cantarín) : θεοῖς BTPF : τοῖς θεοῖς T² : δὲ οἷς W : γε οἷς f Yb2SEstL^{marg} (edd.) : θ' οἷς Γ : οἷς γε *coni.* Heindorf.

281 τί τῇ ἀληθείᾳ ZaYb²E2^{marg}Lob^{marg} Steph. (Heindorf Ast Bekker Stallb. Hermann) : τῇ ἀληθείᾳ BTPF : τί ἂν τῇ ἀληθείᾳ Woolsey (Burnet Dodds Theiler Cantarín) || ἂν *post* κάκιον *coni.* Coraes (Sauppe Kratz Deuschle-Cron Schanz Croiset).

282 καὶ δικαιοσύνης F (Schleiermacher Burnet Dodds Theiler Cantarín) : *om.* BTP (Bekker, edd.).

283 εἶησαν] εἶεν *coni.* Hirschig (Thompson Schanz Burnet Croiset).

284 τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης mss. (edd.) : τ. κ. τ.τῆς σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης F : τ. κ. τ.τῆς δικαιοσύνης τε καὶ τῆς σωφροσύνης Φ || τούτου *pro* τοῦ *alterum coni.* Hissink Richards (Dodds).

285 ἐστὶν] ἄρα *coni.* Schanz : *secl.* Deuschle || τὰ *ante* καλλωπίσματα. *secl.* Stallb. || τὰ *ante* παρὰ *secl.* Heindorf.

286 ἄλλοθεν BTWf Routh [*aliunde alicunde*] (Beck, Ast [*undecumque*]) : ἀμόθεν F Heindorf : ἀμόθεν *coni.* Bekker (Coraes and edd.).

287 ἂν ... ἦσαν *scripsi* : ἂν ... εἰσιν BTP : ἂν εἶεν F (edd., Ast "erunt" *vertens!*) : δὴ ... εἰσιν *coni.* Schanz (Lodge).

288 τι BTPYV Iamblichus : τοι F Stob. (edd.).

τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἔστι κατθανεῖν,
τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; ...

[493] καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως²⁸⁹ τέθναμεν· ἤδη γάρ²⁹⁰ του ἔγωγε καὶ ἤκουσα τῶν σοφῶν ὡς νῦν ἡμεῖς τέθναμεν καὶ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν ἡμῖν σῆμα, τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο ἐν ᾧ ἐπιθυμῖαι εἰσὶ τυγχάνει ὄν οἷον ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω κάτω, καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κομψὸς ἀνὴρ, ἴσως Σικελὸς τις ἢ Ἰταλικὸς, παράγων τῷ ὀνόματι διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πιστικόν²⁹¹ ὠνόμασε Πίθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἀμυήτους, [b] τῶν δ' ἀμυήτων²⁹² τοῦτο τῆς ψυχῆς οὗ αἱ ἐπιθυμῖαι εἰσὶ τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ²⁹³ καὶ οὐ στεγανόν, ὡς τετρημένος εἶη Πίθος διὰ τὴν ἀπληστίαν ἀπεικάσας. τὸναντίον δὲ οὗτος σοί, ᾧ Καλλίκλεις, ἐνδείκνυται ὡς τῶν ἐν Ἄιδου—τὸ αἰδὲς δὴ λέγων—οὔτοι ἀθλιώτατοι εἶεν,²⁹⁴ οἱ ἀμύητοι, καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον Πίθον ὕδωρ ἐτέρω τοιοῦτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμέ [c] λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι· τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπήκασεν τὴν τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν²⁹⁵ τε καὶ λήθην. ταῦτ' ἐπιεικῶς μὲν ἔστιν ὑπὸ τι ἄτοπα, δηλοῖ μὴν²⁹⁶ ὃ ἐγὼ βούλομαι σοὶ ἐνδειξάμενος, ἐάν πως οἶός τε ᾧ, πείσαι μεταθέσθαι, καὶ²⁹⁷ ἀντὶ τοῦ ἀπλήστως καὶ ἀκολάστως ἔχοντος βίου τὸν κοσμίως καὶ τοῖς ἀεὶ παροῦσιν ἰκανῶς καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα βίον ἐλέσθαι. ἀλλὰ πότερον [d] πείθω τί σε καὶ μετατίθεσθαι²⁹⁸ εὐδαιμονεστέρους εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολάστων, ἢ οὐδ' ἂν ἄλλα²⁹⁹ πολλὰ τοιαῦτα μυθολογῶ, οὐδὲν τι μᾶλλον μεταθήσει;

ΚΑΛ. τοῦτ' ἀληθέστερον³⁰⁰ εἴρηκας, ᾧ Σώκρατες.

ΣΩ. φέρε δὴ, ἄλλην σοὶ εἰκόνα λέγω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῆ νῦν. σκόπει γὰρ εἰ τοιόνδε λέγεις περὶ τοῦ βίου ἐκατέρου, τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκατέρω Πίθοι πολλοὶ εἶεν καὶ τῷ μὲν [e] ἐτέρω ὑγιεῖς καὶ πλήρεις, ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλῶν, νάματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ³⁰¹ ἐκάστου τούτων εἶη καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα· ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος μὴτ' ἐποχετεύει μῆτε τι φροντίζει, ἀλλ' ἔνεκα τούτων ἡσυχίαν ἔχει· τῷ δ' ἐτέρῳ τὰ μὲν νάματα, ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι εἶη,³⁰² χαλεπὰ δέ, τὰ δ' ἀγγεῖα τετρημένα καὶ σαθρά, ἀναγκάζοιτο δὲ³⁰³ ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ [494] ἡμέραν πιμπλάναι αὐτά, ἢ τὰς ἐσχάτας λυποῖτο λύπας· ἄρα τοιοῦτου ἐκατέρου ὄντος τοῦ βίου, λέγεις τὸν τοῦ ἀκολάστου εὐδαιμονέστερον εἶναι ἢ τὸν τοῦ κοσμίου; πείθω τί σε ταῦτα λέγων συγχωρῆσαι τὸν κόσμιον βίον τοῦ ἀκολάστου ἀμείνω εἶναι, ἢ οὐ πείθω;

289 ἴσως] *secl.* Cobet.

290 ἤδη γάρ F Iamblichus Stob. (Burnet Dodds Theiler Cantarín) : ἤδη BTP (Sauppe Schanz) : ὅπερ ἤδη Y (Heindorf Ast Bekker Stallb. Croiset) : ἢ δὴ *coni.* Hermann Badham (Thompson Deuschle-Cron).

291 πιστικόν BTP Iamblichus Stob. (Ast Bekker Stallb.) : πειστικόν F (edd.).

292 τῶν δὲ ἀμυήτων BTPf (edd.) : τῶν δ' ἀνοήτων F Iambl. Stob. Steph. (γρ.) Serranus (Burnet Croiset Dodds Cantarín) : τῶν ἀμυήτων *coni.* Madvig (Schanz) : τῶν δὲ *coni.* Findeisen.

293 αὐτοῦ] αὐτῆς Heindorf διὰ *ante* τὸ ἀκόλαστον *addens* : *secl.* Sauppe διὰ *addens* : *secl.* Stender : συνεῖς *pro* τὸ *addens* Dodds.

294 ἀθλιώτατοι εἶεν Stob. (Hirschig Cobet Dodds Theiler) : ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν BTPf (edd.) : ἀθλιώτατοὶ εἰσιν F Iambl.

295 ἀπιστίαν] ἀπληστίαν *coni.* Schliermacher.

296 δηλοῖ μὴν Tf Iambl. (edd.) : δηλοῖ μὴν F : δηλοῖ μὲν BP : δηλοῖ δὲ Wb.

297 καὶ ἀντὶ V (Heindorf Bekker) : ἀντὶ mss. (edd.).

298 μετατίθεσθαι BTP (Sauppe Deuschle Schanz Burnet Croiset Cantarín) : μεταθέσαι F : μετατίθεσαι E3Za (edd.).

299 οὐδ' ἂν ἄλλα *coni.* Sauppe (edd.) : οὐδὲν ἀλλὰ BTWFPa : οὐδὲν ἀλλ' ἂν καὶ P (Heindorf Ast Bekker) : οὐδὲν ἀλλὰ κἂν ^{t^{marg.}}

300 ἀληθέστερον BTP (edd.) : ἀληθέστατον F Olymp. [λ].

301 καὶ χαλεπὰ] *secl.* Morstadt (Theiler).

302 εἶη F Iambl. (Heindorf Dodds) : *om.* BTW (edd.).

303 ἀναγκάζοιτο δὲ F Iambl. (Hermann Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : καὶ ἀναγκάζοιτο ZaYG² (Heindorf Ast Bekker Stallb.) : ἀναγκάζοιτο BTWP.

ΚΑΛ. οὐ πείθεις, ὦ Σώκρατες. τῷ μὲν γὰρ πληρωσαμένῳ ἐκείνῳ οὐκέτ' ἔστιν ἡδονὴ οὐδεμία, ἀλλὰ τοῦτ' ἔστιν, ὃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸ ὡσπερ λίθον ζῆν, ἐπειδὴν [b] πληρωθῆ, ³⁰⁴ μήτε χαίροντα ἔτι μήτε λυπούμενον. ἀλλ' ἐν τούτῳ ἔστιν τὸ ἡδέως ζῆν, ἐν τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιρρεῖν.

ΣΩ. οὐκοῦν ἀνάγκη γ', ἂν πολὺ ἐπιρρέη, πολὺ καὶ τὸ ἀπὸν εἶναι, καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ τρήματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς;

ΚΑΛ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. χαραδρίου ³⁰⁵ τινα αὖ σὺ βίον λέγεις, ἀλλ' οὐ νεκροῦ οὐδὲ λίθου. καί μοι λέγε· τὸ τοιόνδε λέγεις οἷον πεινῆν καὶ πεινῶντα ἐσθίειν;

ΚΑΛ. ἔγωγε. [c]

ΣΩ. καὶ διψῆν γε καὶ διψῶντα πίνειν;

ΚΑΛ. λέγω, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἀπάσας ἔχοντα καὶ δυνάμενον πληροῦντα ³⁰⁶ χαίροντα εὐδαιμόνως ζῆν.

ΣΩ. εὖγε, ὦ βέλτιστε· διατέλει γὰρ ὡσπερ ἡρξω, καὶ ὅπως μὴ ἀπαισχυνη. δεῖ δέ, ὡς ἔοικε, μηδ' ἐμὲ ἀπαισχυνηθῆναι. καὶ πρῶτον μὲν εἰπέ εἰ καὶ ψωρῶντα καὶ κνησιῶντα, ἀφθόνως ἔχοντα τοῦ κνῆσθαι, κνώμενον διατελοῦντα τὸν βίον εὐδαιμόνως ἔστι ζῆν. [d]

ΚΑΛ. ὡς ἄτοπος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος. ³⁰⁷

ΣΩ. τοιγάρτοι, ὦ Καλλίκλεις, Πῶλον μὲν καὶ Γοργίαν καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνεσθαι ἐποίησα, σὺ δὲ οὐ μὴ ἐκπλαγῆς οὐδὲ μὴ αἰσχυνηθῆς· ἀνδρεῖος γὰρ εἶ. ἀλλ' ἀποκρίνου μόνον.

ΚΑΛ. φημί τοίνυν καὶ τὸν κνώμενον ἡδέως ἂν βιῶναι.

ΣΩ. οὐκοῦν εἶπερ ἡδέως, καὶ εὐδαιμόνως;

ΚΑΛ. πάνυ γε. [e]

ΣΩ. πότερον εἰ τὴν κεφαλὴν μόνον κνησιῶ ³⁰⁸—ἢ ἔτι τί σε ἐρωτῶ; ὄρα, ὦ Καλλίκλεις, τί ἀποκρινεῖ, ³⁰⁹ ἐάν τις σε τὰ ἐχόμενα ³¹⁰ τούτοις ἐφεξῆς ἅπαντα ἐρωτᾷ. καὶ τούτων τοιούτων ὄντων κεφάλαιον, ³¹¹ ὃ τῶν κιναιδῶν βίος, οὗτος, οὐ δεινός καὶ αἰσχυρός καὶ ἄθλιος; ἢ τούτους ³¹² τολμήσεις λέγειν εὐδαίμονας εἶναι, ἐὰν ἀφθόνως ἔχωσιν ὧν δέονται;

ΚΑΛ. οὐκ αἰσχυρὴ εἰς τοιαῦτα ἄγων, ὦ Σώκρατες, τοὺς λόγους;

ΣΩ. ἢ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦθα, ὦ γενναῖε, ἢ ἐκεῖνος ὃς ἂν φῆ ἀνέδην ³¹³ οὕτω τοὺς χαίροντας, ὅπως ἂν χαίρωσιν, [495] εὐδαίμονας εἶναι, καὶ μὴ διορίζεται τῶν ἡδονῶν ὅποια ἀγαθαὶ καὶ κακαί, ³¹⁴ ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν λέγε πότερον φῆς εἶναι τὸ αὐτὸ ἡδὺ καὶ ἀγαθόν, ἢ εἶναι τι τῶν ἡδέων ὃ οὐκ ἔστιν ἀγαθόν;

ΚΑΛ. ἴνα δὴ μοι μὴ ἀνομολογούμενος ³¹⁵ ἢ ὁ λόγος, ἐὰν ἕτερον φήσω εἶναι, τὸ αὐτὸ φημί εἶναι.

304 πληρωθῆ *coni.* Stallb. (Dodds Theiler) : πληρώση BTPF (edd.) : πληρώσηται Y (Heindorf Croiset).

305 χαραδρίου *scripsi* : χαραδριουῦ mss. (edd).

306 πληροῦντα mss. (Ast Bekker Stallb. Burnet) : πληροῦν Steph. Ficinus [*explere*] (edd.).

307 ἀτεχνῶς TW (edd.) : ἀτέχνως B : ἀτεχνως P : ἄτεχνος F.

308 κνησιῶ *coni.* Bekker (edd.) : κνησιοῖ mss. (Routh) : κνησθῆ F : κνησιῶ *coni.* Heindorf (Sauppe Schanz Croiset) : κνησιῶ *coni.* Coraes.

309 ἀποκρινεῖ B (Heindorf Ast Bekker Hermann Stallb. Schanz Croiset) : ἀποκρίνει T : ἀποκρινῆ P : ἀποκρινῆ WF : ἀποκρίνη V : ἀποκρινῆ E3ZaY (Routh Burnet Dodds Theiler Cantarín).

310 ἐχόμενα] ἐπόμεια *coni.* Bekker : *secl.* Schanz (Lodge Croiset Theiler).

311 κεφάλαιον FYb (edd.) : κεφαλαίων BTWP : τὸ κεφάλαιον Buttman (Woolsey Jahn Kratz Sauppe Dodds Theiler).

312 τούτους] καὶ τούτους ZaY (Heindorf Schleiermacher Ast Bekker).

313 ἀνέδην BTW²Za (edd.) : ἀναίδην PWF Steph. (Routh).

314 ὅποια ἀγαθαὶ καὶ κακαί PF (edd.) : ὅποια αἰ ἀγαθαὶ καὶ κακαί BT (Routh) : ὅποια αἰ ἀγαθαὶ καὶ αἰ κακαί W.

315 μὴ ἀνομολογούμενος BTP (edd.) : μὴ ὁμολογούμενος F Olymp. [λ. : “γρ. καὶ ἀνομολογούμενος καὶ μὴ ὁμολογούμενος”].

ΣΩ. διαφθείρεις, ὦ Καλλίκλεις, τοὺς πρώτους λόγους, καὶ οὐκ ἂν ἔτι μετ' ἐμοῦ ἱκανῶς τὰ ὄντα ἐξετάζεις, εἴπερ παρὰ τὰ δοκοῦντα σαυτῷ ἐρεῖς. **[b]**

ΚΑΛ. καὶ γὰρ σύ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. οὐ τοῖνυν ὀρθῶς ποιῶ οὐτ' ἐγώ, εἴπερ ποιῶ τοῦτο, οὔτε σύ. ἀλλ', ὦ μακάριε, ἄθρει μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ ἀγαθόν, τὸ πάντως χαίρειν· ταῦτά τε γὰρ τὰ νυνδὴ αἰνιχθέντα πολλὰ³¹⁶ καὶ αἰσχροῖ φαίνεται συμβαίνοντα, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἄλλα πολλά.

ΚΑΛ. ὡς σύ γε οἶει, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. σὺ δὲ τῷ ὄντι, ὦ Καλλίκλεις, ταῦτα ἰσχυρίζῃ;

ΚΑΛ. ἔγωγε. **[c]**

ΣΩ. ἐπιχειρῶμεν ἄρα τῷ λόγῳ ὡς σοῦ σπουδάζοντος;

ΚΑΛ. πάνυ γε σφόδρα.

ΣΩ. ἴθι δὴ μοι, ἐπειδὴ οὕτω δοκεῖ,³¹⁷ διελοῦ τάδε· ἐπιστήμην που καλεῖς τι;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐ καὶ ἀνδρείαν νυνδὴ ἔλεγές τινα εἶναι μετὰ ἐπιστήμης;

ΚΑΛ. ἔλεγον γάρ.

ΣΩ. ἄλλο τι οὖν ὡς ἕτερον τὴν ἀνδρείαν τῆς ἐπιστήμης δύο ταῦτα ἔλεγες;

ΚΑΛ. σφόδρα γε.

ΣΩ. τί δέ; ἡδονὴν καὶ ἐπιστήμην ταῦτόν ἢ ἕτερον; **[d]**

ΚΑΛ. ἕτερον δήπου, ὦ σοφώτατε σύ.

ΣΩ. ἢ καὶ ἀνδρείαν ἐτέραν ἡδονῆς;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. φέρε δὴ ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα, ὅτι Καλλικλῆς ἔφη Ἀχαρνεὺς ἡδὺ μὲν καὶ ἀγαθὸν ταῦτόν εἶναι, ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀνδρείαν καὶ ἀλλήλων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ³¹⁸ ἕτερον.

ΚΑΛ. Σωκράτης δέ γε ἡμῖν ὁ Ἄλωπεκῆθεν οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα. ἢ ὁμολογεῖ; **[e]**

ΣΩ. οὐχ ὁμολογεῖ· οἶμαι δέ γε οὐδὲ Καλλικλῆς, ὅταν αὐτὸς αὐτὸν θεάσῃται ὀρθῶς. εἰπέ γάρ μοι, τοὺς εὖ πράττοντας τοῖς κακῶς πράττουσιν οὐ τούναντίον ἡγῆ πάθος πεπονθέναι;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. ἄρ' οὖν, εἴπερ ἐναντία ἐστὶν ταῦτα ἀλλήλοις, ἀνάγκη περὶ αὐτῶν ἔχειν ὥσπερ περὶ ὑγείας ἔχει καὶ νόσου; οὐ γὰρ ἅμα δήπου ὑγιαίνει τε καὶ νοσεῖ ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ ἅμα ἀπαλλάττεται ὑγείας τε καὶ νόσου.

ΚΑΛ. πῶς λέγεις;

ΣΩ. οἷον περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπολαβῶν **[496]** σκόπει. νοσεῖ που ἄνθρωπος ὀφθαλμούς, ὧ ὄνομα ὀφθαλμία;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. οὐ δήπου καὶ ὑγιαίνει γε ἅμα τοὺς αὐτούς;

ΚΑΛ. οὐδ' ὅπωςτιοῦν.

ΣΩ. τί δὲ ὅταν τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάττεται; ἄρα τότε καὶ τῆς ὑγείας ἀπαλλάττεται τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τελευτῶν ἅμα ἀμφοτέρων ἀπήλλακται;

ΚΑΛ. ἦκιστά γε.

ΣΩ. θαυμάσιον γὰρ **[b]** οἶμαι καὶ ἄλογον γίγνεται· ἢ γάρ;

ΚΑΛ. σφόδρα γε.

ΣΩ. ἀλλ' ἐν μέρει οἶμαι ἐκάτερον καὶ λαμβάνει καὶ ἀπολλύει;³¹⁹

ΚΑΛ. φημί.

316 πολλὰ] *secl.* Sauppe : κακά *coni.* Hirschig.

317 οὕτω δοκεῖ] σοι οὕτω δοκεῖ *Ξ1 Steph.* (Routh).

318 ἀγαθοῦ] ἡδέος *coni.* Schmidt (Sauppe).

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἰσχὺν καὶ ἀσθένειαν ὡσαύτως;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. καὶ τάχος καὶ βραδυτῆτα;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἦ καὶ τάγαθὰ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τάναντία τούτων, κακά τε καὶ ἀθλιότητα, ἐν μέρει λαμβάνει καὶ ἐν μέρει ἀπαλλάττεται ἑκατέρου;

ΚΑΛ. πάντως δήπου. [c]

ΣΩ. ἐὰν εὖρωμεν ἄρα ἅττα ὧν ἅμα τε ἀπαλλάττεται ἄνθρωπος καὶ ἅμα ἔχει, δῆλον ὅτι ταῦτά γε οὐκ ἂν εἶη τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὁμολογοῦμεν ταῦτα; καὶ εὖ μάλα σκεψάμενος ἀποκρίνου.

ΚΑΛ. ἀλλ' ὑπερφυῶς ὡς ὁμολογῶ.

ΣΩ. ἴθι δὴ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ὁμολογημένα. τὸ πεινῆν ἔλεγεσ πότερον ἢ δὴ ἄνιάρων εἶναι; αὐτὸ λέγω τὸ πεινῆν.

ΚΑΛ. ἄνιάρων ἔγωγε· τὸ μέντοι πεινῶντα ἐσθίειν ἢ δὴ λέγω.³²⁰ [d]

ΣΩ. μανθάνω· ἀλλ' οὖν τό γε πεινῆν αὐτὸ ἄνιάρων. ἦ οὐχί;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ τὸ διψῆν;

ΚΑΛ. σφόδρα γε.

ΣΩ. πότερον οὖν ἔτι πλείω ἐρωτῶ, ἢ ὁμολογεῖς ἅπασαν ἔνδειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἄνιάρων εἶναι;

ΚΑΛ. ὁμολογῶ, ἀλλὰ μὴ ἐρώτα.

ΣΩ. εἶεν· διψῶντα δὲ δὴ πίνειν ἄλλο τι ἢ³²¹ ἢ δὴ φῆς εἶναι;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν τούτου οὗ λέγεις τὸ μὲν διψῶντα λυπούμενον δήπου ἐστίν; [e]

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. τὸ δὲ πίνειν πλήρωσις³²² τε τῆς ἐνδείας καὶ ἡδονή;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν κατὰ τὸ πίνειν χαίρειν λέγεις;

ΚΑΛ. μάλιστα.³²³

ΣΩ. διψῶντά γε.

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. λυπούμενον;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. αἰσθάνη οὖν τὸ συμβαῖνον, ὅτι λυπούμενον χαίρειν λέγεις ἅμα, ὅταν διψῶντα πίνειν λέγης; ἢ οὐχ ἅμα τοῦτο γίγνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον³²⁴ εἴτε ψυχῆς εἴτε σώματος βούλει; οὐδὲν γάρ μοι³²⁵ διαφέρει. ἔστι ταῦτα ἢ οὐ;

ΚΑΛ. ἔστιν.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν εὖ γε πράττοντα κακῶς [497] πράττειν ἅμα ἀδύνατον ἔφησ³²⁶ εἶναι.

ΚΑΛ. φημί γάρ.

319 ἀπολλύει BTPY (edd.) : ἀπολύει F (Routh Beck) : ἀπόλλυσι *coni.* Hirschig (Schanz Croiset Dodds Theiler) : ἀπαλλάττεται *coni.* Coraes.

320 καὶ ἐγὼ BTPF [*Socrati tribuens*] (Bekker) : ἐγὼ Ξ1Y : ἔγωγε [*Callici*] μανθάνω [*Socrati*] Ξ1² Ξ2 Steph. : *secl.* Ficinus [*ut vid.*] (Ast) : λέγω *post* ἢ δὴ [*Callicli*] *coni.* Stallb. (Burnet) : καλῶ *post* ἢ δὴ *coni.* Badham [*Callicli*].

321 ἦ] *secl.* Bekker (Hirschig Sauppe Theiler).

322 πλήρωσις F (edd.) : πλήρης BTP : πλήρη W.

323 γε φημι mss. (edd.) : δέ φης B[*apud* Heindorf] Ficinus (Coraes) : γε φης Za Steph. (Routh) : δὲ *coni.* Ast.

324 τρόπον καὶ χρόνον BTWf (edd.) : τρόπον *post lacunam* F : καὶ χρόνον *secl.* Dodds : χρόνον καὶ τρόπον *coni.* Richards.

325 γάρ μοι F : γάρ οἶμαι BTPf (edd.).

326 ἔφησ] φῆς *coni.* Baiter (edd.).

ΣΩ. ἀνιώμενον δέ γε χαίρειν δυνατὸν ὠμολόγηκας.

ΚΑΛ. φαίνεται.

ΣΩ. οὐκ ἄρα τὸ χαίρειν ἐστὶν εὖ πράττειν οὐδὲ τὸ ἀνιᾶσθαι κακῶς, ὥστε ἕτερον γίγνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ.

ΚΑΛ. οὐκ οἶδ' ἄττα σοφίζῃ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. οἶσθα, ἀλλὰ ἀκκίζῃ, ὦ Καλλίκλεις· καὶ πρόιθι γε ἔτι εἰς τὸ ἔμπροσθεν ...

ΚΑΛ. ὅτι ἔχων ληρεῖς,³²⁷

ΣΩ. ἵνα εἰδῆς³²⁸ ὡς σοφὸς **[b]** ὢν με νουθετεῖς. οὐχ ἅμα διψῶν τε ἕκαστος ἡμῶν πέπαυται καὶ ἅμα ἡδόμενος διὰ τοῦ πίνειν;

ΚΑΛ. οὐκ οἶδα ὅτι λέγεις.

ΓΟΡΓΙΑΣ. μηδαμῶς, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλ' ἀποκρίνου καὶ³²⁹ ἡμῶν ἔνεκα, ἵνα περανθῶσιν οἱ λόγοι.

ΚΑΛ. ἀλλ' αἰεὶ τοιοῦτός ἐστιν Σωκράτης, ὦ Γοργία· σμικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια ἀνερωτᾷ καὶ ἐξελέγχει.

ΓΟΡ. ἀλλὰ τί σοὶ διαφέρει; πάντως οὐ σὴ αὐτὴ ἢ τιμὴ,³³⁰ ὦ Καλλίκλεις· ἀλλ' ὑπόσχες Σωκράτει ἐξελέγξαι ὅπως ἂν βούληται. **[c]**

ΚΑΛ. Ἐρώτα δὴ σὺ τὰ σμικρὰ τε καὶ στενὰ ταῦτα, ἐπεὶπερ Γοργία δοκεῖ οὕτως.³³¹

ΣΩ. εὐδαίμων εἶ, ὦ Καλλίκλεις, ὅτι τὰ μεγάλα μεμύησαι πρὶν τὰ σμικρὰ· ἐγὼ δ' οὐκ ᾧμην θεμιτὸν εἶναι. ὅθεν οὖν ἀπέλιπες ἀποκρίνου, εἰ οὐχ ἅμα παύεται διψῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ ἡδόμενος.

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ πεινῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν ἅμα παύεται;

ΚΑΛ. ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ τῶν λυπῶν **[d]** καὶ τῶν ἡδονῶν ἅμα παύεται;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν τῶν ἀγαθῶν γε³³² καὶ κακῶν οὐχ ἅμα παύεται, ὡς σὺ ὠμολογεῖς;

... νῦν δὲ οὐχ ὁμολογεῖς;

ΚΑΛ. ἔγωγε· τί οὖν δὴ;

ΣΩ. ὅτι³³³ οὐ τὰ αὐτὰ³³⁴ γίγνεται, ὦ φίλε, τὰγαθὰ τοῖς ἡδέσιν οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαιοῖς. τῶν μὲν γὰρ ἅμα παύεται, τῶν δὲ οὐ, ὡς ἐτέρων ὄντων.³³⁵ πῶς οὖν ταῦτα ἂν εἴη τὰ ἡδέα τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τὰ ἀνιαιρὰ τοῖς κακοῖς; ἐὰν δὲ βούλη, καὶ τῆδε³³⁶ ἐπίσκεψαι (οἶμαι γὰρ σοὶ οὐδὲ ταύτη **[e]** ὁμολογεῖσθαι· ἄθρει δέ³³⁷)· τοὺς ἀγαθοὺς οὐχὶ ἀγαθῶν παρουσία ἀγαθοὺς καλεῖς, ὥσπερ τοὺς καλοὺς οἷς³³⁸ ἂν κάλλος παρῆ;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

327 ὅτι ἔχων ληρεῖς BTWF Procl. *Callicli autem tribuens* : *secl.* Schliermacher Burnet Wilamowitz : *post λέγεις transposuit* Hermann (Deuschle) : *post νουθετεῖς* [B1] Lambertson : *post οἶδα* [B3] Heindorf ὅτι λέγεις *delens* (Ast Theiler) || καὶ πρόιθι ... νουθετεῖς *Callicli trib.* Hirschig.

328 εἰδῆς BTP (edd.) : ἰδῆς F.

329 καὶ] *om.* NFlorY.

330 οὐ σὴ αὐτὴ TWPF (edd.) : οὖση αὐτὴ ἢ τιμὴ B (cf. οὐ γὰρ σὴ ἐστὶν αὐτὴ Olymp.[π]).

331 οὕτως *Callicli tribuens* F (edd.) : *Socrati* BTWP Ficinus.

332 γε F (Hirschig Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : *om.* BTWPY (edd.).

333 ὅτι BTP (edd.) : *om.* F.

334 οὐ τὰ αὐτὰ WYPF (Stallb. Burnet Dodds) : οὐ ταῦτα t (edd.) : οὐ ταῦτα T : αὐτὰ B.

335 ὡς ἐτέρων ὄντων] *secl.* Deuschle (1859) (Cron Schanz).

336 τῆδε TWPF (edd.) : τήνδε B.

337 δέ BF (edd.) : δὴ TPWF (Routh Ast).

338 τοὺς] *secl.* Hirschig (Dodds Cantarín).

ΣΩ. τί δαί;³³⁹ ἀγαθοὺς ἄνδρας καλεῖς ἄφρονας³⁴⁰ καὶ δειλοὺς; οὐ γὰρ ἄρτι γε, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ φρονίμους ἔλεγες· ἢ οὐ τούτους ἀγαθοὺς καλεῖς;

ΚΑΛ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. τί δέ; παῖδα ἀνόητον χαίροντα ἤδη εἶδες;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. ἄνδρα δὲ οὐπω εἶδες ἀνόητον χαίροντα;

ΚΑΛ. οἶμαι ἔγωγε· ἀλλὰ τί τοῦτο;

[498] ΣΩ. οὐδέν· ἀλλ' ἀποκρίνου.

ΚΑΛ. εἶδον.

ΣΩ. τί δέ; νοῦν ἔχοντα λυπούμενον καὶ χαίροντα;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. πότεροι³⁴¹ δὲ μᾶλλον χαίρουσι καὶ λυποῦνται, οἱ φρόνιμοι ἢ οἱ ἄφρονες;

ΚΑΛ. οἶμαι ἔγωγε οὐ πολὺ τι διαφέρειν.

ΣΩ. ἀλλ' ἄρκει καὶ τοῦτο. ἐν πολέμῳ δὲ ἤδη εἶδες ἄνδρα δειλόν;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. τί οὖν; ἀπιόντων τῶν πολεμίων πότεροί σοι ἐδόκουν μᾶλλον χαίρειν, οἱ δειλοὶ ἢ οἱ ἀνδρεῖοι;

ΚΑΛ. ἀμφότεροι ἔμοιγε **[b]** μᾶλλον.³⁴² εἰ δὲ μή, παραπλησίως γε.

ΣΩ. οὐδὲν διαφέρει. χαίρουσιν δ' οὖν καὶ οἱ δειλοί;

ΚΑΛ. σφόδρα γε.

ΣΩ. καὶ οἱ ἄφρονες, ὡς ἔοικεν.³⁴³

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. προσιόντων δὲ οἱ δειλοὶ μόνον³⁴⁴ λυποῦνται ἢ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι;

ΚΑΛ. ἀμφότεροι.

ΣΩ. ἄρα ὁμοίως;

ΚΑΛ. μᾶλλον ἴσως οἱ δειλοί.

ΣΩ. ἀπιόντων δ' οὐ μᾶλλον χαίρουσιν;

ΚΑΛ. ἴσως.

ΣΩ. οὐκοῦν λυποῦνται μὲν καὶ χαίρουσιν καὶ οἱ ἄφρονες καὶ οἱ φρόνιμοι καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι παραπλησίως, **[c]** ὡς σὺ φῆς, μᾶλλον δὲ οἱ δειλοὶ τῶν ἀνδρείων;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν οἷ γε φρόνιμοι καὶ οἱ³⁴⁵ ἀνδρεῖοι ἀγαθοί, οἱ δὲ δειλοὶ καὶ ἄφρονες κακοί;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. παραπλησίως ἄρα χαίρουσιν καὶ λυποῦνται οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοί;

ΚΑΛ. φημί.

339 τί δαί B² (Heindorf Bekker Hirschig) : τί δέ mss. (edd.).

340 ἄφρονας BTWYF (Beck Burnet Dodds Theiler Cantarín) : τοὺς ἄφρονας Par² (Ast Bekker Heindorf Hermann Stallb. Deuschle-Cron Schanz Croiset).

341 πότεροι FY (edd.) : πότερον BTW.

342 μᾶλλον BTPF (edd.) : *om.* Za teste Cantarín Zb teste Dodds : *secl.* Hermann : ὁμοίως *coni.* Sauppe Gercke) || δ' ἴσως οἱ δειλοὶ *post* μᾶλλον *add.* Hermann *lacunam notans* (Schanz Cantarín) : χαίρειν, ἴσως δ' ἐκεῖνοί γε *ante* μᾶλλον *add.* Dodds "*exempli gratia*".

343 ΣΩ. καὶ οἱ ἄφρονες, ὡς ἔοικεν. – ΚΑ. ναί *secl. re vera* Sauppe.

344 μόνον BTPF (edd.) : μόνον F [*coniecerat* Hirschig] (Deuschle Dodds Cantarín).

345 οἱ ἀνδρεῖοι BTW (edd.) : ἀνδρεῖοι PF (Hermann Bekker Stallb. Dodds).

ΣΩ. ἄρ' οὖν παραπλησίως εἰσὶν ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ οἱ³⁴⁶ κακοί; ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοί;³⁴⁷ [d]

ΚΑΛ. ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ οἶδ' ὅτι λέγεις.

ΣΩ. οὐκ οἶσθ' ὅτι τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθῶν φῆς παρουσίᾳ εἶναι ἀγαθούς, καὶ³⁴⁸ κακοὺς δὲ κακῶν; τὰ δὲ ἀγαθὰ εἶναι τὰς ἡδονάς, κακὰ δὲ τὰς ἀνίας;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν τοῖς χαίρουσιν πάρεστιν τὰγαθὰ, αἱ ἡδοναί, εἴπερ χαίρουσιν;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. οὐκοῦν ἀγαθῶν παρόντων ἀγαθοὶ εἰσὶν οἱ χαίροντες;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. τί δέ; τοῖς ἀνιωμένοις οὐ πάρεστιν τὰ κακὰ, αἱ λῦπαι;

ΚΑΛ. πάρεστιν. [e]

ΣΩ. κακῶν δέ γε παρουσίᾳ φῆς σὺ εἶναι κακοὺς τοὺς κακοὺς· ἢ οὐκέτι φῆς;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. ἀγαθοὶ ἄρα οἱ ἂν χαίρωσι, κακοὶ δὲ οἱ ἂν ἀνιῶνται;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οἱ μὲν γε μᾶλλον μᾶλλον, οἱ δ' ἤττον ἤττον, οἱ δὲ παραπλησίως παραπλησίως;³⁴⁹

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν φῆς παραπλησίως χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς ἄφρονας καὶ τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς ἀνδρείους, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς δειλοὺς;

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. συλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ' ἐμοῦ τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ὁμολογημένων· καὶ δις γάρ τοι καὶ τρίς φασι καλὸν [499] εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖσθαι. ἀγαθὸν μὲν εἶναι τὸν φρόνιμον καὶ ἀνδρεῖόν φαμεν. ἢ γάρ;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. κακὸν δὲ τὸν ἄφρονα καὶ δειλόν;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἀγαθὸν δὲ αὖ τὸν χαίροντα;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. κακὸν δὲ τὸν ἀνιῶμενον;

ΚΑΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. ἀνιᾶσθαι δὲ καὶ χαίρειν τὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὁμοίως, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον τὸν κακόν;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν ὁμοίως γίγνεται κακὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ ἢ καὶ μᾶλλον [b] ἀγαθὸς ὁ κακός; οὐ ταῦτα συμβαίνει καὶ τὰ πρότερα ἐκεῖνα, ἐάν τις ταῦτα φῆ ἡδέα τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι;

... οὐ ταῦτα ἀνάγκη, ὦ Καλλίκλεις;

346 καὶ οἱ BTPF (edd.) : καὶ W Steph. (Routh Beck).

347 ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοὶ Twf (Hirschig Schmelzer) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοὶ B : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον καὶ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοὶ F (καὶ *post* ἢ *deest* Par) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοὶ *coni.* Heindorf Routh (Schleiermacher Beck Ast[1819] Hermann Bekker Coraes Stallb. Deuschle-Cron Thompson) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ οἱ κακοὶ εἰσὶν καὶ κακοὶ οἱ ἀγαθοὶ *coni.* Ast(1832) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ εἰσὶν οἱ κακοὶ *coni.* Schmidt (Stender Sauppe Burnet Croiset Apelt Woodhead Dodds Theiler Cantarín) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ οἱ κακοὶ *coni.* Liebhold (Christ) : ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ κακοὶ *coni.* Hirschig (Schanz).

348 καὶ κακοὺς F (Burnet Dodds Theiler Cantarín) : κακοὺς BTWYP (edd.) : τοὺς κακοὺς f NFlorV Ast(1832) (Hirschig Sauppe).

349 οἱ (*ter*) BTWP : οἱ F.

ΚΑΛ. πάλαι τοί σου³⁵⁰ ἀκροῶμαι, ὃ Σώκρατες, καθομολογῶν,³⁵¹ ἐνθυμούμενος ὅτι, κἄν παίζων τίς σοι ἐνδῶ ὀτιοῦν, τούτου ἄσμενος ἔχη ὥσπερ τὰ μεϊράκια. ὡς δὴ σὺ οἶει ἐμέ ἢ καὶ ἄλλον ὄντινοῦν ἀνθρώπων οὐχ ἡγεῖσθαι τὰς μὲν βελτίους ἡδονάς, τὰς δὲ χεῖρους.

ΣΩ. ἰοῦ ἰοῦ,³⁵² ὃ Καλλίκλεις, ὡς πανοῦργος εἶ καὶ μοι [c] ὥσπερ παιδί χρῆ, τοτὲ μὲν ταῦτά³⁵³ φάσκων οὕτως ἔχειν, τοτὲ δὲ ἐτέρως, ἐξαπατῶν με. καίτοι οὐκ ὦμην γε κατ' ἀρχὰς ὑπὸ σοῦ ἐκόντος εἶναι ἐξαπατηθήσεσθαι, ὡς ὄντος φίλου· νῦν δὲ ἐψεύσθην, καὶ ὡς ἔοικεν ἀνάγκη μοι κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμενον παρὰ σοῦ. ἔστιν δὲ δὴ, ὡς ἔοικεν, ὃ νῦν λέγεις, ὅτι ἡδοναὶ τινές εἰσιν αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ κακαί· ἢ γάρ; [d]

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἀγαθαὶ μὲν αἱ ὠφέλιμοι, κακαὶ δὲ αἱ βλαβεραί;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ὠφέλιμοι δέ γε αἱ ἀγαθὸν τι ποιοῦσαι, κακαὶ δὲ αἱ κακὸν τι;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. ἄρ' οὖν τὰς τοιάσδε λέγεις, οἷον κατὰ τὸ σῶμα ἅς νυνδὴ ἐλέγομεν ἐν τῷ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἡδονάς, εἰ ἄρα³⁵⁴ τούτων αἱ μὲν ὑγίειαν ποιοῦσαι ἐν τῷ σώματι, ἢ ἰσχὺν ἢ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν τοῦ σώματος, αὗται μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ [e] τάναντία τούτων κακαί;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ λῦπαι ὡσαύτως αἱ μὲν χρησταί εἰσιν, αἱ δὲ πονηραί;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ αἰρετέον ἐστὶν καὶ πρακτέον;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. τὰς δὲ πονηρὰς οὐ;

ΚΑΛ. δῆλον δὴ.

ΣΩ. ἔνεκα γάρ που τῶν ἀγαθῶν ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξεν πρακτέον εἶναι, εἰ μνημονεύεις, ἐμοί τε καὶ Πῶλῳ. ἄρα καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἀπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκεῖνου ἔνεκα δεῖν πάντα τᾶλλα πράττεσθαι [500] ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τῶν ἄλλων; σύμψηφος ἡμῖν εἶ καὶ σὺ ἐκ τρίτων,³⁵⁵

ΚΑΛ. ἔγωγε.

ΣΩ. τῶν ἀγαθῶν ἄρα ἔνεκα δεῖ καὶ τᾶλλα καὶ τὰ ἡδέα πράττειν, ἀλλ' οὐ τὰγαθὰ τῶν ἡδέων.

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἄρ' οὖν παντὸς ἀνδρός ἐστὶν ἐκλέξασθαι ποῖα ἀγαθὰ τῶν ἡδέων ἐστὶν καὶ ὅποια³⁵⁶ κακά, ἢ τεχνικοῦ δεῖ εἰς ἕκαστον;

ΚΑΛ. τεχνικοῦ.

ΣΩ. ἀναμνησθῶμεν δὴ ὧν αὐτὸς ἐγὼ πρὸς Πῶλον καὶ Γοργίαν ἐτύγχανον λέγων. ἔλεγον γάρ,³⁵⁷ εἰ μνημονεύεις, [b] ὅτι εἶεν παρασκευαῖ αἱ μὲν μέχρι ἡδονῆς, αὐτὸ τοῦτο μόνον παρασκευάζουσαι,

350 τοί σου BTP Olymp.[λ] (edd.) : του σοῦ F : τι σοῦ ELob (Heindorf Routh).

351 ἀκροῶμαι, ὃ Σώκρατες, καθομολογῶν] ἀκροῶμαι, ὃ Σώκρατες, καὶ ὁμολογῶ *coni.* Coraes : ἀκροώμενος, ὃ Σώκρατες, πάντα ὁμολογῶ *coni.* Christ.

352 ἰοῦ ἰοῦ TPWF (edd.) : ἰοῦ ἰοῦ B (Schanz Burnet Croiset Theiler).

353 ταῦτά Y (Coraes Croiset) : τὰ αὐτὰ F (Burnet Dodds Theiler Cantarin) : αὐτὸ BTPW (Hermann Stallb. Deuschle-Cron Schanz) : ταῦτα x *editio Bas.*² [teste Stallb] (Heindorf Ast Bekker Thompson).

354 εἰ ἄρα BTW Stob. (Ast Bekker Stallb. Deuschle) : εἰ ἄρα PF : ἢ ἄρα *coni.* Sauppe (Burnet Theiler) : ἄρα *coni.* Heindorf (edd.) || ποιοῦσαι BTWPF Stob. (Heindorf Hermann Stallb. Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler) : ποιοῦσι ZaNFloer (Ast Bekker Deuschle).

355 τρίτων BTP et F *re vera* Cantarin (edd.) : τουτῶν fNFloer.

356 ὅποια] ποῖα Stob.

357 ἔλεγον γάρ BTWP (edd.) : ἔλεγον γάρ αὐτὸ F (Burnet) : ἔλεγε γάρ αὐτὸς Stob.

ἀγνοοῦσαι δὲ τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον, αἱ δὲ γινώσκουσαι ὅτι τε ἀγαθὸν καὶ ὅτι κακόν· καὶ ἐτίθην τῶν μὲν περὶ τὰς ἡδονὰς τὴν μαγειρικὴν³⁵⁸ ἐμπειρίαν ἀλλὰ οὐ τέχνην, τῶν δὲ περὶ τὸ ἀγαθὸν τὴν ἰατρικὴν τέχνην. καὶ πρὸς Φιλίου, ὃ Καλλίκλεις, μήτε αὐτὸς οἶου δεῖν πρὸς ἐμὲ παίζειν μηδ' ὅτι ἂν τύχῃς παρὰ τὰ δοκοῦντα ἀποκρίνου, μήτ' **[c]** αὖ τὰ³⁵⁹ παρ' ἐμοῦ οὕτως ἀποδέχου ὡς παίζοντος· ὄρῳς γὰρ ὅτι περὶ τούτου ἡμῖν εἰσιν οἱ λόγοι, οὗ τί ἂν μᾶλλον σπουδάσειέ τις καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ἄνθρωπος, ἢ τοῦτο,³⁶⁰ ὄντινα χρῆ τὸν τρόπον ζῆν, πότερον ἐπὶ ὃν σὺ παρακαλεῖς ἐμέ, τὰ τοῦ ἀνδρὸς δὴ ταῦτα πράττοντα λέγοντά τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ ῥητορικὴν ἀσκοῦντα καὶ πολιτευόμενον τοῦτον τὸν τρόπον ὃν ὑμεῖς νῦν πολιτεύεσθε, ἢ ἐπὶ³⁶¹ τόνδε τὸν βίον τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ τί ποτ' ἐστὶν οὗτος ἐκείνου διαφέρων. ἴσως **[d]** οὗν βέλτιστόν ἐστιν, ὡς ἄρτι ἐγὼ ἐπεχείρησα, διαιρεῖσθαι, διελομένους δὲ καὶ ὁμολογήσαντας ἀλλήλοις, εἰ ἔστιν³⁶² τούτῳ διττῶ τῷ βίῳ, σκέψασθαι τί τε³⁶³ διαφέρετον ἀλλήλοις καὶ ὀπότερον βιωτέον αὐτοῖν. ἴσως οὖν οὐπω οἴσθα τί λέγω ...

ΚΑΛ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. ἀλλ' ἐγὼ σοι σαφέστερον ἐρῶ. ἐπειδὴ ὁμολογήκαμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ εἶναι μὲν τι ἀγαθόν, εἶναι δὲ τι ἡδύ, ἕτερον δὲ τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐκατέρου δὲ αὐτοῖν μελέτην τινὰ εἶναι καὶ παρασκευὴν τῆς κτήσεως, τὴν μὲν τοῦ ἡδέος θήραν, τὴν δὲ τοῦ ἀγαθοῦ—αὐτὸ δέ μοι³⁶⁴ τοῦτο πρῶτον ἢ **[e]** σύμφαθι ἢ μή.

... σύμφης,³⁶⁵

ΚΑΛ. οὕτως φημί.

ΣΩ. ἴθι δῆ, ἃ καὶ πρὸς τούσδε ἐγὼ ἔλεγον, διομολόγησαί μοι, εἰ ἄρα σοι ἔδοξα τότε ἀληθῆ λέγειν. ἔλεγον δὲ πού ὅτι ἢ μὲν ὀψοποικὴ οὐ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι ἀλλ' ἐμπειρία, **[501]** ἢ δ' ἰατρικὴ, λέγων ὅτι ἢ μὲν τούτου οὐ θεραπεύει καὶ τὴν φύσιν ἔσκεπται καὶ τὴν αἰτίαν ὣν πράττει, καὶ λόγον ἔχει τούτων ἐκάστου δοῦναι, ἢ ἰατρικὴ· ἢ δ' ἕτερα τῆς ἡδονῆς,³⁶⁶ πρὸς ἣν ἢ θεραπεία αὐτῆ ἐστὶν ἅπασα, κομιδῆ ἀτέχνως³⁶⁷ ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδονῆς οὔτε τὴν αἰτίαν, ἀλόγως³⁶⁸ τε παντάπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν διαριθμησαμένη, τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμην³⁶⁹ μόνον σφζομένη **[b]** τοῦ εἰωθότος γίγνεσθαι, ὃ δὴ καὶ πορίζεται τὰς ἡδονὰς. ταῦτ' οὖν πρῶτον σκόπει εἰ δοκεῖ σοι ἰκανῶς λέγεσθαι, καὶ εἶναι τινες καὶ περὶ ψυχὴν τοιαῦται ἄλλαι πραγματεῖαι, αἱ μὲν τεχνικαί, προμήθειάν τινα ἔχουσαι τοῦ βελτίστου περὶ τὴν ψυχὴν, αἱ δὲ τούτου μὲν ὀλιγοροῦσαι, ἐσκεμμένα δ' αὖ, ὥσπερ ἐκεῖ, τὴν ἡδονὴν μόνον τῆς ψυχῆς, τίνα ἂν αὐτῆ³⁷⁰ τρόπον γίνοιτο, ἦτις δὲ ἢ βελτίων³⁷¹ ἢ χείρων τῶν ἡδονῶν, οὔτε σκοπούμεναι οὔτε μέλον αὐταῖς ἄλλο ἢ χαρίζεσθαι **[c]** μόνον, εἴτε βέλτιον

358 μαγειρικὴν BF Stob. (Hermann Stallb. Ast[1832] and edd.) : μαγειρικὴν κατὰ τὸ σῶμα TWPF^{marg} *testibus* Dodds Cantarín (Heindorf Schleiermacher Ast[1819] Bekker).

359 μήτ' αὖ τὰ BTWP Ficinus (edd.) : μή ταῦτα F : μήτ' αὐτὰ VatQE1R Steph. : μήτε αὐτὰ Olymp.[λ].

360 ἢ τοῦτο] *secl.* Morstadt : τοῦτο *coni.* Hirschig.

361 ἐπὶ] ἔτι Findeisen (Heindorf Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

362 ἔστιν mss. (edd.) : ἐστὶν BT *teste* Schanz : ἐστὸν *coni.* olim Hirschig (Dodds Theiler).

363 τε BRPF (edd.) : *om.* F.

364 δέ μοι BTWPΞ1 (edd.) : δὴ ἐμοὶ F : δὴ μοι Ξ1² (Heindorf Bekker) : γέ μοι FlorNf.

365 μή. σύμφης; F (Heindorf Burnet Dodds Cantarín) : μή σύμφης. BTWf *teste* Cantarín *contra* Dodds (Routh Ast[1819] Bekker).

366 τῆς ἡδονῆς] ἢ τῆς ἡδονῆς FlorNf (Hirschig).

367 ἀτέχνως B²PW (edd.) : ἀτεχνῶς BTF Steph.

368 ἀλόγως] ἄλογος Findeisen (Heindorf Ast).

369 τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμην BTPF (edd.) : τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμη E1E2E3 (Heindorf Bekker) : τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμη Par (Coraes Schleiermacher) : τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμην Vat (Ast Sauppe) : τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμη CE1 : τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμην S1YVΓJQ.

370 αὐτῆ T (Schleiermacher) : αὐτῆ BWPF (edd.) : αὐτῆ *coni.* Heindorf.

371 ἢ βελτίων *ex* B (ἢ *legens, teste* Cantarín) : ἢ βελτίων TWF (Beck).

εἶτε χεῖρον. ἐμοὶ μὲν γάρ, ὦ Καλλίκλεις, δοκοῦσίν τε εἶναι, καὶ ἔγωγέ φημι τὸ τοιοῦτον κολακείαν εἶναι καὶ περὶ σῶμα καὶ περὶ ψυχὴν καὶ περὶ ἄλλο ὅτου ἂν τις τὴν ἡδονὴν θεραπεύῃ, ἀσκέπτως ἔχων τοῦ ἀμείνονός τε καὶ τοῦ χείρονος· σὺ δὲ δὴ πότερον συγκατατίθεσαι ἡμῖν περὶ τούτων τὴν αὐτὴν δόξαν³⁷² ἢ ἀντίφης;

ΚΑΛ. οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ συγχωρῶ, ἵνα σοὶ καὶ περανθῇ ὁ λόγος καὶ Γοργία τῷδε χαρίσωμαι. **[d]**

ΣΩ. πότερον δὲ περὶ μὴν μίαν ψυχὴν ἔστιν τοῦτο, περὶ δὲ δύο καὶ πολλάς οὐκ ἔστιν;

ΚΑΛ. οὐκ, ἀλλὰ καὶ περὶ δύο καὶ περὶ πολλάς.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἀθρόαις ἅμα χαρίζεσθαι ἔστι, μηδὲν³⁷³ σκοπούμενον τὸ βέλτιστον;

ΚΑΛ. οἶμαι ἔγωγε.

ΣΩ. ἔχεις οὖν εἰπεῖν αἰτινές εἰσιν αἱ ἐπιτηδεύσεις αἱ τοῦτο ποιοῦσαι; μᾶλλον δέ, εἰ βούλει, ἐμοῦ ἐρωτῶντος, ἢ μὲν ἂν σοὶ δοκῇ τούτων εἶναι, φάθι, ἢ δ' ἂν μὴ, μὴ³⁷⁴ φάθι. **[e]** πρῶτον δὲ σκεπώμεθα τὴν ἀληθικήν. οὐ δοκεῖ σοὶ τοιαύτη τις εἶναι, ὦ Καλλίκλεις, τὴν ἡδονὴν ἡμῶν μόνον διώκειν, ἄλλο δ' οὐδὲν φροντίζειν;

ΚΑΛ. ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ αἱ τοιαῖδε ἅπασαι, οἷον ἡ καθαριστικὴ ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσιν;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. τί δὲ ἢ τῶν χορῶν διδασκαλία καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις; οὐ τοιαύτη τις σοὶ καταφαίνεται; ἢ ἡγῆ τι φροντίζειν Κινησίαν τὸν Μέλητος, ὅπως ἔρεῖ τι τοιοῦτον ὅθεν ἂν οἱ ἀκούοντες βελτίους γίγνοιτο, ἢ ὅτι μέλλει **[502]** χαριεῖσθαι τῷ ὄχλῳ τῶν θεατῶν;

ΚΑΛ. δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, Κινησίου γε πέρι.

ΣΩ. τί δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μέλης; ἢ πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων³⁷⁵ ἐδόκει σοὶ κιθαρωδεῖν; ἢ ἐκεῖνος μὲν οὐδὲ πρὸς τὸ ἥδιστον; ἡνία γὰρ ἄδων τοὺς θεατάς. ἀλλὰ δὴ σκόπει· οὐχὶ ἢ τε κιθαρωδικὴ δοκεῖ σοὶ πᾶσα καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις ἡδονῆς χάριν ἡρῆσθαι;

ΚΑΛ. ἔμοιγε. **[b]**

ΣΩ. τί δὲ δὴ³⁷⁶ ἢ σεμνὴ αὐτὴ καὶ θαυμαστή, ἢ τῆς τραγωδίας ποίησις;³⁷⁷ πότερόν ἐστιν αὐτῆς τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ, ὡς σοὶ δοκεῖ,³⁷⁸ χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς μόνον, ἢ καὶ διαμάχεσθαι, ἔάν τι αὐτοῖς ἡδὺ μὲν ἦ καὶ κεχαρισμένον, πονηρὸν δέ, ὅπως τοῦτο μὲν μὴ ἔρεῖ, εἰ δὲ τι τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον,³⁷⁹ τοῦτο δὲ καὶ λέξει καὶ ἄσεται, ἔάντε χαίρωσιν ἔάντε μὴ; ποτέρως σοὶ δοκεῖ παρεσκευάσθαι ἢ τῶν τραγωδιῶν ποίησις;

ΚΑΛ. δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι πρὸς τὴν **[c]** ἡδονὴν μᾶλλον ὄρμηται καὶ τὸ χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς.

ΣΩ. οὐκοῦν τὸ τοιοῦτον, ὦ Καλλίκλεις, ἔφαμεν νυνδὴ κολακείαν εἶναι;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

372 τὴν αὐτὴν δόξαν mss. (edd.) : τὴν αὐτὴν δόξαν ἔχων J : *secl.* Thompson.

373 μηδὲν F (edd.) : μηδέ BTWP (Hermann Ast Deuschle-Cron Schanz Theiler) : μὴ NFlor *teste* Cantarín.

374 μὴ, μὴ T²WPF (edd.) : μὴ BTF.

375 βλέπων] *om.* Γ (*secl.* Hirschig).

376 τί δὲ δὴ mss. (edd.) : τί δαὶ δὴ B : τί δὲ *vett. edd.* (Routh).

377 ἐφ' ᾧ ἐσπούδακεν *secl.* Cobet (Schanz Croiset) || αὐτῆς τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ mss. (edd.) : *secl.* Hermann Deuschle || αὐτῆς τῆς ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ *secl.* Hermann || πότερόν ἐστιν αὐτῆς τὸ ἐπιχείρημα ἐφ' ᾧ ἐσπούδακεν *coni.* Theiler.

378 ὡς σοὶ δοκεῖ TWPf (edd.) : ὡς σοὶ δοκεῖ B : ὡς μοι δοκεῖ *coni.* Schanz (Croiset) : *secl.* Ast : ὡς σοὶ δοκεῖν *coni.* Kratz (Dodds).

379 τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον] ὄν *add.* Hirschig || ἀληθὲς Deuschle.

ΣΩ. φέρε δὴ, εἴ τις περιέλοι³⁸⁰ τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ μέτρον, ἄλλο τι ἢ³⁸¹ λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον;

ΚΑΛ. ἀνάγκη.

ΣΩ. οὐκοῦν πρὸς πολλὸν ὄχλον καὶ δῆμον οὗτοι λέγονται οἱ λόγοι;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. δημηγορία ἄρα τίς ἐστὶν ἢ ποιητική. [d]

ΚΑΛ. φαίνεται.

ΣΩ. οὐκοῦν ῥητορικὴ³⁸² δημηγορία ἂν εἴη· ἢ οὐ ῥητορεύειν δοκοῦσί σοι οἱ ποιηταὶ ἐν τοῖς θεάτροις;

ΚΑΛ. ἔμοιγε.

ΣΩ. νῦν ἄρα ἡμεῖς ἠύρηκαμεν ῥητορικὴν τινα πρὸς δῆμον τοιοῦτον οἷον παίδων τε ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων, ἦν οὐ πάνυ ἀγάμεθα· κολακικὴν γὰρ αὐτὴν φαμεν εἶναι.

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. εἶεν· τί δὲ ἢ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον ῥητορικὴ [e] καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν δήμους τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, τί ποτε ἡμῖν³⁸³ αὕτη ἐστίν; πότερόν σοι δοκοῦσιν πρὸς τὸ βέλτιστον αἰεὶ λέγειν οἱ ῥήτορες, τούτου στοχαζόμενοι, ὅπως οἱ πολῖται ὡς βέλτιστοι ἔσονται διὰ τοὺς αὐτῶν λόγους,³⁸⁴ ἢ καὶ οὗτοι πρὸς τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πολίταις ὠρμημένοι, καὶ ἔνεκα τοῦ ἰδίου τοῦ αὐτῶν ὀλιγωροῦντες τοῦ κοινοῦ, ὥσπερ παισὶ προσομιλοῦσι τοῖς δήμοις, χαρίζεσθαι αὐτοῖς πειρώμενοι μόνον, εἰ δὲ γε βελτίους ἔσονται ἢ χείρους [503] διὰ ταῦτα, οὐδὲν φροντίζουσιν;

ΚΑΛ. οὐχ ἀπλοῦν ἔτι³⁸⁵ τοῦτο ὃ³⁸⁶ ἐρωτᾷς· εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ³⁸⁷ κηδόμενοι τῶν πολιτῶν λέγουσιν ἂ λέγουσιν, εἰσὶν δὲ καὶ οἷους σὺ λέγεις.

ΣΩ. ἐξαρκεῖ. εἰ γὰρ καὶ τοῦτό ἐστὶ διπλοῦν, τὸ μὲν ἕτερόν που τούτου κολακεία ἂν εἴη καὶ αἰσχροὶ δημηγορία, τὸ δ' ἕτερον καλόν, τὸ παρασκευάζειν ὅπως ὡς βέλτισται ἔσονται τῶν πολιτῶν αἰ ψυχαί, καὶ³⁸⁸ διαμάχεσθαι λέγοντα τὰ βέλτιστα, εἴτε ἡδίω εἴτε ἀηδέστερα ἔσται τοῖς ἀκούουσιν. [b] ἀλλ' οὐ πάποτε σὺ ταύτην εἶδες τὴν ῥητορικὴν· ἢ εἴ τινα ἔχεις τῶν ῥητόρων τοιοῦτον εἰπεῖν, τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρασας ὅστις³⁸⁹ ἐστίν;

ΚΑΛ. ἀλλὰ μὰ Δία οὐκ ἔχω ἔγωγε³⁹⁰ σοι εἰπεῖν τῶν γε νῦν ῥητόρων οὐδένα.

ΣΩ. τί δέ; τῶν παλαιῶν ἔχεις τινα εἰπεῖν δι' ὄντινα αἰτίαν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι βελτίους γεγονέναι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἤρξατο δημηγορεῖν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ χείρους ὄντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα τίς ἐστὶν οὗτος. [c]

ΚΑΛ. τί δαί,³⁹¹ Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα καὶ Κίμωνα καὶ Μιλτιάδην καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα, οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας;

380 περιέλοι F Aristides schol.B (Burnet Dodds Theiler Cantarín) : περιέλοιτο BTWPf (edd.).

381 ἄλλο τι ἢ] *secl.* ἢ Becker Hirschig.

382 ῥητορικὴ E3Lau⁴Lau⁸ (Stallb. Heindorf Schmidt edd.) : ἢ ῥητορικὴ BTWPf (Routh Beck Bekker).

383 ἡμῖν F (edd.) : ἡμῶν BTWP.

384 τοὺς αὐτῶν λόγους B (Deuschle Schanz Burnet Dodds Theiler) : τοὺς αὐτῶν λόγους TPWF (edd.).

385 ἔτι BTW (edd.) : ἐστὶ [*sic*] PF Ficinus [*haud simplex id est quod interrogas*] : *om.* Γ2Zb.

386 τοῦτο ὃ BTWPf (Routh Coraes Beck) : τοῦτο E1NFlor (edd.).

387 οἱ] οἱ B.

388 καὶ BPWFt Aristides (edd.) : καὶ αἰεὶ TE3S2YGVat Ficinus [*semper*] (Heindorf Ast Bekker Croiset).

389 ὅστις Zb Aristides : τίς BTPWF (edd.).

390 ἔγωγε BTP (edd.) : *om.* F Aristides || τῷ γε BTPF : *om.* Aristides.

391 τί δαί T (Kratz) : τί δέ BPWF (edd.).

ΣΩ. εἰ ἔστιν γε, ὧ Καλλίκλεις, ἦν πρότερον σὺ ἔλεγες ἀρετὴν, ἀληθές,³⁹² τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι καὶ τὰς αὐτοῦ καὶ τὰς τῶν ἄλλων· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ὅπερ ἐν τῷ ὑστέρω λόγῳ ἠναγκάσθημεν ἡμεῖς ὁμολογεῖν—ὅτι αἱ μὲν τῶν ἐπιθυμιῶν πληρούμεναι βελτίῳ ποιούσι τὸν ἄνθρωπον, [d] ταύτας μὲν ἀποτελεῖν, αἱ δὲ χεῖρω, μὴ, τοῦτο δὲ τέχνης εἶναι³⁹³—τοιούτον ἄνδρα τούτων τινὰ γεγονέναι³⁹⁴ ἔχεις εἰπεῖν;³⁹⁵

ΚΑΛ. οὐκ ἔχω ἔγωγε πῶς εἶπω.³⁹⁶

ΣΩ. ἀλλ' ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις.³⁹⁷ ἴδωμεν δὴ οὕτως, ἀτρέμα σκοπούμενοι εἰ τις τούτων τοιοῦτος γέγονεν· φέρε γάρ, ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιστον λέγων, ἃ ἂν λέγῃ ἄλλο τι οὐκ εἰκῆ ἔρεῖ, ἀλλ' [e] ἀποβλέπων πρὸς τι, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες δημιουργοὶ βλέποντες³⁹⁸ πρὸς τὸ αὐτῶν ἔργον ἕκαστος οὐκ εἰκῆ ἐκλεγόμενος προσφέρει³⁹⁹ πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὐτῶν,⁴⁰⁰ ἀλλ' ὅπως ἂν εἰδός⁴⁰¹ τι αὐτῷ⁴⁰² σχῆ τοῦτο ὃ ἐργάζεται.

ΣΩ. οἷον εἰ βούλει ἰδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους, τοὺς ναυπηγούς, τοὺς ἄλλους πάντας δημιουργούς, ὄντινα βούλει αὐτῶν, ὡς εἰς τάξιν τινὰ ἕκαστος ἕκαστον τίθησιν ὃ ἂν τιθῆ, καὶ προσαναγκάζει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπον τε εἶναι καὶ ἀρμόττειν,⁴⁰³ ἕως ἂν τὸ [504] ἅπαν συστήσῃται τεταγμένον τι⁴⁰⁴ καὶ κεκοσμημένον πρᾶγμα· καὶ οἱ τε δὴ ἄλλοι δημιουργοὶ καὶ οὓς νυνδὴ ἐλέγομεν, οἱ περὶ τὸ σῶμα, παιδοτριβῆται τε καὶ ἰατροί, κοσμοῦσί που τὸ σῶμα καὶ συντάττουσιν. ὁμολογοῦμεν οὕτω τοῦτ' ἔχειν ἢ οὐ;

ΚΑΛ. ἔστω τοῦτο οὕτω.

ΣΩ. τάξεως ἄρα καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία χρηστὴ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ μοχθηρά;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ πλοῖον ὡσαύτως; [b]

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. καὶ μὴν καὶ τὰ σώματά φαμεν τὰ ἡμέτερα;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. τί δ' ἡ ψυχὴ; ἀταξίας τυχοῦσα ἔσται χρηστὴ, ἢ τάξεώς τε καὶ κόσμου τινός;

ΚΑΛ. ἀνάγκη ἐκ τῶν πρόσθεν καὶ τοῦτο συνομολογεῖν.

ΣΩ. τί οὖν ὄνομά ἐστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ;

392 ἀληθές *scripsi* : ἀληθής mss. (edd.).

393 τοῦτο δὲ τέχνης εἶναι *coni.* Ast (1819) : τοῦτο δὲ τέχνη τις εἶναι BTPWF (edd.) : Schanz Cantarín *lacunam post* εἶναι *indicantes* : ἔδοξεν ἡμῖν – ἄρ' ἔχεις φάναι *post* εἶναι *add.* Dodds : τοῦτου δὲ τέχνη τις εἶναι YPar² Ficinus [*huius rei* F] *vett. edd.* (Routh Bekker Ast[1832] Shorey) : τοῦτο δὲ τέχνη τις εἶναι ἂν *scr.* Stender : τοῦτο δὲ τέχνη τις ἐφάνη *vel* ὁμολογῆται *coni.* Heindorf : τοῦτο δὲ τέχνη τις εἶναι *coni.* Thompson Burnet (Croiset) : τοῦτο δὲ τέχνη τις [εἶναι] Madvig : τοῦτο δὲ τέχνη τις ὁμολογεῖται *coni.* Liebholt : τοῦτο δὲ τέχνη τις οἶε *coni.* Sauppe (Theiler) : *alii alia.*

394 γεγονέναι] *secl.* Burnet.

395 ἔχεις εἰπεῖν Par² F^{marg} Ficinus [*demonstrare mihi potes*] (edd.) : *om.* mss. (Sauppe Dodds Cantarín).

396 οὐκ ἔχω ἔγωγε πῶς εἶπω *Callicli tribuens* / ἀλλὰ ... εὐρήσεις *Socrati* BTWPar² : οὐκ ... εἶπω *Socrati* / ἀλλ' ... εὐρήσεις *Callicli* F (Burnet) : οὐκ ... εὐρήσεις *Callicli trib.* P : οὐκ ... εὐρήσεις *Socrati* Par.

397 Ἀλλ' ... εὐρήσεις *Socrati trib.* BTWPar² (edd.) : *Callicli* F.

398 βλέποντες]. *om.* Est (Sauppe Burnet Theiler Cantarín).

399 ἐκλεγόμενος προσφέρει BTWPF [Schanz *lacunam autem post* προσφέρει *statuens* Burnet] ἂν προσφέρῃ *coni.* Hirschig[1873] (Sauppe).

400 αὐτῶν B (Woolsey Deuschle-Cron) : αὐτῶν TWPf : αὐτοῦ P²Par² : αὐτοῦ E3ZaΞ1² (edd.) || πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὐτῶν *secl.* Sauppe (Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín).

401 εἰδός TPWF (edd.) : εἰδως (*sic*) B. : ἐκλεγόμενος προσφέρει ἢ προσφέρει Y (edd.) : ἐκλεγόμενος ἢ προσφέρει *vett. edd.* (Routh) : ἐκλεγόμενος προσφέρει

402 αὐτῷ BTPW (edd.) : αὐτὸ F : *om.* Par *teste* Heindorf.

403 ἀρμόττειν] ἀρμόττον Par (Hirschig).

404 τεταγμένον τι F *teste* Ast (1832) : τε BTPW (edd.).

ΚΑΛ. ὑγίειαν καὶ ἰσχὸν ἴσως λέγεις.⁴⁰⁵ [c]

ΣΩ. ἔγωγε. τί δὲ αὐτῶ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κόσμου;
... πειρῶ εὐρεῖν καὶ εἰπεῖν ὥσπερ ἐκεῖνο⁴⁰⁶ τὸ ὄνομα.

ΚΑΛ. τί δὲ οὐκ αὐτὸς λέγεις, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἀλλ' εἴ σοι ἡδιδόν ἐστιν, ἐγὼ ἐρῶ· σὺ δέ, ἂν μὲν σοι δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάθι, εἰ δὲ μή, ἔλεγε καὶ μὴ ἐπίτρεπε. ἐμοὶ γὰρ⁴⁰⁷ δοκεῖ ταῖς μὲν τοῦ σώματος τάξεσιν ὄνομα εἶναι ὑγιεινόν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγίεια γίνεσθαι καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος. ἔστιν ταῦτα ἢ οὐκ ἔστιν;

ΚΑΛ. ἔστιν. [d]

ΣΩ. ταῖς δὲ γε⁴⁰⁸ τῆς ψυχῆς τάξεσι καὶ⁴⁰⁹ κοσμήσεσιν νόμιμόν τε καὶ κόσμον,⁴¹⁰ ὅθεν καὶ νόμιμοι γίνονται καὶ κόσμοι· ταῦτα δ' ἔστιν δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. φῆς ἢ οὐ;

ΚΑΛ. ἔστω.

ΣΩ. οὐκοῦν πρὸς ταῦτα⁴¹¹ βλέπων ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνος, ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθός, καὶ τοὺς λόγους προσοίσει ταῖς ψυχαῖς οὓς ἂν λέγῃ, καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας, καὶ δῶρον εἴαν τι διδῶ, δώσει, καὶ εἴαν τι ἀφαιρῆται, ἀφαιρήσεται, πρὸς τοῦτο αἰετὸν νοῦν ἔχων, ὅπως ἂν αὐτοῦ⁴¹² τοῖς πολίταις [e] δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίνεσθαι, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττεται, καὶ σωφροσύνη μὲν ἐγγίγνηται, ἀκολασία δὲ ἀπαλλάττεται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται, κακία δὲ ἀπίη.

... συγχωρεῖς ἢ οὐ;

ΚΑΛ. συγχωρῶ.

ΣΩ. τί γὰρ ὄφελος, ὦ Καλλίκλεις, σώματι γε κάμνοντι καὶ μοχθηρῶς διακειμένῳ σιτία⁴¹³ πολλὰ διδόναι καὶ τὰ ἡδίστα ἢ ποτὰ ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ μὴ ὀνήσει⁴¹⁴ αὐτὸ⁴¹⁵ ἔσθ' ὅτι⁴¹⁶ πλέον ἢ τοῦναντίον κατὰ γε⁴¹⁷ τὸν δίκαιον λόγον καὶ ἔλαττον;

... ἔστι ταῦτα;⁴¹⁸

[505] ΚΑΛ. ἔστω.

ΣΩ. οὐ γὰρ οἶμαι λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπῳ· ἀνάγκη γὰρ οὕτω καὶ ζῆν μοχθηρῶς.⁴¹⁹ ἢ οὐχ οὕτως;

ΚΑΛ. ναί.

405 ὑγίειαν καὶ ἰσχὸν ἴσως λέγεις *Calliclii tribuens* mss. Ficinus (edd.) : *Socrati* Routh (Heindorf Coraes).

406 ἐκεῖνο BTWPFPII (Routh Hermann Stallb. Ast[1832] Deuschle-Cron) : ἐκεῖνῳ *coni*. Heindorf (Beck Bekker Ast[1819] Schanz Croiset Dodds Cantarín) : ἐκεῖνου *coni*. Findeisen : ἐκεῖ *coni*. Burnet.

407 ἐμοὶ γὰρ FB²marg. ΠΙ (Hermann Deuschle-Cron Burnet Dodds Cantarín) : ἔμοιγε γὰρ B (*punctis del. corr.*) : ἔμοιγε B²TWPF (Heindorf Ast Bekker Stallb. Schanz Croiset Theiler).

408 δὲ γε FPII (Burnet Croiset Dodds Theiler) : δὲ BTWP (edd.).

409 καὶ BTF (edd.) : τε καὶ PWPar²f (Heindorf Ast Bekker Stallb.).

410 κόσμος (*vel* κόσμιον) *coni*. Kratz (Sauppe Dodds) : νόμος mss. Iambl. (edd.).

411 πρὸς ταῦτα βλέπων BTWF (edd.) : πρὸς ταῦτα αὐτὸ βλέπων ZaYPar² (Heindorf Stallb.) : πρὸς ταῦτα ἂ F.

412 αὐτοῦ TWF (edd.) : αὐτῷ B : αὐτῷ *coni*. Deuschle (Dodds) : δι' αὐτοῦ *excedisse susp.* Schanz [*non vertit* Ficinus] : δι' αὐτοῦ *coni*. Sauppe.

413 σιτία BTWPF (edd.) : ἢ σιτία F ΠΙ Iambl (Hirschig Dodds Cantarín).

414 ὀνήσει F Iambl. (edd.) : ὀνήση BTWP Steph. (Routh).

415 αὐτὸ B²TPWF (edd.) : αὐτὸν BF ΠΙ Iambl. (Dodds Cantarín).

416 ἔσθ' ὅτι mss. Iambl. (Routh Ast[1832] Burnet Dodds) : ἔσθ' ὅτε OI Steph.[γρ.] (Heindorf Ast[1819] and edd.).

417 κατὰ γε mss. Iambl. (edd.) : ἢ κατὰ γε *coni*. Cornarius (Heindorf) : κατὰ δὲ *coni*. Schleiermacher : καὶ κατὰ γε *coni*. Dodds.

418 ἔστι ταῦτα] ἔστι ταῦτα ἢ οὐ AugO1.

419 καὶ ζῆν μοχθηρῶς B²PWF ΠΙ Iambl. (edd.) : καὶ ζῆν καὶ μοχθηρῶς BT : ζῆν καὶ μοχθηρῶς Par *vett. edd.* (Routh).

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ⁴²⁰ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἐῶσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλὰ, κάμνοντα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδέποτε· ἐῶσιν ἐμπίμπλασθαι ὧν ἐπιθυμεῖ; συγχωρεῖς τοῦτό γε καὶ σύ;

ΚΑΛ. ἔγωγε. [b]

ΣΩ. περὶ δὲ ψυχὴν, ὃ ἄριστε, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ἦ, ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἄλλ' ἅττα ποιεῖν ἢ ἀφ' ὧν⁴²¹ βελτίων ἔσται· φῆς ἢ οὐ;

ΚΑΛ. φημί.

ΣΩ. οὕτω γάρ που αὐτῇ ἄμεινον τῆ ψυχῆ;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῆ ψυχῆ ἄμεινόν ἐστιν ἢ ἡ ἀκολασία,⁴²² ὥσπερ σὺ νυνδὴ ᾤου. [c]

ΚΑΛ. οὐκ οἶδ' ἅττα λέγεις, ὃ Σώκρατες, ἀλλ' ἄλλον τινὰ ἐρώτα.

ΣΩ. οὗτος⁴²³ ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος καὶ αὐτὸ⁴²⁴ τοῦτο πάσχων περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶ, κολαζόμενος.

ΚΑΛ. οὐδέ γέ μοι μέλει οὐδὲν ὧν σὺ λέγεις, καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν ἀπεκρινάμην.

ΣΩ. εἶεν· τί οὖν δὴ ποιήσομεν; μεταξὺ τὸν λόγον καταλύομεν;⁴²⁵

ΚΑΛ. αὐτὸς γνώση.

ΣΩ. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς μύθους φασὶ μεταξὺ θέμις⁴²⁶ εἶναι [d] καταλείπειν,⁴²⁷ ἀλλ' ἐπιθέντας κεφαλὴν, ἵνα μὴ ἄνευ κεφαλῆς περιίη.⁴²⁸ ἀποκρίναι οὖν καὶ τὰ λοιπά, ἵνα ἡμῖν ὁ λόγος κεφαλὴν λάβῃ.

ΚΑΛ. ὡς βίαιος εἶ, ὃ Σώκρατες. ἐὰν δὲ ἐμοὶ πείθῃ, ἐάσεις χαίρειν τοῦτον τὸν λόγον, ἢ καὶ ἄλλω τῷ διαλέξῃ.

ΣΩ. τίς οὖν ἄλλος ἐθέλει; μὴ γάρ τοι ἀτελεῖ γὰρ τὸν λόγον καταλίπωμεν.⁴²⁹

ΚΑΛ. αὐτὸς δὲ οὐκ ἂν δύναιο διελθεῖν τὸν λόγον, ἢ λέγων κατὰ σαυτὸν ἢ ἀποκρινόμενος σαυτῷ; [e]

ΣΩ. ἵνα μοι⁴³⁰ τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου γένηται, ἃ πρὸ τοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον, εἶς ὧν ἱκανὸς γένωμαι. ἀτὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι, οὕτωςί⁴³¹· μέντοι ποιήσωμεν, οἶμαι ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονίκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ ἀληθὲς τί ἐστὶν περὶ ὧν λέγομεν καὶ τί ψεῦδος·⁴³² κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν ἅπασι φανερόν γενέσθαι αὐτό. δίδειμι [506] μὲν οὖν τῷ λόγῳ⁴³³ ἐγὼ ὡς ἂν μοι δοκῆ ἔχειν· ἐὰν

420 οὐκοῦν καὶ F Π1 Iambl. *coniecerat* Coraes (edd.) : οὐκοῦν WP (Routh Cron) : οὐκουν T : οὐκ οὖν B.

421 ἀφ' ὧν BTWP (edd.) : ἃ ποιῶν F : ἃ ἂν ποιῶν Iambl.

422 ἢ ἀκολασία BTWP (edd.) : ἀκολασία F Iambl.

423 οὗτος ἀνὴρ ... κολαζόμενος] *secl.* Cobet Helmbold.

424 αὐτὸ Γ²E1NFlorC (Dobree Buttman Coraes Schanz Croiset Cantarín) : αὐτὸς mss. (edd.).

425 καταλύομεν BTWP (edd.) : καταλύσομεν *in lacuna* f Steph. (Schanz Croiset) : καταλύωμεν ZaNFlorΞ1⁷pf (Theiler) : καταλύσομεν Steph. Ficinus [*abruptemus*] (Schanz) : καταλείψωμεν Y (Ast[1819] Coraes *olim*) : καταλειψομεν *coni.* Cornarius (Beck) : καταλίπωμεν *coni.* Buttman (Coraes *nuper*) : *alii alia*.

426 θέμις] θέμιν *olim coni.* Ast.

427 καταλείπειν BTWf (edd.) : καταλιπεῖν PF.

428 περιίη Tf (edd.) : περιείη B : περιήει PF.

429 καταλίπωμεν W *teste* Cantarín (Bekker Hermann Stallb. Deuschle Burnet Dodds Theiler Cantarín) : καταλιπὼν μὲν F : καταλείπωμεν Btf (Heindorf Ast Cron Schanz Croiset).

430 μοι] μὴ QPa²E3ZaΦ *vett.edd.* (Routh).

431 οὕτωςί F : οὕτως· εἰ BTWP (edd.) : τοῦτο. εἰ *coni.* Heindorf : οὕτως εἰ *coni.* Stallb. : οὕτω ποιεῖν. εἰ *coni.* Ast || ποιήσωμεν BTPF (Dodds Theiler Cantarín) : ποιήσομεν W (edd.).

432 τί ψεῦδος] τί τὸ ψεῦδος Ξ1 (Hirschig).

433 τῷ λόγῳ] τὸν λόγον *coni.* Heindorf Ficinus [*prosequor* ... *sermonem*] : τὸ λόγῳ *coni.* Coraes.

δέ τω ὑμῶν μὴ τὰ ὄντα δοκῶ ὁμολογεῖν ἑμαυτῷ, χρῆ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰδῶς λέγω ἢ λέγω,⁴³⁴ ἀλλὰ ζητῶ⁴³⁵ κοινῇ μεθ' ὑμῶν, ὥστε, ἂν τι φαίνεται λέγων ὁ⁴³⁶ ἀμφισβητῶν ἐμοί, ἐγὼ πρῶτος συγχωρήσομαι. λέγω μέντοι ταῦτα, εἰ δοκεῖ χρῆναι διαπερανθῆναι τὸν λόγον· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, ἐῷμεν δὴ⁴³⁷ χαίρειν καὶ ἀπίωμεν.

ΓΟΡ. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, χρῆναι πο [b] ἀπιέναι, ἀλλὰ διεξελεθεῖν σε τὸν λόγον· φαίνεται δὲ μοι καὶ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. βούλομαι γὰρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι σοῦ⁴³⁸ αὐτοῦ διόντος τὰ ἐπίλοιπα.

ΣΩ. ἀλλὰ μὲν δὴ, ὦ Γοργία, καὶ αὐτὸς ἡδέως μὲν ἂν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι διελεγόμεν, ἕως αὐτῷ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ῥῆσιν ἀντι τῆς τοῦ Ζήθου· ἐπειδὴ δὲ σύ, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλεις συνδιαπερᾶναι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων ἐπιλαμβάνου, ἐάν τί σοι δοκῶ μὴ [c] καλῶς λέγειν. καί με ἐὰν ἐξελέγῃς,⁴³⁹ οὐκ ἀχθεσθήσομαί σοι ὥσπερ σὺ ἐμοί, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης παρ' ἐμοὶ ἀναγεγράφη.

ΚΑΛ. λέγε, ὦγαθέ, αὐτὸς⁴⁴⁰ καὶ πέραινε.

ΣΩ. ἄκουε δὴ ἐξ ἀρχῆς ἐμοῦ ἀναλαβόντος τὸν λόγον. ἄρα τὸ ἡδὺν καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτὸ ἐστίν;—οὐ ταῦτόν, ὡς ἐγὼ καὶ Καλλικλῆς ὁμολογήσαμεν.—πότερον δὲ τὸ ἡδὺν ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἔνεκα τοῦ ἡδέους;—τὸ ἡδὺν ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ.—ἡδὺν δὲ ἐστὶν τοῦτο οὗ [d] παραγενομένου ἡδόμεθα, ἀγαθὸν δὲ οὗ παρόντος ἀγαθοὶ ἐσμεν;—πάνυ γε.—ἀλλὰ μὴν ἀγαθοὶ γέ ἐσμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τᾶλλα πάντα ὅσ' ἀγαθὰ ἐστίν, ἀρετῆς τινος παραγενομένης;—ἐμοιγε δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, ὦ Καλλίκλεις.—ἀλλὰ μὲν δὴ ἢ γε ἀρετὴ ἐκάστου, καὶ σκεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς αὐτοῦ ζῆλου παντός,⁴⁴¹ οὐχ οὕτως εἰκῆ⁴⁴² κάλλιστα παραγίνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι καὶ τέχνῃ, ἥτις ἐκάστῳ ἀποδέδοται αὐτῶν· ἄρα ἐστὶν ταῦτα;—ἐγὼ μὲν γάρ⁴⁴³ φημι.— [e] τάξει ἄρα⁴⁴⁴ τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον⁴⁴⁵ ἐστὶν ἢ ἀρετὴ ἐκάστου;—φαίην ἂν ἔγωγε.—κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάστῳ ὁ ἐκάστου οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἐκαστὸν τῶν ὄντων;—ἐμοιγε δοκεῖ.—καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμον ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου;—ἀνάγκη.—ἀλλὰ μὴν ἢ γε κόσμον ἔχουσα κοσμία;—πῶς γὰρ οὐ μέλλει;—ἢ δὲ [507] γε κοσμία σώφρων;—πολλὴ ἀνάγκη.—ἢ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθὴ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάναι, ὦ φίλε Καλλίκλεις· σὺ δ' εἰ ἔχεις, δίδασκε.

ΚΑΛ. λέγ', ὦγαθέ.

ΣΩ. λέγω δὴ ὅτι, εἰ ἢ σώφρων ἀγαθὴ ἐστίν, ἢ τοῦναντίον τῆς σώφροσι πεπονθυῖα κακὴ ἐστίν· ἦν δὲ αὕτη ἢ ἄφρων τε καὶ ἀκόλαστος.—πάνυ γε.—καὶ μὴν ὁ γε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττει ἂν καὶ περὶ θεοὺς καὶ περὶ ἀνθρώπους· οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων;— [b] ἀνάγκη ταῦτ' εἶναι οὕτω.—καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπους τὰ προσήκοντα πράττων δίκαι' ἂν πράττοι, περὶ δὲ θεοῦς

434 εἰδῶς λέγω ἢ λέγω BTWP (edd.) : εἰδῶς πάνυ τί λέγω. ἀλλὰ λέγω F.

435 ἀλλὰ ζητῶ ἀλλὰ ζητῶν O2 Ficinus [*neque enim tanquam sciens dico illa, sed verum vobiscum communiter indagans*] coniecerat Heusde (Heindorf).

436 λέγων ὁ BS1YRVatΓJQ Ficinus [*si is qui mecum contendit aliquid momenti dicere videatur*] (edd.) : ὁ λέγων ὁ Par C : ὁ λέγων E3 Steph. (Routh).

437 δὴ BTWPF *vett.edd.* : ἦδη F Ficinus [*iam*] (Burnet Dodds Theiler Cantarín).

438 σοῦ Heindorf : σου mss. (edd.).

439 ἐξελέγῃς BTPF Steph. (edd.) : ἐξελεγξῃς fNFlor Ficinus [*conviceris*] (Heindorf Ast Bekker Stallb.) : ἐλέγξῃς AugO1.

440 αὐτὸς αὐτὸ Steph.

441 αὐ F : αὐ καὶ mss. (edd.).

442 οὐχ οὕτω εἰκῆ FY² E1 (Bekker Dodds) : οὐχ οὕτω εἰκῆ E1² (Heindorf Ast) : οὐ τῷ εἰκῆ BTW Iambl. (Stallb. Deuschle-Cron Hermann Burnet Theiler) : οὕτοι εἰκη Φ (Schanz Croiset) : ὄντως εἰκῆ Findeisen : οὐ τῷ [*sic*] P || κάλλιστα] *vel* μάλιστα *coni. vel secl. nonnulli edd.*

443 μὲν γὰρ BPWF (edd.) : μὲν γὰρ δὴ T (Heindorf Ast).

444 ἄρα BTWPF (Heindorf Stallb. Bekker Dodds) : ἄρα *scr.* Deuschle-Cron (Schanz Burnet Croiset Cantarín).

445 τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον] τεταγμένον τι καὶ κεκοσμημένον Iambl. (Dodds).

ὅσια· τὸν δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι.—ἔστι ταῦτα.—καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρεῖόν γε ἀνάγκη· οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστιν οὔτε διώκειν οὔτε φεύγειν ἢ μὴ προσήκει, ἀλλ' ἢ δεῖ⁴⁴⁶ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν ὅπου δεῖ· ὥστε πολλή **[c]** ἀνάγκη, ὧ Καλλίκλεις, τὸν σώφρονα, ὡς περ διήλομεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως, τὸν δὲ ἀγαθὸν εὖ γε καὶ καλῶς⁴⁴⁷ πράττειν ἢ ἂν πράττη, τὸν δ' εὖ πράττοντα μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι, τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα ἄθλιον· οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι, ὁ ἀκόλαστος, ὃν σὺ ἐπῆνεις.

ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα οὕτω τίθεμαι καὶ φημι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι· εἰ δὲ ἔστιν ἀληθῆ, τὸν βουλόμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα **[d]** εἶναι σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον ἑαυτὸν⁴⁴⁸ μάλιστα μὲν μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι, ἐὰν δὲ δεηθῆ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων, ἢ ιδιώτης ἢ πόλις,⁴⁴⁹ ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὐτοῦ συντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται καὶ σωφροσύνη **[e]** τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω⁴⁵⁰ πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἐῶντα ἀκολάστους εἶναι καὶ ταύτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνήνυτον κακόν, λαισίου⁴⁵¹ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἂν ἄλλω ἀνθρώπῳ προσφιλεῖς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος οὔτε θεῶ· κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος, ὅτῳ δὲ μὴ ἔνι κοινωνία, φιλία οὐκ ἂν εἴη. φασὶ δ' οἱ σοφοί, ὧ Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ **[508]** γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην (καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν, ὧ ἑταῖρε) οὐκ ἀκοσμίαν οὐδὲ ἀκολασίαν. σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὢν, ἀλλὰ λέληθέν σε ὅτι ἡ ἰσότης ἢ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται, σὺ δὲ πλεονεξίαν οἶε δεῖν ἀσκεῖν· γεωμετρία γὰρ ἀμελεῖς. εἶεν· ἢ ἐξελεγκτέος δὴ οὗτος ὁ λόγος **[b]** ἡμῖν ἐστίν, ὡς οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτήσει εὐδαίμονες οἱ εὐδαίμονες, κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι,⁴⁵² ἢ εἰ οὗτος ἀληθῆς ἐστίν, σκεπτέον τί τὰ συμβαίνοντα. τὰ πρόσθεν ἐκεῖνα, ὧ Καλλίκλεις, συμβαίνει πάντα, ἐφ' οἷς σὺ με ἤρου εἰ σπουδάζων λέγοιμι, λέγοντα ὅτι κατηγορητέον εἴη καὶ αὐτοῦ καὶ ἕως καὶ ἑταίρου, ἐὰν τι ἀδικῆ, καὶ τῆ ῥητορικῆ ἐπὶ τοῦτο χρηστέον· καὶ ἂ Πῶλον αἰσχύνῃ ὧν συγχωρεῖν, ἀληθῆ ἄρα ἦν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι ὅσπερ **[c]** αἰσχίον τοσοῦτῳ κάκιον· καὶ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι δίκαιον ἄρα⁴⁵³ δεῖ εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων, ὃ αὖ Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' αἰσχύνῃν ὁμολογήσαι.

τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων σκενωμέθα τί ποτ' ἐστὶν ἢ σὺ ἐμοὶ ὀνειδίξεις, ἄρα καλῶς λέγεται ἢ οὐ, ὡς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἷός τ' εἰμὶ βοηθῆσαι οὔτε ἑμαυτῷ οὔτε τῶν φίλων οὐδενὶ οὐδὲ τῶν οἰκείων, οὐδ' ἐκῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, εἰμὶ δὲ ἐπὶ τῷ βουλομένῳ⁴⁵⁴ ὡς περ οἱ ἄτιμοι τοῦ ἐθέλοντος, **[d]** ἄντε τύπτειν βούληται, τὸ νεανικὸν δὴ τοῦτο τοῦ σοῦ λόγου, ἐπὶ κόρρης,⁴⁵⁵ ἔαντε χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, ἔαντε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως, ἔαντε, τὸ ἔσχατον, ἀποκτεῖναι· καὶ οὕτω διακεῖσθαι πάντων δὴ αἰσχιστόν ἐστιν, ὡς ὁ σοὺς λόγος. ὁ δὲ δὴ ἐμὸς ὅστις, πολλάκις μὲν ἤδη εἴρηται, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ ἔτι λέγεσθαι· οὐ φημι, ὧ Καλλίκλεις, τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κόρρης ἀδίκως αἰσχιστόν εἶναι, οὐδέ

446 ἀλλ' ἢ δεῖ *coni.* Heindorf (edd.) : ἀλλὰ δεῖ BTWYf Iambl. (Routh) : ἀλλὰ δὴ PF.

447 γε F : τε BTP (edd.).

448 ἑαυτὸν Stob. Ficinus [*sese comparare*] (Beck) : *om.* mss. (edd.).

449 πόλις] πολίτης Bas².

450 οὕτω] οὐ τῷ B.

451 λαισίου *scripsi* : ληιστοῦ BT (edd.) : ληιστοῦ WPF.

452 κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι BTWPF Ficinus (Routh Ast[1832] Burnet Theiler) : κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι ἄθλιοι Π2 (*ut vid.*

Cantarín coniecerat Heindorf (Beck Baiter Hermann Deuschle-Cron Croiset Dodds) : κακίας δὲ ἄθλιοι οἱ ἄθλιοι Ast(1819) Bekker (Stallb.).

453 δεῖ mss. (edd.) : δεῖν E2NFlor f Steph. (Routh Coraes) : ἔδει *coni.* Heindorf (Beck).

454 ἐπὶ τῷ βουλομένῳ BTP (edd.) : ἐπὶ τῷ βουλευομένῳ F : *lacunam notat* Π2 : *secl.* Morstadt.

455 τοῦτο τοῦ σοῦ λόγου BTPY (edd.) : τοῦτο τοῦ τοῦ σοῦ λόγου F (Heindorf Burnet) : τοῦτο τοῦ λόγου *scr.* Jahn.

γε τὸ τέμνεσθαι [e] οὔτε τὸ σῶμα τὸ ἐμὸν οὔτε τὸ βαλλάντιον, ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀδίκως καὶ τέμνειν καὶ αἴσχιον καὶ κάκιον, καὶ κλέπτειν γε ἅμα καὶ ἀνδραποδίζεσθαι καὶ τοιχωρυχεῖν καὶ συλλήβδην ὅτιοῦν ἀδικεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ τῶ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ αἴσχιον εἶναι ἢ ἐμοὶ τῶ ἀδικουμένῳ. ταῦτα ἡμῖν ἄνω ἐκεῖ ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις οὕτω φανέντα, ὡς ἐγὼ λέγω, κατέχεται καὶ δέδεται, καὶ [509] εἰ ἀγροικότερόν⁴⁵⁶ τι εἰπεῖν ἔστιν, σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνους λόγοις, ὡς γοῦν ἂν δόξειεν οὕτως, οὐς σὺ εἰ μὴ λύσεις ἢ σοῦ τις νεανικώτερος, οὐχ οἷόν τε ἄλλως λέγοντα ἢ ὡς ἐγὼ νῦν λέγω καλῶς λέγειν· ἐπεὶ ἔμοιγε ὁ αὐτὸς λόγος ἔστιν ἀεὶ, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως ἔχει, ὅτι μέντοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὥσπερ νῦν, οὐδεὶς οἷός τ' ἔστιν ἄλλως λέγων μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι.

ἐγὼ μὲν οὖν αὖ τίθημι [b] ταῦτα οὕτως ἔχει· εἰ δὲ οὕτως ἔχει καὶ μέγιστον τῶν κακῶν ἔστιν ἢ ἀδικία τῶ ἀδικοῦντι καὶ ἔτι τούτου μεῖζον μεγίστου ὄντος, εἰ οἷόν τε, τὸν⁴⁵⁷ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην, τίνα ἂν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἄνθρωπος βοηθεῖν ἑαυτῷ καταγέλαστος ἂν τῇ ἀληθείᾳ εἴη; ἄρα οὐ ταύτην, ἣτις ἀποτρέψει τὴν μεγίστην ἡμῶν βλάβην; ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχίστην βοήθειαν μὴ δύνασθαι βοηθεῖν⁴⁵⁸ μήτε αὐτῷ μήτε τοῖς αὐτοῦ φίλοις τε καὶ οἰκείοις, δευτέραν δὲ [c] τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ, τρίτην τὴν τοῦ τρίτου⁴⁵⁹ καὶ τᾶλλα οὕτως· ὡς ἐκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν, οὕτω καὶ κάλλος τοῦ δυνατὸν εἶναι ἐφ' ἑκαστα βοηθεῖν καὶ αἰσχύνῃ τοῦ μὴ. ἄρα ἄλλως ἢ οὕτως ἔχει, ὧ Καλλίκλεις;

ΚΑΛ. οὐκ ἄλλως.

ΣΩ. δυοῖν οὖν ὄντων, τοῦ ἀδικεῖν τε καὶ ἀδικεῖσθαι, μεῖζον μὲν φαμεν κακὸν τὸ ἀδικεῖν, ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι. τί οὖν ἂν παρασκευασάμενος ἄνθρωπος βοηθήσειεν αὐτῷ, [d] ὥστε ἀμφοτέρας τὰς ὠφελίας ταύτας ἔχειν, τὴν τε ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι; πότερα δύναμιν ἢ βούλησιν; ὧδε δὲ λέγω· πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται, ἢ ἐὰν δύναμιν παρασκευάσῃται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται;⁴⁶⁰

ΚΑΛ. δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὅτι ἐὰν δύναμιν.

ΣΩ. τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν; πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἵκανόν τοῦτ' ἔστιν—οὐ γὰρ ἀδικήσει—ἢ καὶ ἐπὶ [e] τοῦτο δεῖ δύναμιν τίνα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι ὡς ἐὰν μὴ μάθῃ αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει;

... τί οὐκ αὐτό γέ μοι τοῦτο ἀπεκρίνω,⁴⁶¹ ὧ Καλλίκλεις, πότερόν σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς ἀναγκασθῆναι ὁμολογεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐγὼ τε καὶ Πῶλος ἢ οὐ, ἠνίκα ὠμολογήσαμεν μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν, ἀλλ' ἄκοντας τοὺς ἀδικοῦντας πάντας ἀδικεῖν;

[510] ΚΑΛ. ἔστω σοι τοῦτο, ὧ Σώκρατες ἴσως,⁴⁶² ἵνα διαπεράνης⁴⁶³ τὸν λόγον.

ΣΩ. καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα, ὡς ἔοικεν, παρασκευαστέον ἔστι δύναμιν τίνα καὶ τέχνην, ὅπως μὴ ἀδικήσωμεν.⁴⁶⁴

ΚΑΛ. πάνυ γε.

456 καὶ εἰ ἀγροικότερον BTWF Olymp.[λ] (edd.) : εἰ καὶ P.

457 τὸν mss. (Findeisen Kratz Sauppe) : τὸ E3² (edd.).

458 βοήθειαν] †βοήθειαν† Schanz : ἀδυναμίαν Richards.

459 τρίτην F : καὶ τρίτην mss. (edd.).

460 οὐκ ἀδικήσεται] *secl.* Cobet [*nescio ubi*] (Cantarín).

461 ἀπεκρίνω R (edd.) : ἀπεκρίνου BTPWF (Routh).

462 οὕτως BTF (edd.) : ἴσως PWNFlor.

463 διαπεράνης TPWF (edd.) : διαπερανῆ B : καὶ διαπεράνης R (Bekker) : διαπεράνη *coni.* Thompson.

464 ἀδικήσωμεν] ἀδικήσομεν *coni.* Heindorf (Beck Ast[1819] Hermann Coraes Bekker Deuschle Schanz) : ἀδικηθῶμεν *coni. in marg.* Steph.

ΣΩ. τίς οὖν ποτ' ἐστὶν τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι ἢ ὡς ὀλίγιστα; σκέψαι εἰ σοὶ δοκεῖ ἤπερ⁴⁶⁵ ἐμοί. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ ἤδε⁴⁶⁶ ἢ αὐτὸν ἄρχειν δεῖν ἐν τῇ πόλει ἢ καὶ⁴⁶⁷ τυραννεῖν, ἢ τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἐταῖρον εἶναι.

ΚΑΛ. ὄρα, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐγὼ ἔτοιμός εἰμι ἐπαινεῖν, **[b]** ἂν τι καλῶς λέγῃς; τοῦτό μοι δοκεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκεῖναι.

ΣΩ. σκόπει δὴ καὶ τόδε εἰάν σοι δοκῶ εὖ λέγειν. φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἐκάστῳ εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, ὄνπερ οἱ παλαιοὶ τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ. οὐ καὶ σοί;

ΚΑΛ. ἔμοιγε.

ΣΩ. οὐκοῦν ὅπου τύραννός ἐστιν ἄρχων ἄγριος καὶ ἀπαιδευτος, εἴ τις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ βελτίων εἶη, φοβοῖτο δήπου ἂν αὐτὸν ὁ τύραννος καὶ τούτῳ⁴⁶⁸ ἐξ ἅπαντος **[c]** τοῦ νοῦ οὐκ ἂν ποτε δύνατο φίλος γενέσθαι;

ΚΑΛ. ἐστὶ ταῦτα.

ΣΩ. οὐδὲ γε εἴ τις πολὺ φαυλότερος εἶη, οὐδ' ἂν οὗτος⁴⁶⁹ καταφρονοῖ γὰρ ἂν αὐτοῦ ὁ τύραννος καὶ οὐκ ἂν ποτε ὡς πρὸς φίλον σπουδάσειεν.

ΚΑΛ. καὶ ταῦτ' ἀληθῆ.

ΣΩ. λείπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, ὅς ἂν ὁμοίητος ὦν, ταῦτα ψέγων καὶ ἐπαινῶν, ἐθέλη ἄρχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἄρχοντι. οὗτος μέγα **[d]** ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δυνήσεται, τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει. οὐχ οὕτως ἔχει;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ⁴⁷⁰ τῇ πόλει τῶν νέων, τίνα ἂν τρόπον ἐγὼ μέγα δυνάμιην καὶ μηδεὶς με ἀδικοῖ; αὕτη⁴⁷¹ ὡς ἔοικεν, αὐτῷ ὁδός ἐστιν, εὐθὺς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν⁴⁷² τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ ἄχθεσθαι τῷ δεσπότῃ, καὶ παρασκευάζειν ὅπως ὅτι μάλιστα ὅμοιος ἔσται ἐκείνῳ. οὐχ οὕτως;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν τούτῳ τὸ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα **[e]** δύνασθαι, ὡς ὁ ἡμέτερος⁴⁷³ λόγος, ἐν τῇ πόλει διαπεπράξεται.

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἄρ' οὖν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; ἢ πολλοῦ δεῖ, εἴπερ ὅμοιος ἔσται τῷ ἄρχοντι ὄντι ἀδίκῳ καὶ παρὰ τούτῳ μέγα δυνήσεται; ἀλλ' οἶμαι ἔγωγε, πᾶν τούναντίον οὕτως ἢ παρασκευῆ ἔσται αὐτῷ ἐπὶ τὸ οἶψ τε εἶναι ὡς πλεῖστα ἀδικεῖν καὶ ἀδικοῦντα⁴⁷⁴ μὴ διδόναι δίκην. ἢ γάρ;

ΚΑΛ. φαίνεται.

[511] ΣΩ. οὐκοῦν τὸ μέγιστον αὐτῷ κακὸν ὑπάρξει μοχθηρῷ ὄντι τὴν ψυχὴν καὶ λελωβημένῳ διὰ τὴν μίμησιν τοῦ δεσπότου καὶ δύναμιν.⁴⁷⁵

465 ἤπερ BW Steph. (Routh Coraes Beck) : ἤπερ TPfL (edd.) : καὶ εἴπερ F.

466 ἤδε PW (edd.) : ἤδε [sic] BTF : ἤδε Steph. (Routh Thurot) : τῆδε scr. Coraes (Beck Buttmann).

467 ἢ καὶ] ἢ QE Steph. *vett. edd.* (Beck) : καὶ scr. Coraes.

468 τούτῳ mss. (edd.) : τοῦτο FW² : τοῦ W.

469 οὗτος] οὕτως *coni.* Schanz (Waterfield).

470 ταύτη F (edd.) : αὐτῇ BTWP : αὐτῇ ταύτη *coni.* Stallb.

471 ἀδικοῖ; αὕτη F (edd.) : ἀδικοῖ ἢ αὐτῇ BTPWf *vett. edd.* (Jahn Cope Kratz Deuschle Hermann) : ἀδικοῖ αὕτη *coni.* Heindorf (Beck Dodds) : ἀδικῆ, ἢ αὐτῇ QE1 : ἀδικοῖ αὕτη ἢ αὐτῇ *coni.* Ast.

472 αὐτόν P Ficinus [*se ipsum*] (edd.) : αὐτόν BTWF.

473 ἡμέτερος E1²ZaJΦ Ficinus [*praesens sermo*] (Helmbold) : ὑμέτερος mss. (edd.).

474 ἀδικοῦντα BTPW (edd.) : ἀδικοῦντι FPar².

475 καὶ δύναμιν] κατὰ δύναμιν *coni.* Deuschle : *secl.* Christ.

ΚΑΛ. οὐκ οἶδ' ὅπη⁴⁷⁶ στρέφεις ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω, ὧ Σώκρατες· ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι οὗτος ὁ μιμούμενος τὸν μὴ μιμούμενον ἐκείνον ἀποκτενεῖ, ἐὰν βούληται, καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ὄντα.

[b]

ΣΩ. οἶδα, ὡγαθὲ Καλλίκλεις, εἰ μὴ κωφός γ' εἰμί, καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πώλου ἄρτι⁴⁷⁷ πολλάκις καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγου πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἄκουε, ὅτι ἀποκτενεῖ μὲν, ἂν βούληται, ἀλλὰ πονηρὸς ὢν καλὸν ἀγαθὸν ὄντα.

ΚΑΛ. οὐκοῦν τοῦτο δὴ καὶ τὸ ἀγανακτητόν;

ΣΩ. οὐ νοῦν γε ἔχοντι, ὡς ὁ λόγος σημαίνει.⁴⁷⁸ ἢ οἶε δεῖν τοῦτο παρασκευάζεσθαι ἄνθρωπον, ὡς πλεῖστον χρόνον ζῆν, καὶ μελετᾶν τὰς τέχνας ταύτας αἰ ἡμᾶς ἀεὶ ἐκ τῶν [c] κινδύνων σφύζουσιν, ὡσπερ καὶ ἦν σὺ κελεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν⁴⁷⁹ τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις διασφύζουσαν;

ΚΑΛ. ναὶ μὰ Δία ὀρθῶς γέ σοι συμβουλευῶν.⁴⁸⁰

ΣΩ. τί δέ, ὧ βέλτιστε; ἢ καὶ ἡ τοῦ⁴⁸¹ νεῖν ἐπιστήμη σεμνὴ τίς σοι δοκεῖ εἶναι;

ΚΑΛ. μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε.

ΣΩ. καὶ μὴν σφύζει γε καὶ αὕτη ἐκ θανάτου τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν εἷς τι τοιοῦτον⁴⁸² ἐμπέσωσιν οὐ δεῖ ταύτης τῆς ἐπιστήμης. εἰ δ' αὕτη σοι δοκεῖ σμικρὰ εἶναι, ἐγὼ σοὶ [d] μείζω ταύτης ἐρῶ, τὴν κυβερνητικὴν, ἢ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς σφύζει ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα⁴⁸³ καὶ τὰ χρήματα ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων, ὡσπερ ἡ ῥητορικὴ. καὶ αὕτη μὲν προσεσταλμένη ἐστὶν καὶ κοσμία, καὶ οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη ὡς ὑπερήφανόν τι διαπραττομένη, ἀλλὰ ταῦτα διαπραξαμένη⁴⁸⁴ τῇ δικανικῇ, ἐὰν μὲν ἐξ Αἰγίνης δεῦρο σώσει, οἶμαι δὴ ὀβολοὺς ἐπράξατο, ἐὰν δὲ ἐξ Αἰγύπτου ἢ ἐκ τοῦ Πόντου, [e] ἐὰν πάμπλου, ταύτης τῆς μεγάλης εὐεργεσίας, σώσασα ἂ νυνδὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ παῖδας καὶ χρήματα καὶ γυναῖκας,⁴⁸⁵ ἀποβιβάσασ' εἰς τὸν λιμένα δύο δραχμὰς ἐπράξατο, καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν τέχνην καὶ ταῦτα διαπραξάμενος ἐκβὰς παρὰ τὴν θάλατταν καὶ τὴν ναῦν περιπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι· λογίζεσθαι γὰρ οἶμαι ἐπίσταται ὅτι ἄδηλόν ἐστιν οὐστίνας τε ὠφέληκεν τῶν συμπλεόντων οὐκ ἑάσας καταποντωθῆναι καὶ οὐστίνας ἔβλαψεν, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν [512] αὐτοὺς βελτίους ἐξεβίβασεν ἢ οἶοι⁴⁸⁶ ἐνέβησαν, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς ψυχὰς. λογίζεται οὖν ὅτι οὐκ, εἰ μὲν τις μεγάλους καὶ ἀνιάτους νοσήμασιν κατὰ τὸ σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀπεπνίγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν ὅτι οὐκ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέληται· εἰ δέ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ, τῇ ψυχῇ, πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνιάτα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστίν⁴⁸⁷ καὶ τοῦτον ὀνήσειεν,⁴⁸⁸ ἄντε ἐκ θαλάττης ἄντε ἐκ δικαστηρίου ἑάντε ἄλλοθεν ὀποθενοῦν [b] σώσει, ἀλλ' οἶδεν ὅτι οὐκ ἄμεινόν ἐστιν ζῆν τῷ μοχθηρῷ ἀνθρώπῳ· κακῶς γὰρ ἀνάγκη ἐστὶν ζῆν.

διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύνεσθαι τὸν κυβερνήτην, καίπερ σφύζοντα ἡμᾶς, οὐδέ γε, ὧ θαυμάσιε, τὸν μηχανοποιόν, ὃς οὔτε στρατηγοῦ, μὴ ὅτι κυβερνήτου, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἐλάττω ἐνίστε

476 ὅπη F Olymp[λ] (edd.) : ὅποι BTWP Steph. (Routh).

477 ἄρτι BTWP (edd.) : ἄρα F : ἄρα F².

478 ὁ λόγος σημαίνει] ὁ σὸς λόγος σημαίνει Par² Ficinus.

479 τὴν ῥητορικὴν] *secl.* Naber.

480 συμβουλευῶν F *coniecerat* Heindorf (edd.) : συμβουλεύω BTP (Routh Beck).

481 ἢ καὶ ἡ E3NFlorLauY *vett.edd.* (edd.) : ἢ καὶ εἰ F : ἢ καὶ εἰ F² : ἢ καὶ ἡ B : ἢ καὶ T : ἢ καὶ PW : ἢ καὶ ἡ L : ἢ καὶ RJ : ἡ E2 : οὐ καὶ ἡ Γ.

482 τι τοιοῦτον F (Burnet Dodds Theiler Cantarin) : τοιοῦτον BTP (edd.).

483 καὶ τὰ σώματα] *secl.* Morstadt.

484 διαπραξαμένη F Olymp.[λ et π] (edd.) : διαπραττομένη BTPWf (Buttmann Ast Cron Schanz).

485 γυναῖκας] γυναῖκα *coni.* Naber (Schanz Theiler).

486 ἢ οἶοι *corr.* T²Par² *vett.edd.* (edd.) : ἢ οἶ BTWPPar (Schanz) : οἶ οἶοι F.

487 βιωτέον ἐστίν] βιοτὸν ἔσται *coni.* Hirschig.

488 ὀνήσειεν BTWP (edd.) : ὀνήσειεν F : ὀνήσει *coni.* Woolsey Hirschig (Deuschle Thompson[*nuper*] Schanz Hermann Croiset Burnet Dodds Theiler Cantarin) : ὀνήσειεν ἂν *coni.* Heindorf (Schmelzer).

δύναται σφάζειν· πόλεις γὰρ ἔστιν ὅτε ὅλας σφάζει. μή σοι δοκεῖ κατὰ τὸν δικανικὸν εἶναι; καίτοι εἰ βούλοιο λέγειν, ὃ Καλλίκλεις, ἅπερ ὑμεῖς, σεμνύνων **[c]** τὸ πρᾶγμα, καταχώσειεν ἂν ὑμᾶς τοῖς λόγοις, λέγων καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίνεσθαι μηχανοποιούς, ὡς οὐδὲν τᾶλλά ἐστιν· ἱκανὸς γὰρ αὐτῷ ὁ λόγος. ἀλλὰ σὺ οὐδὲν ἤττον αὐτοῦ καταφρονεῖς καὶ τῆς τέχνης τῆς ἐκείνου, καὶ ὡς ἐν ὄνειδει ἀποκαλέσαις ἂν μηχανοποιόν, καὶ τῷ ὑεῖ αὐτοῦ οὐτ' ἂν δοῦναι θυγατέρα ἐθέλοις, οὐτ' ἂν αὐτὸς⁴⁸⁹ λαβεῖν τὴν ἐκείνου. καίτοι ἐξ ὧν τὰ σαυτοῦ ἐπαινεῖς, τίτι δικαίῳ λόγῳ τοῦ μηχανοποιῦ καταφρονεῖς καὶ **[d]** τῶν ἄλλων ὧν νυνδὴ ἔλεγες; οἶδ' ὅτι φαίης ἂν βελτίων εἶναι καὶ ἐκ βελτιόνων. τὸ δὲ βέλτιον εἰ μὴ ἔστιν ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ, τὸ σφάζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὄντα ὁποῖός τις ἔτυχεν, καταγέλαστός σοι ὁ ψόγος γίνεταί καὶ μηχανοποιῦ καὶ ἰατροῦ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅσαι τοῦ σφάζειν ἔνεκα πεποιήνται. ἀλλ', ὃ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον καὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ ἢ τὸ⁴⁹⁰ σφάζειν τε καὶ σφάζεσθαι. μὴ⁴⁹¹ γὰρ τοῦτο⁴⁹² μὲν, τὸ ζῆν ὁπόσον δὲ⁴⁹³ **[e]** χρόνον, τὸν γε⁴⁹⁴ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα ἐατέον⁴⁹⁵ ἐστὶν καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλὰ ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξίν ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον τί' ἂν τρόπον τοῦτον ὄν μέλλοι⁴⁹⁶ χρόνον βιῶναι ὡς ἄριστα βιοίῃ, ἄρα ἐξομοίων **[513]** αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἐν ἢ ἂν οἰκῇ, καὶ νῦν δὲ ἄρα δεῖ σὲ ὡς ὁμοιότατον γίνεσθαι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων,⁴⁹⁷ εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλεῖς εἶναι καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει· τοῦθ' ὅρα εἰ σοὶ λυσιτελεῖ καὶ ἐμοί, ὅπως μὴ, ὃ δαιμόνιε, πεισόμεθα ὅπερ φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας, τὰς Θετταλίδας· σὺν τοῖς φιλάτοις ἢ αἵρεσις ἡμῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως τῆς ἐν τῇ πόλει. εἰ δὲ σοὶ οἶει ὄντινον ἀνθρώπων παραδώσειν τέχνην τινὰ τοιαύτην, ἢ τις **[b]** σε ποιήσει μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῆδε ἀνόμοιον ὄντα τῇ πολιτείᾳ εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ὀρθῶς βουλευή, ὃ Καλλίκλεις· οὐ γὰρ μιμητὴν δεῖ εἶναι ἀλλ' αὐτοφυῶς ὅμοιον τούτοις, εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπεργάζεσθαι⁴⁹⁸ εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων δήμῳ καὶ ναὶ μὰ Δία τῷ Πυριλάμπους γε πρός. ὅστις οὖν σε τούτοις ὁμοιότατον ἀπεργάσεται, οὗτός σε ποιήσει, ὡς ἐπιθυμεῖς πολιτικὸς⁴⁹⁹ εἶναι, πολιτικὸν καὶ ῥητορικόν· τῷ αὐτῶν⁵⁰⁰ γὰρ **[c]** ἤθει λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαίρουσι, τῷ δὲ ἄλλοτρίῳ ἄχθονται, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις, ὃ φίλη κεφαλὴ. λέγομέν⁵⁰¹ τι πρός ταῦτα, ὃ Καλλίκλεις;

ΚΑΛ. οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι τρόπον δοκεῖς εὖ λέγειν, ὃ Σώκρατες, πέπονθα δὲ τὸ τῶν πολλῶν πάθος· οὐ πάνυ σοὶ πείθομαι.

ΣΩ. ὁ δήμου γὰρ ἔρωσ, ὃ Καλλίκλεις, ἐνὼν ἐν τῇ ψυχῇ τῇ σῆ ἀντιστατεῖ μοι· ἀλλ' ἐὰν πολλάκις ἴσως καὶ⁵⁰² βέλτιον **[d]** ταῦτα⁵⁰³ διασκοπόμεθα, πεισθήσῃ. ἀναμνήσθητι δ' οὖν ὅτι δὴ ἔφαμεν εἶναι

489 αὐτὸς BTWF (Routh Coraes Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : αὐ *coni.* Schanz (Christ Lodge) : αὐτὸς τῷ σεαυτοῦ NFlor (edd.).

490 ἢ ἢ τὸ *coni.* Heindorf (Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : ἢ τὸ B : ἢ τὸ TWPF : ἢ τοῦ E3NFlor (Routh Heindorf Ast Stallb. Deuschle Hermann).

491 μὴ γὰρ mss. (edd.) : ἡδὺ γὰρ *coni.* Heindorf (Jahn Hermann) : ἢ γὰρ *coni.* Schanz (Christ Croiset) : καὶ γὰρ *olim coni.* Buttman (Sommer Chambry).

492 τοῦτο] αὐτὸ *coni.* Deuschle.

493 ὁπόσον δὲ B (Stallb.) : ὁπόσον δὴ WPar²f M.Ant. (edd.) : ὁπόσον δεῖ TPF.

494 γε BTPF (edd.) : τε W.

495 ἐατέον] εὐκτέον *coni.* Steph. Ficinus [*optandum*] *coni.* Cornarius (Heindorf Thurot).

496 μέλλοι BTWPf Marc.Ant.[ms.A] (edd.) : μέλλει F Marc.Ant.[ms.T] (Routh Beck Ast Bekker Stallb.).

497 τῷ Ἀθηναίων T (edd.) : τῶν Ἀθηναίων BWPF (Routh Coraes Beck) : τῷ τῶν Ἀθηναίων *coni.* Deuschle.

498 ἀπεργάζεσθαι BTWP (edd.) : ἀπεργάσεσθαι F.

499 πολιτικὸς] *om.* AugO1 Ficinus (Ast Heindorf Schanz Croiset Theiler).

500 αὐτῶν B (edd.) : αὐτῷ F : αὐτῶν TWPF.

501 λέγομεν mss. (edd.) : λέγωμεν YNFlor Ficinus [*dicemus*] (Sauppe).

502 πολλάκις ἴσως καὶ mss. (edd.) : πολλάκις ἴσον καὶ Par²Za : πολλάκις *coni.* Burnet : πολλάκις καὶ *coni.* Schaefer (Dodds Theiler) : πολλάκις ἴσως Schanz (Croiset).

503 ταῦτα BTWP (Canto Waterfield Piettre Dalfen) : ταῦτὰ ταῦτα F (edd.).

τὰς παρασκευὰς ἐπὶ τὸ ἕκαστον θεραπεύειν, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, μίαν μὲν πρὸς ἡδονὴν ὀμιλεῖν, τὴν ἑτέραν δὲ πρὸς τὸ βέλτιστον, μὴ καταχαριζόμενον ἀλλὰ διαμαχόμενον. οὐ ταῦτα ἦν ἂν τότε ὠριζόμεθα;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν ἢ μὲν ἑτέρα, ἢ πρὸς ἡδονὴν, ἀγεννῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ κολακεία τυγχάνει οὔσα· ἢ γάρ;

ΚΑΛ. ἔστω, εἰ βούλει, σοὶ οὕτως.

ΣΩ. ἢ δὲ γε ἑτέρα,⁵⁰⁴ ὅπως ὡς βέλτιστον ἔσται τοῦτο, εἴτε σῶμα τυγχάνει ὄν εἴτε ψυχὴ, ὃ θεραπεύομεν;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. ἄρ' οὖν οὕτως ἐπιχειρητέον ἡμῖν ἔστιν τῇ πόλει καὶ τοῖς πολίταις⁵⁰⁵ θεραπεύειν, ὡς βελτίστους αὐτοὺς τοὺς πολίτας⁵⁰⁶ ποιοῦντας; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἠύρισκομεν,⁵⁰⁷ οὐδὲν ὄφελος⁵⁰⁸ ἄλλην εὐεργεσίαν οὐδεμίαν [514] προσφέρειν, ἐὰν μὴ καλὴ κάγαθὴ ἢ διάνοια ἢ τῶν μελλόντων ἢ χρήματα πολλὰ λαμβάνειν ἢ ἀρχὴν τιῶν ἢ ἄλλην δύναμιν ἠντινοῦν. θῶμεν⁵⁰⁹ οὕτως ἔχειν;

ΚΑΛ. πάνυ γε, εἴ σοι ἡδίων.

ΣΩ. εἰ οὖν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους, ὧς Καλλίκλεις, δημοσίᾳ πράζοντες⁵¹⁰ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐπὶ τὰ οἰκοδομικά, ἢ τειχῶν ἢ νεωρίων ἢ ἱερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα οἰκοδομήματα, πότερον ἔδει ἂν ἡμᾶς σκέψασθαι ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ [b] ἐξετάσαι πρῶτον μὲν εἰ ἐπιστάμεθα τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα,⁵¹¹ τὴν οἰκοδομικὴν, καὶ παρὰ τοῦ⁵¹² ἐμάθομεν; ἔδει ἂν ἢ οὐ;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν δεύτερον αὐτὸ τόδε, εἴ τι πώποτε οἰκοδόμημα ὠκοδομήκαμεν ἰδίᾳ ἢ τῶν φίλων τινὶ ἢ ἡμέτερον αὐτῶν, καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα καλὸν ἢ αἰσchrὸν ἔστιν· καὶ εἰ μὲν ἠύρισκομεν σκοποῦμενοι διδασκάλους τε ἡμῶν ἀγαθοὺς καὶ [c] ἐλλογίμους γεγονότας καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων ὠκοδομημένα ἡμῖν, πολλὰ δὲ καὶ διὰ⁵¹³ ἡμῶν ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν, οὕτω μὲν διακειμένων, νοῦν ἐχόντων ἦν ἀνιέναι ἐπὶ τὰ δημόσια ἔργα· εἰ δὲ μῆτε διδάσκαλον εἶχομεν ἡμῶν αὐτῶν ἐπιδειξάμενοι οἰκοδομήματά τε ἢ μηδὲν ἢ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια, οὕτω δὴ⁵¹⁴ ἀνόητον ἦν δήπου ἐπιχειρεῖν⁵¹⁵ τοῖς δημοσίοις ἔργοις καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους ἐπ' αὐτά. φῶμεν⁵¹⁶ ταῦτα ὀρθῶς λέγεσθαι [d] ἢ οὐ;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

504 ἑτέρα] *lacunam addit* Schanz : γενναιοτέρα *ibi addit* Dodds(!) : καλὴ *post* θεραπεύομεν *addit* Theiler.

505 τῇ πόλει καὶ τοῖς πολίταις *mss.* (edd.) : τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας F Steph.

506 τοὺς πολίτας] *secl.* Herwerden (Helmbold).

507 ἠύρισκομεν P (Schanz Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarin) : εὐρήκαμεν F : εὐρίσκομεν BW (edd.).

508 ὄφελος TWPFb (edd.) : ὄφελος B.

509 θῶμεν BTP *et re vera* F (edd.) : φῶμεν *coni.* Madvig (Schanz Burnet Croiset Theiler).

510 πράζοντες FB²P² Steph. (edd.) : πράξαντες BTWP (Ast Stallb. Cron) : πράζοντας YPar² (Thompson) : τάξαντες *coni.* Cobet.

511 τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα WPF (edd.) : *om.* BT (Schanz).

512 παρὰ τοῦ BF (edd.) : παρὰ του TWP (Routh).

513 διὰ *coni.* Voemel (Hermann Stallb.[1861] Deuschle-Cron) : ἰδίᾳ BTPWFPar² (Canto) : ἴδια Par (Routh Coraes Beck Thompson Burnet Croiset Dodds Cantarin) : ἰδίᾳ ὑφ' V (Ast Heindorf Bekker) : ἰδίᾳ δι' *coni.* Madvig : ἰδίᾳ διὰ *coni.* Schanz (Theiler) : ἰδίᾳ ἐφ' [*sic*] Sommer.

514 δὴ] δὲ *cod.* Bas.² (Ast Bekker Stallb. Deuschle-Cron Croiset) : δ' ἂν *coni.* Sauppe.

515 ἦν δήπου ἐπιχειρεῖν BTWP (edd.) : ἐπιχειρεῖν ἦν F : ἦν ἂν *coni.* Schanz (Lodge Thielier) : ἦν δήπου ἂν ἐπιχειρεῖν *coni.* Hirschig : ἂν ἦν δήπου ἐπιχειρεῖν *coni.* Gercke Christ (Sauppe).

516 φῶμεν BTWPf (edd.) : δῶμεν F.

ΣΩ. οὐκοῦν οὕτω πάντα, τά τε ἄλλα κἄν εἰ ἐπιχειρήσαντες⁵¹⁷ δημοσιεύειν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους ὡς ἱκανοὶ ἰατροὶ ὄντες, ἐπεσκεψάμεθα δήπου ἂν ἐγὼ τε σὺ καὶ ἐμὲ, φέρε πρὸς θεῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης πῶς ἔχει τὸ σῶμα πρὸς ὑγίειαν; ἢ ἤδη⁵¹⁸ τις ἄλλος διὰ Σωκράτην ἀπηλλάγη νόσου, ἢ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος; κἄν ἐγὼ οἶμαι περὶ σοῦ ἕτερα τοιαῦτα ἐσκόπου· καὶ εἰ μὴ ἠύρισκομεν⁵¹⁹ δι' ἡμᾶς μηδένα [e] βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα, μήτε τῶν ξένων μήτε τῶν ἀστῶν, μήτε ἄνδρα μήτε γυναῖκα, πρὸς Διός, ὃ Καλλίκλεις, οὐ καταγέλαστον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ, εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἐλθεῖν ἀνθρώπους,⁵²⁰ ὥστε, πρὶν ιδιωτεύοντας πολλὰ μὲν ὅπως ἐτύχομεν ποιῆσαι, πολλὰ δὲ κατορθῶσαι καὶ γυμνάσασθαι ἱκανῶς τὴν τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐν τῷ πίθῳ τὴν κεραμεῖαν ἐπιχειρεῖν μαθάνειν, καὶ αὐτούς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν καὶ ἄλλους τοιούτους παρακαλεῖν; οὐκ ἀνόητόν σοι δοκεῖ ἂν εἶναι οὕτω⁵²¹ πράττειν;

ΚΑΛ. ἔμοιγε.

[515] ΣΩ. νῦν δέ, ὃ βέλτιστε ἀνδρῶν, ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἄρτι ἄρχη πράττειν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς καὶ ὀνειδίζεις ὅτι οὐ πράττω, οὐκ ἐπισκεψόμεθα ἀλλήλους, φέρε, Καλλικλῆς ἤδη τινὰ βελτίω πεποίηκεν τῶν πολιτῶν; ἔστιν ὅστις πρότερον πονηρὸς ὢν, ἀδίκος τε καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄφρων, διὰ Καλλικλέα καλὸς τε κάγαθός γεγονεν, ἢ ξένος ἢ ἀστός, ἢ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος;

... λέγε μοι, [b] ἐάν τις σε ταῦτα ἐξετάζη, ὃ Καλλίκλεις, τί ἐρεῖς; τίνα φήσεις βελτίω πεποιηκέναι ἄνθρωπον⁵²² τῇ συνουσίᾳ τῇ σῆ;

... ὀκνεῖς ἀποκρίνασθαι, εἴπερ ἔστιν τι ἔργον σὸν ἔτι ιδιωτεύοντος, πρὶν δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν;

ΚΑΛ. φιλόνομος εἶ, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. ἀλλ' οὐ φιλονικία γε ἐρωτῶ, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς βουλόμενος εἰδέναι ὄντινά ποτε τρόπον οἶει δεῖν πολιτεύεσθαι ἐν ἡμῖν. ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν⁵²³ ἐλθὼν ἐπὶ τὰ [c] τῆς πόλεως πράγματα ἢ ὅπως ὅτι βέλτιστοι οἱ πολῖται⁵²⁴ ὄμεν; ἢ οὐ πολλάκις ἤδη ὠμολογήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα;

... ὠμολογήκαμεν ἢ οὐ; ἀποκρίνου.

... ὠμολογήκαμεν· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι. εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα παρασκευάζειν τῇ ἑαυτοῦ πόλει, νῦν μοι ἀναμνησθεῖς εἰπερ περὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὧν ὀλίγω πρότερον ἔλεγες, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν ἀγαθοί⁵²⁵ πολῖται γεγονέναι, [d] Περικλῆς καὶ Κίμων καὶ Μιλτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

ΚΑΛ. ἔμοιγε.

ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ ἀγαθοί, δῆλον ὅτι ἕκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίει τοὺς πολίτας ἀντὶ χειρόνων. ἐποίει ἢ οὐ;

ΚΑΛ. ναί.

517 ἐπιχειρήσαντες] ἐπιχειρήσοντες *coni.* Heindorf.

518 ἤδη E2² (edd.) : εἰ δη BTWPF (Routh Coraes).

519 ἠύρισκομεν B (edd.) : εὐρίσκομεν WTPF (Routh Ast Hermann).

520 ἀνθρώπους] *secl.* Heindorf (Christ Theiler).

521 οὕτω BTP (edd.) : τοῦτο F.

522 ἄνθρωπον] *om.* Kratz : ἀνθρώπων *coni.* Hirschig.

523 ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν WPF^{margin} (edd.) : *om.* F : ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν T : ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν B : ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν E2 (Coraes Heindorf Stallb. Ast[1832] Dodds) : εἰ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν *coni.* Schleiermacher (Ast[1819] Bekker Thompson) : ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῖν P : ἢ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήσει ἡμῶν Za²R.

524 οἱ πολῖται BTPF (edd.) : πολῖται *coni.* Hirschig (Stallb. Schanz Lodge Croiset).

525 ἀγαθοί BTWP (edd.) : ἀγαθοὶ οἱ F.

ΣΩ. οὐκοῦν ὅτε Περικλῆς ἤρχετο λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, χεῖρους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἢ ὅτε τὰ τελευταῖα ἔλεγεν;

ΚΑΛ. ἴσως.

ΣΩ. οὐκ ἴσως δὴ,⁵²⁶ ὃ βέλτιστε, ἀλλ' ἀνάγκη⁵²⁷ ἐκ τῶν ὁμολογημένων, εἴπερ ἀγαθὸς γ' ἦν ἐκεῖνος πολίτης. [e]

ΚΑΛ. τί οὖν δὴ;

ΣΩ. οὐδέν· ἀλλὰ τόδε μοι εἶπε ἐπὶ τούτῳ, εἰ λέγονται Ἀθηναῖοι διὰ Περικλέα βελτίους γεγονέναι, ἢ πᾶν τούναντίον διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνου. ταυτὶ γὰρ ἔγωγε ἀκούω, Περικλέα πεποικηκέναι Ἀθηναίους ἀργούς καὶ δειλοὺς καὶ λάλους καὶ φιλαργύρους, εἰς μισθοφορίαν πρῶτον καταστήσαντα.

ΚΑΛ. τῶν τὰ ὅσα κατεαγόντων ἀκούεις ταῦτα, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. ἀλλὰ τάδε οὐκέτι ἀκούω, ἀλλ' οἶδα σαφῶς καὶ ἐγὼ καὶ σύ, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον εὐδοκίμει⁵²⁸ Περικλῆς καὶ οὐδεμίαν αἰσχρὰν δίκην κατεψηφίσαντο αὐτοῦ Ἀθηναῖοι, ἠνίκα χεῖρους ἦσαν· ἐπειδὴ δὲ καλοὶ κάγαθοὶ ἐγεγόνεσαν⁵²⁹ [516] ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τελευταίῃ τοῦ βίου τοῦ Περικλέους,⁵³⁰ κλοπὴν αὐτοῦ κατεψηφίσαντο, ὀλίγου δὲ καὶ θανάτου ἐτίμησαν, δῆλον ὅτι ὡς πονηροῦ ὄντος.

ΚΑΛ. τί οὖν; τούτου ἔνεκα κακὸς ἦν Περικλῆς;

ΣΩ. ὄνων γοῦν ἂν ἐπιμελητῆς καὶ ἵππων καὶ βοῶν τοιοῦτος ὢν κακὸς ἂν ἐδόκει εἶναι, εἰ παραλαβὼν μὴ λακτίζοντας ἑαυτὸν⁵³¹ μηδὲ κυρίττοντας μηδὲ δάκνοντας ἀπέδειξε ταῦτα ἅπαντα ποιοῦντας δι' ἀγριότητα. ἢ οὐ δοκεῖ σοι [b] κακὸς εἶναι ἐπιμελητῆς ὅστισοῦν ὄτουοῦν ζῶου, ὃς ἂν παραλαβὼν ἡμερώτερα ἀποδείξει ἀγριώτερα ἢ⁵³² παρέλαβε;

... δοκεῖ ἢ οὐ;

ΚΑΛ. πάνυ γε, ἵνα σοι χαρίσωμαι.

ΣΩ. καὶ τόδε τοῖνον μοι χάρισαι ἀποκρινάμενος· πότερον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζῶων ἐστὶν ἢ οὐ;

ΚΑΛ. πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. οὐκοῦν ἀνθρώπων Περικλῆς ἐπεμέλετο;⁵³³

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. τί οὖν; οὐκ ἔδει αὐτούς, ὡς ἄρτι ὁμολογοῦμεν, δικαιότερους γεγονέναι ἀντὶ ἀδικωτέρων ὑπ' ἐκείνου, εἴπερ [c] ἐκεῖνος ἐπεμελεῖτο αὐτῶν ἀγαθὸς ὢν τὰ πολιτικά;

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν οἷ γε δίκαιοι ἡμεροὶ, ὡς ἔφη Ὅμηρος· σὺ δὲ τί φῆς; οὐχ οὕτως;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν ἀγριωτέρους γε αὐτούς ἀπέφηνεν ἢ οἷους παρέλαβεν, καὶ ταῦτ' εἰς αὐτόν,⁵³⁴ ὃν ἠκιστ' ἂν ἐβούλετο.

ΚΑΛ. βούλει σοὶ ὁμολογήσω;

ΣΩ. εἰ δοκῶ γε σοὶ ἀληθῆ λέγειν.

ΚΑΛ. ἔστω δὴ ταῦτα.

ΣΩ. οὐκοῦν εἴπερ ἀγριωτέρους, ἀδικωτέρους τε καὶ χεῖρους; [d]

526 δὴ WPF (Stallb. edd.) : δεῖ BT (Routh Bekker).

527 ἀνάγκη] ἀνάγκη *coni.* Schanz (Lodge Croiset Dodds).

528 εὐδοκίμει WF (Routh Beck Ast Coraes) : ἠὲδοκίμει B (edd.).

529 ἐγεγόνεσαν BTPF (edd.) : ἐγέγονεσαν W : γεγόνεσαν YNFLor (Heindorf).

530 τοῦ Περικλέους] *secl.* Hirschig (Theiler) || δῆλον ὅτι ὡς πονηροῦ ὄντος] *secl.* Hirschig Cobet.

531 ἑαυτὸν BT (edd.) : αὐτόν WPF Aristides (Stallb.) : αὐτούς *corr.* Par²f (Heindorf Beck Coraes) : *om.* Y Aristides[ms.Q] Steph. [*non vertit* Ficinus] (Routh Ast Stallb. Deuschle Thompson Cobet Schanz Croiset).

532 ἢ PF (edd.) : ἦ B : *post* ἢ *rasura unius litt. ut vid.* T.

533 ἐπεμέλετο BTWP (edd.) : ἐπεμελεῖτο F.

534 αὐτόν P (edd.) : αὐτόν BTWF Aristides (Stallb. Hirschig) : *secl.* Cobet (Christ).

ΚΑΛ. ἔστω.

ΣΩ. οὐκ ἄρ' ἀγαθὸς τὰ πολιτικὰ Περικλῆς ἦν ἐκ τούτου τοῦ λόγου.

ΚΑΛ. οὐ σύ γε φῆς.

ΣΩ. μὰ Δί' οὐδέ γε σὺ ἐξ ὧν ὠμολόγεις.⁵³⁵ πάλιν δὲ λέγε μοι περὶ Κίμωνος· οὐκ ἐξωστράκισαν αὐτὸν οὗτοι οὐς ἐθεράπευεν, ἵνα αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς φωνῆς; καὶ Θεμιστοκλέα ταῦτα ταῦτα ἐποίησαν καὶ φυγῇ προσεζημίωσαν; Μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν Μαραθῶνι⁵³⁶ εἰς τὸ βάραθρον [e] ἐμβαλεῖν ἐψηφίσαντο, καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν πρύτανιν, ἐνέπεσεν ἄν; καίτοι οὗτοι, εἰ ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοί, ὡς σὺ φῆς, οὐκ ἄν ποτε ταῦτα ἔπασχον. οὐκ οὖν⁵³⁷ οἱ γε ἀγαθοὶ ἠνίοχοι κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν ἐκ τῶν ζευγῶν, ἐπειδὴν δὲ θεραπεύσωσιν τοὺς ἵππους καὶ αὐτοὶ ἀμείνους γένωνται ἠνίοχοι, τότε ἐκπίπτουσιν· οὐκ ἔστι ταῦτ' οὐτ' ἐν ἠνιοχείᾳ οὐτ' ἐν ἄλλῳ ἔργῳ οὐδενί· ἢ δοκεῖ σοι;

ΚΑΛ. οὐκ ἔμοιγε.

ΣΩ. ἀληθεῖς ἄρα, ὡς ἔοικεν, οἱ ἔμπροσθεν λόγοι ἦσαν, [517] ὅτι οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικὰ ἐν τῇδε τῇ πόλει. σὺ δὲ ὠμολόγεις⁵³⁸ τῶν γε νῦν οὐδένα, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν,⁵³⁹ καὶ προεἶλου τούτους τοὺς ἄνδρας· οὗτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε, εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο—οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον—οὔτε τῇ κολακικῇ.

ΚΑΛ. ἀλλὰ μέντοι πολλοῦ γε δεῖ, ὦ Σώκρατες, μή⁵⁴⁰ ποτέ τις τῶν νῦν ἔργα τοιαῦτα ἐργάσεται οἷα τούτων ὅστις [b] βούλει εἰργασταί.

ΣΩ. ὦ δαιμόνιε, οὐδ' ἐγὼ ψέγω τούτους ὡς γε διακόνους εἶναι πόλεως, ἀλλὰ μοι δοκοῦσι τῶν γε νῦν διακονικώτεροι γεγονέναι καὶ μᾶλλον οἰοί τε ἐκπορίζειν τῇ πόλει ὧν ἐπεθύμει. ἀλλὰ γὰρ μεταβιβάζειν τὰς ἐπιθυμίας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν, πείθοντες καὶ βιαζόμενοι ἐπὶ τοῦτο ὅθεν ἔμελλον ἀμείνους ἔσεσθαι οἱ πολῖται, ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν [c] τούτων διέφερον ἐκεῖνοι· ὅπερ μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτου. ναῦς δὲ καὶ τείχη καὶ νεώρια καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα καὶ ἐγὼ σοι ὁμολογῶ δεινότερους εἶναι ἐκείνους τούτων ἐκπορίζειν.

πρᾶγμα οὖν γελοῖον ποιούμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τοῖς λόγοις· ἐν παντὶ γὰρ τῷ χρόνῳ ὃν διαλεγόμεθα οὐδὲν παυόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιφερόμενοι καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλων ὅτι λέγομεν. ἐγὼ γοῦν⁵⁴¹ σε πολλάκις οἶμαι ὠμολογηκέναι καὶ ἐγνωκέναι ὡς ἄρα διττὴ τις αὕτη [d] ἢ πραγματεία ἐστὶν καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἢ μὲν ἐτέρα διακονικὴ ἐστὶν, ἢ δυνατὸν εἶναι ἐκπορίζειν, ἐὰν μὲν πεινῇ τὰ σώματα ἡμῶν, σιτία, ἐὰν δὲ διψῇ, ποτά, ἐὰν δὲ ῥιγῶ, ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα, ἄλλ' ὧν⁵⁴² ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν· καὶ ἐξεπίτηδές σοι διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων λέγω, ἵνα ῥῶον καταμάθῃς. τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι⁵⁴³ ἢ κάπηλον ὄντα ἢ ἔμπορον ἢ δημιουργόν του αὐτῶν [e] τούτων, σιτοποιὸν ἢ ὀσοποιὸν ἢ ὑφάντην ἢ σκυτοτόμον ἢ σκυτοδεψόν, οὐδὲν θαυμαστόν ἐστὶν ὄντα τοιοῦτον δόξαι καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπευτὴν εἶναι σώματος, παντὶ τῷ μὴ εἰδότι ὅτι ἐστὶν τις παρὰ ταῦτα ἀπάσας τέχνη γυμναστικὴ τε καὶ ἰατρικὴ, ἢ⁵⁴⁴ δὴ τῷ ὄντι γε⁵⁴⁵ ἐστὶν σώματος θεραπεία,

535 ὠμολόγεις BTP (edd.) : ὁμολογεῖς F Ficinus [*confiteris*] (Heindorf Bekker Ast).

536 ἐν Μαραθῶνι BTP and *re vera* F (edd.) : Μαραθῶνι *coni.* Thompson (Schanz Theiler).

537 οὐκ οὖν FP²QEU Aristides Aldine *coniecerat* Heindorf (edd.) : οὐκοῦν BTPW Aristidis ms.Q¹.

538 ὠμολόγεις BTP (edd.) : ὁμολογεῖς F.

539 ἔμπροσθεν] ἔμπροσθεν πολλοὺς E2^{margin}.

540 μή] οὐ μή *coni.* Madvig (Schanz) : καὶ οὐ μή *coni.* Cobet (*seq.* ἐργάσεται *post* τοιαῦτα).

541 γοῦν ZaYPar² (Bekker Stallb. Ast Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarin) : τε οὖν F : οὖν BTWP Par (Routh Heindorf Hermann Deuschle-Cron Schanz).

542 ἄλλ' ὧν x *corr. in marg.*, *coniecerat* Bekker (edd.) : ἄλλα ὧν P²Par²E1E2² Steph. (Routh Heindorf) : ἄλλων ὧν BTPWFE1² : τᾶλλα ὧν *coni.* Heindorf Ficinus [*ceteraque*] (Coraes Ast) : καὶ ἄλλα ὧν Zb : ἀλλὰ ὧν Bas2 : καὶ ἄλλα ὧν *coni.* Findeisen.

543 τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι BTWP (edd.) : τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι F : τούτων γὰρ ποριστικὸν *coni.* Sauppe || ὄν *post* σκυτοδεψόν *add.* Dodds.

544 ἢ PF (edd.) : ἢ BTW || ἢ *post* δὴ *add.* Theiler.

545 γε F (Burnet Cantarin) : *om.* BTWP (edd.).

ἤνπερ καὶ προσήκει τούτων ἄρχειν πασῶν τῶν τεχνῶν καὶ χρῆσθαι τοῖς τούτων ἔργοις διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι τὸ⁵⁴⁶ χρῆστον καὶ πονηρὸν τῶν σιτίων ἢ ποτῶν ἐστὶν εἰς ἀρετὴν **[518]** σώματος, τὰς δ' ἄλλας πάσας ταύτας⁵⁴⁷ ἀγνοεῖν· διὸ δὴ καὶ ταύτας μὲν δουλοπρεπεῖς τε καὶ διακονικὰς καὶ ἀνελευθέρους εἶναι περὶ σώματος πραγματεῖαν,⁵⁴⁸ τὰς ἄλλας τέχνας, τὴν δὲ γυμναστικὴν καὶ ἰατρικὴν κατὰ τὸ δίκαιον δεσποίνας εἶναι τούτων. ταῦτ' οὖν ταῦτα ὅτι ἐστὶν καὶ περὶ ψυχὴν, τοτὲ μὲν μοι δοκεῖς μανθάνειν ὅτι λέγω,⁵⁴⁹ καὶ ὁμολογεῖς ὡς εἰδὼς ὅτι ἐγὼ λέγω· ἦκεις δὲ ὀλίγον ὕστερον λέγων ὅτι ἄνθρωποι **[b]** καλοὶ κάγαθοι γεγόνασιν πολῖται ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐπειδὴν ἐγὼ ἐρωτῶ οἵτινες, δοκεῖς μοι ὁμοιοτάτους προτείνεσθαι ἀνθρώπους περὶ τὰ πολιτικά, ὥσπερ ἂν εἰ περὶ τὰ γυμναστικά ἐμοῦ ἐρωτῶντος οἵτινες ἀγαθοὶ γεγόνασιν ἢ εἰσὶν σωμάτων θεραπευταί, ἔλεγες μοι πάνυ σπουδάζων, Θεαρίων ὁ ἄρτοκόπος καὶ Μίθαικος ὁ τὴν ὀσοποιῖαν συγγεγραφῶς τὴν Σικελικὴν καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασιν σωμάτων θεραπευταί, ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοὺς **[c]** παρασκευάζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ οἶνον. ἴσως ἂν οὖν ἠγανάκτεες, εἴ σοι ἔλεγον ἐγὼ ὅτι Ἄνθρωπε, ἐπαίεις οὐδὲν περὶ γυμναστικῆς· διακόνους μοι λέγεις καὶ ἐπιθυμῶν παρασκευαστὰς ἀνθρώπους, οὐκ ἐπαίοντας καλὸν κάγαθὸν οὐδὲν περὶ αὐτῶν, οἷ, ἂν οὕτω τύχῳσιν, ἐμπλήσαντες καὶ παχύναντες τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινούμενοι ὑπ' αὐτῶν, προσαπολοῦσιν⁵⁵⁰ αὐτῶν καὶ τὰς ἀρχαίας σάρκας· οἱ **[d]** δ' αὖ δι' ἀπειρίαν οὐ τοὺς ἐστιῶντας αἰτιάσονται τῶν νόσων αἰτίους εἶναι καὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων σαρκῶν, ἀλλ' οἱ ἂν αὐτοῖς τύχῳσι τότε παρόντες καὶ συμβουλευόντες τι, ὅταν δὴ⁵⁵¹ αὐτοῖς ἦκη ἢ τότε πλησμονὴ νόσον φέρουσα συχνῶ ὕστερον χρόνῳ, ἅτε ἄνευ τοῦ ὑγιεινοῦ γεγονυῖα, τούτους αἰτιάσονται καὶ ψέξουσιν καὶ κακόν τι ποιήσουσιν, ἂν οἷοί τ' ὦσι, τοὺς δὲ προτέρους ἐκείνους καὶ αἰτίους τῶν κακῶν **[e]** ἐγκωμιάσουσιν. καὶ σὺ νῦν, ὦ Καλλίκλεις, ὁμοιότατον τούτῳ⁵⁵² ἐργάζῃ· ἐγκωμιάζεις ἀνθρώπους οἱ τούτους εἰστιάκασιν εὐωχοῦντες ὧν ἐπεθύμουν. καὶ φασὶ μέγαλιν τὴν πόλιν πεποικέναι αὐτούς· ὅτι δὲ οἰδεῖ καὶ ὑπουλός ἐστὶν **[519]** δι' ἐκείνους τοὺς παλαιούς, οὐκ αἰσθάνονται. ἄνευ γὰρ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τειχῶν καὶ φόρων καὶ τοιούτων φλυαριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν πόλιν· ὅταν οὖν ἔλθῃ ἢ καταβολὴ αὕτη τῆς ἀσθενείας, τοὺς τότε παρόντας αἰτιάσονται συμβούλους, Θεμιστοκλέα δὲ καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα ἐγκωμιάσουσιν, τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν· σοῦ δὲ ἴσως ἐπλήθονται, ἐὰν μὴ εὐλαβῆ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐταίρου Ἀλκιβιάδου, ὅταν καὶ τὰ ἀρχαῖα προσαπολλύωσι **[b]** πρὸς οἷς ἐκτῆσαντο, οὐκ αἰτίων ὄντων τῶν κακῶν ἀλλ' ἴσως συναιτίων. καίτοι ἐγωγε ἀνόητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὁρῶ γιγνόμενον καὶ ἀκούω⁵⁵³ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν περὶ· αἰσθάνομαι⁵⁵⁴ γάρ, ὅταν ἢ πόλις τινὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μεταχειρίζεται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγανακτούντων καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι· πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποικότες ἄρα⁵⁵⁵ ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται, ὡς ὁ τούτων λόγος. τὸ δὲ ὅλον ψεῦδός ἐστὶν· προστάτης γὰρ πόλεως **[c]** οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ' αὐτῆς⁵⁵⁶ τῆς πόλεως ἢς προστατεῖ. κινδυνεύει γὰρ⁵⁵⁷ ταῦτ' εἶναι, ὅσοι τε πολιτικοὶ προσποιοῦνται εἶναι καὶ ὅσοι σοφισταί. καὶ γὰρ οἱ σοφισταί, τᾶλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο ἄτοπον ἐργάζονται πρᾶγμα·

546 ὅτι τὸ BTPW (Routh Heindorf Hermann Stallb. Deuschle-Cron) : ὅτι NFlor (edd.) : ὅτι τε F (Dodds).

547 ταύτας] ταῦτα *coni.* Coraes (Schanz Croiset) : *secl.* Morstadt.

548 περὶ σώματος πραγματεῖαν] *secl.* Dodds (Cantarín) : περὶ σῶμα πραγματείας *coni.* Cobet τὰς ἄλλας τέχνας *delens* : περὶ σῶμα πραγματείας*** τὰς ἄλλας τέχνας *scr.* Schanz (Lodge Sauppe Stender).

549 ὅτι λέγω] *secl.* Cobet : *an* ὅτε λέγω? Stallb. (Madvig Schanz Sauppe Croiset Dodds Theiler).

550 προσαπολοῦσιν B (edd.) : προσαπόλλουσιν F : προσαπολλύουσι[v] TPW Steph. (Routh Coraes Beck Thurot).

551 δὴ F (edd.) : δὲ BTWPf Steph. (Routh Beck).

552 τούτῳ] τούτοις Aug O1 *coniecemat* Cobet.

553 ἀκούω BTWPf (edd.) : οὐκ ἀκούω F.

554 πέρι· αἰσθάνομαι γὰρ B²T²W Steph. (edd.) : περὶ αἰσθάνομαι BTP : **** ὑπερῖ αἰσθάνομαι F : πέρι *in lac. suppl. et* ὑπερ *punctis del.* f.

555 ἄρα] ἄρα Q?QbZaNFlo Steph. (Routh Ast Thurot).

556 αὐτῆς BTP (edd.) : αὐτῆς ταύτης F Aristides : ταύτης *coni.* Heindorf.

557 γὰρ] ἄρα *scr.* Deuschle (1859).

φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς διδάσκαλοι εἶναι πολλάκις κατηγοροῦσιν τῶν μαθητῶν ὡς ἀδικοῦσι σφᾶς αὐτούς,⁵⁵⁸ τοὺς τε μισθοὺς ἀποστεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν οὐκ ἀποδιδόντες, [d] εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῶν. καὶ τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον εἴη πρᾶγμα, ἀνθρώπους ἀγαθοὺς καὶ δικαίους γενομένους, ἐξαίρεθέντας μὲν ἀδικίαν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, σχόντας⁵⁵⁹ δὲ δικαιοσύνην, ἀδικεῖν τούτῳ ὄ⁵⁶⁰ οὐκ ἔχουσιν; οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο⁵⁶¹ ἄτοπον εἶναι, ὃ ἑταῖρε;

... ὡς ἀληθῶς δημηγορεῖν με⁵⁶² ἠνάγκασας, ὃ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλων ἀποκρίνεσθαι.

ΚΑΛ. σὺ δ' οὐκ ἂν οἴός τε ἦς⁵⁶³ λέγειν, εἰ μὴ τίς σοι ἀποκρίνοιτο; [e]

ΣΩ. ἔοικά γε· νῦν γοῦν⁵⁶⁴ συχνοὺς τείνω τῶν λόγων, ἐπειδὴ μοι οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. ἀλλ', ὠγαθέ, εἰπέ πρὸς Φιλίου, οὐ δοκεῖ σοι ἄλογον εἶναι ἀγαθὸν φάσκοντα πεποικέναι τινὰ μέμφεσθαι τούτῳ ὅτι ὑφ' ἑαυτοῦ⁵⁶⁵ ἀγαθὸς γεγονῶς τε καὶ ὢν ἔπειτα πονηρὸς ἐστίν;

ΚΑΛ. ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. οὐκοῦν ἀκούεις τοιαῦτα λεγόντων τῶν φασκόντων παιδεύειν ἀνθρώπους εἰς ἀρετήν;

[520] ΚΑΛ. ἔγωγε· ἀλλὰ τί ἂν λέγοις ἀνθρώπων περὶ οὐδενὸς ἀξίων;

ΣΩ. τί δ' ἂν περὶ ἐκείνων λέγοις, οἳ φάσκοντες προεστάναι τῆς πόλεως καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, πάλιν αὐτῆς κατηγοροῦσιν, ὅταν τύχωσιν, ὡς πονηροτάτης; οἶει τι διαφέρειν τούτους ἐκείνων; ταῦτόν, ὃ μακάρι', ἐστὶν σοφιστῆς καὶ ῥήτωρ, ἢ ἐγγύς τι καὶ παραπλήσιον, ὥσπερ ἐγὼ ἔλεγον πρὸς Πῶλον· σὺ δὲ δι' ἄγνοιαν [b] τὸ μὲν πάγκαλόν τι οἶει εἶναι, τὴν ῥητορικὴν, τοῦ δὲ καταφρονεῖς. τῇ δὲ ἀληθείᾳ κάλλιον ἐστὶν σοφιστικὴ ῥητορικῆς ὅσπερ νομοθετικὴ δικαστικῆς καὶ γυμναστικῆς ἰατρικῆς· μόνοις δ' ἔγωγε καὶ⁵⁶⁶ ὦμην τοῖς δημηγόροις τε καὶ σοφισταῖς οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι ὃ αὐτοὶ παιδεύουσιν, ὡς πονηρόν ἐστὶν εἰς σφᾶς, ἢ τῷ αὐτῷ λόγῳ τούτῳ ἅμα καὶ ἑαυτῶν κατηγορεῖν ὅτι οὐδὲν ὠφελήκασιν οὐς φασιν ὠφελεῖν. οὐχ οὕτως ἔχει; [c]

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. καὶ προέσθαι γε δήπου τὴν εὐεργεσίαν ἄνευ μισθοῦ, ὡς τὸ εἰκός, μόνοις τούτοις ἐνεχώρει, εἴπερ ἀληθῆ ἔλεγον. ἄλλην μὲν γὰρ εὐεργεσίαν τις εὐεργετηθεῖς, οἷον ταχὺς γενόμενος διὰ παιδοτρύβην, ἴσως ἂν ἀποστερήσειε τὴν χάριν, εἰ προοῖτο αὐτῷ ὁ παιδοτρύβης καὶ μὴ συνθέμενος αὐτῷ⁵⁶⁷ μισθὸν ὅτι μάλιστα ἅμα μεταδιδούς τοῦ τάχους λαμβάνοι [d] τὸ ἀργύριον· οὐ γὰρ δὴ τῆ⁵⁶⁸ βραδυτῆτι οἶμαι ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἀδικία· ἢ γάρ;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν εἴ τις αὐτὸ τοῦτο ἀφαιρῆι, τὴν ἀδικίαν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μήποτε ἀδικηθῆι, ἀλλὰ⁵⁶⁹ μόνῳ ἀσφαλὲς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν προέσθαι, εἴπερ τῷ ὄντι δύναίτο τις ἀγαθοὺς ποιεῖν. οὐχ οὕτω;

ΚΑΛ. φημί.

558 σφᾶς αὐτούς TWPF (edd.) : σφᾶς αὐτούς B Steph. (Routh Heindorf Coraes Cantarín) : σφᾶς *coni.* Bekker (Ast[1832] Thompson Burnet Dodds Theiler Cantarín).

559 σχόντας BT (edd.) : ἔχοντας WPFPar² (Naber).

560 ὄ BTWP Steph. (edd.) : ἄλλ' F : ὄ fQNFlor (Bekker Ast Burnet).

561 τοῦτο mss. (edd.) : *om.* F.

562 με TPFb (edd.) : μὲν B.

563 τε ἦς F (Helmbold) : τ' εἴης BTWP (edd.).

564 γοῦν BF (edd.) : γ' οὔν T : δὲ *in marg.* t : δ' οὔν P : γὰρ Y.

565 ὑφ' ἑαυτοῦ mss. (edd.) : ὑπ' αὐτῶν F : ὑπ' αὐτοῦ Za.

566 καὶ mss. (edd.) : *om.* NFlor.

567 αὐτῷ mss. (edd.) : *om.* F (Dodds) : αὐτῷ B (Sauppe).

568 γὰρ δὴ τῆ F (Burnet Croiset Dodds Cantarín) : γὰρ τῆ BTWP (edd.) : γὰρ δὴ NFlor *coniecemat* Hirschig [1873] : γὰρ *scr.* Lodge.

569 ἀλλὰ FPar² (edd.) : ἄλλ' ὄ BTWP : ἄλλ' ὄ E3Zb *vett.edd.* (Routh Heindorf).

ΣΩ. διὰ ταῦτ' ἄρα, ὡς ἔοικε, τὰς⁵⁷⁰ μὲν ἄλλας συμβουλὰς συμβουλεύειν λαμβάνοντα ἀργύριον, οἷον οἰκοδομίας περὶ ἢ τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐδὲν αἰσχροῦ. [e]

ΚΑΛ. ἔοικέ γε.

ΣΩ. περὶ δέ γε ταύτης τῆς πράξεως, ὄντιν' ἂν τις τρόπον ὡς βέλτιστος⁵⁷¹ εἶη καὶ ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ ἢ πόλιν, αἰσχροῦ νενόμισται μὴ φάναι συμβουλεύειν, ἐὰν μὴ τις αὐτῷ ἀργύριον διδῶ. ἢ γάρ;

ΚΑΛ. ναί.

ΣΩ. δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο αἰτιὸν ἐστίν, ὅτι μόνη αὕτη τῶν εὐεργεσιῶν τὸν εὖ παθόντα ἐπιθυμῆν ποιεῖ ἀντ' εὖ ποιῆν,⁵⁷² ὥστε καλὸν δοκεῖ τὸ σημεῖον εἶναι ὡς⁵⁷³ εὖ ποιήσας ταύτην τὴν εὐεργεσίαν,⁵⁷⁴ ἀντ' εὖ πείσεται· εἰ δὲ μή, οὐ. ἔστι ταῦτα οὕτως ἔχοντα;

[521] ΚΑΛ. ἔστιν.

ΣΩ. ἐπὶ ποτέραν οὖν με παρακαλεῖς τὴν⁵⁷⁵ θεραπείαν τῆς πόλεως, διόρισόν μοι· τὴν τοῦ διαμάχεσθαι Ἀθηναίοις ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται, ὡς ἱατρόν, ἢ ὡς διακονήσοντα καὶ πρὸς χάριν ὀμιλήσοντα; τάληθ' μοι εἰπέ, Καλλίκλεις.⁵⁷⁶ δίκαιος γὰρ εἶ, ὥσπερ ἤρξω παρρησιάζεσθαι πρὸς ἐμέ, διατελεῖν ἅ νοεῖς λέγων. καὶ νῦν εὖ καὶ γενναίως εἰπέ.

ΚΑΛ. λέγω τοίνυν ὅτι διακονήσοντα.⁵⁷⁷ [b]

ΣΩ. κολακεύσοντα ἄρα με, ὃ γενναιότατε, παρακαλεῖς.

ΚΑΛ. εἴ σοι Μυσόν γε ἥδιον καλεῖν, ὃ Σώκρατες· ὡς εἰ μὴ ταῦτά γε ποιήσεις ...

ΣΩ. μὴ εἴπης ὁ πολλακίς εἴρηκας, ὅτι ἀποκτενεῖ με ὁ βουλόμενος, ἵνα μὴ αὐτὸν καὶ ἐγὼ εἴπω, ὅτι Πονηρός γε ὢν ἀγαθὸν ὄντα· μηδ' ὅτι ἀφαιρήσεται ἐάν τι ἔχω, ἵνα μὴ αὐτῷ⁵⁷⁸ ἐγὼ εἴπω ὅτι ἄλλ' ἀφελόμενος οὐχ ἔξει ὅτι χρήσεται⁵⁷⁹ αὐτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ με ἀδίκως ἀφείλετο, οὕτω⁵⁸⁰ καὶ [c] λαβὼν ἀδίκως χρήσεται, εἰ δὲ ἀδίκως, αἰσχροῦ, εἰ δὲ αἰσχροῦ, κακῶς.⁵⁸¹

ΚΑΛ. ὡς μοι δοκεῖς, ὃ Σώκρατες, πιστεύειν⁵⁸² μηδ' ἂν ἐν τούτων παθεῖν, ὡς οἰκῶν ἐκποδῶν καὶ οὐκ ἂν εἰσαχθεῖς εἰς δικαστήριον ὑπὸ πάνυ ἴσως μοχθηροῦ ἀνθρώπου καὶ φαύλου.⁵⁸³

ΣΩ. ἀνόητος ἄρα εἰμί, ὃ Καλλίκλεις, ὡς ἀληθῶς, εἰ μὴ οἴομαι ἐν τῇδε τῇ πόλει ὄντινον ἂν ὅτι τύχοι, τοῦτο παθεῖν. τόδε μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι, ἐάνπερ εἰσῶ εἰς δικαστήριον περὶ [d] τούτων τινὸς κινδυνεύων, ὃ⁵⁸⁴ σὺ λέγεις, πονηρός τίς μ' ἔσται ὁ εἰσάγων—οὐδεὶς γὰρ ἂν χρηστὸς μὴ ἀδικοῦντ' ἀνθρωπον εἰσαγάγοι⁵⁸⁵—καὶ οὐδὲν γε ἄτοπον εἰ ἀποθάνοιμι. βούλει σοι εἴπω δι' ὅτι ταῦτα προσδοκῶ;

570 τὰς BTP (edd.) : δὴ τὰς F.

571 βέλτιστος FPar² Olymp.[λ] Steph. (edd.) : βέλτιστον BTPW Par : βέλτιστα NFlor.

572 ἀντ' εὖ ποιῆν B (edd.) : ἀντευποεῖν mss. || ἀντ' εὖ πείσεται Steph. (edd.) : ἀντευπέσεται mss.

573 ὡς εὖ ποιήσας corr.Za : εἰ εὖ ποιήσας mss. (edd.) : εὖ ποιήσας conit. Schleiermacher : εἰ ὁ εὖ ποιήσας conit. Heindorf (Ast[1812] Beck Thurot Hirschig).

574 ταύτην τὴν εὐεργεσίαν] secl. Sauppe.

575 τὴν] om. NFlorY (Deuschle Hirschig).

576 Καλλίκλεις BTPW Steph. (Routh Coraes Hermann Stallb. Deuschle-Cron) : ὃ Καλλικλεῖς F (Heindorf Bekker Ast Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarin).

577 διακονήσοντα F : ὡς διακονήσοντα (edd.).

578 αὐτῷ] αὐτὸν καὶ ἐγὼ S1S2 Steph. vett.edd. (Routh Coraes Ast[1812]).

579 χρήσεται] χρήσεται conit. Schanz (Christ Sauppe).

580 οὕτω F (Bekker Ast Hermann Stallb. Deuschle Thompson Theiler) : οὕτως BTPW (Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarin).

581 κακῶς BTP Steph.in marg. (edd.) : καὶ κακῶς F Steph. (Coraes).

582 δοκεῖς ὃ Σώκρατες πιστεύειν F Steph. (edd.) : δοκεῖς Σώκρατες πιστεύειν E1²E2² : δοκεῖ Σώκρατες πιστεύειν BTWP : δοκεῖ ὃ Σώκρατες πιστεύειν fons codicis R teste Cantarin Ald. Bas. : δοκεῖς ὃ Σώκρατες πιστεύεις conit. Heindorf (Beck) : δοκεῖ Σωκράτης πιστεύειν conit. Schanz (Christ).

583 ὑπὸ ... φαύλου] secl. Deuschle.

584 ὁ BTPF (Routh Bekker Ast[1819] Lodge Burnet Theiler) : ὢν Za coniecerat Heindorf (edd.).

585 εἰσαγάγοι BTWP (edd.) : εἰσάγοι F Steph. (Routh Coraes Beck).

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. οἶμαι μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἶπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ μόνος τῶν νῦν.⁵⁸⁶ ἄτε οὖν οὐ πρὸς χάριν λέγων τοὺς λόγους οὓς λέγω ἐκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς [e] τὸ ἥδιστον, καὶ οὐκ ἐθέλων ποιεῖν ἅ σὺ παραινεῖς, τὰ κομψὰ ταῦτα, οὐχ ἔξω ὅτι λέγω ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ὁ αὐτὸς δέ μοι ἤκει λόγος ὄνπερ πρὸς Πῶλον ἔλεγον· κρινοῦμαι γὰρ ὡς ἐν παιδίῳ ἰατρὸς ἂν κρίνοιτο κατηγοροῦντος ὀψοποιοῦ. σκόπει γάρ, τί ἂν ἀπολογοῖτο ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐν τοιούτοις⁵⁸⁷ ληφθεῖς, εἰ αὐτοῦ κατηγοροῖ τις λέγων ὅτι ὁ παῖδες, πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὅδε εἴργασται ἀνήρ⁵⁸⁸ καὶ αὐτοῦς, καὶ τοὺς νεωτάτους ὑμῶν διαφθείρει τέμνων τε καὶ κάων, καὶ [522] ἰσχυαίνων καὶ πνίγων ἀπορεῖν ποιεῖ,⁵⁸⁹ πικρότατα πόματα⁵⁹⁰ διδοὺς καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἀναγκάζων, οὐχ ὡσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα καὶ παντοδαπὰ ηὔχουν ὑμᾶς· τί ἂν οἶε ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἀποληφθέντα ἰατρὸν ἔχειν εἰπεῖν; ἢ εἰ⁵⁹¹ εἴποι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐγὼ ἐποίουν, ὃ παῖδες, ὑγιεινῶς, πόσον⁵⁹² τι οἶε ἂν ἀναβοῆσαι τοὺς τοιούτους δικαστάς; οὐ μέγα;

ΚΑΛ. ἴσως· οἴεσθαί γε χρή.⁵⁹³

ΣΩ. οὐκοῦν οἶε ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἂν αὐτὸν ἔχεσθαι ὅτι [b] χρή εἰπεῖν;⁵⁹⁴

ΚΑΛ. πάνυ γε.

ΣΩ. τοιοῦτον μέντοι καὶ ἐγὼ οἶδα ὅτι πάθος πάθοιμι ἂν εἰσελθὼν εἰς δικαστήριον. οὔτε γὰρ ἡδονὰς ἄς⁵⁹⁵ ἐκπεπόρικα ἔξω αὐτοῖς λέγειν, ἅς οὔτοι εὐεργεσίας καὶ ὠφελίας νομίζουσιν, ἐγὼ δὲ οὔτε τοὺς πορίζοντας ζηλῶ οὔτε οἷς πορίζεται· ἐάν τέ τις με ἢ νεωτέρους⁵⁹⁶ φῆ διαφθεῖρειν ἀπορεῖν ποιοῦντα, ἢ τοὺς πρεσβυτέρους κακηγορεῖν⁵⁹⁷ λέγοντα πικροὺς λόγους ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, οὔτε τὸ ἀληθὲς ἔξω εἰπεῖν, ὅτι δικαίως [c] πάντα ταῦτα ἐγὼ λέγω καὶ πράττω, τὸ ὑμέτερον δὴ τοῦτο, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὔτε ἄλλο οὐδέν· ὥστε ἴσως, ὅτι ἂν τύχω, τοῦτο πείσομαι.

ΚΑΛ. δοκεῖ οὖν σοι, ὃ Σώκρατες, καλῶς ἔχειν ἄνθρωπος ἐν πόλει οὕτως⁵⁹⁸ διακειμένος καὶ ἀδύνατος ὢν ἑαυτῷ βοηθεῖν;

ΣΩ. εἰ ἐκεῖνό γε ἐν⁵⁹⁹ αὐτῷ ὑπάρχοι, ὃ Καλλίκλεις, ὃ σὺ πολλάκις ὠμολόγησας· εἰ βεβοηθηκῶς εἶη αὐτῷ, μήτε περὶ [d] ἀνθρώπους μήτε περὶ θεοῦς ἄδικον μηδὲν μήτε εἰρηκῶς μήτε εἰργασμένος. αὐτῆ⁶⁰⁰ γὰρ τῆς βοηθείας⁶⁰¹ ἑαυτῷ πολλάκις ἡμῖν ὠμολόγηται κρατίστη εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐμέ τις

586 νῦν BTP (edd.) : νυνὶ F.

587 τοιούτοις F (Coraes Helmbold) : τούτοις BTP Steph. (edd.).

588 ἀνήρ] ἀνήρ *coni.* Bekker (Hirschig Schanz Croiset) : ὁ ἀνήρ Ast (1819).

589 ἀπορεῖν ποιεῖ] *secl.* Madvig (Cobet Sauppe Stender).

590 πόματα] πέμματα *fons codicis* R *teste* Cantarín : πόματα *coni.* Bekker (edd.).

591 ἢ εἰ F : εἰ *secl. punctis* f Steph. *in marg.* Schanz (Beck) : ἢ BTWPF (Routh) : εἰ Za^{marg} ZbAugO1.

592 πόσον F (Hirschig Thompson Dobree Schanz Lodge Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : ὀπόσον BTP (Routh Heindorf Beck Coraes Hermann Bekker Stallb. Deuschle-Cron) || οἶε ἂν TPWb (Routh Heindorf Coraes Stallb. Ast Deuschle-Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarín) : ποιεῖ ἂν B : οἶε F : ἂν οἶε (Cobet).

593 ΣΩ. οὐ μέγα; – ΚΑ. ἴσως· οἴεσθαί γε χρή *mss.* (edd.) : ΣΩ. οὐ μέγα; οἴεσθαί γε χρή – ΚΑ. ἴσως *coni.* Forman (Lodge Theiler Cantarín) : ΣΩ. οὐ μέγα; – ΚΑ. ἴσως.– ΣΩ. οἴεσθαί γε χρή Dodds : ΣΩ. οὐ μέγα – ΚΑ. [ἴσως] οἴεσθαί γε χρή *coni.* Hirschig Cobet : ΣΩ. [οὐ μέγα;] – ΚΑ. [ἴσως;] οἴεσθαί γε χρή *coni.* Christ.

594 εἰπεῖν BTPF Ficinus [*suae defensionis*] (edd.) : ποιεῖν W.

595 ἡδονὰς ἄς TWPF (edd.) : ἡδονὰς B.

596 νεωτέρους] τοὺς νεωτέρους *coni.* Hirschig (Deuschle Mistrionis Christ).

597 κακηγορεῖν BTF (edd.) : κατηγορεῖν WPF Steph. (Routh Ast[1812] Beck).

598 οὕτως “four Florentine *mss.* and the Meerm” [= O1] *teste* Stallb. *silet* Cantarín! (Cron Schanz Burnet Croiset Dodds Cantarín) : οὕτω Steph. (edd.).

599 ἐν (C7) *coni.* Coraes (Schanz Burnet Croiset, Dodds Theiler, Cantarín) : ἐν BTPF (Routh Heindorf Hermann Bekker Stallb. Ast Deuschle-Cron).

600 αὐτῆ BTWP (edd.) : αὐτῆ F : τοιαύτη *coni.* Madvig (Deuschle).

601 τῆς βοηθείας F (Burnet Croiset Dodds Cantarín) : τις βοήθεια BTP (edd.) : ἡ βοήθεια *coni.* Cobet (Schanz Theiler) : τις ἢ βοήθεια *coni.* Hirschig (Christ) : τοι βοήθεια *coni.* Sauppe.

ἐξελέγχοι ταύτην τὴν βοήθειαν ἀδύνατον ὄντα ἑμαυτῷ καὶ ἄλλω βοηθεῖν, αἰσχυνοίμην ἂν καὶ ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξελεγχόμενος καὶ μόνος ὑπὸ μόνου, καὶ εἰ διὰ⁶⁰² ταύτην τὴν ἀδυναμίαν ἀποθνήσκωμι, ἀνανακτοῖν ἂν· εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορικῆς ἐνδεία τελευτῶν ἔγωγε, εὖ οἶδα ὅτι ῥαδίως ἴδοις ἂν με⁶⁰³ φέροντα [e] τὸν θάνατον. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅστις μὴ παντάπασι ἀλόγιστός τε καὶ ἄνανδρός ἐστιν, τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται· πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς Ἄιδου ἀφικέσθαι πάντων ἔσχατον κακῶν⁶⁰⁴ ἐστίν. εἰ δὲ βούλει, σοὶ ἐγώ, ὡς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέξαι.

ΚΑΛ. ἀλλ' ἐπέπερ γε καὶ τᾶλλα ἐπέρανας, καὶ τοῦτο πέρανον.

[523] ΣΩ. ἄκουε δὴ, φασί, μάλα καλοῦ λόγου, ὃν σὺ μὲν ἠγήση μῦθον, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἐγὼ δὲ λόγον· ὡς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοὶ λέξω ἃ μέλλω λέγειν. ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει, διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβον. ἦν οὖν νόμος ὁδε περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ Κρόνου,⁶⁰⁵ καὶ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἔστιν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ [b] ὀσίως, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονία ἐκτὸς κακῶν, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς δίκης τε καὶ τίσεως⁶⁰⁶ δεσμοτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι. τούτων δὲ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου καὶ ἔτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκείνη τῆ⁶⁰⁷ ἡμέρα δικάζοντες ἢ μέλλοιεν τελευτᾶν· κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. ὁ τε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ⁶⁰⁸ ἐκ μακάρων νήσων ἰόντες ἔλεγον πρὸς τὸν Δία ὅτι φοιτῶν [c] σφιν ἀνθρώποι ἐκατέρωσε ἀνάξιοι. εἶπεν οὖν ὁ Ζεὺς· ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, παύσω τοῦτο γινόμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται. ἀμπεχόμενοι γὰρ, ἔφη, οἱ κρινόμενοι κρίνονται· ζῶντες γὰρ κρίνονται. πολλοὶ οὖν, ἢ δ' ὅς, ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες ἠμφιεσμένοι εἰσὶ σώματά τε καλὰ καὶ γένη καὶ πλούτους, καί, ἐπειδὴν ἡ κρίσις ἦ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρτυρες, μαρτυρήσοντες⁶⁰⁹ ὡς δικαίως βεβιώκασιν· [d] οἱ οὖν δικασταὶ ὑπὸ τε τούτων ἐκπλήττονται, καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῶν ὀφθαλμοῦς καὶ ὄψα καὶ ὄλον τὸ σῶμα προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὲ αὐτοῖς πάντα ἐπίπροσθεν γίνεσθαι, καὶ τὰ αὐτῶν ἀμφιέσματα καὶ τὰ τῶν κρινομένων. πρῶτον μὲν οὖν, ἔφη, παυστέον ἐστὶν προειδότας αὐτοὺς τὸν θάνατον· νῦν γὰρ⁶¹⁰ προϊῶσιν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ Προμηθεῖ [e] ὅπως ἂν παύσῃ αὐτῶν.⁶¹¹ ἔπειτα γυμνοὺς κριτέον ἀπάντων τούτων· τεθνεῶν γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν κριτὴν δεῖ γυμνὸν εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῆ τῆ ψυχῆ αὐτὴν τὴν ψυχὴν θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἐκάστου, ἔρημον πάντων τῶν συγγενῶν καὶ⁶¹² καταλιπόντα ἐπὶ τῆς⁶¹³ γῆς πάντα ἐκεῖνον τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἡ κρίσις ἦ. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐγνωκῶς πρότερος⁶¹⁴ ἢ ὑμεῖς ἐποίησάμην δικαστὰς ὑεῖς ἑμαυτοῦ, δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθον, [524] ἓνα δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν· οὗτοι οὖν ἐπειδὴν τελευτήσωσι, δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ ἐξ ἧς φέρετον τὸ ὁδῶ, ἡ μὲν εἰς μακάρων νήσους, ἡ δ' εἰς Τάρταρον. καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας Ῥαδάμανθους

602 καὶ εἰ διὰ btwpF (edd.) : καὶ ἰδία BT : ἰδία WP : ἰδία· καὶ διὰ Za (*mox* εἰ *ante* ἀποθν. *addens*) : εἰ διὰ SIYR (*teste* Bekker).

603 ῥαδίως ἴδοις ἂν με BTW (edd.) : ἴδοις ἂν με ῥαδίως F.

604 κακῶν BTWP (edd.) : κακόν F Olymp[π].

605 ἐπὶ Κρόνου] καὶ ἐπὶ Κρόνου Plutarch (Coraes) || καὶ αἰεὶ καὶ νῦν] αἰεὶ καὶ νῦν F.

606 τῆς δίκης τε καὶ τίσεως Plutarch (Heindorf Beck Thurot) : τῆς τίσεως τε καὶ τῆς δίκης mss. Ficinus [*in punitiois iustique supplicii carcerem*] (edd.) : τῆς τίσεως Eusebii ms.B Procl. : τῆς κρίσεως τε καὶ δίκης Thdt.

607 τῆ F Plut. Stob. Olymp.[λ] (edd.) : *om.* BTWP.

608 οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ Plutarch (edd.) : οἱ ἐπιμεληταὶ BTPF Stob. Steph. (Routh Ast[1819] Beck Bekker Stallb. Cron).

609 μάρτυρες, μαρτυρήσοντες mss. (edd.) : μαρτυρήσοντες Plutarch : μαρτυρήσοντες *secl.* Cobet (Christ Sauppe).

610 νῦν γὰρ mss. (edd.) : νῦν μὲν γὰρ fPar (Woolsey Hirschig) : νῦν μὲν Plut.

611 αὐτῶν BTF Stob. (edd.) : αὐτόν WP : αὐτό V Plutarch (Ast Beck) : αὐτὸ αὐτῶν Ξ1 *vett.edd.* (Routh Coraes) : αὐτούς *coni.* Hirschig (1873).

612 καὶ mss. Euseb. Stob. (edd.) : *om.* F Steph. Plut. Thdt. (Routh Beck).

613 τῆς mss. Stob. (edd.) : *om.* Euseb. Thdt.

614 πρότερος mss. Stob. Olymp.[π] Steph. (edd.) : πρότερον EstS2 Plutarch Olymp.[λ] (Coraes).

κρινεῖ, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης Αἰακός· Μίνω δὲ πρεσβεῖα δώσω ἐπιδιακρίνειν, ἐὰν ἀπόρρητόν τι ἢ τῶ ἐτέρῳ,⁶¹⁵ ἵνα ὡς δικαιοτάτη ἢ κρίσις ἢ περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.

ταῦτ' ἔστιν, ὃ Καλλίκλεις, ἃ ἐγὼ ἀκηκοὺς πιστεύω [b] ἀληθῆ εἶναι· καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοιόνδε τι λογιζομαι συμβαίνειν. ὁ θάνατος τυγχάνει ὧν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀπ' ἀλλήλων· ἐπειδὴν δὲ διαλυθῆτον ἄρα ἀπ' ἀλλήλων, οὐ πολὺ ἦττον ἐκάτερον αὐτοῖν ἔχει τὴν ἕξιν τὴν αὐτοῦ⁶¹⁶ ἢ περὶ καὶ ὅτε ἕξῃ ὁ ἄνθρωπος, τό τε σῶμα⁶¹⁷ τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ⁶¹⁸ καὶ τὰ θεραπεύματα καὶ τὰ παθήματα ἐνδηλα [c] πάντα.⁶¹⁹ οἷον εἴ τινας μέγα ἦν τὸ σῶμα φύσει ἢ τροφῇ ἢ ἀμφοτέρω ζῶντος, τούτου καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ νεκρὸς μέγας, καὶ εἰ παχὺς, παχὺς⁶²⁰ καὶ ἀποθανόντος, καὶ ἄλλα οὕτως· καὶ εἰ αὖ ἐπιτήδευε κομᾶν, κομήτης τούτου καὶ ὁ νεκρὸς. μαστιγίας αὖ εἴ τις ἦν καὶ ἴχνη εἶχε τῶν πληγῶν οὐλᾶς⁶²¹ ἐν τῷ σώματι ἢ ὑπὸ μαστίγων ἢ ἄλλων τραυμάτων ζῶν, καὶ τεθνεῶτος τὸ σῶμα ἔστιν ἰδεῖν ταῦτα ἔχον· ἢ κατεαγότα⁶²² εἴ του ἦν μέλη ἢ διεστραμμένα ζῶντος, καὶ [d] τεθνεῶτος ταῦτα ταῦτα⁶²³ ἐνδηλα. ἐνὶ δὲ λόγῳ, οἷος εἶναι παρεσκευάστο τὸ σῶμα ζῶν, ἐνδηλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἢ πάντα⁶²⁴ ἢ τὰ πολλὰ ἐπὶ τινα χρόνον. ταῦτόν δὴ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι, ὃ Καλλίκλεις· ἐνδηλα ταῦτα πάντα⁶²⁵ ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπειδὴν γυμνωθῆ τοῦ σώματος, τὰ τε τῆς φύσεως καὶ τὰ παθήματα ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐκάστου πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. ἐπειδὴν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστήν, οἱ μὲν⁶²⁶ ἐκ τῆς Ἀσίας [e] παρὰ τὸν Ῥαδάμανθον, ὁ Ῥαδάμανθος ἐκείνους ἐπιστήσας θεᾶται ἐκάστου τὴν ψυχὴν, οὐκ εἰδὼς ὅτου ἔστιν, ἀλλὰ πολλακίς τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπιλαβόμενος ἢ ἄλλου ὅτου οὖν βασιλέως ἢ δυνάστου κατείδεν οὐδὲν ὑγιὲς ὄν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστὴν ὑπὸ [525] ἐπιπορικῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἐκάστη⁶²⁷ ἢ πρᾶξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχὴν,⁶²⁸ καὶ πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας καὶ οὐδὲν εὐθὺς διὰ τὸ ἄνευ ἀληθείας τεθράφθαι·⁶²⁹ καὶ ὑπὸ ἐξουσίας καὶ τρυφῆς καὶ ὕβρεως καὶ ἀκρατίας⁶³⁰ τῶν πράξεων ἀσυμμετρίας τε καὶ αἰσχροτήτος γέμουσαν τὴν ψυχὴν εἶδεν· ἰδὼν δὲ ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν εὐθὺς τῆς φρουρᾶς, οἱ μὲν εἰς ἀνατλήναι τὰ προσήκοντα πάθη. [b]

προσῆκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ,⁶³¹ ἢ βελτίονι γίνεσθαι

615 ἐὰν ἀπόρρητόν τι ἢ τῶ ἐτέρῳ E3² Stob. Plut. : ἐὰν ἀπόρρητόν τι τῶ ἐτέρῳ TWF : ἐὰν ἢ ἀπόρρητόν τι τῶ ἐτέρῳ V *vett.edd.* : ἐὰν ἀπόρρητόν τι τῶ ἐτέρῳ BP : ἐὰν ἀπορῆτόν τι τῶ ἐτέρῳ *coni.* Findeisen (edd.).

616 αὐτοῦ BTP (edd.) : αὐτοῦ WF Euseb.

617 τό τε σῶμα] τό τε σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ *coni.* Heusde.

618 τὴν αὐτοῦ BTP (edd.) : τὴν αὐτοῦ WF : αὐτοῦ P Euseb.

619 φύσιν τὴν αὐτοῦ] φύσιν αὐτοῦ P.

620 παχύς, παχὺς mss. Euseb. (edd.) : παχύ, παχὺς *coni.* (Deuschle Hirschig Schanz Dodds Theiler) || καὶ ἀποθανόντος] *secl.* Hirschig.

621 οὐλᾶς] *secl.* Heindorf (Schanz Theiler).

622 ἢ κατεαγότα Euseb. (Burnet Croiset Dodds Theiler Cantarín) : κατεαγότα BTWPF (Routh Coraes Beck) : κατεαγότα τε V (edd.) : καὶ κατεαγότα *coni.* Schanz (Christ Lodge) : κατεαγότ' αὖ *coni.* Forman.

623 ταῦτα ταῦτα F Ficinus (Hermann Stallb. Ast[1832] Burnet Dodds Theiler Cantarín) : ταῦτα BTWP (Routh Heindorf Ast [1819] Coraes Beck Bekker Deuschle-Cron Schanz Croiset).

624 ἢ πάντα *coni.* Findeisen (edd.) : ἦν πάντα BTWPF Euseb. (Routh Bekker Ast).

625 ταῦτα πάντα F : πάντα BTP (edd.).

626 ἐκείνους ἐπιστήσας] ἐκεῖνος ἐπιστάς *coni.* Naber : ἐκεῖνος ἐπιστήσας *coni.* Cobet.

627 ἐκάστη mss. (edd.) : ἐκάστου J : ἐκάστῳ Y Steph. (Bekker Beck Ast Thompson) : ἐκάστη *coni.* Deuschle.

628 εἰς τὴν ψυχὴν] *secl.* Hermann Deuschle.

629 τεθράφθαι B (edd.) : τετράφθαι TWPF Euseb. (Beck Sommer).

630 ἀκρατίας BWPf (edd.) : ἀκρασίας T Steph. (Routh Coraes Beck) : ἀκρατείας V Euseb. (Dodds).

631 ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ mss. (edd.) : *secl.* Hirschig.

καὶ ὀνίνασθαι ἢ παράδειγμά τι⁶³² ἄλλοις⁶³³ γίνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὀρῶντες πάσχοντα ἂν πάσχη φοβούμενοι βελτίους γίνωνται. εἰσὶν δὲ οἱ μὲν ὠφελούμενοι τε καὶ δίκην διδόντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων οὗτοι οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν· ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίγνεται αὐτοῖς ἢ ὠφελία καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν Ἄϊδου· οὐ γὰρ οἶόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι. [c] οἱ δ' ἂν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα⁶³⁴ ἀδικήματα ἀνίατοι γένωνται, ἐκ τούτων τὰ παραδείγματα γίγνεται, καὶ οὗτοι αὐτοὶ μὲν οὐκέτι ὀνίνανται οὐδὲν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες, ἄλλοι δὲ ὀνίνανται οἱ τούτους ὀρῶντες διὰ τὰς ἀμαρτίας τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα πάθη πάσχοντας τὸν αἰεὶ χρόνον, ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρημένους ἐκεῖ ἐν Ἄϊδου⁶³⁵ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τοῖς αἰεὶ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νοθετήματα. [d] ὧν ἐγὼ φημι ἕνα καὶ Ἀρχέλαον ἔσεσθαι, εἰ ἀληθῆ λέγει Πῶλος, καὶ ἄλλον ὅστις ἂν τοιοῦτος τύραννος ἦ· οἶμαι δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς εἶναι τούτων τῶν παραδειγμάτων⁶³⁶ ἐκ τυράννων καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν καὶ τὰ τῶν πόλεων πραξάντων γεγονότας· οὗτοι γὰρ διὰ τὴν ἐξουσίαν μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἀμαρτήματα ἀμαρτάνουσι. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος· βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκεν [e] τοὺς ἐν Ἄϊδου τὸν αἰεὶ χρόνον τιμωρουμένους, Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν· Θερσίτην δέ, καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν ἰδιώτης, οὐδεὶς πεποίηκεν μεγάλας τιμωρίας συνεχόμενον ὡς ἀνίατον—οὐ γὰρ οἶμαι ἐξῆν⁶³⁷ αὐτῷ· διὸ καὶ εὐδαιμονέστερος ἦν ἢ οἷς ἐξῆν—ἀλλὰ γάρ, ὧ Καλλίκλεις, ἐκ τῶν [526] δυναμένων εἰσι καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γιγνόμενοι ἀνθρωποὶ· οὐδὲν μὴν⁶³⁸ κωλύει καὶ ἐν τούτοις ἀγαθοὺς ἀνδρας ἐγγίγνεσθαι, καὶ σφόδρα γε ἄξιον ἄγασθαι τῶν γιγνομένων· χαλεπὸν γάρ, ὧ Καλλίκλεις, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως διαβιδῶναι. ὀλίγοι δὲ γίνονται οἱ τοιοῦτοι· ἐπεὶ καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοι γεγόνασιν, οἶμαι δὲ καὶ ἔσονται καλοὶ κάγαθοὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν τὴν⁶³⁹ τοῦ δικαίως [b] διαχειρίζειν ἂν τις ἐπιτρέπη· εἷς δὲ καὶ πάνυ ἐλλόγιμος γέγονεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου· οἱ δὲ πολλοί, ὧ ἄριστε, κακοὶ γίνονται τῶν δυναστῶν.

ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὴν ὁ Ῥαδάμανθυς ἐκεῖνος τοιοῦτόν τινα λάβῃ, ἄλλο μὲν περὶ αὐτοῦ οὐκ οἶδεν οὐδὲν, οὐθ' ὅστις οὐθ' ὄντινων, ὅτι δὲ πονηρὸς τις· καὶ τοῦτο κατιδὼν ἀπέπεμψεν εἰς Τάρταρον, ἐπισημνύμενος, ἐάντε ἰάσιμος ἐάντε ἀνίατος δοκῆ εἶναι· ὁ δὲ ἐκεῖσε ἀφικόμενος [c] τὰ προσήκοντα πάσχει. ἐνίστε δ' ἄλλην εἰσιδὼν ὀσίως βεβιωκυῖαν καὶ μετ' ἀληθείας, ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ ἄλλου τινός, (μάλιστα μὲν, ἐγώ γ' εἰμι, ὧ Καλλίκλεις φιλοσόφου) τὰ αὐτοῦ⁶⁴⁰ πράξαντος καὶ οὐ πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ, ἠγάσθη τε καὶ ἐς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε. ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ ὁ Αἰακός⁶⁴¹—ἐκάτερος τούτων ράβδον ἔχων δικάζει⁶⁴²—ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται, μόνος ἔχων χρυσοῦν [d] σκῆπτρον, ὧς φησὶν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὀμήρου ἰδεῖν αὐτὸν—
 χρῦσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσσιν.

632 παράδειγμά τι BTPW Steph. (Heindorf Coraes Beck Cron Burnet) : παραδείγματα F Ficinus [*exempla*] : παράδειγμα Zb Olymp[λ] Euseb. Thdr. (Cobet) : παραδείγματι Lob (Forster Davis[*apud* Routh] Heusde edd.).

633 τοῖς ἄλλοις F Olymp.[λ] Euseb. Thdr. Souda (Hirschig) : τοῖς BTWP (edd.).

634 τὰ τοιαῦτα F Euseb. Thdr. Souda (Routh Heindorf Beck Coraes Stallb. Ast[1832] Burnet Dodds Theiler Cantarín) : τοιαῦτα BTP (Ast[1812] Hermann Bekker Deuschle-Cron Schanz Croiset).

635 ἐν Ἄϊδου BTWPF Euseb. (edd.) : ἐδίδου F.

636 τούτων τῶν παραδειγμάτων F Euseb. (Beck Hermann Deuschle-Cron Burnet Croiset Dodds Theiler) : τοὺς τούτων τῶν παραδειγμάτων B (Ast Bekker Stallb.) : τοὺς τῶν παραδειγμάτων TWP Par : τούτων τῶν παραδειγμάτων τοὺς *vett.edd.* (Routh Coraes) : τούτων τοὺς τῶν παραδειγμάτων Par² : τῶν παραδειγμάτων J : τούτων *coni.* Heindorf (Schanz) : τύπους τῶν παραδειγμάτων *coni.* Madvig.

637 οὐ γὰρ ... ἐξῆν mss.(edd.) : *secl.* Morstadt (Schanz Helmbold).

638 οὐδὲν μὴν mss. (edd.) : οὐδὲ μὴν Y Euseb. : μὲν *coni.* Ast.

639 τὴν F (edd.) : *om.* BTWP Aristides Euseb. Thdr. (Routh Heindorf Beck Ast Bekker).

640 τὰ αὐτοῦ T Euseb. Thdr. : τὰ αὐτοῦ BWP : τὰ αὐτὰ F.

641 ταῦτα ταῦτα mss. (Hermann Stallb. Deuschle-Cron) : ταῦτα δὲ ταῦτα V *teste* Stallb. (edd.).

642 ἐκάτερος τούτων ράβδον ἔχων δικάζει mss. (edd.) : *secl.* Heindorf (Ast Helmbold) : ἐκάτερος τούτων ράβδον ἔχων *coni.* Gould *apud* Dodds.

ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Καλλίκλεις,⁶⁴³ ὑπὸ τε⁶⁴⁴ τούτων τῶν λόγων πέπεισμαι, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀποφανοῦμαι⁶⁴⁵ τῷ κριτῇ ὡς ὑγιεστάτην τὴν ψυχὴν· χαίρειν οὖν ἐάσας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων,⁶⁴⁶ τὴν ἀλήθειαν ἀσκῶν⁶⁴⁷ πειράσομαι τῷ ὄντι ὡς ἂν δύνωμαι βέλτιστος ὢν καὶ ζῆν καὶ ἐπειδὴν ἀποθνήσκω **[e]** ἀποθνήσκειν. παρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους, καθ' ὅσον δύνωμαι, καὶ δὴ καὶ σὲ ἀντιπαρακαλῶ ἐπὶ τοῦτον τὸν βίον καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὃν ἐγὼ φημι ἀντὶ πάντων τῶν ἐνθάδε ἀγῶνων εἶναι, καὶ ὀνειδίζω σοι ὅτι οὐχ οἷός τ' ἔση σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοι ᾗ καὶ ἡ κρίσις ᾗν νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀλλὰ ἐλθὼν παρὰ τὸν δικαστὴν ἐκεῖνον,⁶⁴⁸ **[527]** τὸν τῆς Αἰγίνης ὄν, ἐπειδὴν σου ἐπιλαβόμενος⁶⁴⁹ ἐκεῖνος ἄγη, χασμῆση καὶ ἰλιγγιάσεις⁶⁵⁰ οὐδὲν ἦττον ἢ ἐγὼ ἐνθάδε σὺ ἐκεῖ, καὶ σε ἴσως τυπήσει τις καὶ ἐπὶ κόρρη ἀτίμως⁶⁵¹ καὶ πάντως προπηλακιεῖ.

τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθος σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὥσπερ γραὸς καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν, καὶ οὐδὲν γ' ἂν ᾗν θαυμαστὸν καταφρονεῖν τούτων, εἴ πη ζητοῦντες εἶχομεν αὐτῶν βελτίω καὶ ἀληθέστερα εὑρεῖν· νῦν δὲ ὀρᾶς ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς, οἵπερ σοφώτατοί ἐστε τῶν νῦν Ἑλλήνων, σὺ τε καὶ Πῶλος καὶ **[b]** Γοργίας, οὐκ ἔχετε ἀποδειξαι ὡς δεῖ ἄλλον τινὰ βίον ζῆν ἢ τοῦτον, ὅσπερ καὶ ἐκεῖσε φαίνεται συμφέρων. ἀλλ' ἐν τοσοῦτοις λόγοις τῶν ἄλλων ἐλεγχομένων μόνος οὗτος ἡρεμεῖ ὁ λόγος, ὡς εὐλαβητέον ἐστὶν τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι, καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετητέον οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγαθὸν ἀλλὰ τὸ εἶναι, καὶ ἰδία καὶ δημοσία· ἐὰν δὲ τις κατὰ τι κακὸς γίγνηται, κολαστέος ἐστί, καὶ τοῦτο δευτερον⁶⁵² ἀγαθὸν μετὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίνεσθαι καὶ **[c]** κολαζόμενον διδόναι δίκην· καὶ πᾶσαν κολακείαν καὶ τὴν περὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν περὶ τοὺς ἄλλους, καὶ περὶ ὀλίγους καὶ περὶ πολλούς, φευκτέον· καὶ τῇ ῥητορικῇ οὕτω χρηστέον ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀεὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει.⁶⁵³

ἐμοὶ οὖν⁶⁵⁴ πειθόμενος ἀκολούθησον ἐνταῦθα, οἱ ἀφικόμενος εὐδαιμονήσεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας, ὡς ὁ λόγος σημαίνει.⁶⁵⁵ καὶ ἔασόν τινὰ σου καταφρονῆσαι ὡς ἀνοήτου καὶ προπηλακίσει, ἐὰν βούληται, καὶ ναὶ μὰ Δία σὺ γε θαρρῶν⁶⁵⁶ πατάξει τὴν **[d]** ἄτιμον ταύτην⁶⁵⁷ πληγὴν· οὐδὲν γὰρ δεινὸν πείση, ἐὰν τῷ ὄντι ᾗς καλὸς κάγαθός, ἀσκῶν ἀρετὴν. κάπειτα οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἦδη, ἐὰν δοκῇ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς, ἢ ὁποῖον ἂν τι ἡμῖν δοκῇ, τότε βουλευσόμεθα, βελτίους ὄντες βουλευέσθαι ἢ νῦν. αἰσχρὸν γὰρ ἔχοντάς γε ὡς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἔπειτα νεανιεύεσθαι ὡς τι ὄντας, οἷς οὐδέποτε ταῦτὰ δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ **[e]** τῶν μεγίστων – εἰς τοσοῦτον ἦκομεν ἀπαιδευσίας – ὥσπερ οὖν ἡγεμόνι τῷ λόγῳ χρησώμεθα⁶⁵⁸ τῷ νῦν παραφανέντι, ὃς ἡμῖν σημαίνει ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἄριστος τοῦ βίου, καὶ⁶⁵⁹ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν

643 μὲν οὖν] μὲν Y Thdr.

644 τε F (Burnet Croiset Theiler) : om. BTWP Euseb. Thdr. (edd.).

645 ψυχὴν] ἔχων ψυχὴν YΞ1²Ξ2 *vett.edd.* (Sommer Allen).

646 ἀνθρώπων] *secl.* Deuschle-Cron Stallb. Keck.

647 ἀσκῶν F Euseb. Thdr. *coniecemat* Cobet (Burnet Dodds Theiler) : σκοπῶν BTP (edd.).

648 δικαστὴν ἐκεῖνον F Euseb. Thdr. (Dodds) : δικαστὴν BTWP (edd.).

649 ἐπιλαβόμενος ἐκεῖνος F (Dodds) : ἐπιλαβόμενος BTWP (edd.).

650 ἰλιγγιάσεις TWFE² (edd.) : εἰλιγγιάσεις B (Schanz) : ἰλιγγιάσης EY.

651 καὶ ἐπὶ κόρρη ἀτίμως] ἐπὶ κόρρη ἀτίμως Y (Croiset Dodds Cantarín) : καὶ ἀτίμως *coni.* Heindorf : ἐπὶ κόρρη *coni.* Cobet Hirschig Schanz.

652 τοῦτο δευτερον *mss.* (edd.) : τοῦτο τὸ δευτερον *coni.* Heindorf (Coraes).

653 τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει BTP (edd.) : τῇ ἄλλῃ πράξει πάσῃ F.

654 ἐμοὶ οὖν] ἐμοὶ μὲν οὖν E1E3 Steph. Ald. Bas. (Coraes Beck Rückert Theiler).

655 ὁ λόγος σημαίνει F and Par (? *teste* Cantarín) Steph. (edd.) : ὁ σοὶ λόγος σημαίνει BTPW Ficinus (Hermann Stallb. Deuschle-Cron).

656 πατάξει *mss.* (edd.) : πάταξει E2 *vett.edd.* (Heusde Sommer Stender).

657 τὴν ἄτιμον ταύτην πληγὴν BTWP : ταύτην τὴν ἄτιμον πληγὴν F.

658 χρησώμεθα BT (edd.) : χρησόμεθα WPF.

659 καὶ *mss.* (edd.) : *punctis del.* Par : om. ZaY Iambl. *vett.edd.* (Routh Beck Deuschle [*apud* Cron]).

ἀσκοῦντας καὶ ζῆν καὶ τεθάναι. τούτῳ οὖν ἐπώμεθα, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ ἐκείνῳ, ᾧ σὺ πιστεύων ἐμὲ παρακαλεῖς· ἔστι γὰρ οὐδένοσ ἀξίος, ὦ Καλλίκλεις.

END PLATONIS GORGIAS WITH EXTENDED APPARATUS © Kenneth Quandt 2024